

WAKE UP!

EEN REACTIE VAN DE AUTEURS VAN WAKE UP!
OP DE AANNAMES VAN GEELHOED
MAART 2016

WAKE UP!

REACTIE VAN GEELHOED OP WAKE UP!
EEN REACTIE VAN DE AUTEURS VAN WAKE UP!
OP DE AANNAMES VAN GEELHOED
MAART 2016

Inhoudsopgave door Geelhood:

1. De aanval op het Sola Scriptura beginsel	9
2. Toevoegen aan de Bijbel	17
3. De Bijbel is alleen met behulp van de Joodse traditie goed te begrijpen	24
4. Een lofrede op de Talmoad	29
5. Moeten we leren van Joodse rabbijnen?	33
6. Het leidt tot schriftinleg in plaats van schriftuitleg	41
7. Diepere boodschappen uit de Bijbel. De Bijbel decoderen. SOD en ELS	45
8. Een nieuwe theologische methode	54
9. Omgekeerde vervangingstheorie	60
10. Verwarring over de Bijbelse verbonden	68
11. De christen en de wet van Mozes	69
12. Het viere van de joodse feesten	85
13. Rehabilitatie van de Wet van Mozes	107
14. De aanval op de noodzaak van het plaatsvervangend sterven van Jezus	115
15. Wake Up is onderdeel van de wereldwijde "Hebrew Roots" beweging	126
16. Conclusie - Wake Up is een zeer gevaarlijk boek	130
1. Een korte samenvatting van het Bijbelse evangelie	141
2. Geelhood: Hoe Wake Up het plaatsvervangend sterven aanvalt	145
3. Het is slechts een heel beperkte en onvolledige opvatting over de verzoening	160
4. Niet toevallig verwerpt Wake Up ook het onderwijs van Paulus over de wet	170
5. De grote lijn	176
Eindnoten van de recensie door Geelhood:	186

Wake Up getoetst aan de Bijbel¹ & Reactie door de auteurs van Wake Up!

Geelhoed: Het boek Wake Up is een bestseller in evangelische kring. Overal kom je tegenwoordig het gedachtegoed van het boek tegen. Het is een schokkend boek. Volgens het boek zijn wij, als evangelische en protestantse christenen, los geraakt van onze Joodse wortels. Dat is de basisstelling van het boek. Die bewering is op zich al zwaar overdreven, maar veel ernstiger is dat in het boek de fundamentele uitgangspunten van het protestantse en evangelische geloof onderuit worden gehaald, bijvoorbeeld het Sola Scriptura principe.

Door op die manier het fundament van het evangelische geloof te slopen, komt er ruimte voor allerlei dwalingen, zoals voor het ontkennen van de noodzaak van het plaatsvervangend sterven van Jezus¹.

In de eerste 8 punten wordt besproken hoe het boek de theologische wissels omzet. Vanaf punt 9 wordt besproken hoe dit de inhoud van wat we geloven beïnvloedt.¹

De auteurs reageren hierna puntsgewijs op het commentaar van Geelhoed. Soms zal de lezer een herhaling van uitleg zien omdat Geelhoed steeds zijn onjuiste aannames herhaalt.

1 Bij het opmaken van deze tekst zijn de oorspronkelijk door Geelhoed onderstreepte tekstgedeelten gewijzigd in vetgedrukte tekst, om zodoende een onderscheid te maken met teksten die een hyperlink bevatten.

Voorwoord door de auteurs van Wake Up: De recensie van Geelhoed is spijtig.

Korte Samenvatting: Geelhoed beschuldigt het boek Wake Up er onder andere van dat het de noodzaak van het plaatsvervangend sterven van Christus niet erkent, dat het tegen de Sola Scriptura is, dat het beweert dat de gemeente van Christus bij het oude Israël is ingelijfd, dat het denkt dat er codes in de Bijbel zitten die een andere geheime boodschap geven dan de Bijbel zelf, dat het terug wil naar de Wet van Mozes, dat het zich richt op het aardse en niet op het hemelse, dat mensen die het boek lezen en de feesten bestuderen het zicht op de wederkomst kwijtraken.

De lezer kan gerust zijn; het tegenovergestelde van al deze punten is waar. Wie het boek Wake Up! zelf heeft gelezen zal direct vaststellen dat géén van Geelhoeds aannames kloppen. Geelhoed zet boven zijn recensie “Wake Up getoetst aan de Bijbel”, maar is dat echt het geval als de aannames al niet kloppen?

De lezer die zelf al tot die vaststelling was gekomen kan verdere lezing achterwege laten.

Geelhoed negeert reactie

Een paar weken voor deze recensie publiceerde Geelhoed een eerste reactie op het boek Wake Up! Geelhoed wilde na deze recensie niet ingaan op het verzoek tot een persoonlijk gesprek omdat hij na overleg met zijn medewerkers had vastgesteld dat ‘hij niets gemeenschappelijks had met de schrijvers’. Daarop hebben de auteurs een uitgebreide schriftelijke reactie aan Geelhoed gestuurd, vooralsnog zonder deze te publiceren. In die reactie gaven zij al duidelijk aan dat de aannames van Geelhoed over Wake Up feitelijk onjuist zijn. Geelhoed heeft ook daar geen reactie op gegeven en heeft de inhoud van dat eerste weerwoord zelfs volledig genegeerd in de onderhavige recensie.

Kortweg: Geelhoed zegt over Wake Up wat er juist niet staat in Wake Up! In alle situaties die Geelhoed zelf aanhaalt, doet hij onjuiste aannames ten aanzien van Wake Up, zonder uitzondering.

In de onderhavige recensie moet helaas worden vastgesteld dat Wake Up niet goed of met grote vooringenomenheid door Geelhoed is gelezen. Geelhoed poneert bepaalde stellingen die in Wake Up helemaal niet gesteld worden. Door het weergeven van feitelijk onjuiste aannames hebben de conclusies van Geelhoed derhalve ook geen basis meer.

Geelhoed stelt dat Wake Up	Wake Up stelt echter juist
Het plaatsvervangend sterven geen centrale plaats geeft en het ook niet noodzakelijk was	Dat het plaatsvervangend sterven zeer centraal staat en noodzakelijk was
De Sola Scriptura terzijde stelt	Dat Sola Scriptura een kernbegrip is dat juist in zijn zuiverheid moet worden toegepast
De Gemeente van Christus onderdeel laat zijn van Israël	Dat de Gemeente helemaal niet onderdeel is geworden van Israël, maar dat de Gemeente bestaat uit messiasgelovig Israël en messiasgelovige heidenen
De Joodse tradities leidraad laat zijn voor de interpretatie van de Bijbel	Dat niet de Joodse tradities maar de context van die tijd en die plaats bij de interpretatie moeten worden betrokken
Diepere boodschappen door middel van codes wil vinden in de Bijbel	Dat er geen diepere boodschappen door middel van codes te vinden zijn; de bevindingen van de geciteerde auteurs bevestigen de leesbare tekst en spreken deze nooit tegen (en dat mag ook niet)
De wet van Mozes wil rehabiliteren	Dat de Wet van Mozes niet wordt gerehabiliteerd, maar de Wet van Christus van toepassing is.
Onderdeel uitmaakt van de Hebrew Roots beweging	Wake Up zeker geen deel uit maakt van de Hebrew Roots beweging.
Nadruk legt op het Oude Testament en niet op het Nieuwe Testament.	Het Nieuwe Testament als eenheid met het Oude Testament moet worden gelezen (de hele Scriptura = 100% van de Schrift en niet 20%)
De Tora stelt boven het evangelie en de brieven van het Nieuwe Testament	Dat het mensen niet richt op de Tora maar op de Wet van Christus, die een hogere maatstaf heeft.
Zich richt op Mozes in plaats van op Jezus	Dat het zich juist in het hele boek richt op Jezus Christus in plaats van Mozes
Zich richt op de wet in plaats van op de waarheid en de genade	Dat het zich richt op de Wet van Christus, op de genade en op de waarheid
Zich richt op de schaduw, op het ritueel in plaats van de werkelijkheid	Dat het de schaduw in volmaakte eenheid ziet met de werkelijkheid in Christus, zoals werkelijkheid en schaduw altijd bij elkaar horen. (zie de plaatjes in het boek)
Zich richt op uiterlijkheden in plaats van op innerlijke realiteit	Dat het voortdurend en nadrukkelijk wijst op de innerlijke realiteit en de hartgesteldheid en wandel van de gelovige boven het formele ritueel waarvan het houden nergens verplicht wordt gesteld
Zich richt op aardse dingen in plaats van op hemelse	Dat het voortdurend wijst op de hemelse dingen die een afdruk hebben in het aardse

Geelhoed heeft niets gemeen met de auteurs van Wake Up!

Het hoeft geen probleem te zijn om theologisch van mening te verschillen over bepaalde onderwerpen, maar in dit verslag laat Geelhoed vooral zien dat een voorin genomen standpunt kan leiden tot soms zeer onjuist lezen en dat is hier zeker het geval. Als christenen theologisch van inzicht verschillen dan kunnen zij nog steeds samen eenheid zoeken en beleven in het volgen van Jezus Christus. Maar Geelhoed meent 'niets gemeenschappelijks met de auteurs van Wake Up te hebben'. Hoewel de auteurs hem dat recht niet kunnen onthouden, is het verdrietig dat Geelhoed geen basis ziet voor die eenheid en gemeenschap op grond van **onjuiste** feitelijke aannames. Hoe moeten we die uitspraak van Geelhoed plaatsen en hoe moet dat straks dan als we elkaar ontmoeten in de Hemel? Praten we dan als burens ook niet met elkaar, vermijdt Geelhoed dan ook de dialoog of vragen we overplaatsing aan naar een ander gedeelte? Of sluit Geelhoed die mogelijkheid van ontmoeting daar überhaupt uit? Geelhoed vraagt zich – verdrietig genoeg – immers hardop af of de auteurs wel christenen kunnen zijn.¹

Ligt de aanleiding van het schrijven van deze recensie door Geelhoed in een aantal gebeurtenissen in zijn nabije omgeving, waarmee hij ook deze recensie afsluit? Het verzet van Geelhoed tegen nagenoeg alles dat ook maar een Hebreeuwse connotatie heeft, is groot. Geelhoed meent ook niets te kunnen leren van oudtestamentische rabbijnen want dat zijn allemaal “blinden”. De lezer zal begrijpen dat die houding Geelhoed niet heeft geholpen om het boek grondig te bestuderen zonder een voorin genomen grondhouding. Toetsing vraagt een objectieve houding.

De kern van Geelhoeds betoog is dat Wake Up! tot de Hebrew Roots beweging zou behoren en dat het in feite oproept tot een “light versie” van Judaïsme, de herwaardering van de Wet van Mozes en de noodzaak van het plaatsvervangend sterven van Christus aanvalt. Degene die Wake Up! echt hebben gelezen zullen weinig moeite hebben deze onjuiste aannames resoluut te weerleggen, maar de lezer die geneigd is Geelhoeds aannames voor waar aan te nemen zonder deze te toetsen, wijzen we alvast vooruit naar pagina 125 van dit document, waar Wake Up heel treffend wordt geciteerd en deze aannames in één kerncitaat worden weerlegd.

Spijtig betoog van Geelhoed

Geelhoed heeft voorafgaand aan deze publicatie ook nog het aanbod van de auteurs ontvangen om zijn commentaar te baseren op de laatste uitgave, omdat gaandeweg

1 Zie de opmerking van Geelhoed op pag. 158

ook informatie is toegevoegd. Geelhoed heeft hier niet op gereageerd.

Niet alleen zijn de aannames van Geelhoed onjuist, wij vinden het ook spijtig dat de dialoog niet wordt gezocht. Christenen mogen elkaar theologisch uitdagen, zelfs kritisch zijn als beide kanten met liefde voor de Waarheid en voor de naaste, standpunten verdedigen. Ook in Wake Up schuwen wij die uitdaging niet en een inhoudelijk debat is prima. Maar in elk geval zouden we moeten nastreven om de eenheid des Geestes te bewaren door de band des vredes en dat vraagt naar elkaar nederigheid en zachtmoedigheid en dat wij elkaar in liefde verdragen, want ook dat is onderdeel van het evangelie en de leer van Paulus. Dat missen we hier helaas. De auteurs hebben Geelhoed meermaals de opening tot een dialoog geboden, maar Geelhoed is kennelijk van mening dat eenheid door hem niet hoeft te worden nagestreefd als hij persoonlijk van mening is dat een ander er een andere mening op nahoudt, maar vervolgens nalaat om zijn aannames eerst bij die broeders te verifiëren. Want stel dat hij de aannames inderdaad onjuist heeft gedaan, dan heeft hij de eenheid zelf ondermijnd op grond van heel onjuiste conclusies. Het kan in zoveel vriendelijkere sfeer plaatsvinden. Jezus zei zelf: *“De kinderen van deze wereld gaan ten aanzien van hun geslacht met veel meer overleg te werk dan de kinderen van het licht.”*¹

Ook voorafgaand aan deze reactie is door Wake Up nog een keer contact gezocht met Geelhoed, maar hij heeft na zijn recensie radiostilte in acht genomen. De auteurs mochten geen reactie ontvangen en kennelijk wilde Geelhoed ook de antwoorden van de auteurs niet op zijn website publiceren.

De auteurs van Wake Up hopen oprecht dat Geelhoed na het tot zich nemen van de informatie in dit document zijn recensie zal willen rectificeren omdat hier alle aanleiding toe is.

De auteurs houden de mogelijkheid nog open dat Geelhoed het boek deels of niet grondig heeft gelezen of dat hij zijn recensie baseert op van derden aangeleverde informatie. Dat zou verklaren waarom Geelhoed zo vaak onjuiste aannames doet ten aanzien van Wake Up!

N.B. voor de goede orde: Geelhoed reageert in dit document niet op de rode tekst van de auteurs van Wake up! De tekst bestaat oorspronkelijk slechts uit de zwarte tekst van Geelhoed, waarna Wake Up! de reactie in rood heeft tussengevoegd.

1 Lukas 16:8

1. De aanval op het Sola Scriptura beginsel

Geelhood: Sola Scriptura betekent: ‘Alleen de Schrift’. Daar wordt mee bedoeld dat wij als christenen ‘wat wij geloven’ alleen op de Bijbel baseren. We geloven als christen alleen dingen die uit de Bijbel bewezen kunnen worden.

In Wake Up wordt het Sola Scriptura principe afgewezen. Daar worden verschillende argumenten voor aangevoerd. Hieronder worden de twee voornaamste besproken.

Reactie Wake Up: Het Sola Scriptura principe wordt volledig als uitgangspunt benadrukt. Wake Up roept juist op tot **een zuivere vorm** van Sola Scriptura. Nu Geelhood door onzorgvuldige lezing er van uit is gegaan dat Wake Up dit principe niet onderstreept, wordt het volgende betoog door deze onjuiste aanname gekleurd.

Geelhood: Het eerste argument - Beweren dat het principe niet in de Bijbel staat

De schrijvers beweren dat je het *Sola Scriptura* principe niet in de Bijbel terug kan vinden. Met andere woorden: het Sola Scriptura beginsel is zelf on-Bijbels. Ik citeer: “Een consequente benadering van Sola Scriptura betekent dat je dit principe ook in de Schrift zelf moet kunnen terugvinden **en dat is niet zo**” (p. 35, de onderstreping is van mij).

Wat de schrijvers hier beweren klopt niet. Het principe is wel in de Schrift terug te vinden. Het wordt niet uitdrukkelijk geformuleerd in de Schrift, **maar het wordt wel overal verondersteld**. Waardoor wel degelijk gesproken kan worden van een Bijbels principe. Dat geldt overigens voor meer Bijbelse waarheden. Ook de leer over de drie-eenheid staat niet rechtstreeks in de Bijbel, maar kan er wel duidelijk uit afgeleid worden¹¹, zo is het ook met het Sola Scriptura beginsel.

Wake Up Reactie: Het Sola Scriptura is een zeer goed uitgangspunt **in zijn zuivere vorm**, al staat het niet gedrukt in de Bijbel zelf en dat geeft Geelhood hiervoor ook toe. Wake Up onderschrijft Sola Scriptura als beginsel volledig. Opgemerkt wordt anderzijds dat het Sola Scriptura principe het gebruik van buitenbijbelse bronnen niet bij voorbaat uitsluit.

Het is opmerkelijk dat veel evangelische voorgangers en gereformeerde dominees heel goed begrijpen op welke manier Wake Up juist het Sola Scriptura in haar zuiverheid wil benadrukken, terwijl Geelhood hier tegen ageert.

Geelhoed: We zien in de Bijbel, dat Jezus uitging van het *Sola Scriptura* beginsel. De Farizeeën deden dat niet. Zij baseerden wat ze geloofden niet alleen op de Schrift, maar ook op de traditie. Naast de Schrift hielden zij zich ook aan “de overlevering der ouden”, aan de Joodse traditie. De overlevering der ouden bestond uit allerlei opvattingen en gebruiken die van generatie op generatie waren overgeleverd. Laten we een Bijbelgedeelte bekijken dat aantoont dat Jezus uitging van het *Sola Scriptura* beginsel. Het gaat om Marcus 7:1-13.

Het gedeelte begint met farizeeën en schriftgeleerden die de discipelen van Jezus veroordelen omdat ze zich niet aan de overlevering der ouden hielden. Ze wassen hun handen niet voor het eten. Het wassen van de handen had volgens ‘de overlevering der ouden’ een geestelijke betekenis.

Wake Up Reactie: en laten we dit inderdaad eens zorgvuldig lezen en dan ontdekken dat Jezus niet zozeer tegen deze regels ingaat, maar tegen iets anders.

Geelhoed vervolgt zijn betoog:

“En bij Hem verzamelden zich de Farizeeën en sommigen van de schriftgeleerden, die uit Jeruzalem gekomen waren. En toen zij zagen dat sommigen van Zijn discipelen met onreine, dat is met ongewassen handen brood aten, berispten zij hen. Want de Farizeeën en alle Joden eten niet, als zij niet eerst grondig de handen gewassen hebben, omdat zij zich houden aan de overlevering van de ouden. En als zij van de markt komen, eten zij niet, als zij zich niet eerst gewassen hebben. En vele andere dingen zijn er die zij aangenomen hebben om zich eraan te houden, zoals het wassen van de drinkbekers en kannen en het koperen vaatwerk en bedden.

De Farizeeën en schriftgeleerden roepen Jezus ter verantwoording vanwege het gedrag van zijn discipelen.

“Daarna vroegen de Farizeeën en de schriftgeleerden Hem: Waarom wandelen Uw discipelen niet volgens de overlevering van de ouden, maar eten zij het brood met ongewassen handen?”

En dan volgt het antwoord van Jezus.

“Maar Hij antwoordde hun: Terecht heeft Jesaja over u, huichelaars, geprofeteerd zoals er geschreven staat: Dit volk eert Mij met de lippen, maar hun hart houdt zich ver bij Mij vandaan. Maar tevergeefs eren zij Mij door leringen te onderwijzen die geboden van mensen zijn.

*Want terwijl u het gebod van God nalaat, houdt u **zich aan de overlevering van de mensen**, zoals het wassen van kannen en bekers; en veel andere dergelijke dingen doet u. En Hij zei tegen hen: U stelt op een mooie manier Gods gebod terzijde om u aan uw overlevering te houden. Want Mozes heeft gezegd: Eer uw vader en uw moeder; en: Wie vader of moeder vervloekt, die moet zeker sterven; maar u zegt: Als iemand tegen zijn vader of zijn moeder zegt: Het is korban (dat wil zeggen: een gave aan God) wat u van mij had kunnen krijgen, is het met hem in orde. En u laat hem niet meer toe iets voor zijn vader of zijn moeder te doen, en zo maakt u Gods Woord krachteloos **door uw overlevering die u overgeleverd hebt**; en veel van dergelijke dingen doet u.” (Marcus 7:1-13)*

De discussie tussen Jezus en de Farizeeën en Schriftgeleerden begon met kritiek van de Farizeeën op de discipelen, omdat ze tegen de overlevering der ouden in hun handen niet wisten voor het eten. Dit was in strijd met de joodse traditie van dat moment (met de overlevering der ouden). **Jezus grijpt dit voorval aan om het principe van “alleen de Bijbel” naar voren te brengen.** Hij zegt tegen de Farizeeën “jullie leren dit gebod, maar het staat niet in de Schrift. Dit gebod is slechts een door mensen bedacht gebod. God vraagt dit niet van ons.”

Reactie van Wake Up: In tegenstelling tot wat Geelhoed stelt, moeten we vaststellen dat Jezus hier niet zegt: “jullie leren dit gebod, maar het staat niet in de Schrift”, althans dat valt niet uit de aangehaalde tekst te halen.

Geelhoed laat na een duidelijk onderscheid te maken waar het in deze tekst om gaat. De Schrift zegt niet dat Jezus hier “alleen de Bijbel” stelt. Hij gaat in op het uitgangspunt van de farizeeën die enerzijds zich houden aan de overlevering maar die tegelijkertijd zich aan de Schrift niet houden. Jezus antwoordt daarop niet door te stellen dat ze zich niet aan de overleveringen moeten houden maar wel aan de Schrift. Hij sluit niet alle overlevering uit. Jezus stelt 1) dat je de overleveringen niet boven de Schrift mag plaatsen en 2) dat je hartsgesteldheid ook van belang is. Je kunt je zelfs formeel aan de Wet houden en toch alleen God eren met je lippen, terwijl je hart ver bij Hem vandaan is.¹

De door Geelhoed hierboven aangehaalde tekst is bewijsrechtelijk een invalide argument om naar het Sola Scriptura-principe te verwijzen. De tekst moet wel juist gelezen worden; specifiek gaat Jezus hier helemaal niet in op de overlevering van het

¹ Dat is mede waarom Paulus in 1 Cor. 13 zo de nadruk legt op de Liefde, omdat dit het centrale thema is in de twee geboden waaraan de Wet en de profeten hangen.

wassen van de handen om ‘alleen de Bijbel’ naar voren te brengen. Hij stelt het doen van die overleveringen en daarmee verband houdende handelingen tegenover het tegelijkertijd **niet doen** van de Schrift om reden van een verkeerde hartsgesteldheid. Hij stelt zelfs in het tweede gedeelte dat de farizeeën het doen van een mondeling overleveringsgebod misbruiken voor het **niet hoeven doen** van de Schriftuurlijke wet. Overigens, Jezus spreekt hier over de Schrift als het Oude Testament.

Geelhoed: Als mensen iets naast de Schrift stellen, leidt dit er altijd weer toe dat het uiteindelijk boven de Schrift komt te staan. Misschien niet in theorie, maar wel in de praktijk. Ook met de overlevering der ouden was dat het geval. De overlevering stond in de praktijk boven het Woord van God. Jezus geeft daar in het hierboven geciteerde Bijbelgedeelte een voorbeeld van. Door een menselijke regel over offergaven hadden de Farizeeën het Bijbelse gebod tot ondersteuning van de ouders uitgeschakeld. Als je zei over iets wat je bezit “het is Korban (een gift aan God), dat wil zeggen: “ik geef het aan God, ik doe het geld in de schatkist van de tempel”, dan ging dat voor het helpen van je behoeftige ouders. Jezus zei dat ze veel van zulke dingen deden: “*en veel van dergelijke dingen doet gij*”.

Wake Up Reactie: Geelhoed benadrukt hier precies dat het niet een kwestie is van overlevering tegenover Schrift maar van een hartsgesteldheid. Het doen van een overlevering of het doen van de Schrift zonder de juiste hartsgesteldheid heeft beiden geen eeuwigheidswaarde. In dit concrete geval zien we inderdaad hoe een verkeerde hartsgesteldheid, die beroep doet op een menselijke regel, het gehoorzamen van de uitdrukkelijke instructie in het Woord, in dit geval het eren en bijstaan van behoeftige ouders, zoekt te ontwijken door een op zich prima traditie (geven van een gift aan God). In navolging van de Here Jezus dient zo’n hartsgesteldheid verworpen te worden. Zo wordt er door Jezus ook geen uitspraak gedaan over de mondelinge overlevering van het wassen van de handen.

Geelhoed: De Bijbel behoort de **enige** bron van ons geloof te zijn. In het eerste voorbeeld (over het wassen der handen) is er iets aan de Schrift toegevoegd. In het tweede is er iets aan de Schrift toegevoegd dat ook nog eens de Schrift tegensprak en daardoor uitschakelde. Beiden mogen niet gedaan worden.

Wake Up Reactie: Geelhoed plaatst hier weer twee soorten wetgeving tegenover elkaar, maar de Bijbel legt de nadruk op de verhouding tussen enerzijds de Wet en anderzijds de hartsgesteldheid. Ook het houden van de Wet met een onjuiste hartsgesteldheid treft geen Doel. Dat geldt op alle terreinen. “*Al ware het dat ik al het geloof*

had, zodat ik bergen kon verzetten, maar ik had de liefde niet, ik ware niets”, zegt Paulus. Overigens zijn wij het volkomen eens dat er niets aan de grondtekst van de Schrift mag worden toegevoegd of afgehaald. Welke toevoeging ook, inbegrepen deze die de Schrift tegenspreekt of buiten werking stelt is uit den boze. Niet elke mondelinge overlevering voegde iets toe aan de Schrift, velen waren bedoeld om praktische invulling te geven aan een meer algemene instructie uit de Tora.

De Sola Scriptura wordt op tal van plaatsen door de auteurs uitdrukkelijk bevestigd. Zo staat² er: “We komen hier nog op terug, **maar bevestigen volledig het gezag, de betrouwbaarheid, de genoegzaamheid en onfeilbaarheid van de Bijbel.**” De vraag is of het nog duidelijker gesteld kan worden? We noemen deze passage hierna afgekort ‘bevestiging Sola Scriptura’.

Geelhood: “Het staat geschreven ...” is voor Jezus en de apostelen het einde van alle tegenspraak. Nooit doen ze een beroep op de overlevering. Als er iets bewezen moet worden, dan wordt daarvoor de Schrift gebruikt. Als gecontroleerd moet worden of een boodschap van God afkomstig is, dan wordt daar alleen de Schrift voor gebruikt. Toen de Joden in Berea de boodschap van Paulus wilden controleren, gingen ze in de Schrift na of het klopte wat Paulus zei: “en dezen onderscheidten zich gunstig van die te Tessalonica, daar zij het woord met alle bereidwilligheid aannamen **en dagelijks de Schriften nagingen**, of deze dingen zo waren” (Handelingen 17:11). Ze controleerden of de boodschap van Paulus overeen kwam met de Schriften. Om na te gaan of de boodschap van Paulus van God afkomstig was, gebruikten ze **alleen** de Schriften. Er is buiten de Schrift geen tweede bron van gezag.

Wake Up Reactie: Geschiedenisboeken hebben ook gezag. Er is dus buiten de Schrift wel degelijk gezag, maar bronnen buiten de Schrift mogen de Schrift niet tegenspreken. Boeiend is dat Geelhood hier inderdaad benadrukt dat de Joden in Berea controleerden of de woorden en de meningen van Paulus in overeenstemming waren met de Schrift. Die Bereërs uit Macedonie gaan ook in deze reactie nog een belangrijke bijdragen leveren. Zij toetsten de woorden van Paulus niet met de toen nog niet (of nauwelijks) bestaande Nieuwtestamentische Schrift, maar met de **Oudtestamentische** Schrift. Kennelijk was de leer van Paulus volgens deze Joden volledig in overeenstemming met die Schrift en ook de leer van de apostelen was dit. Of om het nog duidelijker te stellen: de onderzoekers in Berea stelden vast dat de leer van

1 1 Kor 13

2 11^e druk, pag. 40

Paulus nergens tegen de Schrift van het Oude Testament inging. Ja, ze kwamen zelfs na de toetsing van de leer van Paulus aan die oudtestamentische Schrift tot geloof en traden toe tot het in Christus vernieuwde Verbond.¹

Hoe rijmt dit met de hedendaagse overtuiging van velen dat Paulus een evangelie van Jezus kwam brengen dat juist wel tegen de oudtestamentische Schriften inging of dat deze oudtestamentische Schrift niet gebruikt kan worden om onze perceptie van het evangelie van Paulus en de leer van de apostelen te toetsen? Worden gelovigen vandaag niet juist opgeroepen om hetzelfde te doen als de gelovigen in Berea: dat wat verkondigd wordt toetsen aan de *hele* Schrift en niet alleen maar aan de 20% van de Bijbel? We komen hier later nog op terug in de passage waarin Geelhoed stelt dat rabbijnen 'blinden' zijn.

Geelhoed: Het tweede argument - beweren dat Jezus Zich niet aan het Sola Scriptura principe hield

Ondanks dat hierboven zojuist is aangetoond dat Jezus zich hield aan het Sola Scriptura principe, beweren de auteurs van het boek het tegenovergestelde. Ik citeer uit het boek: "Voor sommigen is het misschien een schokkende vaststelling, **maar Jezus Christus hanteerde helemaal niet het Sola Scriptura principe in protestantse zin.** (p. 36)

Wake Up Reactie: Geelhoed verzuimt hier de splitsing te maken tussen het zuivere Sola Scriptura principe en het Sola Scriptura principe in "*protestantse zin*" (in Wake Up staat dit expres schuingedrukt en is het tussen aanhalingstekens geplaatst²). We vergeten soms dat in protestantse zin het Oude Testament nog al te vaak als minder relevant wordt neergezet en dat jammer genoeg niet zelden wordt geïnterpreteerd op basis van vertalingen die niet op de textus receptus zijn gebaseerd of die op een andere manier zijn ingekleurd door de tijdgeest van de vertalers. We geven daarvan in Wake Up sprekende voorbeelden. We mogen dus het Sola Scriptura principe niet misbruiken door tegelijkertijd ook te stellen dat die vertalingen allemaal een juiste weergave zijn, terwijl vaak juist de meervoudige betekenis van teksten, die in de oorspronkelijke tekst te vinden is, weggefilterd is. Het is in het kader van het besproken gedeelte ook van belang om bij het lezen het onderscheid te zien tussen het latere protestantisme en de context van de situatie van de eerste eeuw die in zichzelf natuurlijk niet 'protestants' was.

1 Hand. 17:11 e.v.

2 11^e druk, pag 40

Geelhoed: Het boek beweert dat Jezus in zijn onderwijs verwees naar buiten-Bijbelse joodse bronnen. De auteurs concluderen daaruit dat Jezus zich niet aan het Sola Scriptura principe hield. Ik citeer: “Hij, de Leraar bij uitstek, betrok zelf wel degelijk de mondelinge overlevering in zijn reacties op de Schriftgeleerden. Hij bestempelde zeker niet alle regels uit de mondelinge overlevering als hypocriete wetgeving en menselijke maaksels die geen navolging verdienden” (p. 36)

Wake Up Reactie: Jezus Christus is het Woord. Hij kan Zichzelf niet verloochenen. Zoveel is duidelijk, ook ten aanzien van Sola Scriptura. Maar de geciteerde zin doet het Sola Scriptura principe geen geweld aan. Dit principe sluit immers geen buiten-bijbelse bronnen uit³, het stelt dat deze bronnen niet tegen de Bijbelse informatie in kunnen gaan. Overigens verwijzen wij naar de aanvullingen die in latere drukken van Wake Up zijn gedaan. Ook merken wij op dat Geelhoed niet ingaat op de vele andere verwijzingen en uitspraken van Jezus naar deze overleveringen. Jezus stond niet los van zijn tijd en Wake Up beschrijft dat het voor het begrip van sommige uitspraken van belang is te weten waar Jezus naar verwijst. Geelhoed negeert deze passages. Overigens zijn nog meer passages opgenomen in latere versies van Wake Up.

Geelhoed: Daarna volgen er in het boek vier voorbeelden die deze stelling zouden bewijzen.

Voor een bespreking en weerlegging van die vier voorbeelden, zie dit document: www.toetsalles.nl/html/doc/wakeup-4voorbeelden.geen.sola.htm

Wake Up Reactie: Geelhoed borduurt in bovenstaande door op zijn onjuiste aanname dat Wake Up het Sola Scriptura principe aanvalt, maar het boek roept juist op tot een zuivere Sola Scriptura. Hier verwijzen we naar het eerdere citaat inzake ‘bevestiging Sola Scriptura’. Binnen de zuivere Sola Scriptura kunnen buitenbijbelse bronnen gewoon gebruikt worden, maar zij hebben geen hogere status dan de Schrift en kunnen de Schrift dus niet tegenspreken. Als Geelhoed dat echter onder “aanvallen” van **zijn** Sola Scriptura begrip plaatst, dan verdient het aanbeveling dit begrip verder te bestuderen. Geelhoed beschuldigt Wake Up er ten onrechte van dat het die buitenbijbelse bronnen gebruikt om Sola Scriptura aan de kant te zetten.

3 Wie het Oude testament goed heeft gelezen, merkt trouwens op dat er ook regelmatig wordt verwezen naar buiten-Bijbelse bronnen. Een beperkt aantal voorbeelden zijn: Het Boek des Oprechten in Joz. 10:13 en 2 Sam. 1:18; Het boek van de Oorlogen van de Heer in Num. 21:14; de Kronieken van Koning David in 1 Kron. 27:24; De Kronieken van de profeet Nathan en van de ziener Gade in 1 Kron. 29:29; de Profetie van Achia en de Gezichten van de ziener Jedo in 2 Kron 9:29; Het Visioen van Jesaja in 2 Kron. 32:32; De Klaagzangen van Josia in 2 Kron. 35:25; de Woorden der Zieneren in 2 Kron. 33:19; De Geschiedenis van de ziener Samuel in 1 Kron. 29:29. Dit is een selectie uit de boeken die vooral in 1 Kronieken en 2 Kronieken worden genoemd en die niet zijn opgenomen in de Bijbel zelf, terwijl zij in die tijd kennelijk grote autoriteit hadden.

Geelhoed verwijst hierboven naar een document waarin hij zelf stelt *“Maar zelfs als Jezus of de apostelen af en toe dingen uit de buitenbijbelse bronnen gebruiken bij hun onderwijs dan ondermijnt dat nog niet het Sola Scriptura”*, daarmee kennelijk nog niet beseffend dat hij het betoog dus achterweg had kunnen laten.

Bestudering van de mondelinge overlevering leert eenvoudig dat er ook veel nuttige overleveringen in staan die Jezus om die reden nooit zou hebben tegengesproken. Maar het lijkt er op dat Geelhoed resoluut alles wat in de mondelinge overlevering staat principieel afwijst, terwijl het Sola Scriptura principe dit helemaal niet van hem vraagt. Wel moet de inhoud van deze overlevering getoetst worden aan de Schrift, maar dat is iets anders. We mogen het Sola Scriptura beginsel niet inroepen om geen kennis van de mondelinge overlevering te hoeven nemen. Dat is een oneigenlijke inroeping van dit principe omdat Sola Scriptura het gebruik helemaal niet uitsluit. De juiste houding zou zijn ‘toetst alles en behoudt het goede’. Dat wil zeggen: behoudt wat de Schriftuurlijke toetsing kan doorstaan. Dat gezegd hebbende stellen velen de inhoud van deze mondelinge overleveringen bij voorbaat terzijde, zonder er ook maar enigszins kennis van genomen te hebben.

Laten we Geelhoeds concrete voorbeeld eens onder de loep nemen: Wake Up stelt dat Jezus de mondelinge leer aanhaalt als hem gevraagd wordt: *“Welk gebod is het eerste van alle?”* Jezus antwoordt dan *“Hoor, Israël, de Here onze God, de Here is één en gij zult de Here, uw God liefhebben uit geheel uw hart en uit geheel uw ziel en uit geheel uw verstand en uit geheel uw kracht”*.

Geelhoed stelt dat dit helemaal niet uit de mondelinge leer komt, maar gewoon uit de Schrift. Hij haalt terecht Deuteronomium 6 aan. Op grond daarvan bestempelt Geelhoed de opmerking van Wake Up als *“te absurd voor woorden”*. Maar Geelhoed leest hier over het eerste gedeelte van Markus 12:28-30 heen. Waar het om gaat is dat Hem gevraagd wordt *“welk gebod het eerste is”*. Dat antwoord is niet terug te vinden in Deuteronomium. In de mondelinge leer was dit echter het overgeleverde *“afgesproken”* en dus sociale gewenste antwoord dat moest volgen op die specifieke vraag. En dat deed Jezus. Dat ging dus niet tegen de Schrift in, maar in de mondelinge leer werd bepaald dat dit het meest belangrijke was. Dit werd ook de belangrijkste regel uit de Wet van Christus.

Overigens is Geelhoed heel selectief in zijn beoordeling van de voorbeelden die Wake Up geeft van de mondelinge overlevering die Jezus wel degelijk gebruikt.²

1 1 Thess. 5:21

2 Zie bijvoorbeeld 11* druk: pag.42. Daar staan drie duidelijke voorbeelden.

Geelhood: Maar zelfs als Jezus of de apostelen af en toe dingen uit buiten-Bijbelse bronnen gebruiken bij hun onderwijs, dan ondermijnt dat nog niet het Sola Scriptura.

Wake Up reactie: Dat is precies wat de auteurs stellen!

Geelhood: Paulus citeert bijvoorbeeld in een preek met instemming een heidense dichter (Handelingen 17:28) en later doet hij dat nog één keer in de brief aan Titus (Titus 1:12,13). Dat kon Hij doen omdat hij wist dat deze dichters **op die punten** de waarheid spraken. Lucas heeft voor het schrijven van zijn evangelie andere bronnen geraadpleegd (Lucas 1:3), bronnen die niet goddelijk geïnspireerd waren. Maar alleen wat Lucas onder leiding van Gods Geest heeft neergeschreven, is het woord van God en heeft goddelijk gezag. Als Jezus of de apostelen een enkele keer iets als juist overnemen uit andere bronnen, dan doen ze dat alleen omdat ze door de Geest wisten dat het juist was. Jezus heeft nooit, als Hij iets wilde bewijzen, een beroep gedaan op de mondelinge traditie, alleen op de Schrift.

En ook het feit dat Jezus reageerde op de in die tijd bij de joden levende overtuigingen zegt niets over het Sola Scriptura principe. Als je ergens op reageert dan bewijst dat nog niet dat je daar enig gezag aan hecht.

Reactie Wake Up: Had Geelhood dus goed nota genomen van de strekking van de bespreking van Sola Scriptura in Wake Up dan waren zijn opmerkingen overbodig geweest.

Geelhood: Door het opzij schuiven van het Bijbelse Sola Scriptura beginsel, maakt Wake Up ruimte voor toevoeging aan de Bijbel. Dat is dan ook precies wat er in het boek wordt gedaan. Zie het volgende punt.

2. Toevoegen aan de Bijbel

Geelhood: De Bijbel is volgens Wake Up niet genoeg. We hebben meer informatie nodig, zoals bijvoorbeeld de joodse huwelijksceremonie. Die vult aan wat in de Bijbel staat. En de Joodse buiten-Bijbelse traditie is nodig om de Bijbel goed te kunnen begrijpen.

Wake Up Reactie: Zie ook wat elders is geantwoord. De auteurs **bevestigen volledig het gezag, de betrouwbaarheid, de genoegzaamheid en onfeilbaarheid van de Bijbel.** Geelhoods commentaar is dus ook hier gebaseerd op een onjuiste analyse en weergave. Wake Up zegt nergens dat de Bijbel niet genoeg is, integendeel; het boek stelt slechts dat je die Bijbel moet plaatsen in zijn context, want binnen die context

kunnen de Bijbel en ook veel losse Bijbelteksten beter begrepen worden. De normen die daaruit voortkomen, moeten uiteraard wel worden overgeplaatst naar onze tijd, zodat het binnen het kader van de wet van Christus normatieve werking heeft op de discipelschapswandel van gelovigen van onze tijd.¹

2.1. Het Joodse huwelijks ritueel door God ingegeven

Geelhoed: De auteurs van het boek zeggen indirect dat de Joodse huwelijksceremonie door God zelf is ingegeven. Want volgens het boek is de ceremonie niet door mensen bedacht. Ik citeer: “We zullen zien dat het in dit hoofdstuk beschreven ritueel **niet door mensen bedacht kan zijn**, vanwege het ingenieuze patroon, dat volledig klopt met andere Bijbelse patronen” (p. 399)

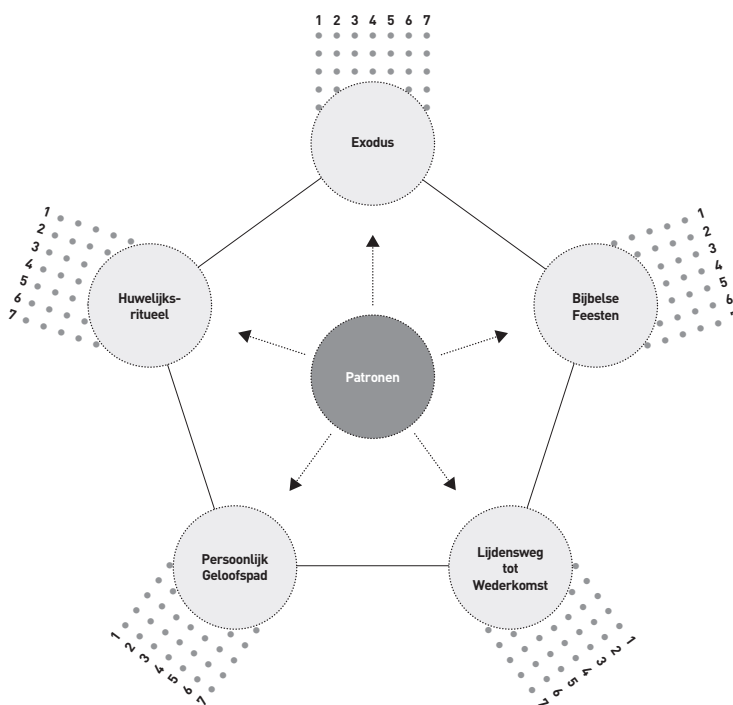
Als het niet door mensen bedacht is, door wie is het dan wel bedacht? Het antwoord is duidelijk, als het niet door mensen bedacht kan zijn, dat moet het wel door God zelf bedacht zijn. Daarmee zeggen de auteurs in feite dat het ritueel door God is ingegeven, dat het ritueel door God is geïnspireerd. Zo voegen de auteurs toe aan de Bijbel.

Reactie Wake Up: De auteurs voegen niets toe aan de Bijbel, maar verbinden juist een serie Schriftuurlijke passages en feitenpatronen aan het huwelijksritueel. Zij stellen uit die Bijbelpassages en feiten vast dat het huwelijk en het huwelijksritueel een Goddelijk stempel meedragen. Wie zal dat overigens willen ontkennen? Door heel het oude en nieuwe testament heen vinden we aspecten van dat huwelijk en de huwelijksceremonie terug. Is het noodzakelijk dat God de huwelijksceremonie zou beschrijven in de context van de tijd waarin ze algemeen gebruik was? Is het niet veel logischer dat tijdgenoten van het ontstaan van het Nieuwe Testament veel teksten al direct in hun eigen context begrepen, terwijl moderne gelovigen nog de noodzakelijke vertaalslag van de originele context moeten maken om bepaalde teksten te doorgronden? In dat geval is het raadzaam om die contextuele informatie te vergaren en te bestuderen en dat kan in dit geval ook buitenbijbelse culturele informatie zijn, waarmee je de context van de Bijbelse tekst in kaart brengt. Overigens wijzen de auteurs op het patroon van het huwelijksritueel en de **opmerkelijke overeenkomsten** die het vertoont met

¹ Of anders: we moeten geen tekst geven aan onze eigen context, maar context aan de tekst van de Schrift.

- 1) de Bijbelse feesten,
- 2) het patroon van de Lijdensweek van Christus tot Zijn wederkomst,
- 3) De tocht van Egypte tot in het Beloofde Land en
- 4) de geloofswandel die een christen vanaf zijn wedergeboorte doorloopt.

Wie dus enige twijfel uit over dat Hebreeuwse huwelijksritueel moet op dezelfde wijze ook zijn twijfel onderbouwen van de andere Bijbelse patronen die meervoudig en in exact dezelfde volgorde met dit patroon verbonden zijn.

Juist het onderlinge verband tussen deze patronen zou Geelgoed moeten fascineren. Een voorbeeld naast vele: net als de Hebreeuwse bruidegom na het overhandigen van de ketoeba en de geschenken vertrekt naar het huis van zijn vader om de bruidskamer en het toekomstige huis gereed te maken, zo zien we dat de Jezus Christus als Hogepriester het Hemelse Heiligdom is binnengegaan en daar voor de gelovigen werkt en pleit, totdat Hij als Bruidegom Zijn Bruid hemelwaarts neemt naar de 'vele woningen' van Zijn Vader. We zien hier dus precies in hetzelfde patroon

de metafoor van de Bruidegom samenkomen met de rol van de Hogepriester. Het patroon en het ritme van de gebeurtenissen zijn identiek en het gereedmaken van de bruidskamer en de woning is ook verbonden met het verzoenende werk van de Hogepriester. Hij komt, eerst als Bruidegom voor Zijn Bruid en vervolgens ook als Hogepriester¹ die ook is de Getrouwe en Waarachtige, het Woord Gods, de Koning der koningen en Here der heren, Zijn voeten zettend op de Olijfberg op die laatste Grote Verzoendag, bij Zijn Wederkomst.

Nu is de kans groot dat het achterliggende verhaal uiteindelijk dicht bij de theologische visie van Geelhoed ligt. Maar toch verzet Geelhoed zich heftig tegen dit huwelijksritueel omdat hij daarmee enigszins open moet staan voor oude Hebreeuwse rituelen die daadwerkelijk schaduwbetekenis hebben en waar Jezus uitdrukkelijk en meermaals naar verwijst, zoals in het boek toegelicht. Zelfs al zijn de theologische consequenties van het eindresultaat voor hem misschien niet het probleem dan nog vecht hij er tegen om, ondanks deze overduidelijke en overeenstemmende patroonelementen, die bewijskracht niet te hoeven erkennen? Wellicht heeft dit (overigens onterecht) te maken met de angst voor het erkennen dat het Oude Testament al wel degelijk deze schaduwen van de werkelijkheid naar voren wierp en dat types, beelden, schaduwen en patronen in het Oude Testament ook voor de Gemeente van Christus meer waarde hebben dan hij (theologisch) zou willen accepteren? Dat is dan een keuze waarin Geelhoed vrij is, maar het is verdrietig als hij anderen daarin beperkt onder gebruik van tamelijk hoge woorden.

Geelhoed is overigens ook vrij om het Hebreeuwse Huwelijksritueel terzijde te leggen. Echter, het patroon van dit ritueel staat in verbinding met die 4 andere patronen die in Wake Up worden beschreven en die precies hetzelfde verhaal vertellen. De Blauwdruk kent meerdere versies die hetzelfde op een andere manier vertellen. Deze patronen versterken elkaars bewijskracht, maar het verwijderen van één patroon verandert niets aan de nog overblijvende bewijskracht omdat deze geleverd wordt door de overige en gelijkende patronen. Het erkennen van die overeenstemmende bewijskracht vraagt wel degelijk een objectief oordeel dat zich niet op voorhand mag laten beïnvloeden door convicties.

Een convictie kan niet gegrond worden door bij voorbaat bepaalde feiten uit te sluiten

¹ Hebr. 9:28, Openb. 19:13-16. Op Grote Verzoendag was het kleed van de hogepriester 'in bloed geveerd'. Zo ook de Here Jezus Christus als Hij op die laatste Grote Verzoendag uit de Tempel naar de Olijfberg komt. (vers 13)

om zodoende de reeds ingenomen overtuiging te kunnen verdedigen. Overtuiging moet een gevolg zijn en niet een startpunt van interpretatie. Dus ook niet van Bijbel uitleg. Hermeneutische competentie heeft ook alles met oorspronkelijke context te maken. Maar theologische vooringenomenheid (die het gevolg kan zijn van het aanhangen van een bepaalde uitgesproken leer) kan een juiste interpretatie belemmeren. Geelhoed toont die vooringenomenheid niet alleen bij zijn eigen lezing, maar, zoals hiervoor en hierna blijkt, ook door een (niet gefundeerde) vooringenomenheid bij het lezen van Wake Up. Met andere woorden: Hij leest wat er niet staat, omdat hij al bijvoorbeeld de tekst invult op grond van een door hem vooringenomen standpunt.

2.2. De bijzondere status van de joodse buiten-Bijbelse traditie

Geelhoed: De Joden proberen hun traditie te rechtvaardigen door ‘de theorie over de tweede wet’, in het Engels de ‘Oral Law’. Volgens die theorie heeft God Mozes **twee** wetten gegeven. God gaf niet alleen de geschreven wet, maar Hij gaf Mozes ook nog een mondelinge toelichting op die wet, dat is de tweede wet, de Oral Law. De eerste wet heeft Mozes opgeschreven in de eerste vijf boeken van de Bijbel. De tweede wet is, zo luidt de theorie, vanaf Mozes van generatie op generatie door de Joden doorgegeven. De tweede wet is uiteindelijk terecht gekomen in ‘de overlevering der ouden’ ten tijde van Jezus en ook in de Talmud uit de vijfde eeuw na Christus. Conclusie: de Joodse traditie bestaat uit meer dan zomaar menselijke gedachten.

Het probleem met deze theorie is natuurlijk dat elk bewijs ervoor ontbreekt. De theorie over de mondelinge wet is gebaseerd op speculatie. Bovendien is het in strijd met de Bijbel. Alles wat Mozes geboden had, was in het boek der wet geschreven en dat las Jozua voor. “Daarna las hij (Jozua) al de woorden der wet voor, de zegen en de vloek, naar alles wat in het boek der wet geschreven stond. **Er was geen woord van al hetgeen Mozes geboden had, dat Jozua niet voorlas** aan de gehele gemeente van Israël ...” (Jozua 8:34,35). Bovendien heeft Mozes zelf onder leiding van Gods Geest opgeschreven dat, aan wat hij had doorgaf, niets mocht worden toegevoegd. (Deuteronomium 4:1,2 en 12:32). En zoals we hierboven al hebben gezien, ging Jezus zelf uit van het Sola Scriptura principe.

En toch neemt Wake Up deze theorie kritiekloos over. Ik citeer: “Volgens de overlevering ontving Mozes niet alleen de schriftelijke Thora, maar ook de uitleg erbij” (p. 32). En “Door de eeuwen heen werden deze inzettingen doorgegeven aan de volgende generaties ...” (p. 33)

Op die manier probeert Wake Up te onderbouwen dat wij, als christenen, ons bezig moeten houden met de Talmoed en andere Joodse buiten-Bijbelse geschriften en tradities. En dat we de Joodse geschriften niet zomaar ter zijde mogen schuiven. Ze hebben volgens de auteurs van Wake Up niet hetzelfde gezag als het woord van God, maar ze hebben wel meer gezag dan een louter menselijk geschrift en ze moeten gebruikt worden als “interpretatie sleutel” voor de Bijbel. Dat laatste brengt ons bij het volgende punt.

Wake Up Reactie: Geelhoed doet hier opnieuw een aantal onjuiste aannames ten aanzien van Wake Up. Allereerst wordt in Wake Up uitdrukkelijk het volgende vermeld: *“Zo moet ook de Talmoed worden gezien, vanuit haar context, met haar beperktheid, soms met haar doorgedraafdheid en zelfs met haar kritische houding tegenover ongelovigen, maar zeker ook als aanvullend, bij gebrek aan of bij onjuistheid van achtergrondinformatie in de kerken en steeds onder de autoriteit van het Bijbels toetsingskader.”* Alleen al deze passage spreekt dus de aannames van Geelhoed tegen dat de auteurs enige bijzondere ‘meer dan menselijke’ status toekennen aan de Talmoed (of andere Joodse buiten-Bijbelse geschriften of tradities). Wake Up stelt ook: *“Joden zeggen dat God in de Tora tegen de mensen spreekt, terwijl de Talmoed het (gebrekkige) menselijke antwoord daarop aan God is. Het is duidelijk dat de Talmoed verre van feilloos is ...”* en ook *“Wij zullen in dit boek verwijzen naar interessante zienswijzen in onder andere de Talmoed zonder deze daarom tot het Woord van God te verklaren.”*¹

Voorts is er een verschil tussen de mondelinge overlevering (die al stamt van voor de periode van Babylonische ballingschap) en de latere Talmoed (die werd opgeschreven tussen 200-500 na Christus).

Geelhoed bestempelt de mondelinge overlevering als de “tweede wet” die van generatie tot generatie werd doorgegeven. Maar in de Bijbel is het boek Deuteronomium de echte “tweede wet” of de “herhaalde wet”. Tot aan de Middeleeuwen heette Deuteronomium ook wel Mishneh Torah (herhaling van de Wet), daarna Devarim/Deuteronomium (“tweede wet” in het Grieks). Nu komt het: In de 11^e eeuw na Christus poogde Maimonides alles van de Wet samen te vatten voor elk aspect van het dagelijks leven (o.a. Kennis, Liefde, feesten, vrouwen, heiliging, afscheiding, landbouw, tempel aanbidding, offeren, reinheid, schade, verwerving, juridische disputen en Rechtspraak). Maimonides beoogde op basis van die historische discussies normatief recht te destilleren dat toegepast kon worden op de dagelijkse praktijk. Dat boek werd Mishneh Torah genoemd en Geelhoed verbindt kennelijk dat werk

1 1^e druk, p. 42, 11e druk, pag 46

van Maimonides uit de 11e eeuw met de mondelinge overlevering, maar slaat daarmee een aantal bruggen en vele eeuwen over.

Daarnaast wordt de mondelinge overlevering ook in Wake Up op geen enkele manier gelijk gesteld aan de Schrift zelf, ze wordt zelfs nauwelijks behandeld. Dat gezegd hebbende kan een - altijd aan de hele Schrift toetsende - bestudering van de Talmoed geen kwaad, omdat door die overlevering bijzondere inzichten tot ons komen die door de katholieke en ook latere protestantse stromingen theologisch zijn weggefilterd. Er staan heel veel onderwerpen in die ook christenen veel omgevingsinformatie kunnen verschaffen. Maar als je dat zegt moet je er ook van bewust zijn dat deze overleveringen en de Talmoed in zijn geheel natuurlijk moeten worden beoordeeld vanuit de werkelijkheid en vervulling van het Nieuwe Verbond in Christus. Want pas op dat moment herken je welke schaduw uit dat Oude Testament bij de werkelijkheid in Christus hoort. Dat doen de auteurs ook en daarom schrijven ze bijvoorbeeld dat een aantal standpunten in de Talmoed zeker onder de door Jezus bekritiseerde 'werken der wet' vallen, de door mensen opgelegde verplichtingen, die zeker niet meer in lijn waren met de Schrift. (p.42) Maar het geeft ook veel diepe informatie over de schaduwen.

Wake Up stelt overigens **nergens** dat de Talmoed gebruikt moet worden als "interpretatiesleutel" voor de Bijbel. Het gaat hier enkel over een aanvullende bron die soms kan verhelderen zonder ooit de Schrift te mogen tegenspreken. Op dezelfde manier is het ook uiterst informerend om de boeken te lezen van de geschiedschrijver Flavius Josephus die in de tijd van Christus leefde, net zoals het zinnig is om zelf in Israël, Turkije, Griekenland of Rome te gaan rondkijken om mogelijk nog iets van die context te proeven.

3. De Bijbel is alleen met behulp van de Joodse traditie goed te begrijpen

Geelhoed: Dit is één van de basisstellingen van het boek.

Het boek beweert dat de Bijbel in zichzelf niet duidelijk is, we hebben de leidraad van de Joodse traditie nodig om de Bijbel goed te kunnen verstaan.

Wake Up Reactie: Deze aanname is geheel onjuist. Wake Up stelt dat je bij de interpretatie, waar van toepassing, rekening moet houden met de Joodse **context** van de tijd waarin de tekst is geschreven, niet met de Joodse traditie 'als leidraad'.

Geelhoed: Alleen als we de Bijbel lezen vanuit de Joodse buiten-Bijbelse traditie krijgen we, volgens het boek, een helder zicht op de God van de Bijbel, op de verwachting van de wederkomst, op Gods reddingsplan en op onze plaats in Gods reddingsplan (p. 14 en 17). Werkelijk, dit claimt het boek. (Voor de drie citaten, klik hier: www.toetsalles.nl/html/doc/wakeup.ex.3citaten.htm)

Wake Up reactie: de aangehaalde citaten zijn onbruikbaar. Wake Up wijst niet op de Joodse tradities 'die als leidraad voor verstaan van de Bijbel moeten worden gebruikt' maar op het belang van de context voor de nieuwtestamentische periode van de gemeente van Christus. Hier is sprake van onjuist lezen, mogelijk door vooringemenheid.

Geelhoed: Het boek beweert onder meer het volgende: "Een van de kernpunten van dit boek is dan ook dat deze Joods-Hebreeuwse context voor christenen **van cruciaal belang** is om een dieper inzicht te krijgen in de woorden die Jezus sprak over de periode van de laatste dagen" (p.14)

Rekening houden met de Joods-Hebreeuwse context bij de Bijbeluitleg is, volgens het boek, van **cruciaal** belang, om een dieper inzicht te krijgen in de woorden die Jezus sprak over de periode van de laatste dagen (de eindtijd). Niet zomaar van belang, maar cruciaal, het is beslissend, alles hangt daar van af.

Wake Up Reactie: Geelhoed geeft hier in het voornoemde citaat zelf aan dat Wake Up **de context** benadrukt (niet de traditie 'als leidraad'), maar hij duidt het verschil niet.

Geelhoed: Laten we één van "de woorden die Jezus sprak over de laatste dagen", waar het hierboven aangehaalde citaat uit Wake Up over spreekt, als voorbeeld nemen:

Mattheus 24. Dat hoofdstuk wordt wel “De rede van Jezus over de laatste dingen” genoemd. Volgens Wake Up kunnen wij zonder kennis van de Joodse traditie Mattheus 24 alleen oppervlakkig verstaan. Leest u de tekst eens na. Dan zult u zien dat deze bewering absurd is. Het is toch volstrekt duidelijk wat Jezus daar zegt. In antwoord op drie vragen (:3) vertelt Hij wat aan zijn wederkomst vooraf zal gaan (:4-13). Hij vertelt wat heel specifiek het teken van zijn wederkomst is (:15). En Hij vertelt hoe wij moeten reageren op wat er gaat komen: zie toe dat niemand u verleide (:4), weest niet verontrust (:6), enzovoorts.

En als we al iets moeilijks in de tekst tegenkomen, bijvoorbeeld “de gruwel der verwoesting” uit vers 15, dan kom je **door Schrift met Schrift te vergelijken** er achter wat die uitdrukking betekent. Het gaat zeer waarschijnlijk om een afgodsbeeld dat de antichrist in de eindtijd, in de dan herbouwde tempel in Jeruzalem, voor zichzelf zal oprichten^{IV}. Om dat soort dingen te verstaan, hebben we geen buiten-Bijbelse Joodse geschriften nodig.

Wake Up Reactie: deze opmerkingen komen wij in Wake Up niet tegen

Geelhoed: Het verwijt van Wake Up dat er in protestantse en evangelische kring bij de uitleg van de Bijbel veel te weinig rekening wordt gehouden met de Hebreuws-Joodse context slaat nergens op. **Het is slechts een excuus om de Bijbel uit te gaan leggen vanuit de Joodse traditie.** Waarbij in de praktijk de traditie gaat heersen over de uitleg.

Wake Up Reactie: Uiteindelijk wordt het begrijpelijk waarom Geelhoed op deze toer gaat. Hij verwacht voortdurend de Joodse **traditie als leidraad** met de **context** van de tijd waarin de Bijbelse gebeurtenissen plaatsvonden. Traditie is niet gelijk aan context. Nergens laten wij ‘in de praktijk’ de traditie heersen over de uitdrukkelijke Bijbeltekst.

Geelhoed: In de loop van dit artikel zullen we hier enkele voorbeelden van bespreken. Zo wordt bijvoorbeeld het joodse huwelijks ritueel op gekunstelde wijze in Bijbelteksten “in” gelezen, tegen alle regels van gezonde schriftuitleg in. Zie punt 6 van dit artikel.

3.2. Zonder de joodse traditie als leidraad wordt het een chaos

Geelhoed: Dat we de Bijbel moeten interpreteren vanuit de Joodse buiten-Bijbelse geschriften en tradities probeert het boek ook als volgt te bewijzen.

Wake Up Reactie: Inmiddels moge duidelijk zijn dat Geelhoed hier een aanname doet die op geen enkele manier op Wake op is gebaseerd.

Geelhoed: Het boek wijst er op dat er onder de christenen die op het standpunt staan dat we alleen van de Bijbel moeten uitgaan, grote verdeeldheid bestaat. Het boek wijst op meer dan 200 denominaties (kerkgenootschappen). De redenering is als volgt: “Zie je wel waar het Sola Scriptura principe toe leidt. Het leidt tot grote verdeeldheid en verwarring. Al die protestantse en evangelische christenen die ‘alleen van de Bijbel’ uitgaan, kijk eens wat daarvan het resultaat is. Dit toont aan dat de Bijbel niet duidelijk is in zichzelf, je hebt de leidraad van de Joodse traditie nodig om een dergelijke verdeeldheid te voorkomen”.

Deze redenering klopt niet. De verdeeldheid onder protestanten en evangelische gelovigen is niet het gevolg van het Sola Scriptura principe. De verdeeldheid heeft meerdere oorzaken. Voor een bespreking daarvan verwijs ik naar deze Bijbelstudie, zie speciaal punt 2: <http://www.honderdbijbelstudies.nl/de-leer-over-de-bijbel/47-de-bijbel-is-begrijpelijk/#more-191>

Wake Up Reactie: Ook deze aanname van Geelhoed is misplaatst. Wake Up beschrijft dat er zoveel protestantse denominaties konden bestaan mede omdat 1) het Sola Scriptura principe juist niet **zuiver** wordt toegepast en 2) je in het kader van dat Sola Scriptura principe niet moet uitgaan van je eigen taal, cultuur en tijdscontext maar van de oorspronkelijke context. Dat is eigen aan het Sola Scriptura principe, maar wordt vaak genegeerd. De Joodse *traditie* haalt Geelhoed er zelf bij op basis van het idee dat context gelijk is aan traditie.

De verdeeldheid kon mede ontstaan doordat al deze groeperingen stellen dat zij uitgaan van het Sola Scriptura, maar deze niet zuiver houden (en daarnaast het “weten” stellen boven het “doen” en de kennis boven de daarbij horende hartsgesteldheid). Zo dreigt dat ook hier te gebeuren, want buiten het feit dat Geelhoed onjuiste aannames ten aanzien van Wake Up doet lijkt ook hier de discussie over het “weten” uit te stijgen boven de gezamenlijke opdracht om in alles navolgers te zijn van Christus.

3.3. De aanval van Wake Up op de begrijpelijkheid van de Bijbel

Geelhoed: Om ruimte te maken voor het uitleggen van de Bijbel vanuit de joodse traditie wordt in het boek, zoals we hierboven in punt 3.2. hebben gezien, ook de begrijpelijkheid van de Bijbel aangevallen. Het is zeer ernstig wat Wake Up hier doet.

Want Wake Up haalt hier opnieuw een pijler onder de evangelische en protestantse theologie vandaan. De leer over de begrijpelijkheid is fundamenteel. Als de Bijbel niet begrijpelijk is, dan kunnen we nooit met zekerheid weten wat er in staat. Dan is de inhoud van ons geloof onzeker.

In de protestantse leer over de Bijbel spreekt men wel over ‘de eigenschappen van de Schrift’, één van die eigenschappen is de duidelijkheid of de begrijpelijkheid. Theologen spreken wel over de doorzichtigheid of perspicuitas van de Schrift.

De protestantse en evangelische theologie stelt **dat de Bijbel duidelijk is in zichzelf**. Er is geen leidraad nodig. Niet in de vorm van de Joodse traditie, zoals Wake Up beweert, maar ook niet van de vroeg christelijke traditie, van de apostolische overlevering, zoals het rooms-katholicisme beweert. Of welke andere leesgids dan ook.

Wake Up Reactie: De Bijbel is begrijpelijk vanuit zichzelf¹, maar we mogen de Bijbel niet plaatsen als een boek van teksten die los staan van hun oorspronkelijke context of die we vooral interpreteren vanuit onze huidige context. Met een zuiver Sola Scriptura principe als uitgangspunt gaat dat goed. Het is de mens en zijn theologie die vaak hebben geleid tot interpretaties gebaseerd op vertalingen en op basis van tijdsgeest (zie de grondlegger van het Sola Scriptura principe in de Reformatie). Daar moeten wij ons van bekeren en dat kan alleen als we elkaar opzoeken en proberen Sola Scriptura in zuivere zin toe te passen, soms ten koste van ingenomen theologische standpunten. De Bijbel is helder en zelfuitleggend, maar waarom leggen dan zoveel denominaties de Bijbel uit op basis van vooringenomen theologische standpunten?

Geelhood: Dat de Bijbel duidelijk is in zichzelf, rust op twee dingen: (1) Daar is het feit **dat de Bijbel zichzelf uitlegt**. Het ene Bijbelgedeelte werpt licht op het andere. Als we Schrift met Schrift vergelijken, dan kunnen we met zekerheid de betekenis van een Bijbeltekst vaststellen. En (2) bovendien kunnen we bij ons onderzoek van de Bijbel rekenen op de hulp van Jezus en de Heilige Geest. Jezus opent ons verstand zodat we de Schrift begrijpen (Lucas 24:45) . De Geest leidt in alle waarheid (Johannes 16:13). Hij leert ons over alle dingen: “En wat u betreft, de *zalving*, die gij van Hem ontvangen hebt, blijft op u, en gij hebt niet van node, dat iemand u lere; maar, gelijk zijn *zalving* u leert over alle dingen ... (1 Johannes 2:27). Menselijke leraren hebben hun plaats in de gemeente (Efeze 4:11), maar ze hebben geen gezag in zichzelf en

1 11^e druk, pag. 40

ze zijn niet noodzakelijk. Nogmaals, we hebben geen leesgids nodig in de vorm van buiten-Bijbelse Joodse geschriften of welke andere leesgids dan ook.

Uiteraard is het wel nuttig om informatie te hebben over de tijd waarin de verschillende Bijbelboeken zijn geschreven. Over de cultuur, over de religie, over de staatkundige situatie, enzovoorts. Daarom worden op theologische opleidingen en Bijbelscholen de vakken “Inleiding op het Oude Testament” en “Inleiding op het Nieuwe Testament” gegeven. Maar een uitgebreide studie van de buiten-Bijbelse joodse geschriften, zoals Wake Up noodzakelijk acht, is heel wat anders.

Wake Up Reactie: Als Geelhoed dit eerder in de opbouw van zijn betoog had gesteld, dan hadden zijn opmerkingen in deze achterwege kunnen blijven. Geelhoed stelt wat de auteurs stellen, maar door zijn verwarring tussen traditie en context bewandelt Geelhoed een heel ander pad. Dan had hij gezien dat wij nergens een op basis van buiten-Bijbelse Joodse geschriften en traditie opgestelde leesgids voorstaan.

Wat zegt Wake Up: *“Voor een volledig begrijpen hebben wij een groot ontzag voor Gods Woord en onderworpenheid aan de Heilige Geest nodig, die de Geest van de Waarheid is.”*¹ Wij wijzen hier op dezelfde dingen als Geelhoed.

1 11^e druk , pag. 48

4. Een lofrede op de Talmoe

Geelhoed: De Talmoe is volgens Wake Up erg nuttig voor de christenen. Het kan hun inzicht verdiepen. Er staan waardevolle historische discussies van de rabbijnen in. In hoofdstuk 2 van Wake up staat een uitgebreide lofrede op de Talmoe.

Enkele citaten uit het boek:

„De Talmoe is ... een bron van verdiepende informatie ... ” (p. 34).

«Hoewel de Zoon van God de Schrift - het Oude Testament - overal centraal had staan, bestempelde Hij de bronnen daar om heen, die gericht waren op deze Schrift, niet als irrelevant of niet waardevol. ... Hij gooide de andere geschriften **en de waardevolle historische discussie van de rabbijnen** (die later in de Talmoe zijn opgetekend) zeker niet bij voorbaat overboord.» (p. 39,40. De onderstreping is van mij, ook de toelichting tussen haakjes)

Geelhoed: Wat is eigenlijk de Talmoe?

De Talmoe is na het Oude Testament het belangrijkste boek binnen het Jodendom. Het boek bestaat uit een uitgebreide collectie van commentaren op het Oude Testament, van wetstoepassingen, vaak in de vorm van discussies. Maar ook van anekdotes, mythen en legenden. (Bron: het Wikipedia artikel)

Geelhoed: De Talmoe was er nog niet in de tijd van Jezus en de apostelen

De (Babylonische) Talmoe is **500 jaar na Christus** verzameld en opgeschreven. Zie hetzelfde Wikipedia artikel. Toen is de joodse mondelinge traditie **van dat moment**, schriftelijk vastgelegd.

Vandaar dat in de inleidingsvakken op het Oude en Nieuwe Testament op de Bijbelgetrouwe theologische opleidingen niet veel aandacht aan de Talmoe wordt besteed. Die vakken maken gebruik van bronnen uit de tijd van het ontstaan van het Oude en Nieuwe Testament. En niet van bronnen, zoals de Talmoe, die uit een veel latere tijd komen.

Wake Up Reactie: Allereerst is het duidelijk dat Wake Up voortdurend oproept om de Talmoed met interesse maar zeker met waakzaamheid en voorzichtigheid te lezen (zie de eerdere bespreking). De Talmoed is weliswaar na Christus opgeschreven, maar het is de optekening van vele discussies die grotendeels al vóór Christus bestonden en werden “overgeleverd” van generatie tot generatie. Bovendien bestaat de Talmoed bijvoorbeeld ook uit de beschrijvingen van de feitelijke tempeldienst, het offeren, de feesten, de Sedermaaltijd en andere onderwerpen die buitengewoon leerzaam kunnen zijn en die in dat geval helemaal niet bestaan uit theologische discussies.

Geelhood: Jezus kan niet naar de Talmoed hebben verwezen, wat er was in zijn tijd nog geen Talmoed. Wel was er ‘de overlevering der ouden’ en die kan vijf eeuwen later in de Talmoed terecht gekomen zijn. Maar welk deel van de Talmoed uit de traditie uit de tijd van Jezus afkomstig is, is moeilijk met zekerheid vast te stellen.

Geelhood: De Talmoed is volgens de schrijvers van Wake Up meer dan zo maar een boek

De schrijvers van het boek stellen wel dat de Talmoed niet gelijk is aan het woord van God, maar tegelijkertijd beweren ze ook dat de Talmoed meer is dan een gewoon menselijk boek. En dat we de Talmoed niet mogen verwaarlozen, omdat de Talmoed en andere joodse tradities cruciaal zijn voor het diepere inzicht in het woord van God. Dat wordt in het boek onder meer gedaan door de Joodse traditie, waaronder de Talmoed, te verbinden met de mondelinge wet, die Mozes zou hebben ontvangen en doorgegeven. Zie hierboven punt 2.2.

Wake Up Reactie: Zoals in het boek wordt gesteld: *“Wij zullen in dit boek verwijzen naar interessante zienswijzen in onder andere de Talmoed zonder deze daarom tot het Woord van God te verklaren.”* Als we de mondelinge overlevering (of de opgeschreven versie) niet gelijk stellen aan de Bijbel, maar meer achten dan om het even welk ander **menselijk** boek, dan is dat precies de positie van de auteurs van Wake Up en ook niet meer dan dat. Waarom zou er anders in het boek geschreven worden: *“Het is duidelijk dat de Talmoed verre van feilloos is...”*?¹ Om er dan toch een soort goddelijke status aan te geven? Verre van.

Door de eeuwen heen is de kerk wel degelijk bepaald zicht kwijt geraakt door de

1 11e druk, pag. 46

eigentijdse interpretatie te stellen boven de interpretatie die de toenmalige context in ogenschouw nam. Zelfs Luther is daar een sprekend voorbeeld van. Het hoofdstuk over de kerkgeschiedenis geeft de redenen daarvoor weer. Het gebruik van die contextuele informatie wordt door Wake Up **dus niet verabsoluteerd** maar gesteld tegenover de interpretatie vanuit de huidige moderne context. De auteurs stellen dat nog te vaak (dus ook in de evangelische en orthodoxere protestantse kerk) tekst wordt gegeven aan de huidige context en juist dat gaat tegen het principe van de Sola Scriptura in.

Geelhood: Iets over het antichristelijke karakter van de Talmloed

Geelhood: De Joden die leefden voor de komst van Christus, hadden soms weinig geestelijke inzicht. Denk bijvoorbeeld aan Nicodemus, al leefde hij ten tijde van Jezus aardse leven (Johannes 3:9,10). **Maar de geestelijke situatie van de Joden na de dood en opstanding van Jezus, was veel erger dan ervoor.** Sinds die tijd is er de vijandschap tegen Jezus bij gekomen. De ongelovigen Joden zijn, zo schrijft Paulus, “naar het evangelie vijanden” (Romeinen 11:28). Daar hebben ze zich ook, toen ze daar nog de kans toe hadden, vaak naar gedragen (1 Thessalonicenzen 2:14-16). En helaas, het moet gezegd worden, hebben zogenaamde “christenen” later de rollen op een afschuwelijke wijze omgekeerd en hebben zij de joden vervolgd.

In de Talmloed, die 500 jaar na Christus is opgeschreven, vinden we de Joodse vijandschap tegenover Jezus en het evangelie terug^v. Het is opvallend dat de schrijvers van Wake Up dit in het boek volledig negeren. Er staat wel, zo even tussen de regels door, dat er in de Talmloed negatief over christenen wordt geschreven, maar niet dat er zeer negatief over Jezus Zelf wordt geschreven.

Wake Up Reactie: Nadrukkelijk stellen de auteurs meermaals dat de Talmloed alleen op waarde geschat kan worden als dit gepaard gaat met een voorzichtig hanteren. Wake Up: *“Zo moet ook de Talmloed worden gezien, vanuit haar context, met haar beperktheid, soms met haar doorgedraafdheid² en zelfs met haar kritische houding tegenover ongelovigen, maar zeker ook als aanvullend, bij gebrek aan of bij onjuistheid van achtergrondinformatie in de kerken en steeds onder de autoriteit van het Bijbels toetsingskader”³*

2 In Wake Up worden, parallel hiermee, de woorden van de zogenaamde vroege Kerkvaders en van Maarten Luther over de Joden in ogenschouw genomen.

3 11e druk, pag 38

Geelhoed maakt in het geheel geen onderscheid tussen de opgeschreven Talmoed en de mondelinge overleveringen die al ver voor Christus bestonden. Dat in de uiteindelijke Talmoed ook negatief wordt gesproken over Jezus Christus (die informatie is dus ook van na Christus) doet niet de waardevolle informatie geheel te niet van sommige mondelinge overlevering van voor Christus. Het moge duidelijk zijn dat deze rabbijnen geen duidelijk zicht hadden op Jezus Christus, maar een aantal hadden wel zicht op de oudtestamentische geschriften die ook op de Messias wezen. Op die grond kun je de Talmoed dus niet in zijn geheel als antichristelijk wegzetten. Bovendien bevat de Talmoed de eerder aangegeven concrete informatie over onder andere tempeldienst, Sedermaaltijd en offerdiensten die bruikbare heenwijzingen zijn. Wie bijvoorbeeld het boek Leviticus en - voortdurend toetsend - de bijhorende commentaren leest krijgt aldus een beter begrip van een aantal aspecten in de brief aan de Hebreëën. Behoort Geelhoed tot de groep die op vooringenomen wijze het spreekwoordelijke kind met het badwater weggooit?

Geelhoed verwijst naar de Joden als vijanden naar het evangelie. De tekst van de Bijbel stelt dat zij – **voor wat betreft het evangelie** – vijanden zijn. God verhardde de harten om een doel te bereiken. God verhardde in Deuteronomium ook de volken rondom het doortrekkende volk Israël zodat het volk de beloofde gebieden in zou nemen. God verhardde de farao's ook met een doel. De situatie van heel specifieke vijandschap voor wat betreft het evangelie is een nieuwtestamentische situatie en daarmee kunnen we de diepe informatie uit de bronnen die zijn ontstaan in de periode van het Oude Testament nog niet overboord gooien. Als oude rabbijnen bijvoorbeeld¹ - als uitleg bij de tekst van Jer. 31:31 - zeggen dat God een nieuwe Wet zal uitleggen bij de komst van de Messias, dan is die uitspraak heel waar gebleken, zelfs al konden zij die diepte daar toen zelf nog niet van zien.

1 Midrash Talpilot 58a

5. Moeten we leren van Joodse rabbijnen?

Geelhoed: Hebben we het onderwijs van onbekeerde Joodse rabbijnen uit de eeuwen na Christus nodig? Rabbijnen die niet in Jezus geloofden? Wake Up denkt van wel. Je kunt de vraag “Moeten we leren van Joodse rabbijnen” ook anders stellen.

+ Moeten we leren van blinden?

Paulus zegt dat de Joden die Christus verwerpen verblind zijn: “Maar hun gedachten werden verhard. Want tot heden toe blijft dezelfde bedekking over de voorlezing van het oude verbond zonder weggenomen te worden, omdat zij slechts in Christus verdwijnt. **Ja, tot heden toe ligt, telkens wanneer Mozes voorgelezen wordt, een bedekking over hun hart,** maar telkens wanneer iemand zich tot de Here bekeerd heeft, wordt de bedekking weggenomen.” (2 Korinthe 3:15,16)

Ze lezen wel Mozes (de Thora), maar er ligt een bedekking over hun hart. Ze begrijpen Mozes niet. Dat geldt ook voor de ‘Christus verwerpende’ Joodse rabbijnen.

Dit zegt Jezus over de rabbijnen uit zijn tijd: “Laat hen gaan, blinden zijn zij, die blinden leiden. Indien een blinde een blinde leidt, zullen zij beiden in een put vallen.” (Mattheus 15:14)

Wake Up Reactie: ‘Blinden’ en ‘plant’² slaat op de in dat tekstgedeelte genoemde Farizeeën zelf en **niet** op de overlevering. Inderdaad was het onaanvaardbaar dat door het beroep op een gebruik (in dit geval een vrijwillige gelofte om een gift te doen aan de tempel) het Bijbelse gebod om vader en moeder te eren krachteloos werd gemaakt.³ Terecht noemt Jezus hen blinden, maar niet omdat de overlevering hier slecht is (in dit voorbeeld: een gift doen), maar omdat deze regel binnen de overlevering door de farizeeën wordt misbruikt om een Bijbels voorschrift (vader en moeder te eren) te passeren. Hier vindt dus misbruik van een goede regel plaats om een betere en hogere regel terzijde te stellen. Dat is de farizeeën persoonlijk aan te rekenen. Ook in de tijd van het Oude Verbond waren er ‘planten’ die geen deel uitmaakten van het volk van God en die door God niet geplant zijn. Ze zullen uit hun grond gerukt worden, dat wil zeggen, ze zijn rijp voor het oordeel.⁴ Maar waren de geleerden in de vroegere tijden dan allemaal blinden of blind op elk terrein? Had Paulus dan bijvoorbeeld niets van zijn leermeester Gamaliël geleerd? Was er ook niet in elke generatie

2 Jezus zegt in Matt. 15:13 e.v. dat elke plant die de hemelse Vader niet heeft geplant, uitgeroeid zal worden

3 Matt. 15:4 e.v

4 vgl. Ps. 80:9-13, Jes. 5:1-8

een gelovig overblijfsel? Staat er ook niet geschreven dat het uitverkoren deel het heeft verkregen en dat de **overigen** zij verhard?

De vraag van Geelhoed of we moeten leren van blinden is een zogenaamde dialectische stelling. Geelhoed poneert een vraag en hij weet dat het antwoord ontkennend moet zijn (nee, wij leren niet van blinden). Maar de vraagstelling is niet correct. Ten eerste gaat de overlevering der ouden helemaal niet alleen over rabbijnen van de periode na of tijdens Christus. Het waren immers overleveringen van de ouden (uit de oudtestamentische tijd), zoals Jezus dat Zelf al aangaf. Het betrof wel vaak rabbijnen bij wie weliswaar het zicht op de komende werkelijke Messias ontbrak maar die toch uitspraken deden die zeer treffend zijn. Ook de profeten uit het Oude Testament deden uitspraken (profetieën) waarvan zij zelf de strekking nog niet begrepen maar die betekenis hadden voor latere generaties. Zij waren dus niet volkomen blind en zo mogen wij hen ook niet behandelen. Jezus sprak niet voor niets over een balk en een splinter. Gedeeltelijke blindheid verhinderde niet dat zij op grond van hun studie van de geschriften informatie deelden die ook voor gelovigen in de hedendaagse kerk nog zeer waardevol kunnen zijn. Nogmaals, dit alles met inachtneming van het feit dat gelovigen in Christus (en na Christus) over de nieuwtestamentische informatie beschikken en bekend zijn met die heilsfeiten. In plaats van die informatie af te doen als onnuttige informatie van blinden, kunnen zij de informatie uit deze overleveringen nog beter plaatsen en toetsen en de auteurs roepen hen daartoe juist op.¹

Geelhoed kan in redelijkheid zijn dialectische stelling dus niet handhaven, buiten het feit dat zo'n uitspraak al niet gepast is.

Voor het geval Geelhoed die blindheid wil verbinden met het struikelen² zoals Paulus dit beschrijft, dan is dat geen argument voor zijn wat venijnig overkomende stelling naar de oudtestamentische Joden, want Paulus zegt in het nieuwe Testament dat door hun struikelen het heil tot de heidenen is gekomen. Dat geeft een heel andere en meer genuanceerde toon.

Maar Geelhoed is nog niet klaar als hij generaliserend de Joodse rabbijnen tot “blinden” heeft bestempeld. Hieronder gaat Geelhoed ook de woorden van Paulus op die manier interpreteren als de apostel de Joden die Christus verwerpen “naar het evangelie vijanden” noemt. Buiten de context van de woorden van Paulus doet Geelhoed

1 zie bij wijze van voorbeeld voetnoot 2, p. 280 : Het perspectief van het Nieuwe Verbond is richtinggevend.

2 Rom. 11

nu alsof ook de Joden uit de periode voor Christus (want die gaven de mondelinge overleveringen door) vijanden om het evangelie waren. Hij maakt hierna immers geen onderscheid.

Geelhood: Moeten we leren van vijanden van het Evangelie?

Geelhood: Paulus zegt het volgende over de ongelovige Joden: “**Zij zijn naar het evangelie vijanden om uwentwil**, naar de verkiezing zijn zij geliefden om der vaderen wil.” (Romeinen 11:28)

Joden die christus verwerpen zijn nog steeds geliefden om der vaderen wil, maar tegelijkertijd zijn het “naar het evangelie vijanden om uwentwil”.

Moeten de vijandige Joodse rabbijnen ons uitleggen hoe wij het evangelie moeten verstaan, dat zij verwerpen? Moeten we bij hen de sleutel halen die het Nieuwe Testament voor ons opent? Hoe gek kun je het bedenken? En toch komt wat Wake Up zegt hier op neer.

Wake Up Reactie: De auteurs van Wake Up zeggen helemaal niet dat christenen de sleutels van het Nieuwe Testament moeten halen bij Joodse rabbijnen. Ook dit is een zelfde dialectische stelling. Geelhood stuurt de lezer op grond van ongenueanceerde informatie. Wij zijn het volledig eens met Geelhood als hij stelt dat deze Joodse rabbijnen ons **het evangelie** van het Nieuwe Verbond niet moeten uitleggen. Maar Geelhood betreft veel andere informatie niet. Zo vergeet hij in zijn redenering mee te nemen dat heel wat informatie beschikbaar is van voor de tijd dat de rabbijnen Jezus verwierpen. Een gedeelte van deze vroegere geschriften verschaft wel degelijk toegevoegde waarde als wij enerzijds deze informatie verrijken met de nieuwtestamentische informatie waarover wij vandaag mogen beschikken en anderzijds wij ons bewust zijn van de doelbewuste pogingen vanaf de eerste eeuwen na Christus om veel Bijbelse informatie te interpreteren vanuit de tijdsgeschiedenis. En die tijdsgeschiedenis was inderdaad gedurende lange tijden zeer vijandig naar de Joden en naar alle informatie die zij op basis van het Oude Testament hadden doorgegeven. Dit paste overigens in de ‘irrelevantie van het Oude Testament’ die de kerk lange tijd voorstond en in dat perspectief past Geelhoods (onterechte) opmerking dat alle informatie afkomstig zou zijn van ‘vijandige Joodse rabbijnen’. De opgeschreven ‘overlevering der ouden’ bevat informatie van vóór de tijd dat er sprake was van enige vijandigheid naar de Messias. Sterker nog, er was altijd een reikhalzend verlangen naar die Messias. Het

lijkt ons dat de woorden van Paulus hier uit het verband worden getrokken.

Gelukkig stellen wij vast dat vele Studiebijbels in tal van talen wel degelijk Hebreeuwse bronnen, een hele serie apocriefe geschriften en zelfs de Qumran bevindingen vermelden **in hun relevantie tot de grondtekst** van de Schrift. Wake Up doet niet anders en zegt nergens ‘dat de Joodse rabbijnen ons het evangelie moeten uitleggen’.

Een klein voorbeeld hier is passend: de mondelinge overlevering werd gebruikt om invulling te geven aan bepaalde categorieën van geboden die in de Tora zijn opgenomen maar die veel problemen zouden geven als ze letterlijk zouden worden uitgelegd. De geschreven Wet eist bijvoorbeeld “een oog voor een oog”. Betekende dit dat als iemand een ander verblindde door een ongeluk dan ook een oog bij hem ontgenomen moest worden? Dat zou dan tot een groeiend maatschappelijk probleem leiden. De mondelinge overlevering legt (samengevat) uit dat onder dit gebod verstaan moet worden dat bij onbedoelde schade de waarde van het beschadigde op materiele wijze vergoed moet worden, volgens uitspraak van de rechters en na onderzoek van de feiten en de toestand van betrokkenen. Enerzijds stond het gebod bij een doelgerichte en hatelijke verwonding ook borg voor de inperking van ongebreidelde bloedwraak. Men verwijst naar Gen. 4:23 waar Lamech een man dood slaat voor ‘een wonde’ en een knaap voor ‘een striem’, zichzelf wreekt en het niet overlaat aan God. Bij doelbewuste en hatelijke verwonding kan anderzijds de rijke zich niet met een geldsom vrijkopen maar moeten de rechters met inachtname van alle feiten in gelijke omstandigheden dezelfde lijfstraf opleggen aan de rijke als aan de arme. Dat is geen uitleg van “blinde rabbijnen”, zoals Geelhoed ze duidt, maar een zoeken om wijs om te gaan met de Schrift in de context van die tijd. Dat heeft nog niet eens te maken met Christus erkennen of niet. Men zocht oprecht naar waarheid en inzicht, met alle menselijke beperking en ... we kunnen er ook vandaag misschien nog van leren. Wat te denken bijvoorbeeld van het feit dat in bepaalde Europese landen de rijke zich gewoon wettelijk kon ‘vrijkopen’ van vervolging en de in het wetboek bepaalde gevangenisstraffen, bepaald voor eerder vastgestelde (en grootscheepse) fraude?

Geelhoed: Was Jezus een Joodse rabbijn?

Geelhoed: Een citaat uit Wake Up: “Jezus leerde zijn discipelen als een Joodse rabbi”. Wake up suggereert dat Jezus een Joodse rabbijn was. **Zo probeert Wake Up de status van de rabbijnen op te krikken.** Maar ook dit klopt niet. De Bijbel zegt juist

1 Exodus 21:24

dat er een enorm verschil was tussen Jezus en de rabbijnen. “En het geschiedde, toen Jezus deze woorden geëindigd had, dat de scharen versteld stonden over zijn leer, **want Hij leerde hen als gezaghebbende en niet als hun schriftgeleerden.**” (Mattheus 7:28,29)

Wake Up Reactie: Geelhoed maakt hier geen onderscheid tussen rabbi's en schriftgeleerden. Schriftgeleerden en farizeeën behoorden tot het religieus establishment. Er waren daarnaast vele rabbi's in Israël en het woord rabbi duidt op een leraar van de Tora. Jezus was en is de levende Tora, Hij kwam om te laten zien wat de werkelijke betekenis van de Tora was.

Wij verwijzen Geelhoed naar Matt. 26:25, 49; Marcus 9:5; 14:45; Johannes 1:38, 50; 3:2; 4:31 waar Jezus steeds wordt aangesproken als Rabbi en dus als een Joodse Rabbi. Nota bene de farizeeër Nicodemus zegt tegen Jezus: *'Rabbi, wij weten dat Gij van God gekomen zijt als leraar'*.

Dus inderdaad, Jezus werd steeds aangesproken als rabbi en hij was in die zin een schriftgeleerde, maar niet onderdeel van het establishment.

Geelhoed: Wat Jezus leerde bestond niet uit eindeloze discussies over wetstoepassingen (zoals je in de Talmoeed vindt). Hij gaf met gezag door wat de Vader Hem zelf ingaf. Zie: www.toetsalles.nl/html/doc/wakeup.ex.rabbi.htm

Wake Up Reactie: Rabbi's waren geen rabbi's omdat ze eindeloos discussieerden. Het waren leraren die volgelingen hadden. Die volgelingen werden gaandeweg discipel en leerden de woorden van hun meester van buiten en ze waren geleidelijk in staat om - na uitvoerige en biddende studie - op hun beurt weer anderen toe te rusten. We kunnen veel leren van het respect en de ernst waarmee de volgelingen hun rabbi behandelden. Jezus spreekt ook als een Rabbi als Hij zegt *'waarom noemt gij mij Here en doet gij niet wat Ik zeg' en 'wie Mijn woorden doen, die zullen Mijn discipelen zijn'*.

Geelhoed: Jezus zegt toch dat we naar de rabbijnen moeten luisteren?

Geelhoed: “Toen sprak Jezus tot de scharen en tot zijn discipelen, zeggende: De schriftgeleerden en de Farizeeën hebben zich gezet op de stoel van Mozes. Alles dan, wat zij u ook zeggen, doet dat en onderhoudt dat, maar doet niet naar hun werken, want zij zeggen het wel, maar doen het niet. Zij binden zware lasten bijeen en leggen

die op de schouders der mensen, maar zelf willen zij ze met hun vinger niet verroeren.” (Mattheus 23:1-4)

“Zie je wel”, zeggen de verdedigers van de rabbijnen: “Jezus zegt hier dat we naar hen moeten luisteren: ‘Alles dan, wat zij u ook zeggen, doet dat en onderhoudt dat ...’ (:3) En als Jezus dat zegt, dan moeten we toch zeker ook de inhoud van bijvoorbeeld de Talmoed serieus nemen.”

Deze Bijbelverzen (23:1-4) zijn onderdeel van “de rede tegen de schriftgeleerden en Farizeeën”. Lees de gehele toespraak (23:1-38) eens door. De gehele toespraak van Jezus is een felle aanklacht tegen onder meer de schriftgeleerden. Jezus waarschuwt voor hen. Maar dan keren sommigen met een beroep op vers 3 de hele boodschap van dit gedeelte om, door dit vers te lezen als een aansporing om toch vooral naar de Schriftgeleerden te luisteren. Dat is een sterk staaltje van het laten buiksprekken van de Schrift. Dat doen ze door het vers helemaal los te maken van de context waarin het staat.

Wat Jezus hier, in vers 3, zegt, is sarcastisch bedoeld: “Je moet vooral naar de schriftgeleerden luisteren, maar bedenk wel dat ze het zelf niet doen”. Hij zegt verder dat de schriftgeleerden zich de positie van Mozes, de positie van wetgever hadden toegeëigend. Zij interpreteerden de wet en door hun interpretaties maakten ze de wet zwaarder, bovendien voegden ze allerlei menselijke geboden uit ‘de overlevering der ouden’ aan de geschreven wet toe (Marcus 7:1-13). Door hun interpretatie en aanvulling van de Thora legden zij “zware lasten op de schouders der mensen” (:4). Dat wordt door Jezus helemaal niet als positief gezien.

Wake Up Reactie: Geelhoed houdt hier vooral zijn eigen betoog, dit gaat verder niet over Wake Up. Ook hier mogen we dus niet door elkaar halen dat er rabbi's (leraren/meesters) waren en dat Jezus hier uitvalt tegen de farizeeën en schriftgeleerden die corrupt geworden waren. Jezus zegt **niet** dat de mensen niet moeten doen wat zij (in aansluiting met de Schrift) zeggen, maar hij benadrukt dat de mensen vooral niet moeten *doen* wat zij doen, daarbij verwijzend naar de hartsgesteldheid die tot een bepaald handelen of nalaten te handelen leidt.

Geelhoed: Paulus keerde zich er radicaal van af

Paulus keerde zich radicaal af van het rabbijnse Jodendom van zijn tijd.

“Indien een ander meent op vlees te kunnen vertrouwen, ik nog meer: besneden ten achtsten dage, uit het volk Israël, van de stam Benjamin, een Hebreëer uit de Hebreëen, naar de wet een Farizeeër, naar mijn ijver een vervolger van de gemeente, naar de gerechtigheid der wet onberispelijk. Maar alles wat mij winst was, heb ik om Christus’ wil schade geacht. Voorzeker, ik acht zelfs alles schade, omdat de kennis van Christus Jezus, mijn Here, dat alles te boven gaat. Om zijnentwil heb ik dit alles prijsgegeven en houd het voor vuilnis, opdat ik Christus moge winnen.” (Filippenzen 3:4-8)

Wake Up Reactie: Omdat Geelhoed rabbi’s verwisselde met farizeeën en Schriftgeleerden en niet onderkende dat Jezus bij herhaling Rabbi werd genoemd (zelfs door een farizeeër) behoeft dit zijspoor van Geelhoed verder geen reactie.

Geelhoed maakt met zijn opmerking dat christenen “van blinde rabbijnen niets kunnen leren” overigens nog iets duidelijk; hij benadrukt ook weer die scheiding tussen Oude en Nieuwe Testament. Nu is er daadwerkelijk een verschil tussen het Oude en Nieuwe Verbond, maar er is heel veel meer eenheid tussen het Oude en Nieuwe Testament dan Geelhoed voorstaat. Christus was natuurlijk ook alom tegenwoordig en in Zijn handelen zichtbaar in de tijd van het Oude Testament en in Wake Up wordt dat uitvoerig behandeld en Paulus en de apostelen bevestigen dit ook in het Nieuwe Testament. Maar christenen en Joden delen ook het fundament van de oudtestamentische Schrift met elkaar. Een christen kan helemaal niet zonder dat Oude Testament. Jezus Christus kwam om alles te vervullen wat over de Messias geschreven stond in 1) de Wet van Mozes(!), 2) de profeten en 3) de psalmen en juist daarom is het zo pijnlijk dat Geelhoed zo openlijk stelt dat de Joodse rabbijnen die hebben bijgedragen aan die overleveringen uit de Oude Testamentische periode, allen blinden zijn die niets kunnen toevoegen. Terwijl Geelhoed heel goed begrijpt dat de Joodse rabbijnen uit die tijden helemaal Christus niet konden verwerpen omdat deze nog niet ten tonele in Israël was verschenen. Hierbij merken we trouwens op dat alle apostelen *blind* waren voor het feit dat Jezus kwam om te vervullen wat over Christus was geschreven in de Wet van Mozes, de profeten en de psalmen, totdat..... Jezus hun ogen opende.¹

Die houding van Geelhoed lijkt ons alleen te verklaren vanuit een dan door hem ingenomen grondgedachte dat er (theologisch) grote scheiding tussen dat Oude en Nieuwe Testament moet worden aangebracht. Maar dan zitten we toch weer met die onderzoekende Bereërs die wel degelijk die eenheid zagen.

¹ Lukas 24:44 e.v.

In het licht van de woorden van Jezus over de splinter en de balk moeten christenen zelfs ten aanzien van de gedeeltelijke blindheid van deze Joden enige nederigheid betrachten. De kerkgeschiedenis heeft geleerd wat veel schriftgeleerden en ambtsdragers in de kerk vele eeuwen na Christus hebben gedaan met de Joden die zij weliswaar een splinter in het oog verweten, terwijl juist op deze nieuwtestamentische gelovigen in Christus een veel grotere verantwoordelijkheid rustte omdat zij juist de heilsfeiten wel kenden, maar er zich niet naar gedroegen. Ook daar gaat het verhaal van de splinter en de balk over.

6. Het leidt tot schriftinleg in plaats van schriftuitleg

Geelhood: De auteurs van Wake Up vinden dat we de Bijbel moeten uitleggen vanuit de joodse buiten-Bijbelse traditie. In de praktijk leidt dit tot schriftinleg in plaats van schriftuitleg. Dan worden er dingen in Bijbelteksten “ingelezen” **die er niet staan** en die tegen de normale regels voor schriftuitleg ingaan.

Wake Up Reactie: De lezer zal inmiddels begrijpen hoe Geelhood traditie als leidraad verwacht met context van die tijd.

Geelhood: (Voor een Bijbelstudie over de regels voor de uitleg van de Bijbel, klik hier: <http://www.honderdbijbelstudies.nl/de-leer-over-de-bijbel/48-de-regels-voor-de-uitleg-van-de-bijbel/>)

Het boek leest bijvoorbeeld het Joodse huwelijksritueel in allerlei Bijbelteksten. De bekende tekst Openbaring 3:20, wordt dan de opening van de huwelijksonderhandelingen. En de tekst waarin Paulus zegt dat we gekocht zijn en betaald (1 Korinthe 6:20), zou dan betekenen dat de huwelijksprijs is betaald. Laten we die teksten eens bekijken:

Openbaring 3:20

“Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop. Indien iemand naar mijn stem hoort en de deur opent, Ik zal bij hem binnenkomen en maaltijd met hem houden en hij met Mij.”

Geelhood: Er staat in deze tekst niets over een huwelijk. Het beeld is van een huis. Iemand staat buiten en hij wil naar binnenkomen. En als iemand de deur opent, dan komt de persoon die klopt naar binnen. En dan houden ze maaltijd met elkaar.

Wake Up Reactie: Dat is dan precies dezelfde uitkomst als bij het huwelijksritueel. Als de Here Jezus zegt: *“In het huis Mijns Vaders zijn vele woningen – anders zou ik het u gezegd hebben - want Ik ga heen om u een plaats te bereiden en wanneer Ik heen gegaan ben en u een plaats bereid heb, kom Ik weder en zal u tot Mij nemen, opdat ook gij zijn moogt waar Ik ben”....*

...dan spreekt Jezus hier weliswaar niet expliciet over een huwelijk, maar in de context van die tijd waren die woorden volledig gericht op het proces waar de bruidegom

heen ging om in het huis van de vader een bruidskamer te maken en een woonplaats te bereiden, waarna hij terug zou komen om de bruid op te halen voor de bruiloft in het huis van de Vader. Als je geen informatie tot je wilt nemen over het huwelijksritueel van die tijd, dan begrijp je de woorden van Jezus inderdaad niet in het licht van een huwelijksritueel. Maar als je het toenmalige huwelijksritueel wel begrijpt dan kun je bepaalde Bijbelteksten inderdaad nog helderder plaatsen. Wij mogen ons dus voor verdieping van onze kennis van de Schrift verdiepen in de context en cultuur van die tijd. Want daar en toen gebeurde het. Dat is geen inleg, dat is uitleg door de bijvoeging van contextuele informatie. Dat is niet onbijbels en het is volledig Sola Scriptura.

Geelhoed: + Uit het verband blijkt ook niet dat het om een huwelijk gaat. Jezus zegt dit tegen de christenen die te Laodicea woonden (Openbaring 3:14). Het ging geestelijk heel slecht met deze gemeente. Jezus stond buiten de deur. Hij roept individuele leden op om zich van die lauwheid af te keren en om Hem binnen te laten. Als ze dat doen, dan zal Hij vertrouwelijk met hen omgaan, maaltijd met hen houden.

Wake Up Reactie: Is het niet juist in die context geweldig om te zien dat Jezus zelfs nog ten aanzien van de gemeente van Laodicea alles in het werk wil stellen om herstel te brengen, maar dat zij daarvoor dan wel de deur moeten openen. Is het niet de komende Bruidegom die alles in het werk stelt om nog toe te voegen aan Zijn Bruid voor Hij komt?

Al in het Oude Testament kwam dit beeld van de Bruid naar voren. We lezen dat Jeremia¹ het heeft over een scheiding, we lezen het in Ezechiël² en bij de andere profeten. Alles wijst er op dat God voortdurend herstel aanbiedt aan de berouwvolle en terugkerende Bruid. Dan is het geweldig om te zien dat Jezus ook de gelovigen in Laodicea waarschuwt met het oog op de relatie.

Trouwens, in de Hebreeuwse huwelijksceremonie zaten bruid en bruidegom op een troon, als waren zij koning en koningin. Dat is soms zelfs bij hedendaagse Joodse huwelijken nog het geval. Is het toeval dat onmiddellijk na Openbaring 3:20 (deur) staat “Wie overwint, hem zal ik geven met Mij te zitten op Mijn **troon**...” ?

Geelhoed: Het is verbijsterend om hier de opening van de huwelijksonderhandelingen in te zien. Je mond valt open. Zo laat je een Bijbeltekst buiksprenen.

1 Jer.3

2 Ez. 23

1 Korinthiërs 6:20: *“Want gij zijt gekocht en betaald. Verheerlijkt dan God met uw lichaam.”*

Dit zou dan slaan op het overhandigen van de bruidsschat.

+ Er staat niets in deze tekst over een bruidsschat

+ Als we Schrift met Schrift vergelijken dan blijkt dat ‘loskopen’ een belangrijk thema is in het Nieuwe Testament. Maar daar wordt telkens het beeld gebruikt van een slaaf die losgekocht wordt. Nooit staat dit in de context van een huwelijk. Ook in deze tekst gaat het over de loskopen van de slavernij aan de zonde, de slavernij aan de duivel en de wereld.

Dat gebeurt, als je een buiten-Bijbelse bron als leidraad gaat gebruiken bij de uitleg van de Bijbel.

Wake Up Reactie: Geelhoed stelt één metafoor voorop en sluit daarna de andere Bijbelse metaforen uit. Waarom? Inderdaad kan deze tekst worden uitgelegd in de context van de vrijkoping van een slaaf en de overgang van eigendom. Pesach/Pasen heeft daar alles mee te maken. Mozes zegt: wij waren slaven van Farao, maar God heeft ons met sterke hand uitgeleid (God had dit aan hun vaders beloofd)³. En zo was het ook met nieuwtestamentische christenen; wij waren slaven van de macht van de zonde en de dood, maar God heeft ons in Christus verzoend en met sterke hand uitgeleid (en ook nu had God dat in het Oude Testament al voorzegd). Maar de Bijbel gebruikt meerdere metaforen, terwijl Geelhoed het hier vernauwt en beperkt tot één metafoor. Net zoals een slaaf werd vrijgekocht⁴, zo werd ook een bruid uit haar familie gekocht en werd zij de eigene van de Bruidegom. Een andere metafoor laat dus precies hetzelfde beeld zien. Zo is er ook de metafoor van de verloren zoon die werd verzoend met de Vader en is er in het Oude Testament de metafoor van Israël als één vrouw, maar zien we daarna dat de Bijbel spreekt van twee vrouwen (Jer. 3, Ezech. 23) om via een ander beeld iets duidelijk te maken. En de Bijbel spreekt bijvoorbeeld in een andere metafoor ook over een wijnrank en de wijnstok. Geelhoed bijt zich steeds vast in één metafoor en dat is niet nodig. Maar bepaalde andere tekstgedeelten (zoals de woorden van Jezus dat Hij niet meer van de wijn zal drinken tot Hij dit met Zijn volgelingen in het huis van de Vader zal drinken en dat Hij heengaat om de kamers in gereedheid te brengen) passen niet in de ene metafoor maar

3 Deut 6:21.e.v.

4 En in de metafoor van de Bijbel het eigendom (doulos) wordt van een nieuwe Meester, waar ook Paulus naar verwijst.

heel duidelijk wel in de andere. Maar allemaal laten ze hetzelfde patroon zien vanuit een ander beeld en narratief.

7. Diepere boodschappen uit de Bijbel. De Bijbel decoderen. SOD en Els

Geelhood: Wake Up zegt dat één van de fouten die de protestantse en evangelische gelovigen maken, is dat ze niet open staan voor de diepere betekenissen die, volgens Wake Up, in de Bijbel zitten. De auteurs van Wake Up vinden dat we de Bijbel niet uitsluitend letterlijk moeten interpreteren. Een Bijbelgedeelte kan meerdere betekenissen en boodschappen bevatten.

Wake Up Reactie: De auteurs zegen het tegendeel: dat altijd eerst moet worden gekeken naar de letterlijke betekenis (“*pesjat*”) en dat een eventuele aanvullende betekenis nooit de letterlijke betekenis mag tegenspreken. De grondtekst van Bijbel kan meerdere interpretaties bevatten en de auteurs van Wake Up geven concrete voorbeelden. Sommige van deze voorbeelden vervagen echter in onze tijd door toedoen van vertalingen omdat ze bijvoorbeeld in een bepaald woordgebruik liggen opgesloten.

7.1. Wake Up maakt een karikatuur van de gebruikelijke evangelische Bijbeluitleg

Geelhood: De evangelische Bijbeluitleg gaat inderdaad uit van de letterlijke uitleg van de tekst. De tekst wordt letterlijk genomen, tenzij uit de tekst zelf of uit het verband waarin de tekst staat goede redenen kunnen worden gegeven om dat niet te doen. Of uit de rest van Bijbel, als je Schrift met Schrift vergelijkt.

Daarbij heeft de evangelische Bijbeluitleg uiteraard wel oog voor bijvoorbeeld poëtische taal in de Schrift. We weten echt wel dat bomen niet letterlijk kunnen jubelen (Psalm 96:12). Ook hebben evangelische gelovigen wel degelijk oog voor de typologische betekenis van veel onderdelen van het ceremoniële gedeelte van de wet van Mozes: de offers, de priesters, de tabernakel en de tempel, de heilige tijden. En soms ook van de bijbelse geschiedenis.

Wake Up Reactie: Dat is precies waar de Hebreeuwse interpretatie en de auteurs van Wake Up ook van uit gaan. Allereerst moet gezocht worden naar de letterlijke (“*pesjat*”) interpretatie¹. Als deze niet mogelijk blijkt dan kan gezocht worden naar een geestelijke interpretatie. Wij herhalen: deze betekenislaag kan ook naast de letterlijke interpretatie bestaan maar ze mag die letterlijke betekenis nooit tegenspreken.

¹ Zie bijvoorbeeld 11^e druk, pag. 30

Geelhoed: Maar evangelische gelovigen zien ook dat de apostelen bij hun onderwijs nauwelijks gebruik maken van de oudtestamentische typologie, ook niet van de typologie van de feesten.

Hun standpunt is verder dat je typen kunt gebruiken als illustratie **van een Bijbelse waarheid die elders in de Bijbel helder en direct wordt geleerd**, maar je kunt er niet je leerstellige overtuigingen op bouwen. Daarvoor is de uitleg vaak te onzeker, te speculatief.

Wake Up Reactie: Dat is precies in lijn met wat Wake Up stelt. Typen vinden hun waarheid elders in de Bijbel en voegen nooit nieuwe informatie toe die niet elders in de Bijbel gevonden kan worden. Misschien ligt het verschil wel in het feit dat evangelischen het Oude Testament veel minder betrekken, terwijl de auteurs van Wake Up stellen en aantonen dat er een onlosmakelijke eenheid is tussen het Oude en Nieuwe Testament. Of met de woorden van Augustinus: *“The Old Testament is the New Testament concealed, and the New Testament is the Old Testament revealed.”*

7.2. De bescheiden rol van typologie in het Nieuwe Testament

Geelhoed: In het Nieuwe Testament wordt een enkele keer typologie gebruikt om iets te illustreren. Paulus gebruikte bijvoorbeeld de geschiedenis van Sara en Hagar om het verschil tussen de bedeling van de wet en de bedeling van de genade te illustreren en om te benadrukken dat je die twee bedelingen uit elkaar moet houden (Galaten 4:21-31).

En in 1 Korinthe 5:1-13 gebruikt Paulus het feest der ongezuurde broden als illustratie van de noodzaak om in de gemeente tucht uit te oefenen. Net zoals bij het feest der ongezuurde broden, het zuurdeeg moest worden weggedaan uit de huizen, zo moet de gemeente gelovigen die volharden in ernstige zonde, uit de gemeente zetten. Maar dit zijn uitzonderingen. Normaal spreken de apostelen **direct** over dit soort zaken. Het Nieuwe Testament staat vol direct onderwijs en instructie waarbij geen gebruik van typen wordt gemaakt.

Het voornaamste gebruik van de oudtestamentische typen vinden we in de Hebreeën brief.

Deze brief is geschreven aan christenen die uit Joodse achtergrond kwamen. Ze waren ontmoedigd geraakt en ze dreigden terug te keren naar de Joodse religie, inclusief het onderhouden van de ceremoniële wet van Mozes. Om hen daar tegen te waarschuwen zegt Paulus dat ze in dat geval zouden teruggaan van de werkelijkheid naar de schaduw (Hebreeën 10:1). Van de werkelijkheid in Christus, die ze beleefden, naar de schaduw van de joodse rituelen. Daarmee zouden ze los raken van Christus. Ze hadden in Christus al een hogepriester die voor hen met zijn bloed het hemelse heiligdom was binnen gegaan en die zo een eeuwige verzoening had bewerkt (Hebreeën 9:11,12). Een hogepriester die altijd voor hen bad en pleitte (Hebreeën 7:25). Een hogepriester die een beter offer had gebracht, een offer dat, in tegenstelling tot de offers van het Oude Testament, de zonde echt had weggenomen. Als je zo'n geweldige hogepriester hebt, dan ga je toch niet terug naar de aardse joodse hogepriester? Of naar de andere rituelen van de wet.

Wake Up Reactie: Geelhood kan niet stellen dat typologie in het Nieuwe Testament een bescheiden rol speelt. De stelling dat typologie mogelijk is, klopt of klopt niet. Als deze niet klopt, dan kan deze nooit – ook niet bij uitzondering – worden ingezet. Als er echter eenheid is tussen het Oude en Nieuwe Testament (met vooruitgang) en typologie heeft daadwerkelijk een plaats, dan kunnen er dus door die typologie ook waarheden ontdekt worden, die overigens allemaal kunnen worden verbonden aan de woorden van Jezus en de apostelen. Zij brengen geen nieuws, maar behoeden ons wel voor interpretatie van het Nieuwe Testament op basis van vooringenomenheid of eigen perceptie. In Wake Up wordt de waarheid in Christus op vele punten in verband gebracht met schaduwen die deze werkelijkheid in Christus al vooruitschaduwen door middel van patronen. In de 11^e druk van Wake Up wordt uitgebreid beschreven dat tenminste 5 patronen (geloofswandel, exodus, feestencyclus, Lijdensweg tot Wederkomst en huwelijksritueel) allen exact hetzelfde patroon laten zien. Geelhood staat het vrij om de onderlinge verbanden tussen deze patronen te vergelijken, maar staat het dan iemand ook vrij om deze aanwijzingen bewijsrechtelijk bij voorbaat en zonder kennisname of onderzoek te negeren? Wij raden Geelhood aan zich dan toch zelf en met respect voor onze antwoorden in die 11^e druk te verdiepen.

Geelhood: In strijd met de bescheiden rol die typologie in het onderwijs van de apostelen speelt, maakt Wake Up een deel van de typologie van de zeven joodse feesten tot de kern van de christelijke boodschap.

Wake Up Reactie: de auteurs lichten juist toe in het boek dat het hier niet alleen

maar om *Joodse* feesten kan gaan en dragen hier veel redenen voor aan. Deze redenen laten zien dat voor Gods feesten, waarvan Jezus er een aantal letterlijk en tot op de dag en uur vervulde en andere nog zal vervullen, een alles behalve bescheiden rol is weggelegd.

Geelhoed: En het gebruikt die typologie voor het opbouwen van de leer over bijvoorbeeld de verzoening. Vanuit het, gedeeltelijk speculatieve inzicht in de beperkte typologische betekenis van het Pascha en de Grote Verzoendag, wordt het evangelie dat Paulus bracht “bijgestuurd”. Zie punt 3, de paragraaf “Hoe komt Wake Up op die gedachte” van dit document www.toetsalles.nl/htmldoc/wakeup.plaatsv.htm

Reactie Wake Up: In dit document stelt Geelhoed dat Wake Up het plaatsvervangend sterven van Christus aanvalt. Dat is een ernstige en **zeer onjuiste stelling**. Het plaatsvervangend sterven van Christus neemt in de Bijbel en ook in Wake Up een meer dan centrale plaats in. Het is de kern van het evangelie. Voorafgaand aan de publicatie van de onderhavige recensie hebben de auteurs die stelling van Geelhoed al uitgebreid weerlegd in een persoonlijke reactie, maar Geelhoed heeft hier tot op de datum van dit antwoord niet op gereageerd en deze ook genegeerd in deze recensie. De eerste reactie van de schrijvers is nu achterin de onderhavige reactie toegevoegd, zodat de lezer hier kennis van kan nemen.

7.3. SOD boodschappen, ELS

Geelhoed: Met een beroep op een buiten-Bijbelse Joodse traditie over de uitleg van de Bijbel, beweert Wake Up dat we moeten zoeken naar diepere verborgen boodschappen in de Bijbeltekst. In deze Joodse traditie wordt dit de “SOD betekenis” van een Bijbelgedeelte genoemd. En die SOD betekenis vind je niet alleen door het decoderen van de typologische betekenissen van het ceremoniële deel van de wet van Mozes. Er zijn, volgens het boek, nog andere methoden om verborgen boodschappen uit de Schrift te “pellen”. Het boek spreekt over een methode die “Equidistant Letter Sequence” wordt genoemd, afgekort ELS.

Wake Up Reactie: Op geen enkele manier stelt Wake Up dat je verborgen boodschappen via deze methodiek uit de Bijbel kunt destilleren. Wake Up stelt duidelijk: “dit boek onthult **geen geheimenissen**, het neemt **hoogstens** de bedekkingen weg die er door de eeuwen heen theologisch op zijn aangebracht.”

En verder zegt Wake Up ook: “De woordpatronen brengen ons geen nieuw geloof of nieuwe informatie over de wezenlijke inhoud van de Bijbel. God heeft alle benodigde basisinformatie ter beschikking gesteld in de leesbare tekst van de Bijbel. Het ‘Sola Scriptura’-principe komt dus niet in gevaar en je kunt en mag de Bijbel ook niet uitleggen door middel van ELS. De woordpatronen dienen vooral als een soort watermerk van echtheid en het bovennatuurlijk karakter van de Schrift. Zij verwijzen altijd terug naar andere teksten van de Bijbel zelf.”

Geelhoed heeft natuurlijk persoonlijk het recht om deze ELS te betwisten. Dat deden de wetenschappers Sherman en Jacobi in eerste instantie ook. Maar tijdens hun breder wetenschappelijk onderzoek kwamen zij onder meer tot de vaststelling dat Jesaja 53 en Ezechiël 37 enorme clusters met zeer lange ELS-coderingen bevatten, die heel precies Bijbelse namen, kalendermaanden, feesten enz. Weergeven. Als experts in wiskunde en natuurkunde berekenden zij dat de kans, dat deze uitgebreide clusters toevallig in Jesaja 53 staan, gelijk zou zijn aan 1 op 2186 met 31 nullen. Dat is wetenschappelijk in feite hetzelfde als toevalligheid volledig uitsluiten. Geen enkel ander boek laat dergelijke, volledig in harmonie met de tekst zelf, aanwezige verbanden zien.

Een uitgebreider document hierover is opgenomen in de bibliotheek van Wake Up, maar dit is door Geelhoed kennelijk niet meegenomen in zijn beoordeling. Het staat Geelhoed natuurlijk vrij om het wetenschappelijk onderzoek van Sherman en Jacobi opnieuw uit te voeren, maar niet om het lukraak te bekritisieren en het niet eerst te onderzoeken en te toetsen. Wake Up doet enkel verslag van een wetenschappelijk onderzoek en geeft aan dat de woordpatronen een soort watermerk vormen en altijd verwijzen naar andere teksten van de Bijbel zelf. Op dezelfde manier ontdekte Fibonacci cijfermatige formules van bepaalde bijzondere en ontegenzeggelijke patronen in Gods natuur.

Geelhoed: ELS is een geleerde klinkende naam, maar waar het op neer komt is het volgende: Je neemt een stuk van de Hebreeuwse tekst van de Bijbel. Je kiest uit de tekst een letter, die schrijf je op. En vanaf die ene letter ga je verder de letters tellen, dat doe je met vaste intervallen. Je schrijft bijvoorbeeld elke tiende letter op. Daarna zet je de letters in de gevonden volgorde achter elkaar en dan kijk je of ze samen een woord of een zin geven. Zo kom je tot boodschappen die in geen enkel logisch verband staan met de rationele inhoud van de Bijbelgedeelten waar je gebruik van maakt. Deze methode nemen de schrijvers bloedserius, ze geloven er in. Het is een volledige irrationele methode om de Bijbel te interpreteren.

Wake Up Reactie: Geelhoed heeft dit onderwerp niet uitvoerig bestudeerd. Wake Up stelt: “De woordpatronen brengen ons geen nieuw geloof of nieuwe informatie over de wezenlijke inhoud van de Bijbel. God heeft alle benodigde basisinformatie ter beschikking gesteld in de leesbare tekst van de Bijbel”. Wij bevelen aan dat Geelhoed ook het te downloaden aanvullend document bestudeert om het rationele gehalte van dit wetenschappelijke onderzoek echt te beoordelen. Nergens bevelen de auteurs ELS aan als een methode voor interpretatie, integendeel. Zie ook hierna.

Geelhoed: Naast het feit dat er geen enkele Bijbelse rechtvaardiging voor dit irrationele Bijbelgebruik is te geven, is het ook op praktische gronden onzinnig. Want als basis wordt een gedeelte van de Hebreeuwse grondtekst van de Bijbel gebruikt, het probleem is dat er geen absoluut uniforme grondtekst is van het Hebreeuwse Oude Testament. Er staan in de handschriften, waar de vertaling van onze Bijbel op is gebaseerd, kleine varianten in de grondtekst, die veranderen niet wezenlijk de betekenis van de tekst, maar ze zijn er wel. De hele ELS theorie vereist dat je exact de oorspronkelijke grondtekst hebt. De hele ELS boodschap wordt al verstoord door een letter verschil. Bovendien levert het toepassen van deze methode op andere boeken ook boodschappen op. Daar probeert Wake Up zich vervolgens uit te draaien door te stellen dat de boodschappen die via ELS uit de Bijbel worden gehaald langer zijn. Iets wat ze overigens niet kunnen bewijzen.

Het feit dat de auteurs dit serieus nemen, bevestigt dat ze het goede spoor helemaal kwijt zijn.

Wake Up Reactie: Opnieuw gaat Geelhoed suggestief maar niet onderbouwd in op onderzoeken die op een heel systematische wijze door wetenschappers zijn gedaan. Bijbels gezien moet men éérst alles toetsen (en Geelhoed heeft dat helemaal niet gedaan) en dan het goede behouden. Overigens spreken de auteurs in het boek juist ook tegen dat ELS kan worden gebruikt om op zoek te gaan naar verborgen boodschappen en zeggen zij uitdrukkelijk dat ELS niet als Bijbeluitlegmethode mag worden gebruikt en dat zij de praktijken als gevolg van een niet-wetenschappelijke variant (bekend geworden onder de naam ‘De Bijbelcode’) resoluut afwijzen. De auteurs beperken zich in het boek tot de vermelding en zeer korte bespreking van een *wetenschappelijk onderzoek*, waarvan zij bovendien aangeven dat de bevindingen ervan niet tot de kern van het boek behoren.

7.4. Het gevaar van het zoeken naar SOD boodschappen

Geelhoed: Deze en andere methoden om de SOD boodschappen uit de Bijbel te decoderen, spelen in op de menselijke fascinatie voor het verborgene.

Wake Up haalt door de theorie over de SOD betekenis van de Schrift, bijvoorbeeld de barrières weg in de richting van de Kabbala. De Kabbala is de voornaamste verschijningsvorm van de Joodse mystiek. Die haalt ook diepere boodschappen uit de Schrift. Of liever gezegd, die leest een speculatieve filosofie in de Bijbel.

De kabbala leert dat God Mozes drie boodschappen heeft gegeven. Als eerste de geschreven Thora, als tweede de mondelinge wet en tenslotte nog een derde wet. Die derde wet is een verborgen boodschap, alleen bestemd voor ingewijden, die op het diepste symbolische niveau de werkelijkheid verklaart.

De schrijvers beweren wel dat ELS heel anders is dan de Kabbala, maar via de theorie over de SOD betekenissen in de Schrift en door acceptatie van ELS **communiceer je wel dat het in orde is om op volstrekt irrationele manier geheime boodschappen uit de Bijbel te halen**. De eenvoudige, niet ingewijde gelovigen zijn tevreden met de letterlijke tekst, maar de ingewijde gelovigen weten dat er achter de letterlijke betekenis ook diepere symbolische waarheden in de Schrift staan. De Kabbala zegt dat deze diepere waarheden het echte inzicht in de werkelijkheid geeft. Zo ver gaat Wake Up niet. Maar Wake Up heeft wel de poort naar dit pad geopend, met hun acceptatie van irrationele boodschappen uit de Schrift.

Reactie Wake Up: het boek spreekt nergens over “ingewijden”. Geelhoed haalt zaken door elkaar.

- 1) Wake Up spreekt duidelijk uit dat de kabbala geen enkele plaats heeft binnen het boek,
- 2) en dat de Kabbala leer weliswaar de 4 interpretatieniveau's erkent (die op zich niet Kabbala zijn) maar daarbij het SOD niveau tot een nieuwe religie heeft gemaakt.
- 3) In het Hebreeuws hebben letters en woorden een bepaalde getalswaarde. Daar zit soms diepe betekenis in, te meer daar bepaalde woorden met een zelfde getalswaarde verband kunnen houden met elkaar.

Dat de kabbala vervolgens ook gebruik maakt van getalwaarden, moet daarbij niet

misbruikt worden, want het betrokken gedeelte in Wake Up neemt hier zelf duidelijk afstand van en Wake Up stelt daar verder: *“Dat deze groepen de Bijbel misbruiken mag echter niet leiden tot de conclusie dat Gods waarmerk in de Bijbel van geen betekenis is. Alleen mogen we mathematische wetmatigheden en getallen niet loskoppelen van de Bijbelse teksten en hun bedoeling.”* Hier wordt een volwassen benadering gevraagd van het onderwerp.

Geelhoed: Lees het getuigenis van Ruben Hadders. Hij vertelt hoe in zijn jeugd een soortgelijke methode als ELS hem een tijd in de greep heeft gehad, klik hier.

Reactie Wake Up: Ruben Hadders heeft een uitgebreide reactie van de auteurs ontvangen. Ook hier geldt dat een persoonlijke ervaring van Hadders geen algemene maatstaf kan zijn. Het ging hierbij trouwens over de niet-wetenschappelijke variant, waarvan Wake Up zich juist uitdrukkelijk distantieert en die het boek resoluut afwijst. Je kunt van allerlei onderwerpen van de Bijbel in de greep raken en die tot absolute verheffen, zonder ze nog in verband te brengen met het hele evangelie.

7.5. De poging tot Bijbelse rechtvaardiging die Wake Up doet voor de SOD theorie

Geelhoed: De auteurs wijzen op Openbaring 13:18, daar is sprake van het getal 666, dat het getal van het beest wordt genoemd. Het is een bekende tekst waar veel Bijbeluitleggers over nagedacht hebben. “Hier is de wijsheid: wie verstand heeft, berekene het getal van het beest, want het is een getal van een mens, en zijn getal is zeshonderd zesenzestig.” Dit is voor ons, in deze tijd niet helemaal duidelijk, maar waarschijnlijk gaat het over de getalswaarde van de letters van de naam van de antichrist. In sommige talen hebben de letters ook een getalswaarde. De gelovigen die de opkomst van de antichrist meemaken zullen hem onder meer hieraan kunnen herkennen. Met deze tekst proberen ze dwaasheden als de ELS methode te rechtvaardigen.

De auteurs wijzen ook op de “verborgenheden/geheimenissen” waar Paulus in het Nieuwe Testament over spreekt, bijvoorbeeld in Romeinen 11:25.

Hier wordt door Wake Up misbruik gemaakt van het woord geheimenis. Paulus gebruikt dat woord in een speciale betekenis. **Het gaat bij Paulus niet om verborgen waarheden die je uit de Bijbel moet decoderen.** Het gaat om dingen die God hem rechtstreeks geopenbaard had, om waarheden die God tot dat moment verborgen

had gehouden, in die zin waren die dingen een geheimenis. God gebruikte Paulus om die verborgen waarheden op dat moment bekend te maken.

Reactie Wake Up: Laat het nog maar eens benadrukt worden: Wake Up spreekt juist uitdrukkelijk tegen dat je verborgen waarheid uit de Bijbel moet decoderen. Wake Up stelt: “dit boek onthult geen geheimenissen het neemt **hoogstens** de bedekkingen weg die er door de eeuwen heen theologisch op zijn aangebracht.” Overigens geven de auteurs vanaf de 11e druk meer informatie over 666.

Verder vermelden de auteurs enkel dat het sod-interpretatieniveau gaat over een vooralsnog *verborgen* betekenis en verwijzen zij o.a. naar 1 Cor. 2:7 waar Paulus zegt ‘maar wat wij spreken, als een geheimenis, is de *verborgen* wijsheid Gods ...’ Nergens wordt gesteld dat Paulus deze verborgen waarheid moest ‘decoderen’ en ze maken ook geen misbruik van het woord geheimenis. Ze zeggen juist dat Wake Up **niet als bedoeling heeft om geheimenissen te onthullen.**

8. Een nieuwe theologische methode

Geelhoed: Nu komen we bij **een zeer belangrijk punt**. Wake Up verwerpt de normale wijze waarop wij, als evangelische christenen, gewend zijn om de leer van de Bijbel over een bepaalde zaak vast te stellen. Het boek vindt die methode te beperkt. En het voert in plaats daarvan een andere methode in. We zullen eerst kort stilstaan bij de gebruikelijke methode.

+ De gebruikelijke wijze

Je wilt bijvoorbeeld weten wat de Bijbel leert over verzoening.

Het proces om daar achter te komen, verloopt in drie stappen:

1. De eerste stap is dat je alle teksten in de Bijbel die over verzoening spreken bij elkaar zoekt.
2. Daarna lees je elke tekst nauwkeurig en je noteert wat de tekst zegt over de verzoening. Je stelt vragen aan de tekst en kijkt of de tekst er antwoord op geeft. Wat is verzoening, wie wordt verzoend, waarom verzoening, hoe verzoening, enzovoorts.
3. Vervolgens neem je alle notities over de individuele teksten, die je bij stap twee hebt gemaakt, bij elkaar en daar haal je de grote lijnen uit. Die grote lijnen vormen samen de leer over de verzoening.

Als je dat doet met ‘verzoening’, dan ontdekt je dat het bij verzoening gaat over het herstel van de relatie met God. Vanwege de zonde is er vijandschap bij de mens, tegenover God. Door de verzoening komt er weer vrede met God (Romeinen 5:1). En we zien dat de verzoening mogelijk is gemaakt door het plaatsvervangend sterven van Christus. Omdat God rechtvaardig is, kon Hij niet zomaar de zonden door de vingers zien. Er moest recht gedaan worden. God heeft onze zonden in Jezus gestraft, zodat Hij nu schuldige mensen toch vrij kan spreken.

Voor meer uitleg over hoe we de leer van de Bijbel over allerlei zaken kunnen vinden: zie deze Bijbelstudie, speciaal punt 2: <http://www.honderdbijbelstudies.nl/de-leer-over-de-bijbel/49-de-leer-is-belangrijk/>

Geelhood: Wake Up zet zich af tegen deze methode voor het vinden van de leer

Het boek zegt dat de in evangelische kring gebruikelijke methode te beperkt is. Deze methode wordt in Wake Up omschreven als “het opsommen van losse Bijbelteksten die de ene of andere stelling zouden moeten bewijzen” (p.13). Wake Up maakt hier **een karikatuur** van de hierboven beschreven methode.

Het gaat bij deze methode niet om het opsommen van Bijbelteksten. Het gaat om een nauwkeurige exegese van elke Bijbeltekst die iets over het te bestuderen onderwerp zegt. Je legt de teksten één voor één zorgvuldig uit, vanuit het verband waarin de teksten staan. Het gaat ook niet om losse teksten, het zijn teksten die met elkaar verbonden zijn omdat ze allen iets zeggen over het te bestuderen onderwerp.

Let ook op de cynische wijze waarop Wake Up over deze methode spreekt: “losse Bijbelteksten die de ene of andere stelling zouden moeten bewijzen”. De auteurs hebben het over “de ene of andere stelling”, terwijl het gaat om het vaststellen van wat de Bijbel over een bepaald punt zegt. En ze spreken over losse Bijbelteksten “die ... zouden moeten bewijzen”. De auteurs geloven blijkbaar niet dat deze methode tot het vinden van de Bijbelse waarheid leidt.

Wake Up Reactie: Doet Geelhood zijn best om het hier niet te begrijpen? Als de auteurs spreken over “de ene of de andere stelling” dan wordt beschreven dat er theologen zijn die de ene stelling ondersteunen (bijv., de evangelische) tegenover andere theologen (bijv. de orthodox protestantse) die de andere stelling onderschrijven. De standpunten staan soms op deelgebieden lijnrecht tegenover elkaar. Beiden combineren de teksten zoals Geelhood in zijn methodiek voorschrijft en beiden komen kennelijk op grond van de Sola Scriptura uit op een tegenover gesteld standpunt. De auteurs van Wake Up moedigen beide kanten enkel aan om de typen uit het Oude Testament (de schaduwen) en hun werkelijkheid in Christus te betrekken om op die manier de eigen theologische perceptie bijkomend te toetsen. Het is jammer dat Geelhood dit als ‘cynisch’ bestempelt terwijl daar absoluut geen sprake van is.

Geelhood: Het is zeer ernstig wat de auteurs hier doen. Want dit is de methode waarop wij, als evangelische en protestantse christenen, de leer van de Bijbel over allerlei punten vinden. Bijvoorbeeld de leer over de Godheid van Jezus, die wordt op deze manier uit de Bijbel bewezen^{vi}.

Wake Up Reactie: over de Godheid van Jezus is met de auteurs van Wake Up geen discussie en daar ligt ook geen verschil van inzicht tussen de (meeste) evangelischen en andere protestanten. Het gaat juist om de bespreking van gezichtspunten die binnen de gestelde grenzen van dezelfde Sola Scriptura benadering toch tot een geheel ander standpunt leiden.

Geelhoed: Het alternatief van het boek

Geelhoed: Wake Up zegt dat we theologie moeten bedrijven met behulp van de typologische betekenis van de zeven feesten uit de wet van Mozes. De typologische betekenis is beslissend. Het boek zegt dat we moeten “kijken of **ons Gods beeld en onze theologie** overal in overeenstemming is met de schaduw die al in het Oude Testament gegeven is” (p. 183). We moeten onze theologie in overeenstemming brengen met de typologische betekenis van de Oudtestamentische feesten. De typologische betekenis bepaalt de theologische standpunten.

Wake Up Reactie: Dit heeft Geelhoed niet goed gelezen **en weer wordt maar een deel van een zin geciteerd zonder de context er om heen**, die heel duidelijk aangeeft dat er ‘**twee** ankers’ zijn, namelijk de Nieuwe Verbondswerkelijkheid in Christus en daarmee in lijn de betrokken schaduw in het Oude Verbond. Je kunt niet kiezen tussen die twee ankers, ze geven hetzelfde weer. De typologische betekenis, enkel beperkt tot en gebaseerd op de schaduw van de oudtestamentische feesten, kan het theologische standpunt dus niet bepalen. Juist door de nieuwtestamentische informatie kan de diepere informatie van de Bijbelse feesten pas echt goed begrepen worden. De schaduw en de werkelijkheid worden, door het uit de Bijbel leren verstaan van Gods bedoeling met Zijn feesten, met elkaar in lijn gebracht en het is geweldig om zo ook de eenheid tussen het Oude en Nieuwe Testament te ontdekken. Maar deze Bijbelse uitlijning van de werkelijkheid en de schaduw behoedt ons wel voor onze eigen interpretaties en op die manier kunnen veel denominaties – die anders op grond van eigen perceptie uit elkaar groeien – dichter bij elkaar komen. De typen zijn dus geen ‘interpretatie’, ze behoren bij de werkelijkheid in Christus en zijn één van de toetsstenen voor persoonlijke- of groepsperceptie. In Wake Up worden de gelovigen opgeroepen om deze toetssteen voor de eigen perceptie te benutten, want heel graag willen we gelovigen, die vandaag nog door - soms aan de ene kant, dan weer aan de andere kant - onjuiste aannames van elkaar gescheiden zijn, ook op deze wijze bij elkaar brengen.

Geelhood: Waar dit toe leidt. Een voorbeeld.

Geelhood: Laten we opnieuw het voorbeeld van de verzoening nemen en bekijken waartoe dit leidt.

Wake up kijkt niet in de Bijbel naar alle gedeelten die spreken over verzoening, om daaruit de Bijbelse leer over de verzoening af te leiden. Nee, de auteurs van Wake Up gaan in plaats daarvan terug naar de wet, naar de feesten die in de wet van Mozes voorgeschreven waren aan de Israëlieten. Ze kijken naar de typologische betekenis van het Pascha en de Grote Verzoendag **en van daaruit vullen ze de verzoening in**. Ze gaan terug naar Mozes, naar de ceremoniële wet en ze negeren het onderwijs van Paulus en de andere apostelen. Van daaruit herinterpreteren ze het evangelie. Dat brengt hen er zelfs toe om de apostel Paulus op een zeer belangrijk punt tegen te spreken.

De auteurs van Wake Up hebben “ontdekt” dat het Pascha in de eerste plaats spreekt over bevrijding uit de slavernij in Egypte en niet zozeer over vergeving. Het boek zegt: “De feestenreeks plaatst het verhaal in een reddingscontext, van een rechtvaardige maar tevens goede God, die zijn genade aanbiedt en hen bevrijdt.” (p. 345) En als aspecten van deze bevrijding noemt Wake Up: De overwinning op de dood. De overwinning op de Boze. De bevrijding uit de slavernij en het rijk van de duisternis. De losprijs die door God betaald is om zich een bruid te verwerven. Het toetreden tot het verbond. Het ontvangen van een grote erfenis. De komst van een nieuwe hemel en aarde. (p. 345).

Opvallend, maar niet toevallig, is de afwezigheid in dit lijstje van de verzoening als herstel van de verstoorde relatie met God, doordat God in de dood van Christus onze zonde heeft gestraft, zodat Hij rechtvaardig is als Hij ons vrijspreekt. Want dat thema ontdekken de schrijvers van Wake Up niet in de typologische betekenis van het Paasfeest en de Grote Verzoendag. Ik citeer: “Het Pesach feest en de Grote Verzoendag staan veel dichter bij deze thema’s **dan bij de plaatsvervangende wraak van God die Jezus in onze plaats op zich nam.**” (p. 345, de onderstreping is van mij). Vanuit hun verstaan van de typologische betekenis, wordt de noodzaak van het plaatsvervangend sterven van Christus ondermijnd.

Voor meer uitleg over wat Wake Up met verzoening doet. Zie dit artikel: **“De aanval van Wake Up op de noodzaak van het plaatsvervangend sterven”**

Wake Up Reactie: Het woordje ‘wraak’ in het door Geelhood aangehaalde en onderlijnde citaat is cruciaal. In de context van het boek is daar sprake van het concept van een wraakzuchtige God. De auteurs tonen in dit gedeelte aan dat Pasen en Grote

Verzoendag veel dichter aanleunen bij de thema's van een reddingscontext (waarbij het plaatsvervangend sterven cruciaal is!), van een God die rechtvaardig is en de zonde niet ongestraft kon laten, maar die tevens ook barmhartig en liefdevol is. Veelmeer dan bij het beeld van een **wraak**zuchtige God die een wet had bedacht om de zonde te straffen (een beeld dat in Wake Up dus niet wordt onderschreven). Direct volgend op de bovenstaande stellingen van Geelhoed hebben de schrijvers uitgebreid gereageerd en aangetoond dat de stellingen die Geelhoed hier innam 'op basis van Wake Up', helemaal niet in Wake Up staan. Ze zijn onjuist vastgesteld. In Wake Up staat het plaatsvervangend sterven van Christus centraal en dat staat ook op ten minste tien plaatsen in het boek uitgelegd.

Maar Geelhoed doet ten dele waarvan Wake Up ook aangeeft dat het vaak elders gebeurt. Hij gaat eenzijdig uit van de gedachte dat het verhaal van de Bijbel *alleen* gaat over een verstoorde relatie en de straf die Jezus Christus in onze plaats innam. Eenzijdig betekent hier dat dit inderdaad het verhaal is dat in de Bijbel naar voren komt, maar dat dit verhaal van herstel in meer dan die ene metafoor tot uiting komt en ook andere aspecten van Gods Heilsplan laat zien. Zo beschrijft Wake Up dat het Gods eigen initiatief was om een Lam naar de wereld te zenden om die relatie te herstellen. Bestudering van het Oude Testament leert ons ook dat God de ketoeba (het huwelijksdocument, de Tora) bij de berg Sinaï had uitgereikt en dat die huwelijksrelatie later werd verstoord, zoals Jeremia en Ezechiël het beschrijven. In het hele Oude Testament zien we dat God keer op keer Zelf het initiatief neemt tot herstel. Het was niet 'de mens Jezus' die tussenbeide kwam omdat God anders op een afstand zou blijven, maar het was God zelf die het initiatief nam, waar de mens niet in staat was een initiatief te nemen. Want al zo lief heeft God de wereld gehad dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft ...

Geelhoed: Wake Up zegt dat wij onze theologie moeten bouwen op de typologische betekenis van het Oude Testament. Dit gaat veel verder dan het gebruik van de typen door de apostelen. Zie hierboven punt 7.2.

Wake Up Reactie: Hiervoor werd al duidelijk dat deze conclusie van Geelhoed geen enkele grond heeft.

Conclusie

Geelhoed: U ziet hoe ingrijpend deze verandering van de methode om de leer te vinden is. Een andere methode om de leer te vinden, leidt inhoudelijk tot een andere

leer. Dat is dan ook precies wat we in Wake Up terug vinden. Dat is het onderwerp van de volgende punten.

Wake Up Reactie: Helaas is de conclusie van Geelhoed op zoveel perceptie gebaseerd, terwijl bovenstaand wordt aangetoond dat Geelhoed de tekst uit zijn verband haalt of eenvoudig onjuist vaststelt. Dat is jammer want het boek Wake Up roept de lezers overal op om het geleerde om te zetten in discipelschap. Maar Geelhoed trekt van leer door te stellen dat hij met de schrijvers van Wake Up niets gemeen heeft, terwijl hij daarbij argumenten gebruikt die Wake Up helemaal niet aandraagt.

9. Omgekeerde vervangingstheorie

9.1. De gemeente gaat op in het volk Israel

Geelhoed: Over de verhouding tussen Israel en de gemeente leert het boek iets wat lijkt op een omgekeerde vervangingsleer. In de vervangingsleer wordt Israel vervangen door de gemeente. In de omgekeerde vervangingsleer verdwijnt de gemeente in Israel. In die richting gaat het boek. Volgens Wake Up is de gemeente niet meer dan een aanhangsel van Israel.

Het boek zegt van Israel dat het wordt “**aangevuld** met de heidenen die door het geloof in Jezus Christus geestelijke kinderen van Abraham zijn geworden” (p. 25). De kافت van het boek is ook duidelijk. Centraal staat het beeld van een olijfbboom. Uit die olijfbboom komt een stroom van levend water. En links, een eind achter de olijfbboom, staat een heel klein kerkje, dat ook nog vaag wordt weergegeven. De boodschap is duidelijk, alles draait om de olijfbboom (om Israel) en de gemeente is niet belangrijk. De levenwekkende stroom komt uit de olijfbboom en niet de gemeente. Paulus kan wel zeggen dat de gemeente het fundament en de pilaar der waarheid is (1 Timotheus 3:15), maar het levenwekkende water komt volgens de auteurs van het boek uit de olijfbboom. Niet uit de gemeente, die de tempel is van de Heilige Geest. En ook niet uit de individuele christenen bij wie, als het goed is, de stromen van levend water uit het binnenste komen (Johannes 7:38).

Wake Up Reactie: Het kan niet anders of Geelhoed moet vooringenomen aan de lezing van het betreffende hoofdstuk zijn begonnen. In heel het boek Wake Up staat immers centraal dat de Olijfbboom in onze tijd bestaat uit de messiasgelovige Joden (de natuurlijke takken die verbonden zijn) en de op de Olijfbboom ertussen geënte wilde olijftakken die de messiasgelovige heidenen zijn. Wake Up zegt niet dat Israëel de Olijfbboom is. Die Olijfbboom is gelijk aan de Gemeente en die heeft Jezus Christus als wortel. Het verhaal dat de gemeente zou zijn toegetreten tot Israëel (messiasgelovig of niet-messiasgelovig) baseert Geelhoed dus in ieder geval niet op Wake Up!

In Wake Up staat:

De gelovigen uit de heidenen werden door die enting niet Israëel en ook niet ingelijfd bij het oude Israëel maar zij werden naast Israëel toegevoegd aan de stam van de Edele Olijf en werden zoals gezegd tot geestelijke kinderen van Abraham, zonder dat

er sprake hoefde te zijn van een fysiek genetisch voorvaderschap. Door Jezus Christus was er geen onderscheid meer tussen de **naar het hart besneden** aardse nakomeling van Abraham en elke andere geestelijke nakomeling van de aartsvader.... Velen uit Israël bleven onderdeel uitmaken van deze Bruid onder het Nieuwe Verbond, maar ‘enkelen’, zegt Paulus, werden afgebroken van de Edele Olijfbom omdat zij Jezus Christus niet als Messias wilden accepteren...”

Met de onjuiste aanname van Geelhoed heeft zijn onderstaande betoog dus geen nut meer.

9.2. Wat zegt de Bijbel?

Geelhoed: De Bijbel maakt een duidelijk onderscheid tussen Israel en de gemeente

De Bijbel noemt drie groepen

“Geeft noch aan Joden, noch aan Grieken, noch aan de gemeente Gods aanstoot!”

Er waren voor de pinksterdag uit Handelingen 2, twee groepen: de heidenen (Grieken) en Israel. Op de pinksterdag ontstond een derde groep: de gemeente.”

Wake Up Reactie: Is de gemeente dan echt een derde groep of is dat een groep die gevormd wordt uit een deel van die andere twee groepen? Als die derde groep is samengesteld uit delen van die twee andere groepen dan kan dat niet zo maar een derde groep zijn ten opzichte van die twee andere groepen, omdat deze niet tegenover de eerste twee groepen staat. Was die groep van uitgeroepenen er dan in het Oude Testament helemaal niet?

Geelhoed: De gemeente is de ene nieuwe mens

De gemeente, die collectief de ene nieuwe mens is, waarin geen onderscheid meer is tussen jood en Griek.

“Want Hij is onze vrede, die de twee (Joden en Grieken) één heeft gemaakt en de tussenmuur, die scheiding maakte, de vijandschap, weggebroken heeft, doordat Hij in zijn vlees de wet der geboden, in inzettingen bestaande, buiten werking gesteld heeft, om in Zichzelf, vrede maken-

1 1 Korinthe 10:32

de, de twee tot één nieuwe mens te scheppen, en de twee, tot één lichaam verbonden, weder met God te verzoenen door het kruis, waaraan Hij de vijandschap gedood heeft.” (Efeze 2:14-16)

Wake Up Reactie: Geelhood zegt precies wat Wake Up uitvoerig benadrukt over die ene nieuwe mens.

Geelhood: De gemeente en Israel hebben nog steeds beiden een verschillende plaats in Gods programma.

Toen de meerderheid van de Joden nog steeds Jezus verwierp, zelfs na de opstanding, heeft God hen verhard en tijdelijk ter zijde gesteld (Romeinen 11:7). Sinds die tijd is God bezig om een volk voor zijn naam uit de heidenen te verzamelen (Handelingen 15:14). En als hij daar klaar mee is, als de volheid der heidenen is binnengegaan, dan wordt de gemeente opgehaald door Christus en gaat God verder met het volks Israel. (Handelingen 15:14-16; Romeinen 11:25-27).

Israel is op dit moment terzijde gesteld. God is in deze tijd bezig om een volk voor zijn naam uit de heidenen te verzamelen (de gemeente). Als de gemeente voltooid is pakt God de draad met Israel weer op.

Wake Up Reactie: De gemeente van messiasgelovige Joden en heidenen gaat inderdaad momenteel een andere weg dan het Israël van niet-messiasgelovige Joden. Dat Israël op dit moment terzijde is gesteld is een theologisch standpunt vanuit de strikte bedelingenleer. De auteurs nuanceren dit door te laten zien dat een deel van Israël, namelijk het Messiasgelovige deel (het Israël Gods) dat er overigens al is sedert de apostelen, zich vandaag ook al in de gemeente bevindt. Bovendien wijzen zij er op dat wat zich sinds ongeveer de laatste honderd jaar afspeelt in en rondom Israël en de Joden, laat zien dat niet-messiasgelovig Israël niet volledig terzijde is gesteld maar dat er daar sprake is van een beginnende Ezechiël 37 situatie.

Geelhood: Israel is in het land, in een staat van ongelof

Geelhood: Intussen is een deel van Israel, onder Gods toelating, teruggekeerd in het land, **maar wel nog steeds in een staat van ongelof en opstand tegen God.** Het overgrote deel van Israel verwerpt ook nu nog Jezus als Messias. Na de opname van de gemeente zal de periode van de grote verdrukking aanbreken. Het ongelovige Israel zal aangevallen worden en in grote benauwdheid komen. De grote verdrukking

wordt in de Schrift daarom ook wel de tijd van “Jakobs benauwdheid” genoemd (Jeremia 30:7). Tegen het einde van die periode zal het volk zich massaal tot Jezus keren. Dan worden de zonden van Jakob afgewenteld en komt er een tijd van verademing voor Israel (Romeinen 11:25-27, Handelingen 3:19-21). Vlak na de collectieve bekering van het ongelovige Israel zal Jezus terugkomen in grote macht en heerlijkheid, om het koningschap over Israel en over de wereld op zich te nemen.

Wake Up Reactie: Geelhoed zegt hier niet anders dan in Wake Up beschreven wordt. Waarom geeft Geelhoed er zich geen rekenschap van dit daadwerkelijk ook in Wake Up te hebben gelezen? Waarschijnlijk omdat hij vanaf het begin vooringenomen in de tekst heeft ingelezen dat Wake Up denkt dat de gemeente is ingelijfd in geheel Israël, quod non. Paulus spreekt over een olijfboom die bestaat uit natuurlijke takken die niet zijn afgebroken en uit wilde takken die ertussen zijn geënt. De Olijfboom bevat in onze tijd niet die natuurlijke takken die door ongehoorzaamheid en ongeloof zijn afgebroken. De Bijbel zegt wel wat er met die afgebroken natuurlijke takken zal gebeuren in de toekomst.

Geelhoed: Samenvattend

Geelhoed: Israel en de gemeente hebben een andere rol in Gods plan. Ze worden ook na de dood en opstanding van Jezus nog steeds onderscheiden. De gemeente is geen aanhangsel van Israel. Niet Israel, maar de gemeente staat op dit moment centraal in Gods programma.

Zie deze Bijbelstudie over het verschil tussen Israel en de gemeente: <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/Israel-Gemeente.pdf>

Zie deze serie Bijbelstudies over de profetie, klik hier. Zie vooral de Bijbelstudies **over Israel in de grote verdrukking en over de toekomstige bekering van Israel.**

De Bijbel is duidelijk. Maar wat doet Wake Up?

9.3. Gerommel met een beeld

Geelhoed: In Romeinen 11:11-24 gebruikt Paulus de illustratie van de edele olijfboom. Daar leidt Wake Up een vierde groep uit af: “de edele olijfboom”. Door de tijd heen, zo luidt de theorie, wordt die olijfboom gevormd door de gelovige Israëlieten onder

het oude verbond en door de wedergeboren christenen samen. Een andere naam die het boek aan deze groep geeft, is 'de bruid'. Alle gelovigen uit het Oude Testament en Nieuwe Testament vormen, volgens Wake Up, de olijfboom.

Om die bruid of die edele olijfboom draait het allemaal in het boek. We hebben al gezien dat het boek leerstellingen bouwt op de typologische interpretatie van de joodse feesten. Deze keer bouwt het een leerstelling op een verkeerd begrepen illustratie. Wake Up leest veel meer in de illustratie dan Paulus er mee wilde zeggen.

9.4. De illustratie van de olijfboom

Geelhoed: "Indien nu enkele van de takken weggebroken zijn en gij als wilde loot daartussen geënt zijt en aan de saprijke wortel van de olijf deel hebt gekregen, beroem u dan niet tegen de takken! Indien gij u ertegen beroemt – niet gij draagt de wortel, maar de wortel ú. Gij zult dan zeggen: er zijn takken weggebroken, opdat ik als loot geënt zou worden. Goed! Zij zijn om hun ongeloof weggebroken en gij staat door het geloof." (Romeinen 11:17-20)

Zie het directe verband: 11:11-24.

Wake Up Reactie: Wat doet Geelhoed dan met de illustratie van Paulus als deze in de eerste eeuw spreekt over een Olijfboom (die in deze vorm altijd behoorlijk oud is om een olijfboom te zijn) en die in de tijd van Paulus dus bestond uit natuurlijke takken die verbonden waren en ook takken miste die op dat moment waren afgebroken? Het feit dat Paulus stelt dat ze worden afgebroken (Geelhoed zal beamen dat dit komt door hun verwerping van Christus), betekent ook dat die Olijfboom al heel erg lang bestond en daar ook takken aan zaten die er aan bleven. Paulus zegt niet dat de Olijfboom geen takken had en dat alle takken er sinds Christus op geënt werden. Wij begrijpen dit standpunt wel, want het komt voort uit de theologische bedelingenleer die stelt dat de gemeente (en dus de Olijfboom) sinds Christus bestaat, terwijl de auteurs benadrukken dat de uitgeroepen door alle eeuwen heen aan de Olijfboom verbonden zijn geweest. Er was immers al een ecclesia **in de woestijn**, zegt Stefanus in Hand. 7:38 en dat woord staat er in de Griekse grondtekst dan ook letterlijk. Er waren tijden dat de boom (in die tijd!) maar heel weinig takken kende, zeker toen

1 De auteurs van Wake Up houden er rekening mee dat de Olijfboom steeds een tijdsmoment kent en ook een "alle tijden omvattend" beeld weergeeft. De Olijfboom in het Oude Testament kende in generaties veel natuurlijke takken en dan weer weinig natuurlijke takken. Maar gelovigen uit de eerste eeuw kunnen net als gelovigen uit de 21e eeuw verbonden zijn aan de Olijfboom "aller tijden".

Elia van God te horen kreeg dat er nog een rest van 7000 gelovigen over was. Dat is ook de reden dat wij het verhaal van het oude Testament naar het Nieuwe Testament doortrekken. Dat is wat Geelhoed theologisch niet **wil** doen, maar is hij echt consequent als hij wel stelt dat er een Middelaar moest komen om de relatie tussen de mens en God te herstellen? God had immers ook met een heel nieuw volk opnieuw kunnen beginnen en zich over die verstoorde relatie uit het Oude Testament niets aan kunnen trekken. Maar het verhaal van de Bijbel is volgens de auteurs anders, gegeven het bekende feit dat Christus naar de wereld kwam om een verbroken relatie te herstellen en verzoening te brengen, voor wie het wilde aannemen. Zij die in de tijd van Christus godvruchtig leefden en Christus aannamen bleven als natuurlijke takken aan de Olijfboom verbonden.

Op dit punt hebben de auteurs niet zo zeer een probleem met het theologisch standpunt van Geelhoed omdat de auteurs het theologisch kunnen plaatsen. Hij bepleit hier vooral zijn mening. Maar op veel andere punten gaat Geelhoed uit van onjuiste aannames die de auteurs helemaal niet in hun boek hebben gedaan.

Geelhoed: De aanleiding tot het spreken van deze woorden

Geelhoed: Toen Paulus deze woorden schreef was Israel gevallen door ongelof en door God overgegeven aan een tijdelijke verharding^{vii}. De christenen stonden door het geloof. Daarom zouden de christenen gemakkelijk neer kunnen kijken op het ongelovige Israel. Paulus waarschuwt hen: "Pas op dat je dat niet doet, want als jullie niet in het geloof blijven, zullen jullie ook door God worden verworpen. De ongelovige Joden zijn weggehakt uit de olijfboom, jullie zijn op hun plaats gekomen. Maar bedenk, God kan dat hele proces net zo goed weer omkeren. Als jullie ongelovig worden, zal Hij net als het ongelovige Israel ook jullie weggakken en als Israel weer gelovig wordt, dan worden ze weer ingeënt." De toepassing richting de heidenen: Wie staat, zie toe dat hij niet valle. Wees niet hoogmoedig, maar vrees. "Goed! Zij zijn om hun ongelof weggebroken en gij staat door het geloof. Wees niet hoogmoedig, maar vrees!" (Romeinen 11:20)

De nadruk ligt niet zo zeer op de eenheid van de olijfboom met de takken, als wel op het weggekapt en weer ingeënt worden. Dat was het doel van de illustratie, die waarheid wilde Paulus er mee duidelijk maken: God kan Israel zo weer herstellen, en God kan jullie ook weer uit de olijfboom kappen. Het was een waarschuwing tegen hoogmoed en ongelof. Het was niet zijn bedoeling **om met behulp van deze ene**

illustratie de eenheid van gemeente en joden te leren.

Wake Up Reactie: Dat Paulus zich hier toe beperkte is een persoonlijke mening van Geelhoed. De auteurs zijn het er met Geelhoed over eens dat Paulus zeker de ertussen geënte takken tegen hoogmoed wilde waarschuwen. Maar Paulus spreekt hier ook daadwerkelijk over een proces van afbreken en (weder) enten. Dat was bedoeld om onder meer te laten zien uit welke samenstellende delen de Olijfboom bestaat. Verder zal een aandachtige lezer van Wake Up eenvoudig vaststellen dat het boek niet 'de eenheid van de gemeente van Christus en de Joden' leert, zoals Geelhoed wel suggereert dat Wake Up leert.

Geelhoed: Maar Wake Up gaat met deze illustratie aan de haal en leest er veel meer in dan Paulus er mee heeft bedoeld.

Geelhoed: Wat is de edele olijfboom?

De wortels en de stam van de boom zijn de gelovige aartsvaders: Abraham, Izaak en Jakob. Het sap van de wortel is de universele zegen van het verbond met Abraham (Genesis 12:3b, Galaten 3:8,9), de belofte des Geestes (Galaten 3:14). Later uitgebreid met de zegeningen van het nieuwe verbond (Jeremia 31:31-34). Hier hadden de nakomelingen van de aartsvaders recht op, zolang ze het geloof zouden vasthouden. Nu hebben de heidenen door het geloof in Jezus ook de universele zegen van Abraham gekregen, de belofte des Geestes (Galaten 3:8,9 en 3:14) en de zegeningen van het nieuwe verbond (Hebreeën 8:6-13 en 10:11-18), zoals de vergeving der zonden, God kennen, een nieuw hart, de Geest in je binnenste die de zonde in je overwint.

Paulus zegt tegen de christenen: "Pas op, dat je het geloof niet kwijt raakt, want dan raak je al die zegeningen weer kwijt. En bovendien kunnen Israëlieten die zich van hun ongeloof bekeren, deze zegeningen allemaal alsnog beerven. Dan worden ze weer aangesloten op de saprijke wortel, waar ze vanaf waren gebroken. Dan zullen ze de vervulling van deze beloften ook ervaren.

Wake Up Reactie: Als de wortel van de boom inderdaad bestaat uit de gelovige aartsvaders, zou de wortel (die toch voor de levens sapstroom zorgt) dan perfect zijn? Wij denken van niet. Wij stellen dat Christus – die al sedert de grondlegging van de wereld is geslacht – en door Wie God werkt, die wortel vormt. Hij was ook de meereizende rots in de oudtestamentische woestijn, zoals de Bijbel dat zo treffend zegt. De **gehele** Schrift spreekt van Hem en God voert Zijn plan door Hem uit. Wellicht

ligt het voor sommigen theologisch lastig om Christus als de wortel van de Olijfboom te zien omdat het consequenties heeft voor de leeftijd van de Olijfboom die Paulus beschrijft? De drie-enige God is echter niet vanaf het Nieuwe Testament met een Olijfboom begonnen.

Geelhoed: Doordat de gemeente op dit moment de geestelijke zegen van het verbond met Abraham en de geestelijke zegen van het nieuwe verbond beleeft, probeert God het volk Israel tot jaloersheid te verwekken: “Kijk eens wat jullie allemaal missen omdat je Jezus hebben verworpen, kom daar op terug en je krijgt alles terug.” (Romeinen 11:11)

Dat is de betekenis van de illustratie van de olijfboom, **verstaan vanuit het verband waarin de illustratie staat**. Meer moet je er niet in lezen. Het verschil tussen de gemeente en Israel is er nog steeds. Ze hebben ook nu nog een eigen programma. Op de gemeente rust de taak om de wereld met Jezus bekend te maken in de kracht van Gods Geest, de stroom van levend water komt op dit moment uit de gemeente en niet uit Israel en ook niet uit een olijfboom. Op dit moment, in deze fase van Gods programma, staat de gemeente centraal. En niet een olijfboom, zoals op de kافت en in de theologie van Wake Up.

Wake Up Reactie: bestudering van het boek leert dat Wake Up die Olijfboom en de Gemeente gelijk stelt. Ook de Gemeente is vandaag samengesteld uit de natuurlijke messiasgelovige “takken” en de ertussen¹ geënte “takken” van messiasgelovige heidenen en die Gemeente staat ook voor ons centraal. Zij zijn met de Wortel, dat is Christus, verbonden en alleen als je met die Wortel verbonden bent kun je leven ontvangen van die Wortel. De Kerk als instituut vormt op zichzelf geen onderdeel van de Gemeente, maar natuurlijk zijn vele gelovigen uit die kerken wel onderdeel van de Gemeente van Christus omdat zij de geest van Christus hebben (Rom. 8) en daadwerkelijk op die Wortel aangesloten zijn gebleven, al zien de auteurs een verschil tussen de Kerk/Gemeente van Christus en de Kerk van het christendom. Daartussen zien zij geen volledige overlap.

1 Let wel: Wake Up stelt “ertussen op de stam” en niet geënt op de natuurlijke takken.

10. Verwarring over de Bijbelse verbonden

Geelhoed: Omdat het boek het onderscheid tussen Israël en de gemeente verduistert, door veel te veel te lezen in de illustratie van de olijfboom, is er in het boek ook verwarring over de verbonden.

De Bijbel zegt dat het oude verbond met Israël is gesloten (Exodus 19:3-5, Psalm 147:19,20). Dat betekent dat wij als christenen, als gemeente, niet onder het oude verbond staan. Deze Bijbelse waarheid wordt in Wake Up met een heleboel gedraai verduisterd. De Bijbel zegt ook dat het Oude verbond is vervangen door het Nieuwe verbond (Hebreeën 8:13, 2 Korinthe 3:11,13). Ook dat wordt door Wake Up met allerlei spitsvondige redeneringen ontkend.

Wake Up Reactie: Christenen staan natuurlijk niet onder het Oude Verbond. De auteurs zijn zonder meer verbaasd dat de vele passages in het boek, waaruit dit blijkt, door Geelhoed over het hoofd zijn gezien.

Geelhoed: In de brief aan de Hebreeën worden het oude verbond (het verbond van Mozes) en het nieuwe verbond tegenover elkaar gesteld en met elkaar vergeleken. De boodschap van de schrijver van de Hebreeënbrief, tegen zijn christelijke lezers uit joodse achtergrond, is: “Ga niet terug naar het Oude Verbond, ga niet terug naar de wet van Mozes. Blijf bij het Nieuwe Verbond, dat is een veel beter verbond. Onder het Nieuwe Verbond hebben we een veel betere hogepriester, Jezus, die door zijn offer werkelijk de zonden heeft weggedaan. Ga niet terug naar de schaduw, blijf in de realiteit van Christus.”

11. De christen en de wet van Mozes

11.1. Even ter herinnering, wat is de wet van Mozes?

Geelhoed: De wet van Mozes is onderdeel van het verbond dat God bij de Sinai met het volk Israel heeft gesloten (Exodus 19 en 20). In het verbond heeft God aan Israel een groot aantal geboden en voorschriften gegeven. De tien geboden, maar ook bijvoorbeeld wetten over rein en onrein voedsel. En allerlei voorschriften voor de eredienst: voor de offers, de priesters, de heilige plaatsen (de tabernakel, tempel) en voor de sabbat en de andere feesten. In de wet van Mozes worden daarnaast ook richtlijnen gegeven voor vele andere zaken. Bijvoorbeeld over het erfrecht en over straffen voor wetsovertreders. Al die geboden samen vormen “de wet van Mozes”.

11.2. Een christen is niet onder de wet van Mozes

Wake Up Reactie: Hieronder lijkt het er in alles op dat Geelhoed uit gaat van de gedachte dat de auteurs van Wake up stellen dat christenen onder de Wet van Mozes leven. Als dat zo is, dan is het boek ook op dit punt niet goed gelezen, want bij herhaling stellen de auteurs dat gelovigen onder de Wet van Christus staan. Waarschijnlijk wordt dit veroorzaakt door de gedachte van Geelhoed dat Wake Up deel uitmaakt van de Hebrew roots beweging, wat niet het geval is. **Met die vooringomenheid heeft Geelhoed direct Wake Up beoordeeld vanuit de gedachte dat de Wet van Mozes nog vast van toepassing was volgens Wake Up.**

Geelhoed: De Bijbel maakt duidelijk dat God de christenen niet de plicht heeft opgelegd om naar deze wet te leven, want:

(1) Het verbond van Mozes is met het volk Israel gesloten, niet met de gemeente

Geelhoed: Zie het Bijbelgedeelte over de verbondssluiting in Exodus 19,20.
“Zó zult gij zeggen tot het huis van Jakob en meedelen aan de Israëlieten ...” (Exodus 19:3)

De Bijbel zegt uitdrukkelijk dat dit verbond alleen met Israel is gesloten: “Hij heeft Jakob zijn woorden bekendgemaakt, Israël zijn inzettingen en zijn verordeningen. Aldus heeft Hij aan geen enkel volk gedaan” (Psalm 147:19,20). Zie ook Deut. 4:8.

De wet van Mozes is daarom niet van toepassing op de christenen. Dat wordt bevestigd door wat verder over dit onderwerp in de Schrift wordt gezegd.

(2) De Bijbel zegt dat we als christen niet onder de wet zijn

Geelhood: We zijn niet onder de bedeling van de wet, maar onder de bedeling van de genade.

“want gij zijt niet onder *de* wet, maar onder *de* genade” (Romeinen 6:14). Door onze eenheid met Christus in zijn dood en opstanding, zijn we dood voor de wet. “Bijgevolg, mijn broeders, **zijt ook gij dood voor de wet** door het lichaam van Christus om het eigendom te worden van een ander, van Hem, die uit *de* doden opgewekt is, opdat wij Gode vrucht zouden dragen.” (Romeinen 7:4).

We zijn dood voor de wet als methode om rechtvaardig te worden voor God **en we zijn dood voor de wet als leefregel**. Als christenen hebben we een andere leefregel gekregen. Onze leefregel is de wet van Christus.

(3) We zijn onder de “wet van Christus”

Geelhood: “Want hoewel ik vrij sta tegenover allen, heb ik mij allen dienstbaar gemaakt, om er zoveel mogelijk te winnen; en ik ben voor de Joden geworden als een Jood, om Joden te winnen; hun, die onder de wet staan, als onder de wet – hoewel persoonlijk niet onder de wet – om hen, die onder de wet staan, te winnen; hun, die zonder wet zijn, ben ik geworden als zonder wet – hoewel niet zonder de wet van God, want ik sta onder de wet van Christus – om hen, die zonder wet zijn, te winnen. Ik ben voor de zwakken zwak geworden, om de zwakken te winnen; voor allen ben ik alles geweest, om in elk geval enigen te redden.” (1 Korinthe 9:19-22).

Let op wat Paulus hier over zichzelf zegt. Hij vertelt hoe hij zijn gedrag aanpast aan zijn doelgroep. Als hij probeerde om Joden met het evangelie te bereiken, dan hield hij zich aan de wet van Mozes. Als hij probeerde om heidenen te bereiken, dan deed hij dat juist niet. Alles met het doel om zo veel mogelijk mensen te winnen voor het evangelie.

Als het om de Joden gaat zegt hij: “... ik ben voor de Joden geworden als een Jood ...

hun die onder de wet staan, als onder de wet – hoewel persoonlijk niet onder de wet” En als het om heidenen gaat zeg hij: “hun die zonder wet zijn ben ik geworden als zonder wet hoewel niet zonder de wet van God, want ik sta onder de wet van Christus”

Paulus zegt dat hij niet onder de wet van Mozes staat en dat hij in plaats daarvan onder de wet van Christus staat. Paulus spreekt hier over twee verschillende wetstelsels, die wel veel gemeenschappelijk hebben, maar toch ook op belangrijke punten verschillen. (Zie deze Bijbelstudie over de wet van God: <http://www.internetbijbelschool.nl/wordbest/baslz12.doc>. Daar wordt uitleg gegeven over de grondwet van de schepping (dat is ‘de wet van God’) en over de wetstelsels die daar van afgeleid zijn, waaronder de wet van Mozes en de wet van Christus.)

Ook wij, als christenen, staan, net als Paulus, niet onder de wet van Mozes, maar onder de wet van Christus.

Hoe God wil dat wij, als christenen, leven, vinden we in het Nieuwe Testament, in het onderwijs van Jezus en in het onderwijs van de apostelen. Deze gedeelten van de Bijbel zijn immers rechtstreeks tot ons, christenen, gericht. Het onderwijs van de apostelen vinden we in de brieven van het Nieuwe Testament.

Wij moeten leren om **de geboden van Jezus** te onderhouden (Mattheus 28:19). Ook op andere plaatsen spreekt de Here Jezus over **zijn** geboden (Johannes 14:15,21; 15:10). Jezus heeft ons een nieuw gebod gegeven (Johannes 13:34). Voor ons geldt de eis der liefde, daar moeten we naar wandelen (Romeinen 14:15). We zijn schuldig om lief te hebben (Rom. 13:8).

Als christenen houden we ons aan het onderwijs van de apostelen (Handelingen 2:42). Daar worden allerlei opdrachten en aansporingen gegeven, daar moeten we ons leven naar richten.

Wake Up Reactie: De auteurs benadrukken in het boek met herhaling dat gelovigen in Christus onder de Wet van Christus staan en zij leggen uitvoerig uit wat die Wet van Christus inhoudt. De opmerkingen van Geelhoed dienen geen doel of hij draait ergens om heen. Geelhoed schijnt de Wet aan de kant te willen zetten omdat voor christenen de eis der liefde geldt. Maar de Wet van Christus hangt aan twee grondregels die helemaal over de liefde gaan en ook de Wet van Mozes (zie Deut. 6) draait om die twee grondregels van het liefhebben van God boven alles en de naaste als je

zelf. Jezus benadrukt dat nog eens duidelijk naar de schriftgeleerden en farizeeën.¹ Wat dat betreft is er geen verschil van mening tussen hen. Maar zodra het om de uitwerking van die twee regels gaat, wil Geelhoed zelfs niet informeren hoe die Wet van Mozes aan die twee grondbeginselen invulling gaf. Het is precies zoals er staat in de door Geelhoed aangehaalde studie: *“Als christen hebben wij nog wel te maken met de morele wet. De morele voorschriften worden door de apostelen bevestigd en toegepast op de christenen. De morele voorschriften zijn opgenomen in de wet van Christus en ze zijn zelfs nog aangescherpt”*.

Bovendien hebben de auteurs in de reactie op de eerste recensie van Geelhoed in verband met het plaatsvervangend lijden al uitdrukkelijk besproken waarom wij onder de wet van Christus zijn, met vermelding van o.a. dezelfde tekst van 1 Kor. 9! Geelhoed heeft deze reactie ruim voor het publiceren van deze uitvoerige recensie ontvangen en toch wordt er niet eens naar verwezen en wordt deze verdachtmaking louter herhaald, terwijl het ook hier weer manifest onjuist is dat in Wake Up geleerd zou worden dat gelovigen in Christus nog onder de wet van Mozes zijn of dat de auteurs ‘ijveraars voor de wet van Mozes’ zouden zijn.

(4) Het sabbatsgebod wordt door de apostelen niet herhaald

Geelhoed: In het onderwijs van de apostelen worden 9 van de 10 geboden van de wet van Mozes herhaald en bekrachtigd. Alleen het sabbatsgebod ontbreekt. Dat komt omdat het sabbatsgebod speciaal het teken was van het verbond van Mozes: Exodus 31:13,16,17. Wij staan als christenen niet onder dit verbond **en daarom** vinden we in het onderwijs van de apostelen, in de brieven van het Nieuw Testament, geen enkele opdracht om de sabbat te houden. Integendeel er wordt juist gewaarschuwd tegen het verplicht houden van de sabbat (Kol. 2:16,17; zie ook Romeinen 14:5).

Wake Up Reactie: Elders geven de auteurs commentaar op het genoemde gedeelte van Kolossenzen 2. Geelhoed gaat uit van het principe dat als iets niet uitdrukkelijk gezegd wordt dat het dan geen enkele gelding of Nieuwe Verbondsbetekenis heeft. Ook daar wordt dus weer een hele nieuwe wereld gecreëerd die volledig los staat van de rest van de Schrift. Maar de Bijbel gaat niet uit van een toen nog toekomstige situatie zoals die zou gelden vanaf de 3^e-5^e eeuw waarin de sabbat werd verlaten. In de 11e druk beschrijven de auteurs dat de sabbat tot in de eerste eeuwen overwegend

1 Marcus 12:28 e.v.

werd gehouden en dat er een verbod aan te pas moest komen om het gebruik te beëindigen. Overigens leren zij niet dat men de sabbat ‘moet’ houden en dat men op deze dag ‘moet’ samenkomen maar wel dat er in de Nieuwe Verbondsbetekenis een sabbatsrust blijft voor het volk van God, zoals Heb. 4:1-11 dat ook aangeeft. Laten we tot die rust ingaan en dat heeft alles te maken met bekering van dode werken en gehoorzaamheid aan de wet van Christus. Wel geven de auteurs – en nog meer vanaf de 11e druk – aan dat aan die 7e dag een heel bijzondere betekenis moet worden toegekend omdat deze past in een patroon van de 7e dag van Scheppingsweek, de sabbatsjaarcyclus en het 7e Millenium. Hierdoor kan de 7e dag niet zo maar worden weggezet als een exclusief teken van het Oude Verbond. Dit beeld is door Gods hele Heilsplan heen geweven. Want de sabbat is een schaduw van de dingen die komen *moeten*, zegt een correcte vertaling van Kol. 2:16-17. Hij is als zevende dag onder andere het teken van het Vrederijk.

(5) Handelingen 15 bevestigt dat wij als de christenen niet onder de wet van Mozes zijn

Geelhoed: Handelingen 15 begint met een conflict in de gemeente van Antiochie. Paulus en Barnabas waren terug in de gemeente na hun zendingsreis. Ze vertelden over de vele mensen uit niet Joodse achtergrond die door hun prediking tot geloof waren gekomen. Er waren gemeenten ontstaan die voor het grootste deel bestonden uit christenen met een heidense achtergrond. Paulus leerde deze bekeerlingen dat ze niet naar de wet van Mozes behoefden te leven. Ze hadden dat niet voor hun bekering gedaan, ze hoefden het ook na hun bekering niet te doen. Dat hij dit leerde wist de gemeente van Antiochie. Maar toen ging het mis.

Er kwamen enkele christenen uit Judea in de gemeente die verkondigden dat de bekeerde heidenen besneden moesten worden, dat wil zeggen dat ze als Jood moesten gaan leven naar de wet van Mozes (15:1,5). Paulus en Barnabas gingen daar tegen in. Uiteindelijk werd door de gemeente besloten om de zaak voor te leggen aan de apostelen en de oudsten te Jeruzalem. Daar is over deze kwestie gesproken en dit was de slotsom: “Daarom ben ik van oordeel, dat men hen, die zich uit de heidenen tot God bekeren, niet verder moet lastig vallen, maar hun aanschrijven, dat zij zich hebben te onthouden van wat door de afgoden bezoedeld is, van hoererij, van het verstikte en van bloed.” (15:19,20). De bekeerde heidenen werd niet opgelegd om de wet van Mozes te onderhouden. Dit bevestigt opnieuw dat christenen niet opgedragen wordt om naar de wet van Mozes te leven, om bijvoorbeeld de sabbat te houden, de feesten

te vieren, om de voedselwetten na te leven, enzovoorts.

Uiteraard moesten de nieuwe christenen wel naar de geboden van Jezus en de apostelen leven, maar niet naar de wet van Mozes met allerlei ceremoniële voorschriften.

Wake Up Reactie: De auteurs hebben nu overvloedig bevestigd in het boek én in de beide antwoorden aan Geelhoed dat Nieuwe Verbondsgelovigen niet onder de wet van Mozes leven. Maar zou de Wet van Christus dan echt alleen bestaan uit het onthouden van wat door de afgoden beoedeld is, van hoererie, van het verstikte en van bloed, zoals in Handelingen 15¹ beschreven of moeten wij dit veelmeer begrijpen in de context van die eerste eeuwse situatie? Zijn deze 4 (onthoudings)verboden dan de volledige Wet van Christus? Nee!

De eerder aangehaalde studie die Geelhoed aandraagt zegt daarentegen samen met de auteurs van Wake Up dat de Wet van Christus een hogere maatstaf geeft aan de invulling van de 2 geboden die over Liefde voor God en medemens gaat. Van die 4 geboden uit Handelingen 15 kunnen we toch moeilijk zeggen dat dit een hogere maatstaf is als de Wet van Mozes, toch? Hoe was het dan gesteld met de 10 geboden? Hiervoor lieten we al zien dat ze wel degelijk alle tien ter sprake komen in het Nieuwe Verbond en ook de geschiedenis van de eerste eeuwen geeft ons een heel duidelijk beeld. Moeten we niet juist de Heilige Geest vragen om Zijn licht te werpen op het hele Woord van God en ons te leren om dit volledig in zijn nieuwe verbondsbetekenis te doen, uit liefde voor God en de naaste? Zou Hij ons dan alleen verwijzen naar de vier **verboden** of zou Hij ons ook niet bevestigen dat ook wij bijvoorbeeld aan de vreemdeling liefde moeten bewijzen², dat wij onze kinderen moeten onderwijzen in het Woord Gods³, dat wij ons niet moeten laten verleiden tot ongezonde nieuwsgierigheid naar en de studie van heidense afgodendiensten⁴, dat wij de grensscheiding niet mogen verleggen⁵, dat wij er op moeten toezien dat wie wij inhuren om op het dak van ons huis te werken door ons moeten worden beschermd door een borstwering⁶ (nvdr: ook al stelt de wet van het land dit niet verplicht) en zo gaat het verder. Er staan in het Woord van God veel zaken in het Oude én in het Nieuwe Testament (waar vele maar zeker niet alle relevante instructies uit het Oude Verbond worden herhaald) waarover wij mogen nadenken hoe ze vandaag hun betekenis en gelding hebben voor Nieuwe Verbondsgelovigen. Want de hierboven genoemde voorbeel-

1 Hand. 15:19 e.v.

2 Deut. 10:19

3 Deut. 11:19

4 Deut. 12:30

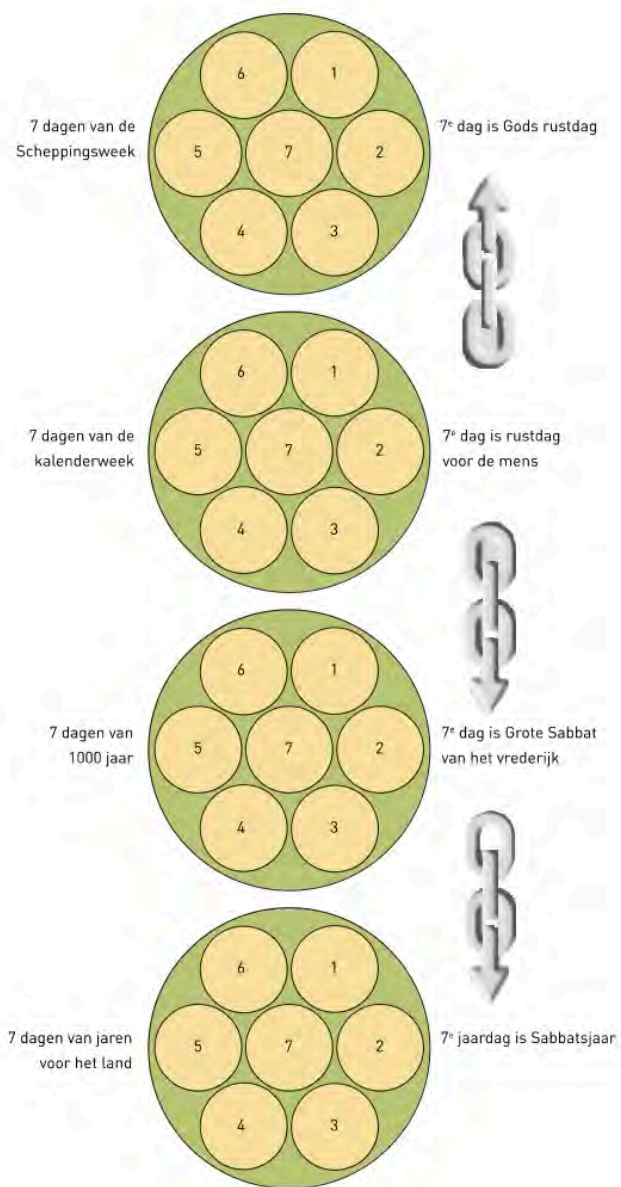
5 Deut. 19:14

6 Deut. 22:8

den zijn ook uitwerkingen van de Wet van Christus en precies **daarom** hebben ze voor christenen nog steeds hun absolute gelding. Niet omdat ze onderdeel uitmaken van de Wet van Mozes, maar omdat ze ook invulling geven aan de Wet van Christus.

De auteurs beschrijven vanaf de 11^e druk niet alleen dit gedeelte van de kerkgeschiedenis, maar zij starten ook niet vanuit een theologisch uitgangspunt, zoals Geelhoed dat doet. In Wake Up wordt uitgebreid beschreven en gevisualiseerd hoe de Schepingsweek (met zijn 7e dag) verband houdt met de kalenderweek (met zijn 7e dag), met de cirkel van 7 dagen van 1000 jaar (met zijn vreedrijk in het 7e duizendtal) en met de sabbatsjaarcyclus (met zijn 7e jaar). Al die cirkels hebben een plaats in Gods Plan en steeds staat de 7e periode in het teken van Gods rust en de rust voor de mens. Als wij deze cirkel niet van toepassing willen verklaren op het Nieuwe Testament en op christenen, hoe en waarom ontnemen wij deze patronen dan hun bewijskracht omdat ze toch ook naar de toekomst wijzen?

In de 11e druk gaat Wake Up in op het opmerkelijke verband dat er ligt tussen deze zeven-perioden. Op zijn minst zouden we ons kunnen verwonderen over deze onderlinge verbanden en hun betekenis. En opnieuw: Wake Up start geen beschouwing vanuit een theologische visie, zij stelt deze feiten op een rij en verwondert zich over de door God aangebrachte patronen.

Wie echter wel een probleem heeft met die ene 7e dag, die moet ook het verband met die andere 7's betwisten en daarvoor bewijs aandragen. De auteurs kijken alleen naar de opmerkelijke gelijkens in deze patronen.

(6) Geelhoed: Christus heeft de wet van Mozes buiten werking gesteld

Geelhoed: “Want Hij is onze vrede, die de twee één heeft gemaakt en de tussenmuur, die scheiding maakte, de vijandschap, weggebroken heeft, **doordat Hij in zijn vlees de wet der geboden, in inzettingen bestaande, buiten werking gesteld heeft**, om in Zichzelf, vrede makende, de twee tot één nieuwe mens te scheppen, en de twee, tot één lichaam verbonden, weder met God te verzoenen door het kruis, waaraan Hij de vijandschap gedood heeft.” (Efeze 2:14-16)

Wake Up Reactie: Inderdaad geeft Paulus aan dat de tussenmuur (die scheiding bracht tussen twee groepen) is weggebroken. Die tussenmuur was bedoeld om een groep buiten te houden en die groep van Messiasgelovige heidenen heeft nu ook toegang. Christus heeft die tussenmuur opgeheven, maar Geelhoed is van mening dat daarbij alle instructies (die ten leven waren bedoeld) overbodig zijn geworden. Een voorbeeld: Heeft Deut. 22:5 voortaan geen enkele gelding meer voor Nieuwe Verbondsgelovigen? Mogen mannen zich vanaf Christus dan voortaan wel kleden in vrouwenkleding? Geelhoed geeft precies woorden aan de worsteling die er juist binnen veel kerken heerst. Deze worsteling wordt door drie belangrijke oorzaken gevoed: **allereerst** door de dialectische tegenstelling die wordt gecreëerd tussen Wet en Genade en **bovendien** door het niet erkennen dat de Wet van Christus en de Wet van Mozes gebaseerd zijn op de zelfde twee basisprincipes.¹ **Tenslotte** door het ontbreken van de bereidheid om te onderzoeken waarom sommige geboden en verboden door God waren ingesteld.

In Wake Up leggen we uit dat de Wet van Christus in feite een hogere maatstaf kent dan de Wet van Mozes, ook omdat deze door Gods Geest op de harten van de gelovigen geschreven wordt en dus overal en in alle omstandigheden en culturen toepasbaar wordt, steeds weer in de Nieuwe Verbondsbetekenis.

Geelhoed: Jezus heeft de tussenmuur tussen joden en heidenen weggebroken door “de wet der geboden in inzettingen bestaande” (dat is de wet van Mozes) buiten werking te stellen

Wake Up Reactie: zie de reactie hierboven. Geelhoed verzuimt in deze door te re-

1 God liefhebben boven alles en je naaste als jezelf. Daarmee zijn deze twee wetten nog niet identiek aan elkaar, maar overlappen ze elkaar zeker normatief.

deneren om vervolgens uit te komen bij een wet met een hogere maatstaf. Zijn doel lijkt te zijn om van de Wet van Mozes af te komen. De Wet van Mozes werd niet ingevuld door de Genade, maar door de Wet van Christus en die moet door christenen worden uitgewerkt en toegepast. Genade was ook in het Oude Testament een vaste waarde en deze is in Christus tot volheid of perfectie¹ gekomen.

Geelhoed: Conclusie

De Bijbel is duidelijk. Als christenen zijn we niet onder de wet van Mozes.

Wake Up reactie: Amen!

Geelhoed: Maar als je toch, ondanks alles wat hierboven is geschreven, meent dat je onder de wet van Mozes staat. Als dat het geval is, dan moet je consequent zijn en **volledig naar de wet van Mozes gaan leven**. Dan moet je dierenoffers gaan brengen, de voedselwetten toe gaan passen, enzovoorts.

11.3. De “Judaïsten”

Wake Up reactie: Geelhoed snijdt het onderwerp van Judaïsten aan, omdat hij van mening is dat Wake Up daar een light versie van is. In dat geval heeft Geelhoed het boek niet goed gelezen, omdat Wake Up uitdrukkelijk en bij herhaling stelt dat wij niet moeten Judaïseren.

Geelhoed: In Handelingen 15 ontmoeten we een groep binnen de eerste gemeente die door Bijbelleraren “de judaïsten” wordt genoemd. Het waren joden die in Christus als de Zoon van God geloofden, maar die nog steeds geloofden dat je naast het geloof in Jezus wel de wet van Mozes moest onderhouden, wilde je behouden worden (Handelingen 15:1,5). Het waren christenen die de wet en de genade door elkaar gooiden.

Wake Up Reactie: Waren het echt **christenen** die de wet en de genade door elkaar gooiden? Nee, het waren **Joden** die nog niet begrepen dat bijvoorbeeld besnijdenis, de offers en bepaalde andere rituelen niet meer van toepassing waren binnen de Wet van Christus. De overgang van de Wet van Mozes naar ‘de Genade’ is een onei-

¹ Πλήρωμα (Gr.: pleroma)

genlijke overgang, omdat het hier geen tegenstelling betreft. In Wake Up wordt dit uitvoerig beschreven.

De auteurs stellen ook meermaals: *‘zonder dat zij zich voortaan in allerlei uiterlijkheden “Joods” moeten gedragen’*, want uiteindelijk gaat het om het gedrag dat voortkomt uit de zuivere hartsgesteldheid van de gelovige en dat binnen de context van het Nieuwe Verbond². Paulus bestrijdt in zijn confrontatie met Petrus juist dat heidenen zich als Joden zouden moeten gedragen³ en ook hier wijst Wake Up uitdrukkelijk op.

Geelhoed: Tegen deze judaïsten is de gehele Galatenbrief geschreven en ook Filippenzen 3.

Je zou dit het “hardcore” judaïsme kunnen noemen. Naast deze groep heb je ook voorstadia van het judaïsme. Een soort judaïsme “light”. Daaronder vallen christenen die denken dat het heel geestelijk is om toch weer delen van de ceremoniële wet van Mozes te houden. Als je dat doet dan, zo denken ze, wordt je speciaal door God gezegend. Het houden van die onderdelen van de ceremoniële wet, bijvoorbeeld het vieren van de drie najaarsfeesten, is, zo beweren ze, heel belangrijk voor echt discipelschap. Wake Up draagt dit judaïsme “light” uit. Helaas blijkt uit de praktijk dat mensen die beginnen met judaïsme “light”, gemakkelijk doorgroeien naar “hardcore” judaïsme. Later, in punt 15, geef ik hier enkele voorbeelden van uit mijn naaste omgeving.

Wake Up Reactie: En ja, daar is dan de stelling van Geelhoed dat Wake Up Judaïsme in de light versie uitdraagt. Wake Up doet dat uitdrukkelijk niet en bovendien legt het boek een sterke nadruk op de hartsgesteldheid en discipelschap. Wel roept zij christenen op om biddend na te denken wat binnen de Wet van Christus nu overeenstemt met de Wet van Mozes, want zij delen de grondprincipes. Dat er overlap is komt omdat in de Wet van Christus het liefhebben van God boven alles en de naaste als jezelf de kapstok vormen voor het bewaren van Zijn geboden⁴ en die kapstok hebben de Wet van Christus en die van Mozes gemeen. Want laten we wel zijn: De Wet van Mozes was niet een Wet **van** Mozes, maar een door God gegeven Wet **via** Mozes. En dat was dezelfde God die ook in het Nieuwe Testament de enige God is. Wake Up besteedt hier veel ruimte aan. Geelhoed stelt hierboven wel: “uiteraard moesten de

² Zie bvb. p. 423

³ Gal. 2:14 in ne. Zie ook Gal. 3:6-8, 28.

⁴ Zie o.a. 1 Joh. 2:3

nieuwe christenen wel naar de geboden van Jezus en de apostelen leven” zonder dat hij hier in zijn argumentatie verder concreet over wordt. Dat komen we vaker tegen want er is in sommige kerken een soort aarzeling of zelfs huivering om over geboden te spreken, op straffe van veroordeling op grond van wetticisme en onder het mom van ‘we zijn nu onder de Genade’. Dat gezegd hebbende geven wij in Wake Up aan dat het Nieuwe Testament meer dan 1000 geboden kent die allemaal uitwerkingen zijn van die 2 grondwetartikelen van de Wet van Christus en dat er in het Oude Testament geboden en verboden voorkomen (die niet meer uitdrukkelijk in het Nieuwe Testament worden genoemd) maar waarbij Nieuwe Verbondsgelovigen wel degelijk Gods Geest mogen en moeten bidden voor een helder inzicht hoe deze vallen onder de uitwerking van de twee kapstok normen (want daaraan **hangt** de hele Wet en de profeten....) van de Wet van Christus.

11.4. Maar het wordt toch niet verboden?

Geelhoed: Paulus pleit toch voor verdraagzaamheid als het gaat om de voedselwetten en het houden van speciale dagen? Dat klopt. Paulus schreef dit:

“Aanvaardt de zwakke in het geloof, maar niet om overwegingen te beoordelen. De een gelooft, dat hij alles eten mag, maar de zwakke eet plantaardig voedsel. Wie wèl eet, minachte hem niet, die niet eet, en wie niet eet, oordele hem niet, die wèl eet, want God heeft hem aanvaard. Wie zijt gij, dat gij eens anders knecht oordeelt? Of hij staat of valt, gaat zijn eigen heer aan. Maar hij zal staande blijven, want de Here is bij machte hem vast te doen staan. Deze [immers] stelt de ene dag boven de andere, gene stelt ze alle gelijk. Ieder zij voor zijn eigen besef ten volle overtuigd. Wie aan een bepaalde dag hecht, doet het om de Here, en wie eet, doet het om de Here, want hij dankt God; en wie niet eet, laat het na om de Here en ook hij dankt God.”
(Romeinen 14:1-6)

Geelhoed: Dit is de achtergrond waartegen hij dit schreef

Er waren in de gemeente van Rome twee groepen gelovigen. De ene groep bestond uit christenen uit joodse achtergrond, de andere uit christenen uit heidense achtergrond. Dit leidde tot spanningen over het onderhouden van het ceremoniële gedeelte van de wet van Mozes, tot spanningen over bijvoorbeeld het houden van de sabbat en de joodse feesten en over het toepassen van de voedselwetten.

Sommige christenen uit Joodse achtergrond bleven leven naar de wet van Mozes, inclusief voedselwetten en speciale dagen. Ze begrepen niet dat ze in Christus vrij van deze inzettingen waren. Vandaar dat Paulus ze “zwak in het geloof”(1) noemt. Ze legden zichzelf ten onrechte nog steeds de wet van Mozes op. De anderen wisten dat ze in Christus vrijgemaakt waren van de wet van Mozes. Daarom onderhielden ze de voedselwetten en de feestdagen niet meer. Zij waren sterk in hun geloof.

Wake Up Reactie: dat is op zich een frappante stelling van Geelhoed, maar het is ook typerend: Geelhoed start vanuit de veronderstelling dat de zwakken in het geloof degenen waren die zich aan de voedselwetten bleven houden. Laten we deze stelling eens van dichtbij bekijken. Paulus zegt hier dat de zwakken in het geloof **plant-aardig voedsel** eten (Rom. 14:2). Als de beredenering van Geelhoed klopt dan aten de zwakken dus plantaardig voedsel om de reden dat ze zich nog aan de Wet van Mozes wilden houden. De Wet zou dan ‘vegetarisch eten’ voorschrijven voor de zwakken in het geloof? Die conclusie heeft geen grond want de Wet van Mozes staat gewoon toe dat er bepaald vlees gegeten werd en toegestaan en verboden vlees waren daarbij prima te onderscheiden. De opmerking dat een planteneter ‘zichzelf nog steeds de wet van Mozes oplegt’, klopt dus niet. Je moet dus wel enige wetenschap hebben van die Wet van Mozes om de situatie hier goed te plaatsen. Als Paulus dus expliciet zegt dat de zwakke in het geloof helemaal geen vlees eet dan heeft deze gelovige daar een andere reden voor dan de Wet van Mozes.

Voor dat we verder gaan, gaan we even terug naar de opmerking van Geelhoed eerder in dit document waarin hij zegt:

*“De Bijbel is duidelijk in zichzelf en dat rust op twee dingen: (1) Daar is het **feit dat de Bijbel zichzelf uitlegt**. Het ene Bijbelgedeelte werpt licht op het andere. Als we Schrift met Schrift vergelijken, dan kunnen we met zekerheid de betekenis van een Bijbeltekst vaststellen”.¹*

Dat vinden de auteurs van Wake Up een prima uitgangspunt, maar Geelhoed past dat hier niet toe omdat hij de tekst vooral leest vanuit een vooringegenomen (theologische) overtuiging. Maar dat mag nooit een excuus zijn.

Misschien is het verstandig om ook hier de context van de brief mee te nemen want

¹ Geelhoed voegt een tweede punt toe: “[2] bovendien kunnen we bij ons onderzoek van de Bijbel rekenen op de hulp van Jezus en de Heilige Geest. Jezus opent ons verstand zodat we de Schrift begrijpen”. Daar zijn de auteurs het mee eens, maar laten we in het kader van deze specifieke discussie even rusten omdat Geelhoed zijn eerste punt dan eerst moet toepassen.

Paulus schreef de brief aan de Messiasgelovige heidenen in Rome¹ (**punt 1**). Daarnaast moet binnen deze context de Wet van Mozes wel goed begrepen worden, want daar staat niet in dat iemand die de Wet volgt alleen planten eet. (**punt 2**). Bovendien staat elders in de Schrift wel wat met “een zwakke in het geloof” wordt bedoeld als Paulus in zijn eerste brief aan de Korinthiers het onderwerp van het eten van offervlees aanhaalt. Iemand die pas tot geloof was gekomen in die heidense omgeving kon (vanwege het gevaar dat hun geweten nog zwak was en makkelijk besmet werd²) zich beperken tot het eten van planten omdat hij zich angstvallig van het eten van afgodenofervlees wilde onthouden. Immers, als pas bekeerde, was hij nog niet los van de (onjuiste) overtuiging dat die afgoden ook echt bestonden! Terwijl een sterke in het geloof wist dat er maar één God is en er volgens die sterke niets verkeerd was aan het eten van vlees dat volgens hem aan niet bestaande afgoden is geofferd. De zwakken zijn al wel tot geloof gekomen in de Here Jezus en willen God dienen maar in hun beleving is het bestaan van afgoden nog een reëel iets. Wanneer zo iemand ergens werd uitgenodigd en (mogelijk offer)vlees voorgeschoteld kreeg of ergens vlees kocht waarvan hij de afkomst niet kon achterhalen, dan had hij voor zijn geweten gemeenschap met een afgod en had hij dus tegen de Here gezondigd (vgl. Rom. 14:14,23). Geheelonthouding van vlees was dus voor de zwakke in het geloof een veilige positie.

Paulus geeft een ernstige waarschuwing aan de ‘sterken’, zij die menen ‘bevoegdheid’ of ‘vrijheid’ te hebben, maar daarbij geen oog hebben voor de zwakkeren, met name hier de pasbekeerden. De ‘vrijheid’ van de een wordt dan een oorzaak dat anderen ten val komen, terugvallen en verloren gaan.³ We zien hier duidelijk de hogere norm van de Wet van Christus in actie: “Daarom, zegt Paulus, als voedsel mijn broeder ten val brengt, zal ik in eeuwigheid geen vlees meer eten, opdat ik mijn broeder niet ten val breng” Inderdaad moet dus tekst met tekst worden vergeleken en dat is hier goed mogelijk (**punt 3**)⁴

Het door Geelhoed aangehaalde tekstgedeelte van Romeinen 14 is dus bij uitstek een tekst uit de Schrift waarop op een zuivere wijze het Sola Scriptura principe in zijn breedte kan worden toegepast.

1 Rom. 11:13

2 1 Kor. 8:4 e.v. [specifiek vers 13] en ook Rom. 14:13

3 Rom. 14:13,20

4 Opnieuw Rom.14 met o.a. 1 Cor. 8: 4 e.v.

Geelhoed geeft in de tekst hierboven aan dat er twee soorten christenen waren in Kolosse: christenen uit Joodse achtergrond die dachten dat ze nog onder de Wet van Mozes leefden en christenen uit heidense achtergrond die wisten dat ze vrij waren van de Wet van Mozes. Maar laten we wel zijn: We hebben het hier over de situatie in Kolosse en niet die in Israel. De gelovigen uit de heidenen waren helemaal niet blij dat ze vrij waren gemaakt van de Wet van Mozes, want ze hadden er nooit onder geleefd. Ze kwamen rechtstreeks uit een uiterst heidense (en vaak afgodische) cultuur. Er was helemaal geen referentiekader met de Wet van Mozes. Dus niet alleen de woorden van Paulus in Kolossenzen 2 laten zien dat Paulus deze jonggelovigen helemaal niet van de Bijbelse feesten afhoudt maar er is ook weer die context waarin hij ze aanmoedigt om zich niet door hun (heidense) omgeving te laten blijven oordelen. Ook de door Geelhoed vooronderstelde context van christenen uit de heidenen die blij zijn dat ze vrijgemaakt waren van de Wet van Mozes is volstrekt niet te plaatsen. Er was bij hun nooit eerder sprake van een “verblijven onder de Wet van Mozes”. Geelhoed staat waarschijnlijk niet alleen in zijn vooronderstelling, maar deze is contextueel en tekstueel echt onjuist.

Geelhoed: Paulus waarschuwt in verband met deze situatie voor twee gevaren. De groep uit joodse achtergrond moest de christenen uit de heidenen, die zich niet aan de wet van Mozes hielden, niet veroordelen. En andersom mochten de christenen uit de heidenen de joodse christenen niet minachten, omdat die zichzelf ten onrechte de voorschriften van de wet van Mozes op bleven leggen.

Geelhoed: Maar wat er nu in Nederland gebeurt, is heel iets anders

In Romeinen 14 gaat het over christenen uit Joodse achtergrond die van kindsbeen af aan opgevoed waren met de joodse feesten en voedselwetten en die, ook al waren ze christen geworden, nog niet los waren van de wet van Mozes.

Wake Up Reactie: Eerst moet beoordeeld worden aan wie de Romeinen brief gericht was: Geelhoed stelt dat het om Joden gaat die christen waren geworden. Klopt dat? We kunnen er in ieder geval van uit dat Paulus zijn brief stuurt aan één bepaalde groep in Rome. Zij zijn immers de ontvanger van de brief. In hoofdstuk 11 zegt Paulus: *“Ik spreek tot u heidenen. Juist omdat ik apostel der heidenen ben ...”*⁵. Over de ontvangers van de brief is dus geen enkele twijfel mogelijk en Paulus waarschuwt **de heidenen** ook ten aanzien van hoogmoed (een gesteldheid van geest die vele Romei-

5 Rom. 11:13

nen niet vreemd was).¹ Als het inderdaad (tot bekering gekomen) heidenen betrof, zou het dan misschien gaan over heidense voedselwetten en gewoontes en feesten die in de heidense wereld werden gevierd? Is het mogelijk dat een pasgelovige niet van vlees wilde eten als hij bang was dat het gewijd offervlees was en daarom veiligheidshalve maar vegetarisch leefde, terwijl een sterk gelovige zich daar dan niet meer door beïnvloed wist? Die conclusie hebben we al kunnen trekken door Schrift met Schrift te vergelijken, want elders was de situatie niet anders.

Geelhoed: Maar je kunt deze christenen niet vergelijken met de groep Nederlandse christenen uit niet-joodse achtergrond, die de laatste jaren begonnen zijn met het opnieuw vieren van de (zaterdag) sabbat en de joodse feesten. Zij hebben geen excuus. Ze doen dit omdat ze denken dat dit geestelijker is en omdat ze denken dat ze daardoor een grote zegen zullen ontvangen.

Dit Judaïsme “light”, waar Wake Up een onderdeel van is, is een valse lering. Een lering die onderdeel is van een totale omvorming van de christelijke leer en het christelijke leven. En dat is dan ook precies wat het boek Wake Up doet, zoals in dit artikel wordt aangetoond.

Wake Up Reactie: De auteurs verwijzen hier naar de zeer uitvoerige beschrijving in Wake Up waarin zij overigens enerzijds aangeven dat het christenen vrij staat op elke dag van de week samen te komen, maar anderzijds dat er zeker een verband ligt tussen de 7's van de Scheppingsweek, de kalenderweek, de sabbatsjaar cyclus, de millennia. Dit stemt tot nadenken en daarmee Judaïseren gelovigen op geen enkele wijze. In dat licht roepen wij juist op om niet te Judaïseren maar wel om onbevangen te onderzoeken wat Joods is en wat Bijbels is en daarin geen theologische vooringenomenheid toe te laten.

1 Zie ook Rom 1:5-6, waar het ook gaat om de heidenen.

12. Het vieren van de joodse feesten

Geelhoed: In de Bijbel lezen we dat God door bemiddeling van Mozes een verbond sloot met het volk Israel in de woestijn. Bij het verbond werd Israel een aantal geboden en verplichtingen opgelegd. Een van die verplichtingen was het vieren van een zevental jaarlijks terugkomende feesten (Leviticus 23).

Wake Up Reactie: Geelhoed stelt in tegenstelling tot Wake Up dat het louter *Joodse* feesten waren. In Wake Up! wordt hierover niet theologisch vooronderstelt. De betekenis van de feesten en het patroon van deze feesten, vanuit de overtuiging dat elk van God ingegeven Schriftwoord ook nuttig is om te onderrichten, te weerleggen, te verbeteren en op te voeden in de gerechtigheid (2 Tim. 3:16), geeft zoveel feitelijk inzicht dat dit niet genegeerd mag worden. In het boek wordt daarom beschreven op welke precieze manier Jezus elk van de 4 voorjaarsfeesten op hun kalenderdag vervulde. Waarom zou Jezus dat hebben gedaan als deze feesten enkel bij de Joden hoorden wiens periode, in de ogen van bijvoorbeeld de strikte bedelingenleer, tijdelijk voorbij was. Als Jezus in alle feesten echter de centrale positie inneemt, hoe kunnen wij dan nog theologisch stellen dat ze op christenen geen betrekking hebben, terwijl voor christenen geldt dat Jezus het middelpunt van hun belijdenis en geloof is? Hoe kunnen wij daarnaast de feesten als onderwerp laten liggen als in de apostolische leer naar die feesten wordt verwezen, niet alleen naar deze die zijn vervuld, maar ook naar deze die nog wachten op hun vervulling in Christus?

12.1. De auteurs bevelen aan om als christenen deze feesten te vieren

Geelhoed: De auteurs van het boek bevelen aan om als christenen uit heidense achtergrond, ook die feesten te gaan vieren.

12.2. Om verschillende redenen is dit een slechte en vooral on-Bijbelse raad

(1) Geelhoed: De apostelen bevelen de christenen nooit aan om deze feesten te vieren

Geelhoed: In het onderwijs van de apostelen, dat we speciaal vinden in de brieven van het Nieuwe Testament, staat geen enkele aansporing of aanbeveling om deze feesten te vieren. **Dat op zich zou al voldoende moeten zijn.** We houden ons als christenen immers aan het onderwijs van de apostelen (Handelingen 2:42).

Wake Up Reactie: Hoe bezien we dit vanuit de context? Waren de feesten niet al 1500 jaar onderdeel van het dagelijks leven en het jaarlijkse ritme? Lag het niet eerder voor de hand dat de apostelen het vieren van de feesten uitdrukkelijk zouden verbieden als ze niet meer gevierd moesten worden of had Jezus dat dan niet uitdrukkelijk aangekondigd? Geelhoed stelt dat ze niet gevierd moeten worden als dat niet uitdrukkelijk geboden werd, maar dat is de wereld op zijn kop of anders gezegd: de wereld geïnterpreteerd zonder inachtneming van enige context (maar alleen vanuit een theologische overtuiging). Overigens beschrijven we vanaf de 11^e eeuw ook uitdrukkelijk dat deze feesten in de eerste eeuwen gevierd bleven worden. Historici van de vroege kerkgeschiedenis¹ vinden geen breuk met de feestkalender zoals deze voor Christus werd gevierd. Welke mening de Kerk ook heeft over de Bijbelse feesten, deze is pas enige eeuwen na Christus ontstaan en vindt geen grond in de periode van en direct na de apostelen². De feesten werden dus ook doorgevierd door de tijdgenoten van Jezus en daar moet betekenis aan worden verleend. Chrysostomus, Diognetus en Origenes beginnen stelling te nemen tegen de feesten, een teken dat christenen ze ook in de eerdere eeuwen nog vierden, weliswaar in hun nieuwtestamentische betekenis.

Hoe dan ook bepleit Wake Up op vele plaatsen en systematisch dat die viering tot uitdrukking zou worden gebracht in hartsgesteldheid en discipelschap en dat alles steeds in de Nieuwe Verbondscontext. Nergens stelt Wake Up dat die viering gelijk staat met het overnemen van de Joodse rituelen.

Stel je voor dat Paulus had gezegd: *“als ik niet uitdrukkelijk zeg dat de feesten een rol spelen in het leven van de gelovigen, dan spelen ze ook geen rol in het leven van die gelovigen!”*. En de gelovigen in Berea hadden dan – volgens hun goed gebruik – onderzocht of die uitspraak in overeenstemming was met de Oudtestamentische Schrift. Hoe hadden ze dan die vermeende uitspraak van Paulus beoordeeld? Had Paulus de toets kunnen doorstaan? Gelukkig deed Paulus die uitspraken dan ook niet. Maar had hij ze wel gedaan dan hadden ze de toets van de Bereërs (en de Schrift) zeker niet doorstaan. Is het niet veel meer zo dat bepaalde zaken niet terugkeerden in de Wet van Christus en dat we juist **die thema's** dan in voorkomend geval expliciet beschreven³ zien in het Nieuwe Testament.⁴

1 Jean Daniélou, 'The Theology of Jewish Christianity', (vert. John A. Baker), Philadelphia, 1978, p. 343

2 Sommige bronnen melden dat Joden en Christenen vanaf 60-125 na Christus langzaam hun wegen scheidde, terwijl andere bronnen laten zien dat de Sjabbat en de feesten tot in de 4e en 5e eeuw werden gevierd door de niet-Joodse gelovigen in Jezus Christus, maar dat ze inmiddels door de Kerk waren verbannen. Zie ook: James D.G. Dunn, 'Jews and Christians, the parting of the ways, 70-135 AD', 1992.

3 Het grote verschil tussen een negatieve of positieve opsomming.

4 Zoals het offeren, zoals de aardse hogepriesterdienst, zoals besnijdenis.

(2) Geelhood: De christenen staan niet onder de wet van Mozes.

Geelhood: De opdracht om de feesten te vieren is daarom niet tot hen gericht.

Wake Up Reactie: En als Jezus Christus het middelpunt van elk van deze feesten vormt? Zou het dan kunnen zijn dat ze ook betekenis hebben voor de Wet van Christus?

Geelhood: Het is logisch dat de apostelen de christenen niet voorschrijven of aanbevelen om die feesten te vieren. De christenen staan immers niet onder de wet van Mozes, maar onder de wet van Christus. De voorschriften van de wet van Mozes zijn niet op hen van toepassing, dus ook niet de voorschriften voor het vieren van de zeven feesten. Zie hierboven punt 11.2.

Wake Up Reactie: En nogmaals: als Jezus Christus het middelpunt van elk van deze feesten vormt? En wat als Paulus het voorkomen van grove zonde in de gemeente **aangrijpt** om de Nieuwe Verbondsgelovigen opnieuw te wijzen op de betekenis van de feesten? Want hun Pesachlam is geslacht zegt Paulus en hij geeft hen wel degelijk opdracht om het feest te vieren. Het Griekse woord 'heortazo' in de grondtekst wordt gebruikt voor de verwijzing naar een **nationaal feest** – zie woordstudie nr. 1683, Studiebijbel. Hoe geschiedt de viering in het Nieuwe Verbond? Niet door het imiteren van een ritueel maar, zegt Paulus, bijvoorbeeld, door een ongezuurd brood van reinheid en waarheid te zijn en dat is dus hier de uitwandeling van het feest der Ongezuurde Broden in nieuwtestamentisch discipelschap.

(3) Geelhood: Het zijn joodse feesten

Geelhood: Omdat ze speciaal en uitsluitend aan de Joden waren voorgeschreven, noemt de apostel Johannes het “de feesten der Joden” (Johannes 6:4, 7:2). Uiteraard zijn het ook feesten van God, in de zin dat ze door God zelf in de wet **aan het volk Israel** waren voorgeschreven.

Wake Up Reactie: Het is de auteurs van Wake Up niet ontgaan dat Johannes spreekt over de “feesten der Joden” en die zijn er dus ook, maar het begrip moet ook tekstueel en contextueel worden bekeken. Een aantal aandachtspunten:

- (1) Ten eerste moeten we opmerken dat het juist Johannes is die het een paar

keer heeft over Joodse feesten, op dezelfde manier als dat Johannes rekent met de Grieks-Romeinse uren van de dag en niet met het Hebreeuwse urenstelsel dat bijvoorbeeld in Marcus wordt gehanteerd (3^e uur is rond 9 uur). Dat komt omdat Johannes het evangelie naar alle waarschijnlijkheid heeft geschreven in Efeze voor het publiek om hem heen. Johannes houdt rekening met zijn niet-Joodse lezers en geeft meer dan de andere evangelisten uitleg over de Joodse gebruiken en aardrijkskundige namen in (het verre) Israël. Dus het is niet heel vreemd dat hij op die manier spreekt over de Feesten der Joden, want in zijn omgeving kennen de heidenen die feesten niet. Maar de vertaling “Feesten der Joden” lijkt wellicht ook taalkundig niet helemaal correct, zie onder 3.

- (2) We moeten nadrukkelijk een onderscheid maken tussen de “feesten des Heren” zoals deze o.a. in Leviticus 23 door God zelf worden genoemd en geïnstrueerd en anderzijds “Joodse feesten” die niet worden gevierd op basis van Gods voorschriften inzake de feesten des Heren, maar op basis van overlevering en traditie. Zo is er bijvoorbeeld het Chanoeka feest en Purim. Deze typisch Joodse feesten worden wel genoemd in de Bijbel maar ze hebben geen plaats in het nauwkeurig patroon van Zijn heilsplan, en worden dus ook niet in Leviticus genoemd. Zo zijn veel geleerden het er in het algemeen over eens dat Johannes hier (in Joh. 5.1) verwijst naar het Purim feest, juist omdat in het daaropvolgende hoofdstuk 6 het Pesachfeest gevierd wordt. In Joh 10:22 kun je ook lezen dat Jezus het Hanukkah feest vierde. Geen Bijbels feest, niet Gods feest, maar wel een traditioneel Joods cultuur feest.
- (3) Bepaalde geleerden houden er nog een alternatieve uitleg op na. Zo poneert David Stern in zijn commentaar op het Engels-Hebreeuwse Nieuwe Testament de gedachte dat als Johannes het heeft over de “Joodse feesten” dat hij het niet zozeer heeft over de feesten van de Joden maar over de **“Judese Feesten”** als het gaat om de Bijbelse feesten. Hier is of sprake van specifieke feesten van de Joden (bijv. Purim) of sprake van Feesten die gecentreerd zijn rondom Judea (in tegenstelling tot Galilea) omdat iedereen voor deze feesten in Jeruzalem werd verwacht. Ook hierbij moet dan weer in gedachten worden gehouden dat Johannes zijn verhaal buiten Israël schreef. Na Handelingen 9 zien we dat het Griekse woord Ἰουδαίων (Ioudaion) veel meer voor etnisch Joods wordt gebruikt, aldus het commentaar op de Sternvertaling.

Maar deze discussie hoeft overigens helemaal niet langs deze lijn gevoerd te worden als de betekenissen van de feesten uit Leviticus 23 worden onderzocht. Wie niet gelooft dat deze feesten ook voor de nieuwtestamentische Gemeente van Christus zijn, die moet stellen en daarna overtuigend bewijzen dat Christus niet centraal staat in al deze feesten. In dat kader is het onvoldoende om te stellen dat Jezus Christus de feesten vervulde en dat ze daarom niet meer van toepassing zijn, want de Najaarsfeesten moeten nog door Hem vervuld worden. De auteurs konden op basis van de betekenis van de feesten en op basis van hun samenhangend patroon tot geen andere conclusie komen dan dat deze inderdaad Christus centraal stellen en dat er daadwerkelijk een nieuwtestamentische betekenis (in Christus) valt te ontdekken met betrekking tot Gods heilsplan en hartsgesteldheid en discipelschap, ook nu weer in de volgorde van de feesten. Je kunt dus niet eenvoudig weg stellen dat ze in het Oude Testament werden ingesteld en dat ze 'daarom' niet langer voor nieuwtestamentische gelovigen van toepassing zijn. Dat is dan een vaststelling op basis van een vooringenomen (theologische) convictie die de bewijskracht van de vele in de Bijbel en dus ook in Wake Up genoemde feiten tegensprekt of (theologisch) negeert.

Geelhoed: (4) Voor een christen die in de vrijheid staat zijn alle dagen gelijk

Romeinen 14:1-6.

Voor de bespreking van dit Bijbelgedeelte, zie hierboven, punt 11.4.

Geelhoed: (5) Christenen die toch weer feesten gingen vieren werden terecht gewezen

Christenen die leerden dat ze de joodse feesten weer moesten vieren, werden door Paulus terechtgewezen. Het ging daar niet om Joodse christenen, die nog niet los van de wet van Mozes waren, het ging daar over mensen, binnen de kring van de gemeente, die leerden dat God van de christenen verwacht dat ze de sabbat en de andere Joodse feesten hielden. Daar zat een bepaalde theologie, daar zat een bepaalde filosofie, achter, die gevaarlijk was.

Dit is wat Paulus naar aanleiding daarvan schreef:

“Laat dan niemand u blijven oordelen inzake eten en drinken of op het stuk van een feestdag, nieuwe maan of sabbat, dingen, die slechts een schaduw zijn van hetgeen komen moest, terwijl de werkelijkheid van Christus is ... Indien gij met Christus afgestorven zijt aan de wereldgees-

ten, waartoe laat gij u, alsof gij in de wereld leeft, geboden opleggen: raak niet, smaak niet, roer niet aan; ... Indien gij dan met Christus opgewekt zijt, zoekt de dingen, die boven zijn, waar Christus is, gezeten aan de rechterhand Gods. Bedenkt de dingen, die boven zijn, niet die op de aarde zijn. Want gij zijt gestorven en uw leven is verborgen met Christus in God. Wanneer Christus verschijnt, die ons leven is, zult ook gij met Hem verschijnen in heerlijkheid.” (Kolossenzen 2:16 tot en met 3:4)

We moeten ons niet richten op de voedselwetten en op de feesten die de wet van Mozes voorschrijft. Dat zijn dingen die op aarde zijn. Wij zijn afgestorven aan die dingen. We zijn opgewekt met Christus. Daar richten wij ons op en niet op de rituelen en voorschriften uit de wet van Mozes. Omdat we met Christus opgewekt en gestorven zijn, leggen we de oude mens af en doen de nieuwe mens aan (Colossenzen 3, Romeinen 6), enzovoorts.

En toch probeert Wake Up te verdedigen dat we tenminste de drie najaarsfeesten moeten vieren, waaronder het Loofhuttenfeest.

Dat doen ze door Kolossenzen 2:16,17 uit het verband waarin het staat te halen. **Het verband is de stelling van Paulus dat we ons niet met feesten en voedingswetten moeten bezig houden omdat we daar aan afgestorven zijn.** In plaats daarvan moeten we ons richten op de dingen die boven zijn, op Christus. Er is geen kracht en leven in het vieren van de feesten, er is wel kracht in het uitleven van de inwonende christus.

Wake Up Reactie: Ter herinnering voor de lezer; Paulus waarschuwt de gelovigen in Kol. 2 dat niemand zich moeten laten blijven oordelen inzake feestdagen, sabbatten, nieuwe maan en eten en drinken.

1) Heeft Geelhoed niet de titel gelezen die dikwijls boven deze perikoop in de Bijbel staat: ‘De dwaasheid van menselijke inzetten’?¹.

2) Het is ook een typisch verhaal van Sola Scriptura principe inzetten, maar de context van het verhaal daarin niet meenemen. Als dat gebeurt dan wordt het Sola Scriptura principe dus in feite niet toegepast.

3) In Wake Up gaven de auteurs al aan dat het aangehaalde gedeelte onjuist is ver-

¹ Overigens zeggen de auteurs daarmee niet dat het opschrift tot de Sola Scriptura behoort, maar wel een nuttige (en kennelijk niet overbodige) introductie is.

taald, want de grondtekst zegt niet dat het ‘slechts schaduwen zijn’ maar dat het inderdaad schaduwen zijn (die dus bij een werkelijkheid horen, toevoeging auteurs) en ook dat er in de grondtekst niet staat dat het dingen zijn die ‘moesten’ gebeuren, maar dat o.a. deze feesten schaduwen van dingen die **moeten** gebeuren. Geelhoed kan dit uitgebreid teruglezen in het boek, maar zelf ook aan de grondtekst toetsen. Overigens zijn de bijbelgeleerden het er wel over eens dat de vertaling niet de grondtekst heeft gevolgd.

4) Geelhoed interpreteert dat Paulus tegen de gelovigen in Kolosse zegt dat zij zich niet moeten laten blijven oordelen inzake eten en drinken of op het stuk van een feestdag, nieuwe maan of sabbat, omdat die dingen afgestorven zijn. Het zijn zaken van deze aarde. Daarmee denkt Geelhoed dat Paulus de gelovigen waarschuwt dat zij zich niet aan de Bijbelse feesten en de sabbat moeten houden. Dat is vreemd want elders heeft de Schrift het wél over het nieuwtestamentisch **vieren** van Ongezuurde Broden, over het feit dat er een sabbatsrust **blijft** voor het volk van God enz. Maar Geelhoed betreft de context niet en die kan hij hier nota bene gewoon uit de tekst halen.

Laten we de redenering van Geelhoed eens doortrekken om te bezien of deze stand kan houden in de daar aanwezige context:

Als Geelhoed gelijk heeft dan zou Paulus stellen dat deze Bijbelse feesten en de sabbat vallen in dezelfde categorie als gewilde nederigheid, ja zelfs engelenverering en opgeblazenheid door vleeselijk denken. Het is dan wijsbegeerte en ijdel bedrog in overeenstemming met de overlevering **der mensen** (Kol 2:8). Met andere woorden: als je de feesten en de sabbat houdt, dan hou je je aan “raak niet, smaak niet, roer niet aan” geboden, het zijn leringen van mensen (en niet van God). Eigenlijk zijn de feesten en de sabbat dan onderdeel van een eigendunkelijke godsdienst en staat het vieren ervan in het verdachte gezelschap van kastijding van het lichaam, zonder enige waarde tot bevrediging van het vlees. Het zijn geen dingen die van boven zijn. Dat is niet wat we hier verzinnen, dat zijn dan letterlijk de woorden van Paulus aan die jonggelovigen in Kolosse.

Als dus inderdaad zou kloppen wat Geelhoed zegt dan zou Paulus de jong gelovigen van Kolosse waarschuwen dat het houden van de Bijbelse feesten eigenlijk betekent dat deze gelovigen letterlijk nog onderworpen zijn aan de **wereldgeesten** (‘stoicheia tou kosmou’). De feesten die God in het Oude Testament, nota bene, Zelf instelde zijn dan ineens onderdeel van de wereldgeest? Anders gezegd: een ‘stoicheia tou

Theou' werd daarna een 'stoicheia tou kosmou', iets Goddelijks transformeerde en devalueerde (door het offer van Christus?) daadwerkelijk tot een werelds principe? Waren de feesten die God zelf in Leviticus 23 had ingesteld als **Zijn** Feesten daadwerkelijk veranderd in principes van deze wereld en leringen van mensen en durven wij dat met het Kruis te verbinden? Dat is wel de consequentie als Geelhoed's redenering juist blijkt te zijn. Hoe zouden de gelovigen in Berea deze uitspraken van Paulus dan hebben beoordeeld bij hun toetsing aan de Schrift?

De vraag die de auteurs van Wake Up in dat kader aan Geelhoed willen stellen is: **Hoe** kan het dat die Bijbelse feesten – ondanks de grote en gedetailleerde aandacht die Christus er door Zijn vervulling aan geeft (én zal geven) zijn gedegradeerd tot wereldgeesten, waardoor ze hun betekenis moeten hebben verloren?

Of moeten we toch tot de vaststelling komen dat Paulus hier nadrukkelijk zegt dat de jong gelovigen die nog worden beïnvloed door hun heidense omgeving in Kolosse, maar die graag de Bijbelse feesten willen houden, door Paulus worden aangemoedigd om zich niet te laten veroordelen door hun heidense omgeving, omdat zij met Christus zijn afgestorven aan de wereldgeesten, waardoor zij zich geen ascetische "raak niet, smaak niet, roer niet aan" geboden van mensen meer moeten laten opleggen? Dit soort ascetische geboden was de Joden en de Tora overigens vreemd.

De lezer moge zelf vaststellen of Paulus zo tegen de feesten en de sabbat aankeek. Geelhoed volgt hier een lijn waarin hij het zichzelf heel moeilijk maakt, want de woorden van Paulus kunnen zo niet geïnterpreteerd worden en daarom is het soms nuttig om de consequenties van een bepaalde vooringenomenheid te toetsen door de redenering door te trekken. We begrijpen het standpunt van Geelhoed vanuit de primaire reactie dat Paulus wel tegen sabbatten en feesten móet zijn. Maar ook hier geldt dat de convictie (dat is: de theologische bril) niet bepalend mag zijn, maar dat de tekst in zijn context de lezer sturing moet geven.

Geelhoed had zich ook af kunnen vragen wat Paulus hier in de context echt bedoelde omdat Paulus elders de Wet toch als 'goed' bestempelde? Of een andere vraag had kunnen zijn: hoe is het mogelijk dat Paulus deze feesten als leringen van mensen afschilderde, terwijl ze al 1500 jaar onderdeel uitmaakten van Gods voorschriften? En wat hadden deze Bijbelse feesten bijvoorbeeld te maken met (ascetische) zelfkastijding of engelenverering? Joden deden daar immers niet aan. En waarom legt Paulus bovendien een verband met wereldgeesten? Nee, de context en zelfs de tekst van dit

gedeelte van de Kolossenzenbrief laat zien dat Paulus hier ageert tegen gebruiken die gingen over ascetisme, engelenverering, overlevering der mensen, bevrediging van het vlees, dingen die niet van boven zijn..... en dat had alles te maken met de heidense gebruiken die in Kolosse zelfs nog de gelovigen in Christus beïnvloedden. Als Geelhoed echt van mening is dat het hier om de Bijbelse feesten en de sabbat gaat dan plaatst hij het verhaal buiten de in tekst zelf weergegeven context. We komen hier dus niet toe aan welk theologisch meningsverschil dan ook, want de tekst moet eerst in zijn geheel worden meegenomen in de beoordeling van de situatie.

Wij kunnen ons eigenlijk niet voorstellen dat Geelhoed na teruglezing zal persisteren in zijn standpunt. Paulus ageert hier immers tegen het karakter van onder andere de (Grieks-)hellenistische gnostiek, die mensen wilde afhouden van Gods feesten en die allerlei 'raak niet smaak niet' en andere ascetische geboden bepleitte. Juist daarom zegt Paulus: Laat dan niemand u blijven oordelen inzake feesten, sabbat, eten en drinken! Want de heidense omgeving in Kolosse oordeelde deze jonggelovigen juist wel omdat zij die feesten wilden vieren.

Geelhoeds standpunt is alleen te verklaren als hij vooringenomen de teksten van Paulus aan de Kolossenzen heeft gelezen, vanuit de gedachte dat Paulus hier wel moest ageren tegen gebruiken onder de Wet van Mozes.

12.3. Hoe Wake Up zich hier verder onderuit probeert te draaien

Geelhoed: Er wordt in het boek een ingewikkelde redenering over schaduw en werkelijkheid verkondigd, gebaseerd op de veronderstelde typologische betekenis van de feesten. Volgens Wake Up gaan de eerste vier feesten over het verzoenend sterven en de opstanding van Christus. De laatste drie zouden dan over het nog komende werk van Christus gaan. Omdat de werkelijkheid van deze drie feesten nog niet gekomen is, is het voor ons als christenen nog steeds nuttig om die feesten te vieren. Het richt ons op de wederkomst van Christus en alles wat dat zal brengen.

Deze redenering deugt niet.

Het eerste zwakke punt is dat de typologische betekenis van de meeste van de zeven feesten niet eenvoudig en vooral niet met zekerheid is vast te stellen. Neem bijvoorbeeld het loofhuttenfeest. Dat zag terug op verlossing uit Egypte, op de woestijnreis

(Leviticus 23:42,43). En het was een dankfeest voor de oogst (Deuteronomium 16:13-15). In het Nieuwe Testament wordt geen directe typologische toepassing van het feest gegeven. Alleen door een oefening in vrij associëren en speculeren wordt er door Wake Up iets in het Nieuwe Testament gevonden. En toch beweren de auteurs dat het loofhuttenfeest verwijst naar de gezegende situatie die straks komt in het duizendjarig rijk.

Wake Up Reactie: Geelhoed meent dat de typologische betekenis van de feesten niet eenvoudig valt vast te stellen. Dat is ook de reden waarom daar in Wake Up veel werk van is gemaakt. En inderdaad moet je dan onderzoeken hoe de Joden in het Oude Testament deze feesten vierden in overeenstemming met de voorschriften in de Bijbel. Als je dat niet wilt onderzoeken omdat je het bestempelt als *Joodse traditie*, dan kun je nooit tot de ontdekking van de feitelijke betekenis van die feesten komen. Het is ook voor Geelhoed een kwestie van onderzoeken of anders maar beter niet ter sprake brengen. Overigens wordt in de 11^e druk nog meer uitgebreid over het Loofhuttenfeest en de opmerkelijke verwijzingen die Jezus ten tijde van dit feest maakt over het “Licht van de Wereld” en het “Water des Levens” en waarmee Hij openlijk naar Zichzelf verwijst. Overigens, ziet Loofhutten echt alleen maar ‘terug op de verlossing uit Egypte’? Hoe zit het dan met Zacharia 14 waar sprake is van het vieren van het Loofhuttenfeest tijdens het komende Vrederijk? En waarom is dit een feest voor alle naties?

Bij zijn opmerking dat de typologische betekenis lastig valt vast te stellen noemt Geelhoed het Loofhuttenfeest, maar alle andere feesten laat hij daarbij onbesproken. Wil Geelhoed de schaduwbetekenissen en de zo overduidelijke nieuwe verbondsbetekenissen in Christus niet zien of ze liever niet erkennen omdat het mogelijk consequenties heeft?

Als je naar waarheid zoekt dan kun je maar tot twee conclusies komen: Christus stond al in het Oude Testament centraal in alle feesten en de Nieuwe Verbondsbetekenis daarvan staat centraal voor christenen ...of...er is overtuigend bewijs dat Christus helemaal niets met die feesten te maken heeft en er is dan ook helemaal geen Nieuwe Verbondsbetekenis in Christus in de feesten te ontdekken. Maar binnen het zoeken naar Waarheid kan niet volstaan worden met de al te eenvoudige mededeling dat ‘de redenering niet deugt omdat de typologische betekenis niet eenvoudig valt vast te stellen’. Dat is immers een subjectief standpunt van Geelhoed, waar geen lezer iets mee kan. De in Wake Up! aangedragen aanwijzingen zijn overvloedig en

de patronen van het geheel van de feesten zijn overtuigend en uitgebreid gedocumenteerd. Geelhoed mag uiteraard persoonlijk moeite hebben met die vaststelling of daar onzeker over zijn, maar dan past het niet om een dergelijk betoog te schrijven. Dan past het eerder om beoordeling uit te stellen en met een oprecht hart verder te zoeken. De auteurs staan open voor dergelijke dialogen met hen die oprecht naar Waarheid willen zoeken.

Maar wat echt niet kan is dat Geelhoed na zijn betoog afsluit met de regel hieronder.

Geelhoed: Maar zelfs al is de typologische uitleg van de feesten, zoals Wake Up die leert, juist, dan nog zijn de feesten overbodig.

Wake Up Reactie: Geelhoed stelt hier dus dat het mogelijk is dat de feesten typologisch juist zijn, maar hij wil ze toch overbodig blijven vinden. Als uit die uitleg blijkt dat Christus in die feesten centraal staat en dat Hij en de apostelen er uitdrukkelijk naar verwijzen, dan kunnen wij niet anders dan ons afvragen welke theologische agenda hier speelt.

Geelhoed: Jezus zelf heeft een ritueel ingesteld wat ons voortdurend bepaalt bij zijn wederkomst. Dat is het avondmaal.

*“Want zo dikwijls gij dit brood eet en de beker drinkt, verkondigt gij de dood des Heren, **totdat Hij komt.**”¹*

Door deel te nemen aan het avondmaal verkondigen wij de dood des Heren, **totdat Hij komt.** We doen dat in afwachting van zijn komst. Het avondmaal ziet terug, naar de dood van Christus en het ziet vooruit, naar de wederkomst.

Maar hoe dan ook, uiteindelijk is beslissend dat de apostelen in hun onderwijs de christenen nooit hebben aangespoord om welke dan ook van de joodse feesten te vieren!

Wake Up Reactie: Ook hier vermijdt Geelhoed de context compleet. Als de feesten gedurende 1500 jaar lang werden gevierd en een vast onderdeel uitmaakten van de geloofscultuur, ligt het dan voor de hand dat ze alleen gevierd moesten worden als het expliciet werd opgedragen of ligt het juist veel meer voor de hand dat de apostelen

¹ 1 Korinthe 11:26

het expliciet zouden verbieden als met het vieren van de bijbelse feesten vanaf dan gebroken moest worden? Een voortzetting van een eeuwenlang gebruik op basis van een Goddelijk voorschrift heeft geen opdracht nodig. Op die wijze gebeurde Pinksteren dan ook niet toevallig na al meer dan 1500 keren Pinksterfeest (Wekenfeest). Maar Geelhoed benadert dit onderwerp vanuit de moderne strikte bedelingenleer waarin sprake is van een nieuw tijdperk vanaf Christus met de Gemeente dat niets of nauwelijks iets te maken heeft met de periode daarvoor. Geelhoed kijkt vanuit de 21^e eeuw terug en omdat wij de feesten nooit gevierd hebben, verwachten we dat de apostelen ons dat dan maar moeten opdragen. Maar de juist toepassing van context leert dat we het vanuit die situatie van destijds moeten bekijken en in dat geval hadden de apostelen het ons juist moeten verbieden als dit niet bij het Nieuwe Verbond hoorde (zie bijv. besnijdenis naar het vlees waar dat inderdaad wordt uitgesproken) terwijl het daarentegen ingebed was in de maatschappij en geloofsbeleving van die tijd en dus geen verdere opdracht behoefde.

Inderdaad zegt Jezus tijdens de laatste Sedermaaltijd dat deze herhaald moet worden *totdat Hij komt*. Dat betekent niet dat het avondmaal *uitsluitend* in het teken van Zijn komst staat. Het zegt vooral dat we er niet meer mee door hoeven gaan vanaf het moment dat Hij weder zal komen. Het is allereerst 'verkondigt gij de dood des Heren **totdat** Hij komt', het gedenkteken van het bloedverbond met de Bruidegom en van de nieuwtestamentische ketoeba die getekend is in Zijn bloed. Een bloedverbond heeft vernieuwing nodig van tijd tot tijd. Die sedermaaltijd past helemaal in de feestenreeks, het is er één aspect van. Jezus gaf opdracht om dit te blijven gedenken tot Hij terug zou komen en we weten uit de parallele patronen dat hiervoor een specifiek Feest in Gods Plan apart is gezet. Dit leggen we in Wake Up uit aan de hand van de betrokken bijbelverwijzingen.

Geelhoed wil nu ineens alles vangen in het avondmaal, maar dat gebeurt niet op objectieve gronden. Hij redeneert vanuit de wens. Het is opnieuw een theologisch uitgangspunt dat wordt gebruikt als startpunt bij de beoordeling, terwijl een theologische overtuiging het eindresultaat moet zijn van een reeks Schriftuurlijke feiten. Die Schriftuurlijke feiten vinden we als we het avondmaal plaatsen in de context waar uit hoort: Pesach!

Geelhoed wijst op het Avondmaal met de bedoeling om de Bijbelse feesten niet voor christenen betekenis te laten hebben, hoewel in al deze feesten Jezus Christus centraal staat. 'Dat kan dan wel zo zijn', zo lijkt Geelhoed te denken, maar 'ze blijven voor

mij Joods' en daarom moet het avondmaal maar alle feesten vervangen. Opnieuw: daar is geen Sola Schriftuurlijk bewijs voor en zijn standpunt is slechts mogelijk door invoeging van een andere theologische convictie die zoekt naar een vervanging van de hele feestenreeks en die zijn oorsprong dan weer vindt in de gedachte dat het Nieuwe Testament niet een expliciete opsomming van de feesten geeft en dat de feesten **dus** oudtestamentisch zijn. Het gaat uit van het zoeken naar een definitieve breuklijn en sluit onderzoek naar de eenheid tussen het Oude en Nieuwe Testament uit of beperkt dit theologisch. Maar dat gaat geheel voorbij aan de context van het Nieuwe Testament, maar ook aan de feitelijke betekenis van deze schaduwfeesten.

Maar er is nog iets toe te voegen, want als Geelhoed stelt (maar niet bewijst) dat het avondmaal de feestenreeks vervangt, waarom past hij dat dan weer niet consequent toe op de feesten die wij als christenen vandaag vieren. Dan moeten we toch ook alle christelijke feesten vervangen door het avondmaal? Bovendien gaat hij er aan voorbij dat het Avondmaal precies paste in die feesten, want het was nota bene de Sedermaaltijd die bij Pesach en Ongezuurde Broden hoorde. Het laatste avondmaal was in die zin niet een nieuwe instelling die geheel buiten de context van de Bijbelse Feesten stond, maar die er onlosmakelijk onderdeel van uitmaakte. Als je weet welke feesten er zijn en hoe deze verlopen, dan herken je veel elementen er van in de nieuwtestamentische teksten.

Het positioneren van het Heilig of Laatste Avondmaal buiten die feestenreeks is ten diepste vreemd aan het Sola Scriptura-principe, want de context van het hele Schriftgedeelte betreffende het avondmaal wijst op Pesach en juist het avondmaal en de woorden van Jezus tijdens dat avondmaal leggen het verband tussen het oudtestamentische Pesach en het Paasfeest van het Nieuwe Verbond. Het avondmaal voorafgaand aan de kruisiging is dus ook niet allereerst protestants, maar contextueel Bijbels-Hebreeuws. Jezus stelde niet op die avond 'het sacrament van het heilig Avondmaal in'. Nee, Hij stelde het Nieuwe Verbond in tijdens deze bijzondere jaarlijkse Sedermaaltijd die Hij inluidde met de woorden dat Hij vurig had begeerd dit **Pascha** (Hij zei niet: het avondmaal¹) met de discipelen te vieren en die Hij afsloot met de woorden om het bloed van het Pesachlam van het nieuwe verbond te gedenken zo dikwijls wij die contextuele maaltijd houden.

Laten we nu nog eens naar de door Geelhoed aangehaalde woorden van Jezus kijken. Jezus zegt dat Hij niet meer van de Pesachmaaltijd zal eten totdat het koninkrijk is

1 Het was een maal in de avond van de Seder.

gekomen. Ja, Hij zegt dat Hij er **Zelf** niet meer van zal eten, maar dat de discipelen dit dus **wel** moeten blijven doen **totdat Hij komt**. En (zo dikwijls als) ze dat doen, herdenken ze Zijn Dood. Die dood was de kruisdood van het Pesachlam dat door God terbeschikking was gesteld, op de datum van Pesach. Wat was anders het nut van Paulus' latere opmerking dat ons Pesachlam is geslacht, Christus Jezus? Verwees Paulus naar een irrelevant Pesachfeest of juist naar een Pesachfeest met een Nieuwe Verbondsbetekenis? En Jezus benadrukte: jullie moeten niet ophouden met dit te gedenken telkens als je de Sedermaaltijd gebruikt.

Ten slotte valt het op dat de opmerking van Geelhoed dat het avondmaal de hele feestreeks heeft vervangen, niet op zichzelf staat. Indien Geelhoed de oudtestamentische schaduwbetekenis van de door God zelf ingestelde feesten objectief had bestudeerd en had begrepen dan had hij zeker vastgesteld dat Christus al in het Oude Testament in die feestencyclus centraal stond. Dan had hij weliswaar alsnog kunnen beweren dat ze hun geldigheid hadden verloren doordat ze in Christus vervuld waren, maar daar wordt in Wake Up uitgebreid op ingegaan. Hoewel de auteurs van Wake Up uitgebreid beschrijven dat deze feestenreeks ook voor de toekomst inhoudelijk van grote betekenis blijft voor christenen, had Geelhoed dan ten minste hun schaduwbetekenis erkend. Maar zelfs daar gaat Geelhoed geheel aan voorbij. Hij negeert die overduidelijke betekenis en stelt vervolgens, zonder verder enig bewijs aan te leveren, dat het avondmaal het enige feest is voor christenen, terwijl hij juist daar de expliciete verbinding met die feesten voorgeschoteld krijgt door Pesach en de direct door Jezus tijdens die Sedermaaltijd aangegeven nieuwe Verbondsbetekenis in het bloed van Christus, ons Pesachlam.

12.4. Wake Up beweert dat het vieren van de feesten zicht geeft op volwassen discipelschap

Geelhoed: Dit is één van de meest absurde dingen die ik sinds lange tijd uit de mond van een christen heb gehoord. De auteurs claimen dat het verdwijnen van de oudtestamentische feesten uit de kerk “veel van de diepte en de motivatie wegnam die een echte discipelschapswandel kenmerken (p. 177). Wake Up zegt dat het begrijpen (en vieren) van de feesten zicht geeft op volwassen discipelschap. (p. 167)

Ook deze keer valt mijn mond van verbazing open. Het vieren van de feesten zou een motivatie zijn voor discipelschap. Hoe gek kun je het maken. Het Nieuwe Testament

zegt heel veel over discipelschap, over toewijding, over je uitstrekken naar geestelijke groei en heiligheid, maar dat wordt nooit duidelijk in verband gebracht met het vieren van de joodse feesten. Zelfs in 1 Korinthe 5:1-13, waar wordt verwezen naar het Pascha en het feest der ongezuurde broden, gaat het niet over persoonlijke heiliging, maar om het wegdoen uit de gemeente van iemand die in zware zonde leefde.

Wake Up Reactie: Het werd eerder besproken; als Paulus zegt dat wij een ongezuurd deeg moeten zijn, dan gaat dat niet alleen maar over het wegdoen uit de gemeente van iemand die in zware zonde leeft, maar dan is dat een persoonlijke oproep van Paulus aan alle Nieuwe Verbondsgelovigen om te **zijn** als een ongezuurd brood, zonder zuurdesem. Al in het begin zet de apostel de toon van de hele brief als hij de Korinthiërs aanspreekt als 'de geheiligden in Christus Jezus'. Daar is het hem in de hele brief om te doen. Geelhoed vermijdt hier die directe aanspreking van alle gelovigen, omdat hij elke opdracht tot nieuwtestamenteisch vieren wil schrappen, maar de tekst laat geen ruimte voor andere interpretatie.

Geelhoed: Als je deze on-Bijbelse onzin gelooft, **dan zit je in de val**. Want als je een echte discipelschapswandel wilt hebben, dan moet je de joodse feesten gaan houden.

Wake Up Reactie: het is spijtig dat de taal van Geelhoed hier steeds venijniger wordt. Wake Up zegt nergens dat je de Joodse feesten moét gaan houden om een echte discipelschapswandel te hebben. Geelhoed draait het om; het boek leert dat juist in onze tijd discipelschapswandel enorm onder druk staat door allerlei stromingen die Geelhoed meer dan bekend zijn en waartegen ook hij strijdt. Er ontstaat veel lauwheid. Wake Up geeft aan dat als je de Bijbelse (niet de Joodse) feesten echt gaat begrijpen **in de nieuwtestamentische betekenis en ze in hun volgorde ziet**, dat dit veel inzicht geeft in de hartsgesteldheid en discipelschapswandel die God van ons vraagt. Dit heeft niets te maken met het formeel vieren van een feest, maar met het toepassen van de nieuwtestamentische betekenis van deze feesten die we kunnen vieren door ze te doen, omdat Jezus ze van hun nieuwtestamentische betekenis heeft voorzien. Dat heeft alles met het uitwandelen van ons kostbaar geloof, met heiliging en met levensprioriteiten te maken.

Maar Geelhoed wil deze richting helemaal niet op, hij sluit zich hiervoor af en de auteurs van Wake Up vinden het jammer dat hij absoluut geen gesprek wil en alleen maar cynisch reageert en ongegronde aanklachten formuleert.

12.5. Volgens Wake Up is het vieren van deze feesten nodig om de diepte van de toekomstige gebeurtenissen te begrijpen.

Geelhoed: Het staat er werkelijk: “Wie de diepte van deze toekomstige gebeurtenissen juist wilde leren begrijpen ... moest dus op de repetities aanwezig zijn” (p. 171). Dus volgens Wake Up hangt de “diepte” van iemands inzicht in wat er volgens de Bijbel gaat gebeuren af van het vieren van deze joodse feesten.

Wake Up Reactie: Helaas, Geelhoed leest hier weer onjuist. Wake Up spreekt in dit verband **over de gelovigen in het Oude Testament en niet over christenen**. Door steeds op de apart gezette repetities (“mikra kodesj”) aanwezig te zijn werd bij die gelovigen al de schaduw ingescherpt tot dat de repetitie zou overgaan in de werkelijkheid in Christus. Helaas zien we met grote regelmaat dat Geelhoed tekstgedeelten onjuist leest.

Geelhoed: Wat moet je van zulke spitsvondige gekunstelde redeneringen zeggen? Er is geen spoor van te vinden in het Nieuwe Testament. In het onderwijs van de apostelen wordt inzicht in de toekomstige gebeurtenissen niet in verband gebracht met de joodse feesten. Ons inzicht over de eindtijd rust op de profetieën uit het Oude Testament en op het directe onderwijs van Jezus en de apostelen, zoals we dat in het Nieuwe Testament vinden.

Wake Up Reactie: Er zijn veel verbindingen tussen de feesten en het Nieuwe Testament. We noemen er maar enkele om dit antwoord beknopt te houden. Jezus verwijst bijvoorbeeld uitdrukkelijk naar Pesach, Ongezuurde Broden en Eerstelingen door wat Hij zegt over de graankorrel die in de aarde wordt begraven en sterft om veel vrucht voort te brengen.¹ De Here stierf op Pesach en werd begraven tijdens Ongezuurde Broden om op te staan op Eerstelingen als Eersteling van een grote oogst die zou volgen. Paulus spreekt hier over in 1 Kor. 15:20. Jezus vierde Eerstelingen door over de Dood te zegevieren en bovendien stonden ook nog eens talrijke heiligen uit het Oude Verbond op ter gelegenheid van dit Feest.² Paulus op zijn beurt verwijst naar ‘ons Pesachlam’, naar het zijn van een Ongezuurd Brood³. Ook Jakobus verwijst naar Eerstelingen.⁴ Waarom zouden de apostelen naar elementen van de feesten en zelfs

1 Joh. 12:23-24,27:28

2 Matt. 27:52-53

3 1 Kor. 5:6-8

4 Jak. 1:18

naar hun namen verwijzen als die dan toch al volstrekt irrelevant waren geworden?

Geelhoed gaat niet in op het feit dat christenen Pinksteren vieren maar dat die grote gebeurtenis na Jezus' Hemelvaart **exact gebeurde op de dag dat al meer dan 1500 jaar Pinksteren werd gevierd**. Jezus legt tijdens het Loofhutzenfeest verbinding tussen de ceremoniele thema's van het Loofhutzenfeest (het levende water & het licht der Wereld⁵) en de Hebreeënbrieffschrijver legt uitvoerig het verband tussen Jezus Christus als de Hogepriester en het thema en de dienst van Grote Verzoendag. Wie eerst de feesten onbevangen heeft bestudeerd, als integraal onderdeel van het Woord, die ziet daarna dat de feesten werkelijk overal in het Nieuwe Testament naar voren komen. Wie de feesten niet eerst inhoudelijk bestudeert, die zoekt naar een uitdrukkelijke instructie om ze te moeten vieren, bij gebrek waarvan het niet in de theologie wordt toegelaten. Maar zoals gezegd waren deze feesten zó onderdeel van het geloofsleven en het jaarlijkse ritme dat het de wereld op zijn kop zou zijn om het vieren ervan te verbinden aan een uitdrukkelijk gebieden.

Ons inzicht op de eindtijd rust op de hele Bijbel. Is het juist niet omdat men bepaalde Bijbelgedeelten niet betreft of wil betrekken dat er nog steeds veel discussie is over het moment van de opname van de Gemeente in de eindtijd? Maar de feesten zijn onderdeel van de Bijbel en ze geven – in samenhang met de profetieën en het onderwijs van Jezus en de apostelen – een heel duidelijke structuur aan door middel van de nieuwtestamentische betekenis van de 3 Najaarsfeesten. Ze zouden Geelhoed tot dankbaarheid moeten stemmen omdat ze dicht bij de visie van de door hem gesteunde bedelingenleer liggen, maar zonder die feesten is dat beeld vooral een theologische convictie waar tegenover ook andere Bijbelteksten kunnen worden geplaatst. Een theologie die in feite aanwezige indicia negeert terwijl ze de eigen visie juist verder onderbouwen, verbaast ons ten zeerste. Zeker als aanwijzingen zo duidelijk in de Schrift voorhanden zijn. Of kan het zo zijn dat een theologische convictie zelfs bepaalde zeer bruikbare aanwijzingen niet *wil* gebruiken voor de onderbouwing van haar theologie omdat deze aanwijzingen bijvoorbeeld oorspronkelijk uit het oude testament komen en voor het eerst in hun schaduw bij de Wet van Mozes genoemd worden....en daardoor bij voorbaat gediskwalificeerd worden?

Geelhoed: Laten we een moment nadenken over de consequenties van wat Wake Up over het belang van het vieren van de joodse feesten heeft gezegd, zie dit punt (12.5) en het vorige (12.4).

5 Zie vanaf de 11^e druk

12.6. De toepassing op Johannes de Heer

Geelhoed: Als Wake Up gelijk zou hebben, als het vieren van de feesten inderdaad nodig is voor diep inzicht in de toekomstige gebeurtenissen en voor een diepe discipelschapswandel, dan betekent dit dat de christenen die dat niet doen deze dingen missen. Laten we het concreet maken. Als de auteurs gelijk zouden hebben, dan zouden dus Johannes de Heer en de pioniers van de EO, zoals Jan Kits en vele andere evangelische gelovigen geen diep inzicht in de profetie en in een diepe discipelschapswandel hebben gehad. Die hebben immers nooit deze joodse feesten gevierd. Dat betekent volgens Wake Up dat ze geen diep inzicht in de eindtijdgebeurtenissen hadden en dat ze geen zicht hadden op volwassen discipelschap.

Wake Up Reactie: In Wake Up wordt de lezer geïnformeerd dat Johannes de Heer via het Zoeklicht ruim 70 jaar geleden al schreef over Gods Reddingsplan dat voor gelovigen in Christus zichtbaar wordt in de Bijbelse Feesten: “*Gods Reddingsplan neergelegd in de gezette hoogtijden van Lev. 23*”, Ook in dit boek wordt uitdrukkelijk het verband met hartsgesteldheid en discipelschap gelegd!

Wake Up zegt nergens dat de aangehaalde broeders geen diep inzicht hadden in profetie of discipelschap. We hebben alleen maar grote waardering voor de rijke schriftelijke erfenis dat ons door godvrezenden is nagelaten. De aanklacht van Geelhoed komt neer op ongegronde stemmingmakerij.

Geelhoed: Zie, hoe de auteurs van Wake Up, zichzelf “opgeblazen” hebben. Johannes de Heer en Jan Kits geen diep inzicht in de eindtijd en geen zicht op een diepe discipelschapswandel. Kun je nog grotere onzin bedenken? En toch is dat de logische consequentie van wat Wake Up over het vieren van de feesten leert.

Wake Up Reactie: de consequentie gaat inmiddels niet meer op en er wordt de auteurs van Wake Up volkomen onterecht een verkeerde hartsgesteldheid toegedicht. Dit gaat echt te ver en Jacobus heeft iets over dergelijke kwaadsprekerij gezegd dat Geelhoed zich zou moeten aantrekken¹. De auteurs hebben voldoende aangetoond dat nergens wordt geleerd dat deze feesten **moeten** worden gevierd, wel dat het verstaan van hun vervulling in Christus tot meerdere zegen is voor hartsgesteldheid en discipelschap (maar ook tot weerlegging van veel vrijzinnige theologie in onze tijd).

1 Jac 4:11

Geelhood: Johannes de Heer en Jan Kits waren mannen vol van geloof en van de Heilige Geest, zeer veel mensen zijn door hun krachtige evangelieprediking tot geloof gekomen. Met andere woorden, stromen van levend water, kwamen uit hun binnenste. Lees de biografieën van deze broeders maar na. Het zelfde geldt voor ontelbare andere evangelische en reformatorische christenen die met veel kracht en vrucht God hebben gediend, die toegewijd en heilig hebben geleefd, zonder dat ze Joodse feesten hielden.

Het is ongelofelijk wat de auteurs van Wake Up durven zeggen.

“Doch sommigen hebben zich **opgeblazen** dan zal ik mij vergewissen, niet van het woord dier opgeblazenen, maar van hun kracht. Want het Koninkrijk Gods bestaat niet in woorden, maar in kracht. “ (1 Korinthe 4:18-20)

Wake up reactie: Misschien kan Geelhood in het kader van bovenstaande toch enigszins nuanceren en wat langzamer zijn om te spreken. Hij heeft er nooit voor gekozen om eerst de dialoog te zoeken, al was het maar om bepaalde aannames die voorafgingen aan zijn stellingnames te verifiëren. Geelhood heeft in zijn tweede meer omvattende recensie niet verwezen naar de eerste reactie van de auteurs op zijn eerste recensie. Geelhood heeft ook niet via de website zijn recensies aan de auteurs gestuurd, maar zij moesten door anderen op de hoogte worden gesteld.

12.7. Het wordt toch niet verboden

Geelhood: Nee, het wordt ook niet verboden om dierenoffers te brengen of om de voedselwetten weer toe te passen. En die dingen doe je toch ook niet meer? Of is dat de volgende stap naar de herontdekking van onze joodse wortels? Waarom dan wel deze feesten? Temeer daar het vieren van de feesten rechtstreeks tegen het onderwijs van de apostelen ingaat. Zie hierboven 11.2.

Wake Up Reactie: Eerder werd aangetoond dat Paulus juist aangeeft hoe wij bijvoorbeeld Ongezuurde Broden vieren in het Nieuwe Verbond (en daarbij zegt de apostel niet dat dit bestaat uit het ritueel van het 7 dagen eten van ongezuurd brood). Als de feesten niet van toepassing (of onnuttig) zijn voor christenen, hoe komt het dan dat bijbelgeleerden vaststellen dat bijvoorbeeld het evangelie van Johannes is opgebouwd rond de Here Jezus in de context en precieze volgorde van Gods feesten?²

² zie bvb. D. Guthrie in zijn 'New Testament Introduction'.

De Hebreeën brief is erg duidelijk over het niet langer hoeven brengen van dierenoffers in het kader van de nieuwe priesterorde van Melchizedek. We stelden eerder al vast dat bij het vieren van de feesten Jezus Christus centraal stond, die ook al als de Christus centraal stond vanaf het begin van de feesten. Hoe konden de apostelen het dan anders verkondigen en hoe kon het dan zijn dat het vieren van deze feesten op nieuwtestamentische wijze gewoon eeuwen lang stand heeft gehouden, totdat de Staatskerk het tenslotte na enkele eeuwen verbood?

Geelhoed: Een gedeeltelijke terugkeer naar de wet van Mozes

Geelhoed: Die dingen weer gaan doen, betekent een gedeeltelijke terugkeer naar de wet van Mozes. En waarom zou je dat doen? En dat alles op grond van de judaïsme “light” theologie van Wake Up. Wake Up beweert niet dat we de joodse feesten verplicht moeten vieren, maar eigenlijk moet je het wel doen, omdat het volgens Wake Up van groot belang is voor je geestelijk leven.

Wake Up Reactie: Nergens pleiten de auteurs voor een terugkeer naar de wet van Mozes en bovendien zeggen zij juist meermaals dat zij geen Joodse levensstijl bepleiten. Wake Up laat zien dat je de nieuwtestamentische *betekenis* van de schaduwfeesten uit het Oude Testament moet *doen*. Maar in het boek wordt inderdaad wel geschreven dat het op nieuwtestamentische wijze gedenken en vieren van de betekenis van die feesten helpt om, getoetst aan het Nieuwe Verbond, dat cyclische patroon in te scherpen in de geloofswandel. Het zou veel denominaties behoeden voor dwaalleer in hun kerken en theologie. En ook hier is het verbazingwekkend, want als veel groepen die Geelhoed zo van harte bestrijdt inderdaad de diepe nieuwtestamentische betekenis van Gods feesten zouden gaan begrijpen, dan zou Geelhoeds website, naar wij vermoeden, een stuk minder gevuld hoeven zijn.

Geelhoed: Het is niet anders dan een gebod van mensen

Geelhoed: Omdat God het niet aan jou, als christen, opdraagt, is het weer gaan houden van de joodse feesten niet anders dan een gebod van mensen. Het dient slechts ter bevrediging van het vlees (Zie Kolossenen 2 en 3, speciaal 2:23). Het maakt dat je gericht raakt op uiterlijkheden, in plaats van op de realiteit van een leven in de kracht van Gods Geest. De kracht achter onze heiliging is onze identificatie met Christus in zijn dood en opstanding (Romeinen 6). Als we vervuld zijn met Gods Geest, zal de Geest krachtig door ons heen werken, stromen van levend water zullen

uit ons binnenste komen (Johannes 7:38).

Wake Up Reactie: De auteurs van Wake Up onderschrijven Romeinen 6 en Johannes 7 van harte. Sola Scriptura vraagt ons echter om de Schrift in haar context te begrijpen. Geelhoed haalt hier wederom Kolossenzen aan en denkt dat Paulus zegt dat het vieren van de feesten (een instelling die God nota bene zelf instelde) nu ineens een gebod van mensen is en in lijn met de rest van Paulus woorden in het betrokken gedeelte van Kolossenzen, die o.a. handelen over engelenverering en zelfkastijding en onderwerping aan wereldgeesten. Dit is inmiddels genoegzaam beschreven. De lezer zal zelf de kronkel in deze uitleg zien. Dat kan Paulus nooit als Godsknecht hebben gezegd tegen jonge gelovigen. Wedervraag: als wij onze hedendaagse **christelijke** feesten vieren, zijn we toch ook niet bezig met uiterlijkheden?

Geelhoed: Grote gevaren

Geelhoed: Er zitten grote gevaren voor het geestelijke leven aan het gaan vieren van deze feesten, en trouwens ook aan het gaan vieren van de joodse sabbat. Het richt je op ritueel, in plaats van op de persoonlijke wandel met de Heer. En het veroorzaakt verwarring over de vrijheid van de christen. Het verwacht wet en genade. Het kan op de duur het zicht op de genade verduisteren. In de praktijk zie je die tendens ook in de grotere “terug naar de Joodse wortels” beweging, waarvan het boek Wake Up een onderdeel is.

Wake Up Reactie: In het hele boek wordt benadrukt dat het vieren van de Bijbelse feesten juist niet gaat om het ritueel maar om het opnemen van de nieuwtestamentische betekenis in de geloofswandel. Het vieren van een Bijbels feest veroorzaakt in de ogen van Geelhoed verwarring, maar het boek toont integendeel aan dat het verstaan van hun nieuwtestamentische betekenis juist een beter zicht geeft op de genade die ons geschonken is, op de wijze waarop wij met de ons in Christus geschonken vrijheid verantwoordelijk mogen omgaan en hoe de betekenis van de feesten onze persoonlijke geloofswandel bevraagt en juist helpt verdiepen.

De auteurs of Wake Up! zijn overigens geen onderdeel van enige beweging, ook niet van de genoemde en geven in het boek juist aan dat zij van mening verschillen over een aantal leerstellige uitspraken van auteurs van deze en andere stromingen. Overigens denken zij dat het altijd Bijbels is om zoveel als mogelijk naar eenheid te streven, want wij allen zien nog als door spiegels in raadselen en toch mogen wij

streven naar die eenheid met andersdenkenden die ook in Jezus Christus geloven. Maar soms lijkt het alsof christenen met net iets anders denkende broeders of zusters minder vreedzaam omgaan dan met ongelovigen.

12.8. Bovendien rommelt Wake Up maar wat aan

Geelhoed: Als je van mening bent dat je als christen deze joodse feesten, zoals bijvoorbeeld het loofhuttenfeest, moet houden, **dan moet je ze ook op de bijbelse manier vieren**. Dan moet je ze vieren zoals het in de wet van Mozes wordt voorgeschreven. Inclusief de voorgeschreven offers: “Zeven dagen zult gij de Here een vuuroffer brengen ..” (Leviticus 23:36). En in Jeruzalem. Het Loofhuttenfeest moest op voorschrift van God in Jeruzalem worden gevierd (Deuteronomium 16:16).

Dit is typerend voor het gerommel van Wake Up. De feesten wel vieren, maar er vervolgens een soort eigenmachtige fantasie uitvoering van maken.

Wake Up Reactie: Geelhoed heeft duidelijk het hoofdstuk hierover in het boek niet (of niet aandachtig) doorgenomen. In Wake Up wordt nu juist een heel gedeelte gewijd aan de vraag of we dit Loofhuttenfeest dan Joods moeten vieren in Jeruzalem? Het antwoord daar is **dat het juist niet gaat over het plichtmatig vieren van een ritueel**. Daarnaast zoekt het boek verder naar de werkelijkheid in Christus, vanuit het Bijbelse feit dat het feest gevierd wordt “op de plaats waar God zijn Naam wil doen wonen”. Zo zegt de Bijbel het en datzelfde principe blijft ook waar in de nieuwtestamentische betekenis: Nu wil God Zijn naam doen wonen in de tempels van de Heilige Geest en dat zijn de oprecht Bijbels gelovigen, zodat **wij dus ook helemaal niet naar Jeruzalem hoeven afreizen**, zo zegt het boek nadrukkelijk. Al staat het iedereen vrij om het feest daar met *vele naties* te vieren en te observeren hoe het vandaag in Israël wordt herdacht. De auteurs hebben het nergens over een ‘eigenmachtige fantasie uitvoering’. Dat is een insinuerende en veroordelende opmerking van Geelhoed die ook onnodig is.

Blijkt ook hier helaas weer dat Geelhoed het boek niet grondig heeft doorgenomen? Hij gaat maar door op een ingeslagen weg die hij al veel eerder had kunnen vermijden maar die hij vooral is ingeslagen, zo lijkt het, door vooringenomenheid.

13. Rehabilitatie van de Wet van Mozes

Geelhood: De schrijvers zijn voor een positievere kijk op de wet. Daarom wijzen zij de, in hun ogen, negatieve en pessimistische leer van de apostel Paulus over de wet af

Wake Up Reactie: Het is ons volstrekt onbekend waar de auteurs in Wake Up de leer van Paulus als negatief en pessimistisch afschilderen? De auteurs zien grote normatieve overeenkomsten tussen de Wet van Mozes en de Wet van Christus omdat ze beide op twee heel positieve grondbeginselen zijn gefundeerd.

Geelhood: Laten we zien wat Wake Up verwerpt.

13.1. Geelhood: Paulus over de wet als middel tot zondekennis en als tuchtmeester tot Christus

“Waar toe dient dan de wet? Om de overtredingen te doen blijken is zij erbij gevoegd, totdat het zaad zou komen, waarop de belofte sloeg, ...” (Galaten 3:19)

“wet doet zonde kennen” (Romeinen 3:20)

“Wat zullen wij dan zeggen? Is de wet zonde? Volstrekt niet! Ja, ik zou de zonde niet hebben leren kennen, tenzij door de wet; immers, ook van de begeerlijkheid zou ik niet geweten hebben, indien de wet niet zeide: gij zult niet begeren” (Romeinen 7:7).

Hier is het getuigenis van Paulus. Hij vertelt over zijn eigen ervaring met het principe dat de wet zonde doet kennen. Speciaal het gebod om niet te begeren (Exodus 20:17), had Paulus duidelijk gemaakt dat hij een zondaar was, dat had hem overtuigd dat hij een wetsovertreder was.

Door het morele gedeelte van de wet van Mozes^{viii}, wordt ons voorgehouden wat God van ons vraagt. En in het licht daarvan dringt tot ons door dat we daar niet aan (kunnen) voldoen. De wet laat tot ons doordringen dat we zondaars zijn, zondaars die vergeving en verlossing nodig hebben.

“De wet is dus een tuchtmeester voor ons geweest tot Christus, opdat wij uit geloof gerechtvaardigd zouden worden” (Galaten 3:24)

Wake Up Reactie: Geelhoed zegt terecht dat de Wet *een tuchtmeester was tot Christus*, maar vervolgens onderzoekt hij het woord “tuchtmeester” niet. Geelhoed gaat kennelijk uit vanuit de gedachte dat een tuchtmeester dan wel iets met tucht te maken heeft. Het Sola Scriptura beginsel vraagt echter onderzoek naar dat woord. Hoe werd dat woord in die tijd gebruikt? Een tuchtmeester is de vertaling van het Griekse woord *paedagogos*. Een *paedagogos* was in die tijd een opvoeder en begeleider (een pedagoog) van een kind totdat het oud genoeg was om te worden overgedragen aan de leermeester. Als de Wet van Mozes op die manier wordt gepresenteerd door Paulus aan de Galaten dan gaat het dus over meer dan om de hard tuchtigende hand van de wet. Dat bedoelt Mozes ook als hij niet alleen vermaant om de wet te houden maar ook zegt ‘dit is uw leven’.¹ Maar natuurlijk komt er een moment dat het kind aan de echte leermeester (rabbi) wordt overgedragen.

Wake Up geeft een voorbeeld²: *“Maar als de Heilige Geest woning in ons maakt, dan maakt dat de wet als tuchtmeester overbodig, altijd in de mate waarin de Geest diep in de gelovige mag bereiken dat hij zich (van harte) gaat houden aan Gods gegeven instructies, zich ermee gaat vereenzelvigen omdat ze allemaal te maken hebben met deze twee geboden. Door onze gehoorzaamheid aan Zijn Geest in het (nieuwtestamenteisch) houden en toepassen van Zijn Woord worden wij geheiligd.”*³ En: *“De wet is nooit gekeerd tegen degene die de vrucht van de Geest in zijn leven laat zien, zegt de Bijbel.”*⁴

De betekenis van *paedagogos* verdient in dit kader dus nadere studie. Als “de Wet van Mozes” als *paedagogos* wordt geplaatst ten opzichte van de Meester, zou de functie van de *paedagogos* dan primair zijn geweest om het jonge kind enkel te laten zien dat hij het niet zelf kon of wordt door Paulus in dit kader de Wet juist ook weer vanuit een heel andere invalshoek belicht en ook een nog rijkere betekenis gegeven? De vraag die we ons ook moeten stellen is : als de Wet van Mozes de *paedagogos* was, wat is dan de Wet van Christus die voor de Nieuwe Verbondsgelovigen geldt? Zouden deze wetten dan een zelfde doel voor ‘het kind’ voor ogen hebben? Zou de tuchtmeester, die in die tijd het voorbereidende werk deed, dan een heel ander normen en regelstelsel hanteren dan de opvolgende meester?

1 Deut. 32:46-47

2 op p. 264 [3e en 4e al.]

3 Joh. 8:31-32

4 Gal. 5:18 & 22

Geelhoed: Paulus over de onmacht om de wet te houden

Geelhoed: Paulus zegt dat de wet goed is, maar dat niemand hem kan houden. “**Wij weten immers, dat de wet geestelijk is; ik echter ben vlees, verkocht onder de zonde.** Want wat ik uitwerk, weet ik niet; want ik doe niet wat ik wens, maar waar ik een afkeer van heb, dat doe ik. Indien ik nu wat ik niet wens, toch doe, stem ik toe, dat de wet goed is. Doch dan bewerk ik het niet meer, maar de zonde, die in mij woont. Want ik weet, dat in mij, dat wil zeggen in mijn vlees, geen goed woont. Immers, het wensen is wel bij mij aanwezig, maar het goede uitwerken, kan ik niet.” (Romeinen 7:14-18)

God had de wet gegeven, de wet is goed, maar door de zondige natuur waarmee de mens wordt geboren lukt het niemand om de wet te houden. Juist door ons streven om in eigen kracht de wet te houden, ontdekken we dat we zondig zijn en dat we een verlosser nodig hebben. Zie Romeinen 7:14-24

Wake Up Reactie: Geelhoed heeft van de auteurs van Wake Up al eerder een reactie over dit onderwerp ontvangen, maar dit niet verwerkt in zijn betoog. Hij haalt hier uitspraken van Paulus aan en verabsoluteert deze buiten de context. Als Paulus zegt dat hij de zonden heeft leren kennen door de Wet, dan stelt Geelhoed dat de enige functie van de Wet is dat de zonden gekend worden in plaats van dat het een belangrijk aspect en ook een nevenwerking van de Wet is. Want inderdaad kun je de zonden niet herkennen als er geen Wet is, dat geldt voor elke aardse wet en die heeft ook niet als primair doel om overtreding aan het licht te brengen, maar om mensen tot het gewenste resultaat in gedrag te laten komen. Maar als niet is opgeschreven dat iets niet mag of juist moet, hoe kun je dan zeggen dat je iets fout doet? Als je alleen uitgaat van de beperkte stelling van Geelhoed dat de functie van de Wet is dat ze de zonden doet kennen, wat dan te doen met de gevolgen van de stelling ‘dat de Wet voor christenen niet meer van toepassing is’? Die consequentie is dan logischerwijs dat een nieuwtestamentische gelovige geen meetlat meer heeft waar langs zonde wordt vastgesteld. Of heeft dan de Heilige Geest dan soms de Wet vervangen? Daarop wordt in het boek Wake Up nader ingegaan. Geelhoed gaat niet terug naar de essentie van de Wet die eigenlijk een “instructie ten leven” is. Hiervoor hebben we de woorden van Mozes al aangehaald in Deut. 32:37.

Geelhoed neemt de woorden van Paulus en vergeet vervolgens onderscheid te maken tussen:

- 1) de grondbedoeling van de Instructie, namelijk het hebben van een goed en God welgevallig leven, ‘een lang wonen in het land’ als je je aan die Instructie houdt. En hoewel je je niet vlekkeloos en altijd aan de hele Instructie kunt houden kun je nog steeds de waarde onderscheiden van het opnemen van veel Instructies als richtlijn. Want een maatschappij die zich op die wijze inricht is veel beter af dan een maatschappij die dat niet doet en dat geldt ook voor het individu,¹

en

- 2) het neveneffect dat de mens er achter komt dat die Wet goed is, maar dat zijn pogingen ook aan het licht brengen dat hij er zeker niet op alle punten en altijd aan kan voldoen en daarom faalt en die wet niet houden kan (Rom.7).

Het één zegt iets over de bedoeling van God om een volk van bevrijde slaven te richten naar Zijn maatstaf en hen weg te houden van gebondenheid² en het ander zegt iets over de stervelingen, de zondaren die tot de conclusie komen dat het in eigen kracht niet lukt.

Maar nog steeds zijn er veel gelovigen die zich houden aan verboden en geboden in Gods wet. Wij vragen ons in Wake Up dus af of wij een God dienen die echt het vooringenomen Plan had om de mens te laten struikelen op grond van een Wet? Ons antwoord daarop is “nee”, net zoals in onze wereld het hoofddoel van wetgeving is om een maatschappij goed in te richten, maar daarnaast zeker ook als **nevenresultaat** beoogt dat mensen op grond van zo’n wet beseffen dat ze verkeerd zitten op het moment dat ze zich niet aan die wet houden.

Dat is wat Paulus ook benadrukt: De Wet is goed, maar zonder die Wet was er geen toetssteen geweest en had ik niet beseft dat ik zondig was, al beseffen we heel goed dat een mens ook zonder wet op bepaalde vlakken weet of iets goed of niet goed is. Maar het is pas formeel vast te stellen als er een regel gesteld is. Maar ook dan is de regel niet primair bedoeld ‘om mensen een overtreding te laten maken’. Mozes zegt in Deuteronomium integendeel dat de Wet als doel heeft dat het mensen welgaat die deze onderhouden.³ Hij noemt van Godswege nog een ander facet van de Wet: als deze onderhouden werd dan zal dat hun wijsheid en hun inzicht zijn in de ogen

1 zie ook Rom. 2:14-16

2 zie bijv. p. 281, 3e al

3 Zie Deut. 6:3 e.v.

van de andere volken.⁴

Daarnaast beziet Geelhoed ook hier het onderwerp vanuit één invalshoek. Hij positioneert de Wet als middel om zonde te doen kennen en dus als struikelblok omdat dit de Weg vrij maakt voor de Verlosser. Wij zijn het eens dat de Verlosser plaatsvervangend stierf ter verzoening tussen God en mensen en dat de Wet die zonden aan het licht bracht. Maar daarmee zijn we nog niet klaar met de hele grondbedoeling van de Wet. Want vanuit een andere invalshoek weten we dat God in het huwelijksverbond trad met Israel (zie Jer. 3, Ezech. 23) en dat de Wet (Instructie) de ketoeba was van dat verbond. Als je het vanuit dat thema belicht en je laat daar de redenering van Geelhoed op los kwam er dan een Bruidegom die aan Zijn Bruid een huwelijksdocument overhandigde met als doel dat zij dat verbond zou overtreden en dat haar slechtheid aan het licht zou komen? De lezer mag weer zelf bepalen hoe Bijbels en ook hoe logisch dat klinkt.

Geelhoed gaat dus in zijn betoog geheel voorbij aan het gegeven dat de Wet allereerst een Instructie ten leven is, maar bovendien ook inhoud geeft aan een Verbond tussen God en Zijn Volk, een Verbonds-God die op weg was en is naar Zijn doel. Het verbond en de Instructie dienden dat doel en zij gaven richting aan de verbondspartner. Gods doel was niet het struikelen zodat er een Messias nodig was, Gods doel was ook dat het verbond er toe zou leiden dat Zijn volk het licht der naties zou zijn. Doel en neveneffect moeten niet verward worden en de woorden van Paulus moeten dan ook wel in dit licht worden gezien.

Geelhoed: Samenvattend

Geelhoed: De wet heeft ons duidelijk gemaakt dat we zondaars zijn en we hebben gemerkt dat wij uit onszelf de wet niet kunnen volbrengen (Romeinen 7:14-24). Dat heeft ons open gemaakt voor de boodschap van het evangelie. Voor het goede nieuws dat we toch rechtvaardig voor God kunnen worden, maar dan niet door werken, maar door het geloof in Jezus.

En als we dan zo, door het geloof gerechtvaardigd zijn, kunnen we door de kracht van de inwonende Heilige Geest ons leven veranderen. Dan wordt de wet niet door ons, maar in ons vervuld (Romeinen 8:4).

⁴ Deut. 4:6 e.v.

13.2. Geelhood: Wat Wake Up hier over zegt

Geelhood: verwerpen van de wet als tuchtmeester tot Christus

Geelhood: De auteurs verwerpen de gedachte dat God de wet van Mozes heeft gegeven om de Israëlieten duidelijk te maken dat ze zondig zijn en een verlosser nodig hebben. Ook hier verwerpen ze weer het duidelijke onderwijs van de apostel Paulus.

Wake Up Reactie: Nee, de auteurs verwerpen die gedachte niet, zij geven aan dat als sommigen aanvoeren dat de *enige of voornaamste* functie van de wet is om het volk van gelovigen voortdurend te wijzen op zonde, dit geen recht doet aan de gronddoelstelling van de Wet van Mozes; Zie hiervoor. God had nota bene binnen die Wet een instrument ingesteld waarbij door offeren verzoening tot stand kon komen. Dat was ook Genade met een Hoofdletter. God wilde relatie onderhouden met het volk dat Hij had verkozen en uit Egypte had bevrijd. Maar Paulus zegt terecht dat zonder de wet de zondigheid van de mens niet aan het licht was gekomen en die mens kon ook de wet niet geheel houden. Des te meer hadden we inderdaad de genade nodig. De Wet kon echter niet de eeuwige genade brengen, kon uiteindelijk niet tot Doel leiden. Daarom kwam er buiten de wet om – door geloof - gerechtigheid tot stand. Dat was niet door de Wet weg te doen, maar buiten de Wet om. Genade kent geen wetmatigheid, genade wordt door **iemand** verstrekt. En nu is het bijzondere dat Paulus tegen de Romeinse gelovigen zegt “de wet en de profeten” getuigen van die gerechtigheid door geloof (in Zijn bloed).¹

Geelhood: Ik citeer: “Het (de leer over het plaatsvervangend sterven) past ook bij **de diepgewortelde theorie dat God een wet had bedacht om de zonde aan het licht te brengen** en te straffen. Hierover leerden we eerder al dat het juist om levensinstructie ging voor een volk dat Hem daardoor in vrijheid kon dienen ...” (p. 346)

Ze maken op dit punt weer een karikatuur van een onderdeel van het onderwijs van Paulus, in dit geval van de leer dat God de wet heeft gegeven opdat de mensen zouden beseffen dat ze zondaars zijn die vergeving en bevrijding nodig hebben. De auteurs voegen er iets aan toe. Ik geef nogmaals een gedeelte van het citaat: “De theorie dat God een wet had bedacht om de zonde aan het licht te brengen **en te straffen ...**”

¹ Rom 3:21-22, Gal.2:16. Zie ook Daniel 9:18 waar de profeet ook al aangaf dat het om genade ging en niet op basis van eigen gerechtigheid (door het houden aan de wet, toevoeging auteurs). De oudtestamentische Joden waren daar ook van overtuigd. Zie ook Ps. 143:1-2

(p. 346, de onderstreping is van mij). De auteurs verbinden de wet als middel om zonde te kennen, waardoor mensen open komen te staan voor de vergeving van zonden door het offer van Jezus, met straffen. **Ze beweren dat God de wet heeft gegeven om te kunnen straffen.** Maar dat zegt Paulus niet. Dit is niet anders dan laster, waarmee de auteurs de leer dat God de wet gegeven heeft als tuchtmeester tot Christus proberen zwart te maken.

Wake Up reactie: Ook hier citeert Geelhoed echt onjuist en legt hij foutieve verbanden. De auteurs van Wake Up beweren juist **niet** dat God de Instructie heeft bedacht om te kunnen straffen. Zij verwijzen naar **een theorie, ook in het citaat dat hij hiervoor aanhaalt**, die (vooral in de meer orthodox protestantse hoek) heerst en die samengevat stelt dat dit eigenlijk de enige functie van de Wet is geworden. Hoe vaak herhalen wij niet in Wake Up dat Paulus zegt dat de Wet goed is, maar dat het hier gaat om het woord dat in feite Instructie betekent. Wij zeggen dus dat God **niet** de Instructie bedacht en voorschreef met het doel om te kunnen straffen. Geelhoed is hier eerder op gewezen maar heeft de reactie genegeerd in het onderhavige betoog.

Dat is iets anders dan dat ongehoorzaamheid aan Gods Instructie wel consequenties met zich meebrengt. God gaf het volk de keuze tussen gehoorzaamheid en zegen en ongehoorzaamheid en vloek. Ongehoorzaamheid heeft altijd gevolgen, maar daarmee is het Gods doel nog steeds dat gehoorzaamheid leidt tot zegen.

Geelhoed: De wet maakt volgens hen juist vrij

Geelhoed: De auteurs hebben, als ijverars voor de wet van Mozes, een heel andere kijk op de wet. In hun ogen is de wet gegeven als levensinstructie voor het volk, dat Hem daardoor in vrijheid kon dienen. “Hierover leerden we eerder al dat het juist om levensinstructie ging voor een volk **dat Hem daardoor in vrijheid kon dienen ...**” (p. 346). Dit is heel iets anders dan Paulus leerde.

Wake Up Reactie:heeft Geelhoed overigens in de Bijbel gelezen hoe positief de apostelen waren over de Joden die tot geloof waren gekomen en die allen ijverars voor de wet” waren?² Of dat Paulus de Romeinse gelovigen vertelde dat zij door het

2 Hand 21:20; zou dat komen omdat er normatief niet een heel groot verschil is tussen de Wet van Mozes en de Wet van Christus omdat ze beiden gefundeerd zijn op de twee geboden om God lief te hebben boven alles en je naaste als jezelf? Zou het kunnen dat deze Messiasgelovige Joden als kenners van ed Schriften ook juist zochten naar de nieuwtestamentische toepassing, vooraan wandelend naar de wet van Christus?

geloof de wet niet buiten werking stellen maar deze veeleer bevestigen? Als Paulus dan ook benadrukt dat wij onder de Wet van Christus zijn en als wij weten dat deze Wet een hogere standaard kent dan de Wet van Mozes, wat moeten wij dan zeggen? Wij hopen dat van ons inderdaad gezegd mag worden dat wij ijveraars voor die **hogere** Wet mogen zijn en dat onze gerechtigheid overvloedig en meer mag zijn dan die der schriftgeleerden (Matt. 5). Als wij niet willen leven naar die Wet van Christus, hoe houden wij dan onze vrijheid? Ligt er geen gebondenheid in ongehoorzaamheid en wordt vrijheid niet geborgd als wij blijven binnen de door God gegeven grenzen, geboden en verboden, vandaag uiteraard in de Nieuwe Verbondscontext en betekenis en onder leiding van Zijn Heilige Geest? Door het geloof zijn wij gered en bevrijd en vergeven, maar wat als wij de Wet van Christus niet wensen te houden? Is het niet het overdenken waard dat het houden van de Wet van Christus ons helpt vrij te blijven van allerlei wereldse invloeden die ons kunnen binden en daardoor onze vrijheid kunnen belemmeren?

14. De aanval op de noodzaak van het plaatsvervangend sterven van Jezus

Geelhoed: In Wake Up staat ook een heftige en venijnige aanval op de noodzaak van het plaatsvervangend sterven van Jezus.

14.1. Wat wordt aangevallen

Geelhoed: Wat wordt aangevallen is wat de theologen noemen “de verzoening door voldoening” of ook wel “de genoegdoening”. Het is de kern van **het evangelie dat de apostel Paulus bracht**.

Het houdt het volgende in:

God kan ons niet zomaar vergeven. Zijn rechtvaardigheid eist dat Hij de zonde bestraft. Zou de rechter der ganse aarde geen recht doen? Over God staat geschreven: “maar de schuldige houdt Hij zeker niet onschuldig” (Exodus 34:7) en “De Heere laat geenszins ongestraft ..” (Nahum 1:3). God kan de zonde niet zomaar door de vingers zien. Dan zou Hij tegen zijn eigen rechtvaardige natuur in handelen en dat kan Hij niet want: “Zichzelf verloochen kan Hij niet” (2 Timotheus 2:13). Er moet recht gedaan worden: “Zonder bloedstorting geschiedt er geen vergeving” (Hebreeën 9:22).

Door Jezus te straffen in onze plaats wordt aan het recht voldaan. Elke zonde is gestraft in de dood van Jezus: “Om onze overtredingen werd Hij doorboord, om onze ongerechtigheden verbrijzeld; de straf die ons de vrede aanbrengt, was op Hem ... Wij allen dwaalden als schapen, wij wendden ons ieder naar zijn eigen weg, maar de Here heeft ons aller ongerechtigheid op hem doen neerkomen.” (Jesaja 53:4-6)

Het gevolg van het feit dat Jezus in onze plaats de straf voor de zonden heeft ondergaan, is dat God ons nu vrij kan spreken, **zonder daarbij tegen zijn eigen rechtvaardigheid in te gaan**.

“Hem heeft God voorgesteld als zoenmiddel door het geloof, in zijn bloed, om zijn rechtvaardigheid tetonen, daar Hij de zonden, die tevoren onder de verdraagzaamheid Gods gepleegd waren, had laten geworden – om zijn rechtvaardigheid te tonen, in de tegenwoordige tijd, zodat Hijzelf rechtvaardig is, ook als Hij hem rechtvaardigt, die uit het geloof in Jezus is.” (Romeinen 3:25,26).

Dit is het antwoord op de vraag waar Luther mee worstelde: “Hoe kan een rechtvaardig God, mij een schuldig mens vrijspreken?”

En dit is wat Wake Up aanvalt

Wake Up Reactie: Nergens vallen de auteurs dit aan, integendeel.

14.2. Wake Up valt ‘de verzoening door voldoening’ aan

Geelhoed: Omdat dit zo’n belangrijk punt is, heb ik dit in een ander artikel zorgvuldig besproken. Dit is de link naar dat artikel: [\(link\)](#)

Wake Up Reactie: Dit eerste document heeft Geelhoed ongeveer twee weken voorafgaand aan het onderhavige betoog opgesteld. Geelhoed heeft juist verzuimd dit zorgvuldig te bespreken. Daarmee heeft hij elke lezer te kort gedaan en ook de auteurs. De auteurs hebben uitgebreid op zijn eerste recensie gereageerd en aange-toond dat zij nergens de noodzaak van het plaatsvervangend sterven aanvallen maar dit juist veelvuldig benadrukken, maar Geelhoed heeft hier op geen enkele wijze op gereageerd. Onze reactie vindt de lezer hier: [\(link\)](#)

Geelhoed: Hoe wordt de verzoening door voldoening aangevallen?

Geelhoed: Hieronder volgt de bespreking van één van de dingen die de auteurs tegen de verzoening door voldoening inbrengen. Voor een bespreking van de andere aanvallen verwijst ik naar de zojuist hierboven gegeven link.

De auteurs stellen dat de leer over de noodzaak van het plaatsvervangend sterven een negatief beeld van God schetst. Die leer maakt, volgens hen, God tot een wraakzuchtige, bloeddorstige God. Dat gebeurt, volgens het boek, als je het protestantse evangelie ‘van verzoening door voldoening’ overneemt. Het boek zegt dat in de protestantse weergave van het evangelie de “verzoening eigenlijk steeds volledig in het licht van een soort Romeinsrechterlijke en dus juridische handeling staat: **We bevinden ons in een rechtszaal van een toornige rechter die recht eist.** God is bovendien de rechter en tegelijkertijd de eisende partij. **Gestraft, zal er worden hoe dan ook**” (p. 344, de onderstreping is van mij)

Wake Up Reactie: Dit is opnieuw een zeer onjuiste reactie. Geelhoed moet bij het lezen eerst doorgronden of Wake Up bepaalde zaken stelt want het blijkt meestal om zijn eigen interpretatie te gaan. Op die manier houden we de dialoog zuiver.

De auteurs zeggen hierbij uitdrukkelijk: de volkomen Bijbelse leer van het plaatsvervangend sterven schetst geen negatief beeld van God. Integendeel, alzo lief heeft God de wereld gehad! Geelhoed heeft hier de tekst volstrekt onjuist gelezen, althans niet begrepen. De alinea die Geelhoed citeert vertolkt **niet** de mening van de auteurs maar is de evocatie en de samenvatting van meningen die we reeds vroeg in de kerkgeschiedenis aanwezig zien, bijv. bij Marcion en ten dele ook bij Anselmus, vanaf de Middeleeuwen. De auteurs herkennen in een aantal meningen ook aspecten van de strafrechtelijke procedure van het Romeins recht, zeker waar de Bijbelse leer wordt 'geherformuleerd' tot de situatie dat de mens wordt voorgeleid en satan de woeste aanklager is en God de toornige Rechter én partij die tegen elke prijs wil straffen. Dit is wat zij bedoelen met de zin 'Gestraft zal er worden, hoe dan ook'. Zij doen verslag van dit **deels onjuiste** beeld van een toornend en wraakzuchtig God en van de ontwikkeling die dit beeld in de tijd heeft doorlopen, maar zeggen **niet** dat dit ook hun mening is.

Geelhoed heeft dit antwoord eerder ontvangen en is ook achterin voor de volledigheid als document toegevoegd. ([link naar document](#))

Geelhoed: Hier maken de schrijvers een karikatuur van God en van de leer over het plaatsvervangend sterven: God als toornige rechter. Inderdaad, God is toornig, **maar dat is Hij niet zonder reden**. Maar dat zeggen ze er niet bij. Hij is boos en verontwaardigd over alle gemeenheid, opstandigheid en verdorvenheid van de mensen (Romeinen 1:18). Dat trekt Hij Zich persoonlijk aan, daar is Hij boos en verontwaardigd over. Maar het is niet zo dat Hij direct straft. Zoals uit de Bijbel blijkt, waarschuwt Hij eerst de mensen keer op keer en pas als ze zich niet laten waarschuwen, ontbrandt zijn toorn en straft Hij hen. De Bijbel spreekt over de lankmoedigheid (over het geduld) van God. God is niet alleen geduldig, Hij waarschuwt niet alleen keer op keer, Hij heeft bovendien in Zijn grote liefde voor alle mensen ook hun redding mogelijk gemaakt, door het zenden van Zijn Zoon als het Lam van God dat de zonde der wereld wegneemt. "Alzo lief heeft God de wereld gehad" (Johannes 3:16,17)

Dat is het volledige beeld van God. En ja, diezelfde God is ook de rechter die toornt over mensen die volharden in hun zonden en die Zijn Zoon afwijzen: "Hoeveel

zwaarder straf, meent gij, zal hij verdienen, die de Zoon van God met voeten heeft getreden ... want wij weten, wie gezegd heeft: Mij komt de wraak toe, Ik zal het vergelden! En wederom: De Here zal zijn volk oordelen. Vreselijk is het, te vallen in de handen van de levende God!” (Hebr. 10:29-31)

Wake Up Reactie: In het document dat de auteurs aan Geelhoed stuurden werden veel plaatsen aangehaald waar het boek zeer expliciet spreekt over het plaatsvervangend sterven van het Lam van God. Bovendien wijzen de auteurs in het boek op het feit dat in sommige middens waar geen juist zondebesef meer aanwezig is en men niet meer beseft dat God terecht vertoorn mag zijn bij onbekeerlijkheid alleen nog een ‘evangelie van goedkope genade’ overblijft. Dan is de Genade ook vaak het eindstation in plaats van de basis om, in Zijn Woord blijvend¹, het plan van God te mogen gaan dienen.

Maar, de auteurs wijzen ook op het voorbeeld van de exodus waar een liefhebbende Vader wordt getoond die Zelf het initiatief nam tot uitredding van het volk waarmee Hij in het verbond zou treden. Onverdiend redde Hij de mens uit, die in geloof het bloed aan de deurpost aanbracht. Op dezelfde wijze nam God uit liefde het initiatief om Christus als verzoenoffer naar de wereld te sturen. We zien hier dus alle aspecten naar voren komen. Het offerlam ter verzoening, vergeving, een liefhebbende God die het initiatief neemt en een Rechter die alleen kan vrijspreken door een plaatsvervangend sterven. Al die facetten spelen tegelijkertijd een rol. Wij mogen het evangelie niet beperken tot één element of tot één invalshoek.

Als Paulus in Gal. 3:23 schrijft ‘dat wij onder de wet in verzekerde bewaring werden gehouden met het oog op het geloof dat zou geopenbaard worden’ dan wijst de apostel er daar op dat het heil waarin we geloven, eenzijdig van Gods kant naar ons toe is gekomen. Wie in de gevangenis zit kan immers zichzelf niet bevrijden. De gevangene kan alleen maar worden bevrijd als door een liefhebbende God de deur van buitenaf wordt geopend.

Geelhoed: Bovendien, wat de auteurs er ook niet bij zeggen, is dat, volgens de Bijbel, op de dag des oordeels Jezus de rechter zal zijn (Handelingen 17:31, Johannes 5:22). Wij verwachten Jezus uit de hemel: “waarvan Hij zal komen om te oordelen de levenden en de doden”.

1 Joh. 8:31-32, 15:1-8

Nadat de auteurs de karikatuur van God als de toornige rechter hebben gegeven, zeggen ze: “**Gestraft, zal er worden, hoe dan ook**” (p. 344). Want, zo is de tendens van het verhaal, eerder is deze bloeddorstige, kwade, wraakzuchtige “rechter God” niet tevreden. Dat heb je bij een God die genoegdoening vraagt.

Wake Up Reactie: De auteurs antwoordden Geelhoed hier eerder dat het beeld van de wraakzuchtige God en de woorden ‘Gestraft zal er worden, hoe dan ook’ juist **niet** de woorden van de auteurs zijn maar een oproeping van datgene waartoe een **door-geslagen** Romeinsrechtelijk denken kan leiden. Wij zijn het overigens eens dat Jezus Rechter zal zijn en dat het in Hand. 17 en Joh. 5:2 genoemde oordeel ook in een juridische context staat.

Geelhoed: In dit verband is het ook tekenend dat de schrijvers even verderop in het boek in plaats van over het plaatsvervangend sterven, spreken over “de plaatsvervangende wraak van God” (p. 345).

De auteurs maken handig gebruik van de negatieve gevoelswaarde die in onze Nederlandse cultuur met het woord wraak verbonden is. **Maar in de Bijbel is wraak niet altijd negatief.** Dat komt omdat in de Bijbel het woord wraak is verbonden met vergelding. En **vergelding is de basis van het Bijbelse recht.** God heeft het recht lief, Hij zal recht doen op aarde. Daarom zal Hij het kwaad vergelden, hij zal de boosdoeners hun verdiende en rechtvaardige straf geven, met andere woorden: hij zal de zonde wreken. “Wreekt uzelf niet, geliefden, maar laat plaats voor de toorn, want er staat geschreven: Mij komt de wraak toe, Ik zal het vergelden, spreekt de Here.” (Romeinen 12:19). God zegt hier “Mij komt de wrake toe”.

En in 1 Thessalonicenzen 4:6 staat: “want de Here is een wreker van dit alles”. In Bijbelse zin is een roep om wraak, een roep om recht (Zie bijvoorbeeld Openbaring 6:9-11 en 16:6). Je hebt zondige kwaadaardige onbeheerste onmatige wraakzucht, die wordt wel door de Bijbel veroordeeld en als christen mogen we niet het recht in eigen hand nemen. Wij moeten onszelf niet wreken, dat moeten we aan God (Romeinen 12:19) en aan de overheid (Romeinen 13:4) overlaten.

Wake Up Reactie: Opnieuw blijkt Geelhoed het boek volstrekt verkeerd te begrijpen. Het valt de auteurs zwaar dit steeds te moeten herhalen. Zij spreken **niet** over de ‘plaatsvervangende wraak van God’ alsof dat hun idee zou zijn. Zij hebben het over een aantal aspecten van de verzoening die Christus heeft bewerkstelligd die **dichter** bij de thema’s van de eerder besproken feesten van Pesach en Grote Verzoendag

staan **dan** bij dat thema van de plaatsvervangende wraak van God (een woordformulering die dus **niet** de hunne is, maar een typering van een bepaald denken). Onmiddellijk in de zin daarna zeggen zij over die 'plaatsvervangende **wraak**': dat past meer bij de theologie van Marcion dat de God van het Oude testament wraakzuchtig was en niet te vergelijken met de God van het Nieuwe Testament'. Daarna nemen zij nog een extra tekst op die beschrijft dat de "God der wrake" juist ook een positieve context heeft. Het boek geeft daar aan dat God **onterecht** wordt getypeerd als een **wraakzuchtige** God, maar dat vertalers de bedoeling van de psalmist niet hebben begrepen. De auteurs willen dat gecreëerde **Godsbeeld rechtzetten** door er in het boek uitdrukkelijk op te wijzen **dat daar niet de God van de wraak wordt aangeroepen maar de God van de vergelding die het morele evenwicht weer kan herstellen.**

Overigens is vergelding niet de enige basis van het Bijbelse recht. Rechtzetten is de basis van het Bijbelse recht, verzoening is de basis van het Bijbelse recht, compensatie is de basis van het Bijbelse recht, materieel herstel is de basis van het Bijbelse recht, normatief herstel is de basis van het Bijbelse recht en zo zijn er vele aspecten die aan de basis van het Bijbelse recht ten grondslag liggen. Geelhoed mag hier niet versmallen.

Ja, God heeft inderdaad het recht om toornig te zijn op de goddelozen en onbekeerlijke zondaren, Hij heeft het recht lief en tegelijkertijd heeft Hij zijn Plan lief en heeft hij de mens lief en al die facetten dragen tegelijkertijd bij.

Geelhoed houdt dus een heel betoog maar hij heeft Wake Up niet juist gelezen en bij juiste lezing (en bij een voorafgaande dialoog) was ook heel dit betoog niet nodig geweest.

Geelhoed: Verzoening volgens Wake Up

Geelhoed: In de verzoening staat volgens Wake Up niet het herstel van de relatie met God door het plaatsvervangend sterven van Jezus centraal. Wat centraal staat is de bevrijding. Bevrijding van de boze, van de dood, enzovoorts. Dat is merkwaardig omdat in het evangelie dat Paulus bracht en dat je in Romeinen 1 tot en met 5 kan vinden, het herstel van de relatie met God centraal staat. Hoe komen de auteurs van Wake Up tot een visie op verzoening, die zo afwijkt van het evangelie dat Paulus bracht?

Wake Up kijkt niet in het Nieuwe Testament naar alle Bijbelgedeelten die spreken over verzoening om daaruit de Bijbelse leer over de verzoening af te leiden. Nee, de auteurs van Wake Up gaan in plaats daarvan terug naar het Oude Testament, naar de feesten die in de wet van Mozes voorgeschreven waren aan de Israëlieten. Ze kijken naar de typologische betekenis van het Pascha en de Grote Verzoendag **en van daaruit vullen ze de verzoening in.**

Wake Up Reactie: Wake Up gaat niet terug naar de oudtestamentische feesten maar wel naar hun werkelijkheid in Christus. Op grond van het geloof in het bloed van Christus wordt ons vergeving geschonken. Dat heeft alles te maken met Pasen, waar Christus stierf als **ons** Pesach Lam. Zoals het bloed aan de deurpost in Egypte de belangrijke stap was (de Engels des Doods ging met het oordeel voorbij, “Pass Over”), zo gaat ook bij ons het zondeoordeel voorbij door geloof in het sterven en de opstanding van Christus. Maar de dood en opstanding van Christus bracht naast vergeving van zonden onder andere ook bevrijding uit het koninkrijk der duisternis en van de wereldgeesten met zich mee. De wet van de zonde en de dood werd daar overwonnen en ook daar wordt dus het verband van “Pass Over” tussen Egypte en Golgotha gelegd. In Wake Up worden verbanden aangebracht met de andere feesten, telkens als de werkelijkheid in Christus en de bijhorende bijbelteksten daar aanleiding toe geven.

De Bijbel voegt overigens ook nog een aspect toe aan die vergeving en bevrijding; wij worden opgeroepen om ons ook te vereenzelvigen met Zijn dood en Zijn opstanding. Het plaatsvervangend sterven had uiteindelijk betekenis in samenhang met Zijn Opstanding en het heeft voor ons persoonlijk betekenis als wij dus niet alleen ons vereenzelvigen met zijn plaatsvervangend sterven maar ook met Zijn opstanding. Ook dat is weer een aspect dat bij een te eenzijdige of beperkte lering niet of onvoldoende wordt belicht. In Wake Up proberen wij (hoe beperkt ook) meerdere aspecten te belichten. Wat was de betekenis geweest van een plaatsvervangend sterven als er geen Opstanding was geweest die in het teken van bevrijding en nieuwheid des levens staat, zoals datzelfde gold voor de tocht door de Schelfzee in de overeenstemmende schaduw?

Geelhood: Ze gaan terug naar Mozes, naar de ceremoniële wet en ze negeren en verwerpen het onderwijs van Paulus en de andere apostelen. Van daaruit herinterpreteren ze het evangelie.

Wake Up Reactie: Er wordt geen evangelie geherinterpreteerd. Het Oude Testament (nog in schaduw) en het Nieuwe Testament (werkelijkheid in Christus) wijzen op hetzelfde verhaal. Het een wijst vanuit de schaduw vooruit, het andere is de werkelijkheid van die vooruitwijzing, maar zelfs daar zitten nog aspecten van vooruitwijzing in, totdat Hij komt. Wake Up! bepleit nergens een terugkeer naar de ceremoniële wet en verwerpt nergens het onderwijs van de apostelen. Het verwijst juist veelvuldig naar dit onderwijs.

Geelhoed: En wat hebben de auteurs van Wake Up ontdekt? Het Pascha spreekt in de eerste plaats over bevrijding uit de slavernij in Egypte en niet zozeer over vergeving. “De feestenreeks plaatst het verhaal in een reddingscontext, van een rechtvaardige maar tevens goede God, die zijn genade aanbiedt en hen bevrijdt.” (p. 345) En als aspecten van deze bevrijding (als aspecten van de verzoening) worden genoemd: De overwinning op de dood. De overwinning op de Boze. De bevrijding uit de slavernij en het rijk van de duisternis. De losprijs die door God betaald is om zich een bruid te verwerven. Het toetreden tot het verbond. Het ontvangen van een grote erfenis. De komst van een nieuwe hemel en aarde. (p. 345)

Opvallend, maar niet toevallig, is de afwezigheid in dit lijstje van de vergeving der zonden. Want dat thema ontdekken de schrijvers van Wake Up blijkbaar niet in de typologische betekenis van het paasfeest en de Grote Verzoendag. “Het Pesach feest en de Grote Verzoendag staan veel dichterbij deze thema’s **dan bij de plaatsvervangende wraak van God die Jezus in onze plaats op zich nam.**” (p. 345, de onderstreping is van mij)

Wake Up Reactie: wederom leest Geelhoed verkeerd. De auteurs stellen de nieuwtestamentische betekenis van Pesach en Grote Verzoendag tegenover de onjuiste historische gedachte waarin enkel ‘de wraak van God’, bijvoorbeeld tijdens de Middeleeuwen, werd gepositioneerd.

Geelhoed: Ze vinden dus, naar eigen zeggen de noodzaak van het plaatsvervangend sterven van Jezus niet in de typologie van deze feesten. En daar houden ze zich dan aan. Dat het Nieuwe Testament verzoening keer op keer in verband brengt met de vergeving der zonden door de dood van Christus en met het herstel van de vrede met God, wordt door hen genegeerd en opzij geschoven. En dat de boodschap over de verzoening die Wake Up uit de feesten haalt, in strijd is met het onderwijs van Paulus en de andere apostelen, doet de auteurs van Wake Up niets. Deze ‘predikers van

de wet van Mozes' hechten meer waarde aan hun, soms speculatieve, typologische uitleg van de feesten, dan aan "het onderwijs der apostelen", dat wij speciaal in de brieven van het Nieuwe Testament in ons bezit hebben. De eerste christenen hielden zich aan het onderwijs der apostelen (Handelingen 2:42), maar niet de schrijvers van het boek Wake Up. En dan moet je bedenken dat elders in het boek de auteurs van Wake Up oproepen tot een terugkeer tot het denken van de eerste gemeente.

Wake Up Reactie:

Geelhoed gaat aan het halve boek voorbij maar daardoor aan de hele essentie. De auteurs spreken wel degelijk op tal van plaatsen¹ over de noodzaak van dit plaatsvervangend sterven van Jezus in de typologie van de feesten. Daaruit blijkt telkens dat zij verzoening rechtstreeks verbinden met de vergeving van zonden door het Offerlam Jezus Christus en met het herstel van de vrede met God. Ook hier leggen ze het verband tussen het bloed aan de deurpost en het bloed van Christus op Golgotha in het licht van de woorden van Paulus dat Jezus ons Pesach lam is. Want Paulus zei niet voor niets expliciet dat Jezus ons Pesach Lam was dat ter slachting was geleid.

Omdat Wake Up wel degelijk de relatie legt tussen Zijn offer op Golgotha en de vergeving der zonden zegt het boek dat "Gelovigen in Christus Jezus hun zonden, sinds Golgotha, mogen brengen in de hemelse Tempel." Ook op die plaats hebben de auteurs het trouwens over het Lam van God dat plaatsvervangend naar het kruis ging.

14.3. Een subtiel verschil

Geelhoed: Je kunt het plaatsvervangend sterven belijden en toch tegelijkertijd de noodzaak er van ontkennen. Het enige dat je dan constateert, is dat het is gebeurd, Jezus is plaatsvervangend gestorven, maar je ontkent de noodzaak er van. Dat doet Wake Up.

1 Een kleine greep: Zie bijvoorbeeld (paginanummers in 11e druk):
p. 336, "Vergeving van zonde is alleen mogelijk door het offer van Jezus Christus."
p. 337, "Zij zijn niet op grond van hun eigen werken in dat Boek terecht gekomen (nvdr 'Boek des Levens') maar op grond van het offer van Jezus Christus ..."
p. 342, "Door het Bloed van Jezus Christus is de gelovige op Gods Weg geplaatst ..."
p. 349, " Jezus Christus, de Hogepriester naar de orde van Melchisedek, verzoende de gelovigen immers met God doordat Hij, die Zelf geen zonde kende, stierf voor hun zonden."
p. 366, " Zijn plaatsvervangend lijden heeft zowel betrekking op Pesach, Ongezuurde Broden als Eerstelingen maar heeft ook betrekking op de geitenbok voor de Here op de Grote Verzoendag."

Wake Up Reactie: Dat doet Wake Up expliciet niet. Integendeel, zoals u ook hiervoor kon vaststellen. In het hele boek, net als in de Bijbel, neemt het plaatsvervangend sterven van Christus een centrale plaats in en ook de noodzaak ervan. De auteurs hebben aan Geelhoed gevraagd om eens de aanvullende studie *“rechterlijke en vaderlijke vergeving”* op de website van Wake Up te downloaden en dan vast te stellen dat Wake Up ook daar de noodzaak van het plaatsvervangend offer belijdt. Geelhoed mag niet vanuit zijn vooringenomen lezing hele gedeelten van het boek negeren of zelfs lijnrecht tegenspreken in zijn aannames! En zelfs daar waar Geelhoed zijn stelling er “inleest” daar stellen de auteurs zeer nadrukkelijk dat zij de noodzaak van het plaatsvervangend sterven van Christus beamen en ook daarom had hij zijn bevindingen beter eerst kunnen verifiëren.

14.4. Geelhoed: Het kruis van Jezus was (volgens Wake Up) eigenlijk overbodig

Geelhoed: Als genoegdoening niet per se noodzakelijk is, dan had God zich ook zonder het kruis van Jezus met de mensen kunnen verzoenen. Als er niet per se recht moet worden gedaan, voordat God iemand kan vergeven, dan is het kruis van Jezus niet echt nodig. God had dan ook zo wel kunnen vergeven. Zo wordt in Wake Up het kruis tot een holle klank gemaakt.

Wake Up Reactie: Het kruis van Jezus Christus is essentieel! Geelhoed gaat door op de weg die hij op grond van het boek Wake Up helemaal niet kan inslaan. Genoegdoening was noodzakelijk. Tegelijkertijd was Zijn sterven en Opstanding ook Gods eigen initiatief, het was geen initiatief van de mens Jezus, maar het was geïnitieerd vanuit de Hemelse troon, sedert de grondlegging der wereld. Als Geelhoed het Oude Testament goed bestudeert en dit verbindt met het Nieuwe Testament dan staat het plaatsvervangend sterven niet alleen in het teken van een zondaar die werd verzoend en vrijgekocht, maar ook een verloren zoon die werd teruggevonden, een Bruid die genade en herstel vond, een volk waarvoor de Wet van de Zonde en de Dood (als gevolg daarvan) door het plaatsvervangend sterven werd uitgeschakeld. Geelhoed wordt uitgenodigd om het plaatsvervangend sterven in al deze contexten te plaatsen.

14.5. Voor verdere studie

Geelhoed: Klik op deze link voor een Bijbelstudie over de betekenis van de dood van Jezus:

http://www.honderdbijbelstudies.nl/de-leer-over-jezus/13-de-betekenis-van-de-dood-van-jezus/#_ftn4 . Zie speciaal de punten 3 en 4 van deze studie over de genoegdoening en de verzoening.

Wake Up Reactie: in het volgende hoofdstuk zal Geelhoed de schrijvers van Wake Up in de hoek van de Hebrew Roots beweging willen plaatsen, wederom onterecht. De lezer kan alvast voorafgaand aan dat betoog kennis nemen van een citaat uit pagina 434 van Wake Up (11^e druk):

“Een voorbeeld van die delicate balans kan men overigens ook terugvinden in de Messiaanse beweging. Messiasbelijdende Joden – die in Jezus Christus als hun Verlosser geloven en tegelijkertijd Joods zijn – kunnen op hun beurt de neiging vertonen om aan Joodse gebruiken en rituelen een dermate hoge plaats te geven dat hierdoor het beslissende Offer van Jezus Christus en de bijhorende verzoening afgezwakt worden.¹ Het gevaar bestaat dat sommige Messiaanse gelovigen toch weer hun heil gaan zoeken in de werken van de wet, om daaruit gerechtigheid te verkrijgen.² Ook zij worden opgeroepen om Jezus Christus als de Nieuwe Verbondswerkelijkheid van de schaduwen boven alles centraal te stellen, dus boven de rituelen en gebruiken. De hartsgesteldheid van de gelovige is veel belangrijker dan het ritueel, maar die vaststelling verlaagt op zich de grote ‘ijkwaarde’ van het ritueel niet.

Maar in feite kan er niet enerzijds sprake zijn van een ‘Messiasbelijdende Joodse Gemeente’ en anderzijds van een ‘Gemeente van gelovigen uit de heidenen’, volstrekt niet zelfs. Er is één Lichaam van Christus en één nieuwe mens in Christus. De leden van dat Lichaam, hoe verschillend ook, moeten in onze tijd samenkomen, want de laatste Bazuin klinkt binnenkort.”

1 Baruch Moaz, een Messiasbelijdende voorganger in Israël, waarschuwt hier regelmatig tegen. Zie ook het opinie- artikel in het magazine ‘Israël Today’ van februari 2013, nr 69, p. 23. Binnen de Messiaanse wereld in Israël is er discussie over deze (on)balans.

2 Zie ook wat Paulus schrijft in Rom. 9:31,32 en 10:1-3.

15. Wake Up is onderdeel van de wereldwijde “Hebrew Roots” beweging

Geelhoed: Het boek Wake Up maakt deel uit van een wereldwijde beweging die in de Engelstalige wereld de “Hebrew Roots” beweging wordt genoemd. Je kunt dit het best vertalen met de “terug naar de Joodse wortels” beweging. In Nederland noemen aanhangers van deze beweging zich vaak “Joods-christelijk”.

De auteurs van Wake Up weten dat hun boodschap onderdeel is van deze beweging. Ik citeer: “Gelukkig zien we **wereldwijd** een hernieuwde zoektocht naar de (Joodse) wortels van het christelijke geloof ...” (p. 13, de onderstreping is van mij).

Wake Up Reactie: Wake Up maakt geen deel uit van welke beweging dan ook. Als je gelovigen er op wijst dat het evangelie van Jezus en de leer van de apostelen hun oorspronkelijke basis vindt in de Joods-Hebreeuwse cultuur die qua context dichter bij de Bijbel staat dan belangrijke delen van onze westerse protestantse, katholieke of seculiere cultuur, dan behoort je daardoor nog niet tot de Hebrew Roots beweging.

De auteurs zijn op zoek gegaan naar feiten, naar types, schaduwen en patronen in de feesten die zo overduidelijk op Christus wezen en wijzen. Deze patronen versterken elkaars bewijspositie (zie ook de toevoeging in de 11^e druk) en deze bewijzen mogen niet bij voorbaat genegeerd worden. Sommigen binnen de Hebrew Roots beweging hebben de neiging te Judaïseren, maar Wake Up staat niet in deze beweging en roept op om juist niet te Judaïseren maar om de nieuwtestamentische betekenis in Christus van de schaduwen te begrijpen en die op te nemen in de geloofswandel. Sommigen in de Hebrew Roots beweging ontkennen de Godheid van Jezus, maar Wake Up benadrukt juist Zijn Godheid. Net zoals je kunt zeggen dat een raaf een vogel is, maar dat dit niet betekent dat elke vogel een raaf is, zo kun je ook niet zeggen dat Wake Up tot de Hebrew Roots beweging behoort als zij gelovigen wijst op de oorspronkelijke Hebreeuwse context van hun geloof in Christus. En ook niet als je hen wijst op de eenheid tussen het Oude en Nieuwe Testament. Geelhoeds stelling over de Hebrew Roots beweging is slechts ingenomen op grond van lezing in Wake Up over de Hebreeuwse wortels van het geloof. Dat mag Geelhoed niet doen.

Wil Geelhoed dan ontkennen dat het christelijke geloof inderdaad Hebreeuwse wortels heeft (zie de hele Bijbel) en stellen dat het eerder protestantse of katholieke wortels heeft, die op sommige plaatsen wel erg ver af staan van de oorspronkelijke context?

15.1. De basisstelling van de Hebrew Roots beweging

Geelhoed: De basisstelling van de Hebrew Roots beweging is dat we als christelijke kerk vervreemd zijn geraakt van onze Joodse wortels en dat dit heel schadelijk is voor het christelijk leven. Dit is ook de hoofdstelling van Wake Up.

15.2. De oproep om terug te keren naar de Joodse wortels

Geelhoed: De beweging roept op tot een terugkeer naar de Joodse wortels. Wake Up doet dat ook.

Deze terugkeer zoekt men onder meer in het gaan houden van de (zaterdag) sabbat, het vieren van de Joodse feesten en in het herwaarderen van de joodse buiten-Bijbels traditie, bv. de Talmoed.

15.3. Jeshua

Geelhoed: Je kunt de aanhangers van de Hebrew Roots beweging vaak herkennen aan het feit dat ze over Jeshua spreken in plaats van over Jezus. In Wake up wordt dat ook geregeld gedaan, zie bijvoorbeeld p. 59,60.

Wake Up Reactie: In het boek komt u de naam van Jezus tegen en de naam van Yes-hua. Als u Jan heet, kunt u in het frans Jean genoemd worden. U blijft dezelfde persoon, maar uw echte naam blijft toch echt Jan.

Geelhoed: De naam Jezus vinden de Hebrew Roots mensen te “Grieks”. Het heeft God wel goed gedacht om het Nieuwe Testament in het Grieks te laten schrijven en daarin geeft Hij zijn Zoon de naam Jezus (Iesous). **Maar de mensen van de Hebrew Roots beweging zijn joodser dan de Geest van God.** Ze zijn Hebreuuser dan de Heilige Geest, die de Bijbel heeft ingegeven. Zij gaan, zo denken ze, terug “naar de Joodse wortels van het geloof”. Zij spreken over Jeshua. Zij geven Jezus, in hun beleving, zijn echte naam weer terug.

Wake Up Reactie: De naam Jezus vinden de auteurs niet ‘te Grieks’; het is eenvoudigweg de Griekse naam voor de Hebreuwse naam Yeshua. De Geest van God heeft

Yeshua overigens destijds ook niet Jezus genoemd. Grieks was de handelstaal in die tijd en door het Grieks kon het evangelie sneller verspreid worden. Maar dat zegt niets over de cultuur van de Bijbel (Oude en Nieuwe Testament) en ook niets over de echte naam van Yeshua. Dit lijkt ons een niet erg zinnige discussie. Daarom spreken we in het boek zowel over Jezus als over Yeshua. Geelgoed moet niet alles omdraaien; als Zijn echte naam Yeshua is, dan kan Geelgoed niet zeggen dat de auteurs tot een bepaalde richting behoren als zij de oorspronkelijke naam gebruiken in plaats van de vertaalde naam.

15.4. Afzetten tegen de apostel Paulus

Geelgoed: Er is in de Hebrew Roots beweging een gerichtheid op het Oude Testament, een gerichtheid op de wet en tegelijkertijd is er een afzetten tegen de leer die de apostel Paulus bracht. Precies wat Wake Up ook doet met de visie van Paulus op het doel van de wet en met de leer van Paulus over de noodzakelijkheid van het plaatsvervangend sterven. Zie hierboven de punten 13 en 14.

Wake Up Reactie: Zien we ook hier de grondhouding van Geelgoed terug? Geelgoed is uitgegaan van een aantal aspecten die binnen de Hebrew Roots beweging leven en hij heeft deze vervolgens op zijn bril geplakt bij het lezen van Wake Up. Ten onrechte, zo hebben we vastgesteld. Dat heet projectie.

Geelgoed: Net als voor veel ongelovige Joden, is ook **voor velen in de Hebrew Roots beweging** Paulus de grote boeman. De aanhangers van de Hebrew Roots beweging lossen het “probleem Paulus” op door ofwel Paulus te negeren, ofwel door hem opnieuw te interpreteren. Er is zelfs in de theologie een stroming die bekend staat als “de nieuwe visie op Paulus” beweging. Een bekende (vrijzinnige!) theoloog als N.T. Wright is daar een voorman van. Uitgaande van buiten-Bijbelse Joodse geschriften herinterpreteert hij de rechtvaardigingsleer van Paulus. Zodat het bij rechtvaardiging niet meer om verzoening met God gaat, door het verzoenend sterven van Jezus, maar om het toetreden tot het verbond en tot het verbondsvolk.

Wake up lost “het probleem Paulus” op door Paulus te negeren en door zijn opvattingen over het doel van de wet en over verzoening te corrigeren. Onder meer met behulp van typologische betekenis van het Pascha en de Grote verzoendag. (Zie hierboven punt 14 of www.toetsalles.nl/html/doc/wakeup.plaatsv.htm , speciaal punt 3.)

Overigens corrigeren ze zijn opvattingen **zonder er bij te zeggen dat ze van Paulus afkomstig zijn.**

Wake Up Reactie: Deze uiting van Geelhoed is overbodig; in Wake Up neemt Paulus een heel belangrijke plaats in en de auteurs hebben geen nieuwe visie op Paulus. De door hem uitgedragen leer is ook de centrale leer in het boek, maar de woorden van Paulus moeten wel in de contextuele situatie van die tijd worden geplaatst en dus ook regelmatig in de context van de plaats waar de brieven van Paulus naar toe worden gezonden. In Wake Up staat centraal dat door het verzoenend sterven (en Zijn opstanding) rechtvaardiging en verzoening tot stand zijn gekomen (Pascha). Dat is nog niet het vervolgens *van ganser harte toetreden* tot het verbond, maar het was wel de noodzakelijke voorwaarde voor het toetreden tot dat verbond (zie ook uitleg bij Pinksteren)

15.5. Het is geen uniforme beweging

Geelhoed: Iedereen binnen de Hebrew Roots beweging onderschrijft de hierboven genoemde basisstelling, maar niet iedereen binnen de beweging gaat even ver in de uitwerking. Bijna allen zijn het er over eens dat terugkeren naar de Joodse wortels inhoudt dat je de sabbat (op zaterdag) gaat houden en dat je oudtestamentische feesten, zoals het Loofhutten feest, weer gaat vieren. Maar er bestaat verschil van mening over de vraag of dit verplicht is of niet. Het standpunt van Wake Up over de feesten is gematigd. Het is, volgens de schrijvers niet verplicht, maar je mist wel veel zegen en kracht als je het niet doet. Het is onmisbaar voor een echte diepe discipelschapswandel. En zeg nu zelf, wie wil er nu een zegen missen?

Zie het artikel over de Hebrew Roots beweging. Het is de bedoeling om dat artikel binnen kort op de site te zetten onder deze link: www.toetsalles/html/doc/hebrew.roots.ha.htm

Wake Up Reactie: Geelhoed doet erg veel moeite om Wake Up in de hoek van de Hebrew Roots te dirigeren. Door te stellen dat Wake Up gematigd is, probeert hij toch die 'indeling' mogelijk te maken, maar dat zal niet lukken. De auteurs willen zich binnen geen enkele beweging laten indelen en verschillen op zeer belangrijke punten van mening met auteurs van deze beweging, zoals hiervoor beschreven.

16. Conclusie - Wake Up is een zeer gevaarlijk boek

Geelhoed: Waarom een gevaarlijk boek?

16.1. Het boek sloop de muur die valse leer buiten houdt

Geelhoed: Door het uitschakelen van het Sola Scriptura principe sloop het boek de muur die valse leer buiten de gemeente houdt.

Als je uitgaat van het Sola Scriptura beginsel kun je bij alles wat je op geestelijk gebied tegenkomt hetzelfde doen als de Joden uit Berea, namelijk controleren of wat wordt beweert wel met de Bijbel overeenkomt. En als het overeenkomt, dan aanvaard je het, als het niet overeenkomt, dan verwerp je het. Zo kun je onderscheid maken tussen gezonde leer en valse leer, tussen waarheid en dwaling.

“en dezen onderscheidden zich gunstig van die te Tessalonica, daar zij ... dagelijks de Schriften nagingen, of deze dingen zo waren” (Handelingen 17:11)

Als je niet meer gelooft dat de Bijbel onze enige bron moet zijn, waaruit we ons geloof putten, dan is de bescherming tegen valse leer weg. Hieronder wordt dit geïllustreerd met het rooms-katholicisme en de kabbala.

Wake Up Reactie: Zoals eerder gesteld; de auteurs van Wake Up ondersteunen de zuivere vorm van Sola Scriptura en roepen anderen ook op om theologische leer niet in de weg te laten staan van Sola Scriptura. Zo wordt ook Geelhoed zelf opgeroepen om bepaalde teksten niet zo maar te poneren maar deze in de lokale of tijdscontext van die situatie te plaatsen zodat zeker de woorden van Paulus zuiver begrepen worden.

Geelhoed: Geen verweer meer tegen het rooms-katholicisme

Geelhoed: Rooms-katholieken die Wake Up lezen, zullen applaudisseren en zeggen: “We hebben toch altijd, tegen jullie protestanten, gezegd dat jullie Sola Scriptura principe niet deugt, we zijn blij dat jullie dat nu ook inzien. Jullie geloven in de mondelinge wet die God Mozes, naast de geschreven Thora, gegeven heeft. Een boodschap die door de joden van generatie op generatie mondeling is doorgegeven. Dat is mooi, maar wij willen jullie er op wijzen dat er ook een mondelinge overlevering van de apostelen is. De apostelen hebben meer doorgegeven dan ze opgeschreven

hebben in het Nieuwe Testament. Een deel van hun onderwijs staat niet in het Nieuwe Testament, dat onderwijs is mondeling van de ene generatie christenen op andere doorgegeven. En dat onderwijs vinden we terug in de rooms-katholieke traditie. Jullie, van Wake Up, geloven dat je het Nieuwe Testament moet uitleggen vanuit de buiten-Bijbelse Joodse traditie, wij geloven dat we het Nieuwe Testament moeten uitleggen vanuit de rooms-katholieke traditie. Jullie lezen dingen in het Nieuwe Testament die er niet in staan, jullie lezen bijvoorbeeld de Joodse huwelijksceremonie in het Nieuwe Testament. Wij lezen, vanuit de apostolische overlevering, ook dingen in het Nieuwe Testament die er niet staan, zoals bijvoorbeeld de verering van Maria, het vagevuur en onze sacramentsleer. Nogmaals applaus voor de schrijvers van Wake Up. Maar wij hebben nog iets beters. Jullie moeten niet stil blijven staan bij de joodse traditie, de apostolische overlevering is veel belangrijker. Tenslotte hielden de eerst christen zich aan het onderwijs der apostelen en aan de apostelen (Handelingen 2:42). En Jezus had speciaal aan hen de opdracht gegeven om het evangelie te prediken. Nou, dan moeten jullie consequent zijn en ook naar de apostolische overlevering luisteren om het evangelie helder te verstaan.”

Wake Up reactie: Dit betoog van Geelhoed gaat dus niet meer op. De auteurs toonden hiervoor op diverse punten aan dat hij vertrekt vanuit volstrekt verkeerde aannames. Het is kwalijk als Geelhoed deze niet corrigeert, want de verkeerde aannames zijn eenvoudig bij lezing van Wake Up vast te stellen. Wake Up stelt dat je de context niet moet negeren, maar stelt nergens dat je het Nieuwe Testament moet *uitleggen* vanuit de buiten Bijbelse Joodse *traditie*. Dit is inmiddels genoegzaam bekend. Wel moeten we onze eigen perceptie van de werkelijkheid toetsen aan de Schrift, net als de gelovige Joden in Berea deden. De echte werkelijkheid in Christus doorstaat die toetsing altijd, maar onze perceptie wordt in dat geval mogelijk geschaafd aan de toetsing van de Schrift.

Geelhoed: Geen verweer meer tegen de Kabbala

Geelhoed: Wake up gelooft, zonder enig bewijs en tegen de Schrift in, in de joodse theorie over de tweede wet, over de mondelinge wet. Als je dat doet, wat kun je dan nog inbrengen tegen de theorie van de Kabbala over een derde wet, die Mozes ook nog zou hebben ontvangen. Toen Mozes bij de Sinai de Thora kreeg en die opschreef, kreeg hij volgens de Joden ook een mondeling wet die hij daarna mondeling doorgaf. De Kabbala leert dat Mozes nog een derde wet, een derde boodschap van God kreeg.

Dat is de boodschap van de Kabbala. Hij mocht die niet aan alle joden doorgeven, omdat die daar niet aan toe waren, hij heeft het alleen aan speciaal uitgekozen joden doorgeven en die hebben het daarna op hun beurt ook weer aan uitgekozen joden doorgegeven. Zo is het inzicht en de wijsheid van de Kabbala tot ons gekomen.

“Ha”, zeggen de kabbalisten, “jullie van Wake Up beginnen het te begrijpen. We zijn het eens met jullie theorie over diepere SOD boodschappen. In de Bijbel zijn diepere lagen van betekenissen. Dat hebben wij altijd gezegd. Als je de Bijbel decodeert met behulp van de verborgen derde wet van Mozes, dan krijg je inzicht in de werkelijkheid op het aller-diepste niveau.”

Wake Up Reactie: Inmiddels is ook duidelijk dat deze vlieger niet opgaat want Wake Up stelt nergens dat er diepere betekenislagen ‘a la kabbala’ in de Bijbel te vinden zijn. We wijzen in Wake Up juist op het gevaar van de kabbala. Alle betekenislagen die in de oorspronkelijke tekst te vinden zijn bevestigen slechts (op wonderbaarlijke wijze) de leesbare tekst. Hier heeft Geelhoed geen enkel punt. Wake Up heeft niets van doen met kabbala of met gnostiek of met esoterie.

16.2. Niet langer protestants of evangelisch

Geelhoed: Wat wij, als evangelische en protestantse christenen, geloven is gebaseerd op een aantal fundamentele uitgangspunten. Wij geloven dat we de inhoud van ons geloof alleen uit de Bijbel mogen halen (Sola Scriptura). We geloven ook dat de Bijbel in zichzelf duidelijk is, een leidraad is niet nodig (De leer over de begrijpelijkheid van de Bijbel). Als je bewust dit soort fundamentele opvattingen verwerpt dan ben je niet meer protestants of evangelisch. Het boek staat in deze fundamentele opvattingen veel dichter bij het Rooms-katholicisme.

Wake Up reactie: het boek roept alle protestanten en dus ook evangelischen op om de zuivere Sola Scriptura te hanteren en niet enerzijds Sola Scriptura te roepen maar anderzijds allerlei theologische leer binnen te laten die er uiteindelijk voor zorgt dat er grote tegenstellingen in leer ontstaan, zogenaamd allemaal gebaseerd op deze Scriptura. Wake Up doet daar handreikingen voor en in het kader van de Sola Scriptura kan dus zeker niet gesteld worden dat het boek dichter bij het katholicisme staat, integendeel.

16.3. Geelhood: Het boek tast het hart van het evangelie aan

Geelhood: Laten we op een rij zetten wat we in de punten hierboven hebben gevonden dat de inhoud van het evangelie raakt.

Geelhood: De positieve visie op de wet

Geelhood: De wet is, volgens Wake Up, geven om in de vrijheid te leven. Wake Up verwerpt de leer van de apostel Paulus dat de wet is gegeven als middel tot zondekennis, zodat een mens ontdekt dat Hij Jezus nodig heeft. Zie hierboven punt 13.

Wake Up Reactie: Ja, de Wet is zeker gegeven om een volk dat door God werd bevrijd uit slavernij een Godsvolk te maken en te voorkomen dat dit volk in gedrag weer zou terugkeren naar de slavernij. Tegelijkertijd leren wij van Paulus dat die wet een instrument is om afwijking vast te stellen en dat deze dus ook tot zondekennis leidt. Het een vervangt het ander niet. Zie ook hiervoor. Geelhood benadrukt maar één aspect.

Geelhood: Door elkaar gooien van de bedeling van de wet en de genade

Geelhood: Toch weer het loofhutten feest gaan vieren, bijvoorbeeld. Als een weg om gezegend te worden. Terug naar rituelen.

Wake Up Reactie: Zie eerder wat wij over het Loofhuttenfeest hebben gezegd. Nergens bepleiten wij het overnemen van een ritueel, integendeel! Waarom zou dit de bedeling van de Wet en de bedeling van de Genade door elkaar gooien? In het Oude Testament had God een weg tot verzoening zelf ingesteld, dat was al pure Genade. In het Nieuwe Testament is de Wet van Christus van toepassing. Wet en Genade waren al onderdeel van het Oude Testament, net zo zeer als ze onderdeel zijn van het Nieuwe Testament. Uiteraard weten wij dat het alles is uit geloof, opdat het zou zijn naar genade...¹ en natuurlijk beamen we ook dat met Jezus Christus de Genade perfect² werd.

Geelhood redeneert vanuit de strikte bedelingenleer waarvan een aantal woordvoerders de Genade in het Oude Testament reduceren en in het Nieuwe Testament de

¹ Rom. 4:13 e.v.

² Teleios: tot Doel leidde, compleet, perfect

Wet reduceren, al erkent hij dan wel weer dat de Wet van Christus van toepassing is, zonder deze echter concreet uit te werken.

Geelhoed: Het fel verwerpen van “verzoening op grond van voldoening”

Geelhoed: Terwijl dat volgens Paulus het hart van het evangelie is. Zie hierboven, punt 14.

Als je de verzoening door voldoening verwerpt, dan zeg je eigenlijk dat het kruis van Jezus niet nodig was, God had ook zonder het kruis wel kunnen vergeven.

Wake Up Reactie: Wake Up stelt verzoening op grond van voldoening, dat dus het kruis het hart van het evangelie is, maar dat ook bevrijding, herstel voor de bruid, het teniet doen van de Wet van de Zonde en de Dood en een proces van voortgaande heiliging allemaal tot dat hart van het evangelie behoren.

Geelhoed: Dit zijn allemaal stappen die het evangelie dat de apostelen brachten ondermijnen. Dat is de richting die Wake Up is ingeslagen. Het is nu nog jodaisme “light”, maar Wake Up zet de christenen op het spoor in de richting van het “hardcore” jodaisme. In mijn omgeving zijn er al mensen die deze weg zijn ingeslagen.

Wake Up Reactie: als christenen worden opgeroepen om de misstanden in de kerkgeschiedenis te erkennen en oog te krijgen voor de redenen waarom de kerk het evangelie heeft ontdaan van zijn Hebreeuwse context, dan worden christenen natuurlijk niet opgeroepen om te Judaïseren, niet in de light versie en niet in de hardcore versie.

Dat er mensen in de omgeving van Geelhoed die weg zijn ingeslagen zegt misschien wel iets over de mate waarin de kerk door de eeuwen heen naar een kant is uitgeslagen waardoor in onze tijd een (soms onevenwichtige) tegenreactie volgt nu christenen gaan ontdekken dat er wel degelijk relevante Hebreeuwse context van het christelijke geloof aanwezig is, context die theologisch (om inmiddels genoegzaam bekende redenen) is genegeerd. Dan moeten we bidden en oproepen dat deze christenen begrijpen dat Jezus, de apostelen en het hele Nieuwe Testament nergens oproepen om te Judaïseren, maar dat het wel een belangrijke opdracht is om te onderscheiden wat Joods is of wat tot het Oude verbond behoort en wat Bijbels is en wat ook tot het Nieuwe verbond behoort. In Wake Up zeggen we dat de historische kerk die lijn in ieder geval niet op de juiste plaats heeft getrokken, maar christenen hebben de opdracht om dat, geleid door de Heilige Geest, wel diepgaand uit te zoeken

en niet bij voorbaat primair te reageren op basis van reeds ingenomen theologische standpunten. Het Nieuwe en het Oude Verbond delen immers wel een verleden, met een Hebreeuwse context.

16.4. Geelhood: Het boek zet de mensen op het spoor van de gevaarlijke Hebrew Roots beweging

Geelhood: Het voornaamste effect van het boek Wake up op de levens van de christenen is **dat het de christenen op het spoor van de Hebrew Roots beweging zet**. Wake Up is in feite een handboek over de theologie van de Hebrew Roots beweging. Bijna alle speciale standpunten van de beweging worden er in uiteengezet en uitgebreid verdedigd.

Wake Up Reactie: Nee, dit is de perceptie van Geelhood. De auteurs gaven hiervoor al voorbeelden van de grote verschillen tussen Wake Up en de Hebrew Roots (bijv. inzake de Godheid van Jezus, het overnemen van rituelen enz.). Zij roepen tegelijk op om te onderzoeken waar de grens ligt tussen wat Joods en wat Bijbels is en daarbij los te komen van vooringenomen posities.

Geelhood: Het officiële zelfverklaarde doel van het boek is om de christenen te richten op de wederkomst van Christus. Wat er werkelijk gebeurt, is dat het boek de christenen richt op joodse rituelen. Het boek “indoctrineert” de lezers met de theologie van de Hebrew Roots beweging.

Wake Up Reactie: frappant is dat de Hebrew Roots beweging zich juist niet richt op de opname van de Gemeente vanuit haar meer Joodse positie! Wake Up doet dit juist met veel nadruk. De redenering van Geelhood gaat niet op en juist als het gaat om die opname van de Gemeente ligt er al op zich al het bewijs dat Wake Up niet past in de Hebrew Roots beweging.

Geelhood: Het gevaar van de Hebrew Roots beweging

Geelhood: Het gevaarlijkste is uiteraard de tendens in de Hebrew Roots beweging om het evangelie van Paulus uit te hollen en te herinterpreteren. De fanaticere groeperingen binnen de Hebrew Roots beweging komen in de buurt van de “judaïsten” uit de tijd van het Nieuwe Testament.

Er zijn verschillende stadia. Je hebt de judaïsten 'light', zoals Wake Up. Zij leggen de feesten niet op, maar ze bevelen het vieren van de feesten zeer sterk aan, als je het niet doet mis je een grote zegen. Zij verwerpen het evangelie van Paulus niet rechtstreeks, maar ze hollen het uit en ze halen er onderdelen uit, zoals Wake Up doet. En je hebt het 'hardcore' Judaïsme. Zij veranderen het evangelie van Paulus volledig. Of ze verwerpen Paulus ronduit, bijvoorbeeld door een kunstmatige tegenstelling te maken tussen de leer van Jezus en die van Paulus. Paulus zou dan afgeweken zijn van de leer van Jezus. Jezus was dan een ietwat afwijkende Joodse Rabbijn, Paulus heeft de leer van deze Joodse rabbi genomen en er zelf het christendom van gemaakt.

Wake Up Reactie: Als Geelhoed hier al een zuivere definitie van de Hebrew Roots beweging geeft, dan is dit geenszins op Wake Up van toepassing.

Geelhoed: Mensen uit mijn omgeving die door de beweging al geestelijk ontspoord zijn

Geelhoed: Enkele voorbeelden:

Een broer van iemand uit mijn naaste omgeving was gedoopt en lid van een pinkstergemeente. Hij werd aanhanger van Hebrew Roots gedachte, inmiddels is hij helemaal overgegaan naar het Jodendom.

Eén van mijn vrienden ontdekte enkele maanden geleden dat een zuster die vele jaren geleden tot geloof was gekomen op zijn Bijbelstudie, is overgegaan naar een groep sabbatvierders. Ze was vele jaren lid van een evangeliegemeente, nu houdt ze elke zaterdag de sabbat, samen met die groep. Ze gaf mijn vriend een boek waarin de auteur het complete evangelie van Paulus verwerpt. In het boek wordt beweerd dat Paulus de leer van Jezus verkeerd heeft uitgelegd.

Een goede vriendin van mij en mijn vrouw is via de joods-christelijke stroming in aanraking gekomen met de kabbala, met de joodse mystiek. Kort daarna heeft zij het christelijke geloof overboord gezet. Ze zei me dat ik me over haar geen zorgen hoefde te maken. Er was geen hel, uiteindelijk komt het goed met alle mensen. Want, zo verklaarde ze: "alle mensen zijn 'uitgestroomd' uit God en ze zullen er uiteindelijk weer allemaal naar terugkeren".

Wake Up Reactie: En precies dit bovenstaande heeft de grondhouding van Geelhoed bepaald bij het lezen van Wake Up!, zo lijkt het. Hij had een aantal aspecten van de door hem aangehangen bedelingenleer kunnen ontdekken, maar las er over heen. Hij projecteerde de Hebrew Roots beweging op Wake Up!, maar liet na te letten op de meervoudige feitelijke patronen en hun opmerkelijke betekenissen en deze eerst te bestuderen. Hij las iets over Hebreeuwse wortels van het christelijke geloof en was van mening dat Wake Up terug wil leiden naar de Wet van Mozes.

Geelhoed zou er verstandig aan doen om te begrijpen waarom deze reacties in zijn nabije omgeving zijn ontstaan en wat de kerk deze mensen misschien theologisch heeft onthouden. Zodra dat begrip ontstaat, kan ook deze mensen worden uitgelegd dat Christus is gekomen om de nieuwtestamentische betekenis te laten zien en uit te leggen en de hogere maatstaf van de Wet van Christus te introduceren. Maar Geelhoed kan niet deze gebeurtenissen gebruiken om Wake Up verdacht te maken, onjuist te citeren en onjuist uit te leggen.

Geelhoed: Een glijdende schaal

Geelhoed: Wake Up is een introductie in de Hebrew Roots theologie. Het is de eerste stap op een glijdende schaal van Judaïsme “light” naar het hardcore Judaïsme en de joodse mystiek.

16.5. Wake Up richt de mensen verkeerd

Geelhoed: Wake Up richt de mensen :

- Op het Oude Testament, in plaats van op het Nieuwe.
- Op de Thora in plaats van op het evangelie de brieven van het Nieuwe Testament.
- Op Mozes in plaats van op Jezus.
- Op de wet in plaats van op de waarheid en de genade (Johannes 1:17).
- Op de schaduw, op het ritueel, in plaats van op de werkelijkheid.
- Op uiterlijkheden in plaats van op innerlijke realiteit.
- Op aardse dingen in plaats van op de hemelse.

Wake Up reactie: Wake Up richt mensen op:

- Het nieuwe Testament als eenheid met het Oude Testament (de hele Scriptura, niet maar 20%)
- Dus niet op de Tora, maar op de Wet van Christus (die een hogere maatstaf heeft)
- Op Jezus en nergens op Mozes
- Op de Wet van Christus, op de Genade en op de Waarheid
- Op de schaduw in volmaakte eenheid met de werkelijkheid in Christus, zoals werkelijkheid en schaduw altijd bij elkaar horen. (zie de plaatjes in het boek)
- Daarbij voortdurend wijzend op de innerlijke realiteit en de hartsgesteldheid van de gelovige boven het formele ritueel, waarvan het volgen nergens wordt bepleit
- Op hemelse dingen die een afdruk hebben in het aardse, zoals de Bijbel ons leert.

Wake Up Conclusie: Geelhoed probeert Wake Up haaks te plaatsen op wat er in het boek zelf wordt gepubliceerd. Dat is verdrietig.

Geelhoed: “want de wet is door Mozes gegeven, de genade en de waarheid zijn door Jezus Christus gekomen” (Johannes 1:17)

Wake Up Reactie: Geelhoed probeert hier kennelijk ook een tegenstelling te schetsen en dat past binnen de strikte bedelingenleer¹ die soms ook vanuit deze tegenstelling theologiseert, maar Johannes schetst hier geen tegenstelling. Johannes stelt dat de Wet door Mozes is gegeven en dat de Genade en de waarheid gerealiseerd werden door Christus. Jezus kwam laten zien hoe de Wet daadwerkelijk geleefd moest worden, Hij was de Waarheid met een hoofdletter. Er zit dus ontwikkeling in, hier is geen sprake van een uitruiling van wet en genade. Dat kan ook niet want de wet van Christus kwam met Christus. Het standpunt van Geelhoed kan alleen theologisch worden ingenomen, zo lijkt het ons, als je vooraf (theologisch) hebt bedacht dat de wet en de genade elkaar uitsluiten en dat de laatste de eerste vervangt. Dat wordt heel anders als iemand beseft dat voor de Wet van Mozes de hogere standaard van de Wet van Christus in de plaats is gekomen. Dan komt de bovenstaande tekst in een andere dimensie te staan. Dan zit er vooruitgang in, niet uitsluiting. Dan kwam de Genade met de Hoofdletter en de volle Waarheid met een hoofdletter door Jezus Christus aan het licht.

1 Let wel: de auteurs komen op grond van de aanwijzingen en patronen en schaduwen theologisch op deel-terreinen tot dezelfde conclusie als de bedelingenleer, maar bevragen deze leer ook op een aantal terreinen. Het is niet de bedoeling het “toets alles” toe te passen op de Bijbel **met de eigen theologische leer als instrument. De eigen theologische leer dient juist getoetst te worden aan het hele woord van God.**

16.6. Wake Up ondermijnt ook de bedelingen leer

Geelhoed: Wake Up vervaagt de grenzen tussen de gemeente en Israel, tussen het Oude en het Nieuwe verbond en tussen de bedeling van de wet en van de genade. Door dat te doen, wordt het fundament onder de bedelingenleer weggehaald.

Wake Up reactie: de auteurs staan achter een aantal aspecten van de bedelingenleer (en ook van de Verbondsleer), maar zijn daardoor nog geen aanhangers van een bepaalde leer. Zij hebben gezocht naar de Bijbels verankerde types, schaduwen en patronen die zulke opmerkelijke verbanden hebben dat hun bewijskracht niet genegeerd mag worden. Het doel is niet geweest om een bepaalde leer te ondersteunen of te weerleggen. Deze bijzondere patronen moeten op hun eigen intrinsieke waarde en onderlinge verbondenheid worden beoordeeld, maar dat vraagt 'theologische onbevangenheid'.

Geelhoed: Het zelfverklaarde doel van het boek is de christenen te stimuleren in verwachting van de wederkomst van Christus. Door de bedelingen leer te ondermijnen zal het heldere zicht op de profetie juist afnemen, waardoor op termijn het tegengestelde zal worden bereikt. Wat wel gebeurt, is dat de al bekeerde mensen door het boek begeesterd raken over het vieren van de Joodse feesten, niet over de wederkomst van Christus. Ze gaan op in Joodse feesten, etc. Aangetrokken door de fascinerende aantrekkingskracht van rituelen en diepere boodschappen.

Wake Up Reactie: Als Geelhoed het boek daadwerkelijk goed had bestudeerd dan had hij met de auteurs vastgesteld dat als bekeerde mensen inderdaad de nieuwtestamentische betekenis van de feesten gaan ontdekken dat dan een door Hem bevestigd onderzoek van hun levensprioriteiten, wat Jezus vraagt van hun discipelschap en de voorbereiding op de komst van Christus hoog op de agenda komen te staan.

Geelhoed heeft in zijn betoog geen woord gesproken over de in het boek geschetste tijdslijnen die het zicht en de verwachting op de wederkomst nog meer concreet maken.

Algemene conclusie: De redeneringen van Geelhoed hebben geen basis, als gevolg van de vooringenomen en onvolledige lezing van het boek. Dat is oprecht jammer. Aan het boek en aan de auteurs wordt geen recht gedaan.

De eerste recensie van Geelhoed over Wake Up!

Hieronder vindt u de reactie die de auteurs van Wake Up stuurden aan Geelhoed naar aanleiding van zijn eerste recensie waarin hij stelde dat in Wake Up (de noodzaak van) het plaatsvervangend sterven werd aangevallen. In Wake Up staat echter het plaatsvervangend sterven van Christus centraal en ook de noodzaak er van.

03 Februari 2016

Geelhoed: De aanval van Wake Up op het plaatsvervangend sterven

Wake Up reageerde eerder op de eerste recensie van Geelhoed

Geelhoed: Er staat veel in het boek Wake Up dat de toets aan de Bijbel niet kan doorstaan, het meest schokkende in het boek is de aanval op het plaatsvervangend sterven van Jezus. Dat is het onderwerp van dit artikel. Voor we daar op ingaan is het nuttig om voor onszelf te herhalen wat het Bijbelse evangelie is. Om een vervalsing van het evangelie te kunnen herkennen, is het nodig om een scherp beeld te hebben van het ware evangelie.

Wake Up Reactie: de auteurs van Wake Up! reageren door middel van de rode tekst die is tussengevoegd. Ary Geelhoed heeft voorafgaand aan de publicatie geen contact gezocht met de auteurs van Wake Up! en dus ook niet geverifieerd of zijn feitelijke vaststellingen van de standpunten in Wake Up! juist waren. De auteurs laten zien dat Geelhoed op alle punten Wake Up feitelijk onjuist citeert en/of interpreteert en op grond daarvan volstrekt onjuiste conclusies trekt. Geelhoed neemt stellingen in die gewoon overeenkomen met de stellingen van Wake Up!, maar beschuldigt Wake Up van het tegenovergestelde. Door zijn vaststellingen niet eerst te verifiëren brengt hij met zijn handelwijze mogelijk schade toe aan lezers, aan de auteurs en aan de Stichting Wake Up en dat vinden wij oprecht verdrietig. Voorafgaand aan bredere publicatie willen wij echter Ary Geelhoed eerst de mogelijkheid geven om “recht” te zetten op zijn website, bij gebreke waarvan wij de lezers zelf van informatie zullen moeten voorzien, omdat niet alleen de conclusie maar ook de feitelijke vaststelling van Geelhoed en zijn naaste medewerker onjuist zijn.

- De tekst van Geelhoed is in het zwart
- De tekst van Wake Up! is in het rood

1. Een korte samenvatting van het Bijbelse evangelie

Geelhood: De meest systematische uitleg van het evangelie vinden we in Romeinen 1 tot en met 5. Laten we samenvatten wat Paulus daar leert.

Hij begint met de toorn van God

“Want toorn van God openbaart zich van de hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid van mensen, die de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden” (Romeinen 1:18).

God is boos op de mensen vanwege hun goddeloosheid en ongerechtigheid. Hij is daar verontwaardigd over. Een onbekeerd mens is daarom, zoals de apostel Johannes schreef, onder de toorn van God (Johannes 3:16).

Wake Up Reactie: Akkoord. Wij nemen aan dat u doelt op vers 18 i.p.v. 16?

Geelhood: Hij stelt dat alle mensen zondig zijn

“Want allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid Gods” (Romeinen 3:23)

Dat geldt zowel voor de heidenen als de joden. “Niemand is rechtvaardig, ook niet één” (Romeinen 3:10)

Wake Up Reactie: Akkoord.

Geelhood: De gehele wereld is strafwaardig voor God

*“Nu weten wij, dat de wet, bij al wat zij zegt, tot hén spreekt, die onder de wet zijn, **opdat alle mond gestopt en de gehele wereld strafwaardig worde voor God**, daarom, dat uit werken der wet geen vlees voor Hem gerechtvaardigd zal worden, want wet doet zonde kennen. (Romeinen 3:19,20)*

Strafwaardig, dat is de situatie van alle mensen. Niemand kan zo leven dat hij daarvoor rechtvaardig voor God zou zijn. We hebben allemaal op vele punten Gods wet overtreden.

Wake Up Reactie: Akkoord, dit is inderdaad de vertreksituatie van het Evangelie

Geelhood: Het rechtvaardige oordeel van God komt er aan

God zal onze zonden niet zomaar voorbij laten gaan. Hij gaat ieder mens ter verantwoording roepen voor wat hij of zij heeft gedaan. De Bijbel zegt dat de dag des oordeels er aan komt.

*“Maar in uw weerbarstigheid en onboetvaardigheid van hart hoopt gij u toorn op **tegen de dag des toorns en der openbaring van het rechtvaardig oordeel Gods**, die een ieder vergelden zal naar zijn werken ... “ (Romeinen 2:5,6)*

*“God dan verkondigt, met voorbijzien van de tijden der onwetendheid, heden aan de mensen, dat zij allen overal tot bekering moeten komen; **omdat Hij een dag heeft bepaald, waarop Hij de aardbodem rechtvaardig zal oordelen** door een man, die Hij aangewezen heeft, waarvan Hij voor allen het bewijs geleverd heeft door Hem uit de doden op te wekken” (Handelingen 17:30,31).*

De dag des oordeels komt er aan en op die dag zal Jezus de Rechter zijn. Voor een beschrijving van de dag des oordeels, zie Openbaring 20:11-15. De situatie van de mens is ernstig, maar de apostel Paulus wijst de uitweg.

Wake Up Reactie: Akkoord. Wel moet een onderscheid worden gemaakt tussen het door u genoemde oordeel in Openbaring 20 en het oordeel genoemd in 2 Kor. 5:10 waar wij lezen dat wij allen voor de rechterstoel van Christus openbaar worden, opdat een ieder wegdrage wat hij in het lichaam verricht heeft, hetzij goed, hetzij kwaad. Als voor u deze oordelen samenvallen dan zouden gelovigen, nadat zij een verheerlijkt lichaam hebben ontvangen andermaal voor de troon komen te staan om daar als schapen afgescheiden te worden van de bokken ?

Geelhood: Behouden door geloof in het plaatsvervangend sterven van Jezus

We kunnen behouden worden van de straf op onze zonden, door het geloof in het plaatsvervangend sterven van Christus: “door het geloof in Zijn bloed”

“Thans is echter buiten de wet om gerechtigheid Gods openbaar geworden, waarvan de wet en de profeten getuigen, en wel **gerechtigheid Gods door het geloof in [Jezus]**

Christus, voor allen, die geloven; want er is geen onderscheid. Want allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid Gods, en worden om niet gerechtvaardigd uit zijn genade, door de verlossing in Christus Jezus. Hem heeft God voorgesteld als zoenmiddel door het geloof, in zijn bloed, om zijn rechtvaardigheid te tonen, daar Hij de zonden, die tevoren onder de verdraagzaamheid Gods gepleegd waren, had laten worden – om zijn rechtvaardigheid te tonen, in de tegenwoordige tijd, zodat Hijzelf rechtvaardig is, ook als Hij hem rechtvaardigt, die uit het geloof in Jezus is.” (Romeinen 3:21-26)

Wake Up Reactie: Akkoord dat we alleen behouden kunnen worden van de straf op onze zonden, door het geloof in het plaatsvervangend sterven van Christus: “door het geloof in Zijn bloed”

Verzoening door voldoening

Geelhood: God kon ons niet zomaar vergeven. Zijn rechtvaardigheid eist dat Hij de zonde bestraft. Zou de rechter der ganse aarde geen recht doen? Over God staat geschreven: “maar de schuldige houdt Hij zeker niet onschuldig” (Exodus 34:7) en “De Heere laat geenszins ongestraft ..” (Nahum 1:3). God kan de zonde niet zomaar door de vingers zien. Dan zou Hij tegen zijn eigen rechtvaardige natuur in handelen en dat kan Hij niet: “Zichzelf verloochenen kan Hij niet” (2 Timotheus 2:13). Er moet recht gedaan worden: “Zonder bloedstorting geschiedt er geen vergeving” (Hebreeën 9:22).

Door Jezus te straffen in onze plaats wordt aan het recht voldaan. Elke zonde is gestraft in de dood van Jezus.

“Om onze overtredingen werd Hij doorboord, om onze ongerechtigheden verbrijzeld; de straf die ons de vrede aanbrengt, was op Hem ... Wij allen dwaalden als schapen, wij wendden ons ieder naar zijn eigen weg, maar de Here heeft ons aller ongerechtigheid op hem doen neerkomen.” (Jesaja 53:4-6)

Het gevolg van het feit dat Jezus in onze plaats de straf voor de zonden heeft ondergaan, is dat God ons nu vrij kan spreken, zonder daarbij tegen zijn eigen rechtvaardigheid in te gaan.

*“Hem heeft God voorgesteld als zoenmiddel door het geloof, in zijn bloed, **om zijn rechtvaardigheid te tonen**, daar Hij de zonden, die tevoren onder de verdraagzaamheid Gods gepleegd*

waren, had laten worden – **om zijn rechtvaardigheid te tonen**, in de tegenwoordige tijd, **zodat Hijzelf rechtvaardig is, ook als Hij hem rechtvaardigt, die uit het geloof in Jezus is.**” (Romeinen 3:25,26).

Wij worden gerechtvaardigd door het geloof:

“Wij dan gerechtvaardigd uit het geloof, hebben vrede met God” (Romeinen 5:1) en door het plaatsvervangend sterven van Christus “Veel meer zullen wij derhalve, **thans door zijn bloed gerechtvaardigd**, door Hem behouden worden van de toorn.” (Romeinen 5:9).

Amen, halleluja!

Wake Up Reactie: Akkoord

Geelhood: Rechtvaardiging (vrijspraak) voor wie gelooft

“Wij dan gerechtvaardigd **uit het geloof** hebben vrede met God” (Romeinen 5:1)

“Hem echter, die niet werkt, maar zijn geloof vestigt op Hem, die de goddeloze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot gerechtigheid, gelijk ook David de mens zalig spreekt, aan wie God gerechtigheid toerekent zonder werken” (Romeinen 4:5.6)

Wake Up Reactie: Akkoord

Geelhood: Conclusie

Geelhood: Tot zover de uitleg van Paulus over het evangelie. In het hart van het evangelie staat het plaatsvervangend sterven van Christus. Doordat Hij de straf die wij verdienen overnam en voor ons onderging, kan God ons vrijspreken, zonder dat dit ten koste van zijn gerechtigheid gaat.

Wake Up Reactie: Akkoord

Geelhood: We zullen nu zien wat Wake Up met het evangelie doet

2. Geelhoed: Hoe Wake Up het plaatsvervangend sterven aanvalt

2.1. Het is een bedenksel van de protestantse theologie

Geelhoed: De schrijvers van Wake Up doen alsof het evangelie waarin het plaatsvervangend sterven centraal staat, een bedenksel van de protestantse theologie is. Ik citeer uit het boek: “De latere protestantse theologie richt zich veel meer op Gods rechtvaardigheid. God is eenvoudigweg zo heilig en rechtvaardig dat de zonden van de mens niet getolereerd kunnen worden. God kan de zonden niet aanzien. De straf op de zonden moet volgen om Gods rechtvaardigheid in stand te houden. God als rechter moest genoegdoening ontvangen door boetedoening. Jezus droeg de straf van de vergelding. Hij stierf in onze plaats.” (p. 344)

Nog een citaat: “De evangelische theologie ... gaat ... uit van de gedachte dat God een geschil met de mens had en dat die mens moest boeten of dan toch in ieder geval iemand in zijn plaats” (p. 344)

De auteurs van Wake Up geven in de citaten hierboven een faire weergave van de protestantse en evangelische leer over de noodzaak van het plaatsvervangend sterven van Christus. Maar wat de auteurs er in hun boek niet bij schrijven is dat de hierboven weergegeven protestantse/evangelische opvatting **exact overeenkomt met wat Paulus in Romeinen 1 tot 5 over het evangelie heeft geschreven.**

Wake Up Reactie: U stelt zelf al dat Wake Up een faire weergave van de protestantse en evangelische leer weergeeft. Wij zeggen nergens dat het evangelie van het plaatsvervangend sterven van Christus ‘een bedenksel van de protestantse theologie is’ zoals u hiervoor aanklaagt. Deze woorden komen nergens in het boek voor en deze aanklacht is volkomen ongegrond. Wake Up geeft in de betrokken alinea’s enkel een beknopte weergave van de evolutie van het theologisch denken over bevrijding, vergeving en verzoening, met verwijzing naar een aantal auteurs. U geeft aan dat deze weergaven van de protestantse/evangelische opvatting overeenstemmen met wat Paulus in Romeinen heeft geschreven, maar wij illustreren juist in Wake Up dat er dus tussen de oudere protestantse en de jongere evangelische opvatting een interpretatieverschil zit. Dwight Pryor (in dit deel van het boek ook geciteerd in voetnoot) laat zien hoe deze interpretatie zich qua accent historisch heeft ontwikkeld. De een legt veel meer de nadruk op het feit dat God genoegdoening behoeft om Zijn rechtvaardigheid in stand te houden, terwijl de evangelische theologie door-

gaans veel meer accent legt op het feit dat de mens moest boeten. Wij geven hier aan dat Dwight Pryor laat zien dat de kerk in verschillende perioden andere accenten heeft gelegd in de redenen waarom Christus moest sterven. Dan geven wij aan dat de evangelische benadering ook iets van de benaderingen van de middeleeuwse en protestantse benadering in zich draagt.

Wij spreken nergens tegen dat deze aspecten daadwerkelijk van belang zijn, maar leggen aan de lezer voor dat wel *alle* aanwezige aspecten in hun onderlinge samenhang belicht moeten worden. Dus niet alleen in het kader van de Rechtvaardigheid van God, niet alleen omdat er een kloof was ontstaan die overbrugd moest worden, maar ook dat God een liefhebbende Vader is die ook voor dat Lam Gods zorgde. Het is niet een mens Jezus die zich opwierp, maar het was God Zelf die zo liefhebbend was dat Hij zijn eniggeboren Zoon liet sterven, een Lam dat geslacht is sedert de grondlegging der wereld, de Christus Gods die de werkelijkheid is van zoveel schaduwen, beelden en types die al in het Oude Verbond naar Hem vooruitwezen. Dat aspect moet volgens Wake Up ook meegenomen worden.

De conclusie die u trekt dat de auteurs van Wake Up zouden stellen dat de protestantse of evangelische leer over het plaatsvervangend sterven niet hun eigen standpunt zou zijn is dus echt misplaatst en ook onjuist. Jammer genoeg dient die aannames wel als vertrekpunt voor uw hele verdere betoog.

Geelhoed: Na dit gezegd te hebben gaat de aanval op de traditionele Bijbelse leer over het plaatsvervangend sterven verder.

2.2. De misvormende invloed van het Romeinse juridische denken

Geelhoed: In de leer over het plaatsvervangend sterven staat, volgens de auteurs van het boek, “verzoening eigenlijk steeds volledig in het licht van **een soort Romeins-rechterlijke** en dus juridische handeling ...” (p. 344)

Het klopt dat het bijbelse evangelie, en dus ook de leer over het plaatsvervangend sterven, in een juridisch kader staat. Het gaat over recht, rechtspraak, rechter, overtreding, veroordeling, straf, rechtvaardigen, enzovoorts. Maar dat is zo, **omdat de Bijbel dat ook doet**. Zie hierboven de samenvatting van het evangelie dat Paulus bracht.

Het boek echter suggereert dat het plaatsen van het evangelie in een juridisch kader het gevolg is van het Romeinse juridische denken. Dat is onzin, want de apostelen plaatsen zelf het evangelie in een juridisch kader. Elk mens is op weg naar de dag des oordeels en moet straks voor de hemelse rechter verschijnen, zie Openbaring 20:11-15.

Wake Up Reactie: Zie allereerst bij een eerder antwoord wat wij (en ook anderen) eerder hebben gezegd over de verschillende oordelen. Wij ontkennen in het boek geenszins dat het plaatsvervangend sterven ook in een juridisch kader staat. U heeft gelijk dat ook de apostolische leer datzelfde doet. Maar in de context van diezelfde apostolische leer onderlijnen wij ook andere aspecten (zie bvb. p. 345) die evenzeer in de Bijbel aanwezig zijn zoals het feit dat op Golgotha de overwinning over de dood en de boze heeft plaats gevonden, dat de gelovige niet alleen vergeven en door het geloof gerechtvaardigd wordt maar ook is bevrijd uit het rijk der duisternis en mag opstaan in nieuwhed des levens, dat de Here een onmetelijke losprijs heeft betaald om Zich een Bruid te werven, dat de gelovige mag toetreden tot het Verbond met God, dat Christus aan het kruis ook een zeer groot erfenis heeft gewrocht voor elke gelovige. En dat dit allemaal Gods initiatief is geweest.

Het is niet het feit dat de leer over het plaatsvervangend sterven in een juridisch kader staat dat in de kerkgeschiedenis een probleem is gebleken, maar de eenzijdige benadrukking ervan onder invloed van het **Romeinsrechtelijk denken**. Wij wijzen op vele plaatsen in het boek op het feit dat dit bij velen heeft geleid tot grote onzekerheid of redding überhaupt voor hen is weggelegd (zie bijv. p. 353), terwijl anderen dan weer in een soort tegenreactie het moeten belijden van zonde door gelovigen gewoon wegedeneren en daardoor een ander aspect van vergeving wegwuiven. Wij zijn het dus eens dat dit juridische kader er is, maar proberen tegelijkertijd te achterhalen waar de gedachte vandaan komt ‘van een strenge God tegenover een barmhartige Zoon van God die het voor ons opnam’. (zie p. 345 bovenaan)

Wij vragen ons af en onderzoeken in het boek of de redenen hiervoor juist een te beperkte en/of onvolledige weergave zou kunnen zijn van het verzoeningswerk van Christus. Voor de tekstuele nadruk wijzen wij dus op het gegeven dat het steeds volledig in het licht van een Romeinsrechtelijke geschil staat met het accent op “volledig” (en dus eenzijdig) en met het accent op Romeinsrechtelijk, niet op juridisch.

2.3. Wijzen op de negatieve gevolgen van de leer over het plaatsvervangend sterven

Geelhood: Het eerste negatieve gevolg: een verkeerd beeld van God

Geelhood: De auteurs stellen dat de leer over het plaatsvervangend sterven een negatief beeld van God schetst. Die leer maakt, volgens hen, God tot een wraakzuchtige, bloeddorstige God. Een God die bloed eist. Dat gebeurt, volgens het boek, als je het protestantse evangelie ‘van verzoening door voldoening’ overneemt. Het boek zegt dat in de protestantse weergave van het evangelie de “verzoening eigenlijk steeds volledig in het licht van een soort Romeinsrechtelijke en dus juridische handeling staat: **We bevinden ons in een rechtszaal van een toornige rechter die recht eist.** God is bovendien de rechter en tegelijkertijd de eisende partij. **Gestraft, zal er worden hoe dan ook**” (p. 344, de onderstreping is van mij)

Wake Up Reactie: Allereerst denken we dat de recensent zorgvuldig zou moeten wegen of Wake Up volgens hem bepaalde zaken stelt want het blijkt meestal om zijn interpretatie te gaan. Op die manier houden we de dialoog zuiver.

Bovendien borduurt deze paragraaf voort op eerder betoog dat niet juist blijkt te zijn. **Er is derhalve geen eerste negatieve gevolg**, zoals hierboven wordt geschetst.

Wij zeggen hierbij uitdrukkelijk: de volkomen Bijbelse leer van het plaatsvervangend sterven schetst geen negatief beeld van God. Integendeel, alzo lief heeft God de wereld gehad! U heeft hier de tekst blijkbaar niet juist begrepen. De alinea die u citeert vertolkt **niet** de mening van de auteurs maar is de evocatie en de samenvatting van meningen die we reeds vroeg in de kerkgeschiedenis aanwezig zien, bvb. bij Marcion en ten dele ook bij Anselmus, vanaf de Middeleeuwen. We noemen trouwens deze beide auteurs in voetnoot en herkennen in een aantal meningen ook aspecten van de strafrechtelijke procedure van het Romeins recht, zeker waar de Bijbelse leer wordt ‘geherformuleerd’ tot de situatie dat de mens wordt voorgeleid en satan de woeste aanklager is en God de toornige Rechter én partij die tegen elke prijs wil straffen. Dit is wat wij bedoelen met de zin ‘Gestraft zal er worden, hoe dan ook’. Wij doen verslag van dit deels onjuiste beeld van God maar zeggen NIET dat dit ook onze mening is.

Geelhood: Hier maken de schrijvers een karikatuur van God en van de leer over het plaatsvervangend sterven: God als toornige rechter. Inderdaad, God is toornig, **maar dat is Hij niet zonder reden**. Maar dat zeggen ze er niet bij.

Wake Up Reactie: Allereerst willen we onderstrepen dat we ingaan op het plaatsvervangend sterven op vele verschillende elkaar aanvullende plaatsen in het boek. We noemen hierna maar enkele voorbeelden, naast een hele serie andere :

p. 279-280 : Het volk van Israël werd éérst bevrijd **in** Egypte door het bloed van het pesachlam en daarna **van** Egypte door Gods sterke arm. Dat is de schaduw van de werkelijkheid waarin de zondaar **in** zijn zondige staat wordt bevrijd (vrijgezet) door het bloed van het Lam en daarna wordt overgeplaatst naar een ander Koninkrijk door de sterke Hand en de uitgestrekte Arm van God Zelf... De werkelijkheid is dat God iedereen door Jezus Christus wil uitleiden, zonder voorwaarde vooraf. Wij hoeven alleen het bloed van Jezus Christus te aanvaarden om het daarna berouwvol aan onze deurpost aan te brengen ...”

p. 332: “Wie zondigen kunnen zonder de beschermende bedekking en vergeving door Zijn bloed niet in de nabijheid komen van een heilig God komen...”

p. 337: “Wij komen regelmatig tot de conclusie dat wij zondigen, maar ook dat God de berouwvolle vergeeft en verzoent op grond van het Bloed van Zijn Zoon ...”

p. 338 (onderaan)-339 : “De hele oudtestamentische cyclus van zonde, berouw, bloed van het offerdier, vergeving en verzoening, reiniging van een volk dat door Hem is apart gezet is overgegaan naar een nieuwtestamentische cyclus van zonde, berouw, belijdenis, het Bloed van Jezus, vergeving en voortdurende verzoening en ... reiniging van het volk dat door Hem apart is gezet.”

p. 359 (4^e al.): “Jezus Christus is de Hogepriester geworden van een geheel nieuwe Orde (zie o.a. Heb. 7, 9:11-28), binnen een Nieuw Verbond (zie o.a. Heb. 8), van een Hemels Heiligdom (zie o.a. Heb. 9) en met een nieuw en altijd geldend Offer.” De bijhorende voetnoot verwijst naar Heb. 10. (Nvdr.

Wij verwijzen naar Heb. 10 omdat juist daar sprake is van het offer van het lichaam van Christus, het ingaan in het heiligdom door het bloed van Jezus, de grote priester die wij over het huis Gods hebben, het bloed des verbonds enz.)

p. 363 bovenaan : In de typering van Jezus' offer aan het kruis is in het schema sprake van dit (plaatsvervangend) zondoffer met het oog op vergeving van zonden.

p. 486 (3e al.) : “ Zij beseffen dat zij in Hem bevrijding hebben (vrijgezet zijn) door Zijn Bloed en vergeving van overtredingen door Zijn genade.” De bijhorende voetnoot verwijst naar Ef. 1:7.

Verder geven wij ook op vele plaatsen aan dat ook de gelovige het wegdoen van zonde ernstig moet nemen, uit dankbaarheid voor Zijn plaatsvervangend offer maar ook om niet opnieuw onder de toorn Gods terecht te komen :

p. 229 onderaan: “.. Pesach is niet compleet zonder het voortdurend verwijderen van de zonde, als het steeds terugkerend antwoord op Gods redding.”

p. 271 (1e al.) “ Als de Aanwezigheid van God wil terugkeren naar onze menselijke tempel dan moeten wij ook de oproep serieus nemen om ons leven te heiligen, zo zegt Paulus.” De bijhorende voetnoot verwijst naar 2 Kor. 6:16-18, 7:1

Zie ook de p. 346 waar wij zeggen: “Tegelijkertijd duldt deze God na onze bevrijding de zonde niet, maar Hij geeft wel de oplossing: de gelovige die berouw heeft mag zonder schroom naar het hemels Heiligdom gaan, door Jezus Christus, die de enige Weg daar naar toe is.” God heeft wel zeker het recht om toornig te zijn als de mens die Weg niet inslaat!

Verder wijzen we bijv. op p. 351 (1e al. bovenaan) op het feit dat in sommige middens waar geen juist zondebesef meer aanwezig is en men niet meer beseft dat God terecht vertoornd mag zijn bij onbekeerlijkheid alleen nog een ‘evangelie van goedkope genade’ overblijft. Dan is de Genade ook vaak het eindstation in plaats van de basis om in Zijn Woord blijvend (Joh. 8:31-

32, 15:1-8) het plan van God te mogen gaan dienen. Maar, wij wijzen ook op het voorbeeld van de exodus waar een liefhebbende Vader wordt getoond die Zelf het initiatief nam tot uitredding van het volk waarmee Hij in het verbond zou treden. Onverdiend redde hij de mens uit, die in geloof het bloed aan de deurpost aanbracht. Op dezelfde wijze nam God het liefhebbende initiatief om Jezus als verzoenoffer naar de wereld te sturen. We zien hier dus alle aspecten naar voren komen. Het offerlam ter verzoening, vergeving, een liefhebbende God die het initiatief neemt en een Rechter die alleen kan vrijspreken door een plaatsvervangend sterven. Al die facetten spelen tegelijkertijd een rol. Wij mogen het evangelie niet beperken tot één element.

Geelhoed: Hij is boos en verontwaardigd over alle gemeenheid, opstandigheid en verdorvenheid van de mensen (Romeinen 1:18). Dat trekt Hij Zich persoonlijk aan, daar is Hij boos en verontwaardigd over. Maar het is niet zo dat Hij direct straft. Zoals uit de Bijbel blijkt waarschuwt Hij eerst de mensen keer op keer en pas als ze zich niet laten waarschuwen, ontbrandt zijn toorn en straft Hij hen. De Bijbel spreekt over de lankmoedigheid, dat is over het geduld van God. God is niet alleen geduldig, Hij waarschuwt niet alleen keer op keer, Hij heeft in Zijn grote liefde ook voor alle mensen redding mogelijk gemaakt, door het zenden van Zijn Zoon als het Lam van God dat de zonde der wereld wegneemt. “Alzo lief heeft God de wereld gehad” (Johannes 3:16,17)

Wake Up Reactie: Akkoord. Zie ook wat wij hiervoor hebben geantwoord. U geeft hier inderdaad twee belangrijke aspecten aan die beiden waar zijn en dat ook tegelijkertijd.

Geelhoed: Dat is het volledige beeld van God. En ja, diezelfde God is ook de rechter die toorn over mensen die volharden in hun zonden en die Zijn Zoon afwijzen. “Hoeveel zwaarder straf, meent gij, zal hij verdienen, die de Zoon van God met voeten heeft getreden ... want wij weten, wie gezegd heeft: Mij komt de wraak toe, Ik zal het vergelden! En wederom: De Here zal zijn volk oordelen. Vreselijk is het, te vallen in de handen van de levende God!” (Hebr. 10:29-31)

Wake Up Reactie: Opnieuw akkoord. Wij verwijzen in ons boek ook naar Heb. 10. Zie ook hiervoor. Wij zitten helemaal op dezelfde lijn. U geeft hier te kennen dat het tegelijkertijd een liefhebbende Vader is en **ook** een rechter! Daarop zeggen we

bijv. op p. 353 bovenaan ‘Maar als Christenen hun zonden niet meer overdenken, dan ontkennen zij daarmee Gods hoge standaard van heiligheid, die Hij ook ons oplegt, juist omdat wij in een Verbond met Hem leven... Dat is een geestelijk gevaarlijke situatie... Johannes spreekt klare taal tegen hen: gelovigen die zeggen dat zij geen zonden doen, misleiden zichzelf en de waarheid is niet in hen.’

Zie bijv. p. 357 (1e al.) “Het is catastrofaal te noemen als op zondag in sommige kerken wordt verteld dat de gelovige zich door de zonde niet meer bezwaard hoeft te voelen, omdat we nu eenmaal ‘vrij’ zijn.”

Geelhoed: Bovendien, wat de auteurs er ook niet bij zeggen, is dat, volgens de Bijbel, op de dag des oordeels Jezus de rechter zal zijn (Handelingen 17:31, Johannes 5:22). Wij verwachten Jezus uit de hemel: “waarvan Hij zal komen om te oordelen de levenden en de doden”.

Nadat de auteurs de karikatuur van God als de toornige rechter hebben gegeven, zeggen de auteurs: “**Gestraft, zal er worden, hoe dan ook**” (p. 344). Want, zo is de tendens van het verhaal, eerder is deze bloeddorstige, kwade, wraakzuchtige “rechter God” niet tevreden. Dat heb je bij een God die genoegdoening vraagt.

Wake Up Reactie: Zie wat wij eerder hebben geantwoord. Het beeld van de wraakzuchtige God enz. en de woorden ‘Gestraft zal er worden hoe dan ook’ zijn **niet** onze woorden maar een evocatie van datgene waartoe een **doorgeslagen** Romeinsrechtelijk denken kan leiden. Wij zijn het eens dat Jezus Rechter zal zijn (zie ook eerder) en dat het in Hand. 17 en Joh. 5:2 genoemde oordeel ook in een juridische context staat.

Geelhoed: In dit verband is het ook tekenend dat de schrijvers even verderop in het boek in plaats van over het plaatsvervangend sterven, spreken over “de plaatsvervangende wraak van God” (p. 345).

De auteurs maken handig gebruik van de negatieve gevoelswaarde die in onze Nederlandse cultuur met het woord wraak verbonden is. **Maar in de Bijbel is wraak niet altijd negatief.** Dat komt omdat in de Bijbel het woord wraak is verbonden met vergelding. En vergelding is de basis van het Bijbelse recht. God heeft het recht lief, Hij zal recht doen op aarde. Daarom zal Hij het kwaad vergelden, hij zal de boosdoeners hun verdiende en rechtvaardige straf geven, met andere woorden: hij zal de zonde wreken. “Wreekt uzelf niet, geliefden, maar laat plaats voor de toorn, want

er staat geschreven: Mij komt de wraak toe, Ik zal het vergelden, spreekt de Here.” (Romeinen 12:19). God zegt hier “Mij komt de wrake toe”.

En in 1 Thessalonicenzen 4:6 staat: “want de Here is een wreker van dit alles”. In Bijbelse zin is een roep om wraak, een roep om recht (Zie bijvoorbeeld Openbaring 6:9-11 en 16:6). Je hebt zondige kwaadaardige onbeheerste onmatige wraakzucht, die wordt wel door de Bijbel veroordeeld en als christen mogen we niet het recht in eigen hand nemen. Wij moeten onszelf niet wreken, dat moeten we aan God (Romeinen 12:19) en aan de overheid (Romeinen 13:4) overlaten.

Wake Up Reactie: Opnieuw zijn we het eens en blijkt u ons volstrekt verkeerd te begrijpen. Wij spreken op p. 345 **niet** zelf over de ‘plaatsvervangende wraak van God’ alsof dat **ons** idee zou zijn. Wij hebben het op deze bladzijde over een aantal aspecten van de verzoening die Christus heeft bewerkstelligd die **dichter** bij de thema’s van de eerder besproken feesten van Pesach en Grote Verzoendag staan **dan** bij dat thema van de plaatsvervangende wraak van God (een woordformulering die dus **niet** de onze is, maar een typering van een denken). Onmiddellijk in de zin daarna zeggen wij over die ‘plaatsvervangende wraak’: “Dat past meer bij de theologie van Marcion dat de God van het Oude testament wraakzuchtig was en niet te vergelijken met de God van het Nieuwe Testament.” (zie p. 345 onderaan) Op p. 372 laatste alinea (11de uitgave) staat hier : “ Dat laatste idee (d.w.z. ‘plaatsvervangende wraak’) komt in de buurt van de theologie van Marcion ...”

Zie ook p. 277 waar wij juist het beeld dat u hiervoor schetst (U wijst op ‘Mij komt de wraak toe, ‘Ik zal het vergelden’, ‘roep om recht’, ‘recht niet in eigen handen nemen’) **stuk voor stuk onderschrijven**. U hoeft alleen maar de kleinere tekst onderaan te lezen. Wij geven daar aan dat God **onterecht** wordt getypeerd als een wraakzuchtige God, maar dat vertalers de bedoeling van de psalmist niet hebben begrepen. Wij willen dat gecreëerde **Godsbeeld rechtzetten** door er op te wijzen dat daar niet de God van de wraak wordt aangeroepen maar de God van de vergelding (zie verder op p. 278) die het morele evenwicht weer kan herstellen. De psalmist wreekt zichzelf niet maar laat het aan de Hoogste Macht over om dat evenwicht te herstellen. Inderdaad, in de Bijbel is wraak zeker niet altijd negatief, maar sommige stromingen zetten dat woord “wraak” wel in om God te omschrijven op een manier die God nog steeds een toornig God laat zien voor de gelovige, zijn leven lang!

Overigens is vergelding niet de enige basis van het Bijbelse recht. Rechtzetten is de

basis van het Bijbelse recht, verzoening is de basis van het Bijbelse recht, compensatie is de basis van het Bijbelse recht, materieel herstel is de basis van het Bijbelse recht, normatief herstel is de basis van het Bijbelse recht en zo zijn er vele aspecten die aan de basis van het Bijbelse recht ten grondslag liggen.

Ja, God heeft inderdaad het recht om toornig te zijn op de goddelozen en onbekeerbare zondaren, Hij heeft het recht lief en tegelijkertijd heeft Hij zijn Plan lief en heeft hij de mens lief en al die facetten dragen tegelijkertijd bij.

Al met al kunnen we vaststellen dat het eerste negatieve gevolg van een verkeerd Godsbeeld derhalve niet bestaat.

Geelhood: Het tweede negatieve gevolg: het creëert een valse tegenstelling tussen God en Jezus

Geelhood: Dit is volgens de auteurs nog een gevolg van de leer over het plaatsvervangend sterven. Die leer bewerkt volgens het boek een valse tegenstelling tussen God en Jezus. Als gevolg van de leer over het plaatsvervangend sterven blijft volgens het boek de volgende gedachte hangen. Ik citeer: “De gedachte blijft hangen dat er een strenge God is tegenover een barmhartige zoon van God die het voor ons opnam.” (p.345)

Wake Up Reactie: Een eerste reactie: u stelt dat Wake Up van mening is dat het gevolg van de leer over het plaatsvervangend sterven een tegenstelling bewerkt tussen God en Jezus. Wake Up beschrijft de gedachte onder bepaalde stromingen waarin een mens zijn leven lang gebukt blijft gaan onder schuldgevoelens... en in denominaties waar dat als een deken over die geloofsgemeenschap blijft liggen, heerst daarvoor dan de gedachte dat er een strenge God is tegenover een barmhartige Zoon die het voor ons opnam. Wake Up legt hier echter helemaal geen gedachte neer dat het plaatsvervangend sterven een valse tegenstelling tussen God en Jezus bewerkt en het boek stelt ook pertinent niet dat de leer van het plaatsvervangend sterven een soort Marcionistische gedachte is. In het geheel niet, zoals we ook hierna zullen zien.

Geelhood: Wat een gezwets. Hebben deze mensen dan nog nooit in het Nieuwe Testament gelezen? Waarschijnlijk hebben ze daar geen tijd voor, omdat ze druk bezig zijn met de Talmoed en met de typen en de verborgen patronen uit het Oude Testament. In het Nieuwe Testament lezen we dat de God die uiteindelijk de mensen in het laatste oordeel ter verantwoording zal roepen, de wereld zo liefhad dat hij zijn

enig geboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder die in Hem gelooft niet verloren zal gaan (Johannes 3:16). Van God wordt gezegd dat Hij niet wil dat sommigen verloren gaan, maar dat allen behouden worden (2 Petrus 3:9). En toch zal diezelfde God, de mensen die zijn aanbod van vergeving afwijzen en die blijven volharden in hun zonden, uiteindelijk wel straffen. Hun gedrag wekt de terechte boosheid van God op. En wat Jezus betreft. Hij heeft ons zo liefgehad dat Hij, om ons te kunnen redden van de straf op onze zonden, de weg van het plaatsvervangend sterven is gegaan. Dat is de Jezus die weende omdat de mensen zich niet wilden laten redden (Lucas 19:41, Mattheus 23:37). Maar het is dezelfde Jezus die de rechter zal zijn bij het laatste oordeel. En die zal zeggen: “Gaaf weg van Mij, gij vervloekten, naar het eeuwige vuur ...” (Mattheus 25:41). God is geduldig en genadig, hij geeft kans op kans, maar op een bepaald moment is zelfs bij God het geduld op, dan ontbrandt zijn toorn.

Wake Up Reactie: Wij onderschrijven alle Bijbelteksten die u noemt en zijn het van harte eens! Zie wat wij eerder hebben geantwoord. Dat die gedachte blijft hangen van een strenge God tegenover een barmhartige Zoon is **niet** de mening van de auteurs maar deze zin staat in de context van een beschrijving van gedachtengoed binnen een deel van de historische kerk en later ook binnen een deel (!) van het protestantisme waar is geopperd ‘dat wij door Jezus Christus bevrijd zijn van de wraak van God’ (zie p. 346 waar dit met zoveel woorden wordt gezegd). Wij zijn het dus van harte eens dat als deze mensen echt het Nieuwe Testament zouden begrijpen zij zowel de Rechter als de Vader zien. Wij willen als auteurs wijzen op een God die terecht vertoornd is over de zonde en onbekeerlijk gedrag (zie ook onze antwoorden hiervoor) maar die ook al in het Oude Verbond een God is: “barmhartig en genadig, lankmoedig, groot van goedertierenheid en trouw, die goedertierenheid bestendigt aan duizenden, die ongerechtigheid, overtreding van zonde vergeeft; maar (de schuldige) houdt Hij zeker niet onschuldig ...” (Ex. 34:6-7)

Wat overigens de Talmoed betreft wijzen wij enerzijds op zijn nut voor het begrijpen van de context van bepaalde Bijbelgedeelten maar waarschuwen wij anderzijds reeds in de inleiding en ook elders om met deze bron kritisch, onderscheidend en steeds aan de Bijbel toetsend om te gaan en dat is dus inclusief het Nieuwe Testament.

Het vermeende tweede negatieve gevolg treed derhalve niet op.

Geelhood: Het derde negatieve gevolg: het leidt tot Marcionisme

Geelhood: De evangelische verkondiging van het evangelie waarin het plaatsvervangend sterven centraal staat: “past ... meer bij de theologie van Marcion” (p. 345)

Wake Up Reactie: Dit is verkeerd begrepen en deze zin staat er als zodanig helemaal niet. Zie eerder. Hier worden twee zinnen aan elkaar verbonden die in de tekst van het boek helemaal niet in deze betekenis met elkaar worden verbonden.

Geelhood: Marcion was een ketter die onderscheid maakte tussen ‘de God van het Oude Testament’ en ‘de God van het nieuwe Testament’. De God van het Nieuw Testament had zich dan in Jezus geopenbaard. De eerste God had de wereld en de mens gemaakt, het was een jaloezse en wraakzuchtige God, gewelddadig en bloeddorstig. De tweede God, Jezus, was louter liefde. En die tweede God (Jezus) verscheen om de mensen te redden uit de greep van de kwaadaardige eerste God. Hiermee, met deze valse leer, brengen de schrijvers van Wake Up de leer over het plaatsvervangend sterven van Christus in verband.

Ze redeneren daarbij blijkbaar als volgt: “Als je spreekt over de toorn en over de wraak van God, zoals dat zijn plaats heeft in de leer over het plaatsvervangend sterven, dan speel je daarmee de dwaling van Marcion in de kaart.” Dit is echter belachelijk, als je ook, zoals je behoort te doen, spreek over het grote geduld van God, over zijn pleiten bij de mens om tot Hem terug te keren, over zijn grote liefde die gedemonstreerd is door de gave van Zijn Zoon.

Zo gaan de auteurs van Wake up verder met het zwart maken van het plaatsvervangend sterven van Christus.

Wake Up Reactie: Wij zeggen in het boek juist het tegendeel als datgene dat u uit de tekst wilt destilleren. Uit de gehele bespreking van de feesten blijkt dat ook wij het hebben ‘over het grote geduld van God, over zijn pleiten bij de mens om tot Hem terug te keren (zie bvb. bespreking Grote Verzoendag) , over zijn grote liefde die gedemonstreerd is door de gave van Zijn Zoon’. (zie bvb. bespreking Pesach) **Nergens zeggen wij dat de leer van het plaatsvervangend sterven de dwaling van Marcion in de kaart speelt of dat wij het met Marcion eens zouden zijn, integendeel!** Wij typeren Marcion in het hoofdstuk inzake de kerkgeschiedenis als een ketter en bringer van een valse leer die veel kwaad heeft gedaan door de eeuwen heen en vatten daar

precies dezelfde ideeën samen als deze die u over hem noemt in het gedeelte hiervoor.

Verder zeggen wij op p.354: “ De leer van Marcion maakte het al heel vroeg mogelijk om een complete scheiding te maken tussen de schaduw en de werkelijkheid. Dit denken was een vroege voorloper van een latere vorm van dialectisch denken, waarbij onjuiste veronderstellingen worden geschapen om vervolgens onjuiste conclusies te kunnen trekken.”

Nergens wijzen wij Zijn plaatsvervangend sterven af. Wij wijzen bij de bespreking van de feesten juist op tal van plaatsen op het onmetelijke belang en de centraliteit van Zijn plaatsvervangend offer op Golgotha. **Nergens** plaatsen wij zelf dat sterven in een context van een wraakzuchtige God. Wij stellen juist dat verkeerde beeld bij (zie hiervoor). **Nergens** concluderen wij zelf dat de leer van het plaatsvervangend sterven God zou maken tot een bloeddorstige God en dat dit plaatsvervangend offer zou aansluiten bij de leer van Marcion, een leer die wij overigens ook weer ten stelligste afwijzen, tezamen mét het verkeerde Godsbeeld van een wraakzuchtige God !

Ook het vermeende derde negatieve gevolg is dus niet aanwezig

Geelhoed: Het vierde negatieve gevolg: het leidt tot schuldgevoelens

Geelhoed: De auteurs wijzen opnieuw op een door hen verondersteld negatief gevolg van de leer over het plaatsvervangend sterven. Over de leer over het plaatsvervangend sterven wordt door hen gezegd: “het gaat ... steeds om schuld en straf” (p. 344). Met dit als gevolg: “Velen gaan ... gebukt onder dit gevoel van schuld” (p. 344).

Wake Up Reactie: Opnieuw: wij beschrijven wat er rond gaat in de kerken. De paragraaf heeft het daar over ‘De ene theologie legt meer nadruk op straf .. de andere over het opheffen van onze persoonlijke schuld en straf, maar het gaat (nvdr bij die andere!) nog steeds om schuld en straf. Wij beschrijven enkel wat er gezegd wordt. Zoals u duidelijk kunt lezen in Wake Up zetten wij regelmatig twee uiterste stromingen tegenover elkaar. Enerzijds bespreken wij de zeer orthodoxe richting en daar-tegenover bespreken wij de (uitwassen) van de hedendaagse evangelische stroming waarin de Genade van Christus ons buiten elk gebod heeft geplaatst, wat de Bijbel over zonde zegt wordt ondermijnd en de postmoderne vrijheid als hoofddoel wordt gevierd. Steeds geven wij aan dat bepaalde aspecten van het evangelie daardoor niet

worden belicht en deze stromingen dus veelal de neiging tot een eenzijdige belichting kennen.

Zo wijzen wij op p. 355 op het feit dat de meer charismatische en (neo)evangelische bewegingen de neiging hebben om mee te deinen met hun (post-) moderne tijd, waarbij gelovigen bijna allemaal hun eigen interpretatie mogen hanteren.

Geelhood: Ongelofelijk hoe weinig de schrijvers blijkbaar van het evangelie kennen en beleven, zijn het wel christenen? Als je steunt op het volbracht werk van Christus dan weet je dat God je de zonden heeft vergeven, dan is de schuld tegenover God weg.

Wake Up Reactie: Wij mogen u gerust stellen. Ook wij weten dat door Gods onmetelijke genade onze zonden zijn vergeven en dat onze schuld tegenover God weg is. Rest ons om in dat spoor verder te gaan en als ongezuurd brood van reinheid en waarheid te blijven. Daarnaast verwijzen wij als Nieuwe Verbondsgelovigen ook honderden keren naar de evangeliën, Handelingen, de brieven of het boek Openbaring.

Een vierde negatief gevolg is er derhalve ook niet.

Geelhood: Samenvattend

Geelhood: De logische gevolgtrekking van wat het boek beweert over de vier hierboven besproken “negatieve” gevolgen van de leer over het plaatsvervangend sterven is als volgt: “Hierboven zijn vier kwade vruchten van de leer over het plaatsvervangend sterven genoemd. Het zijn kwade vruchten, dus is de boom niet goed. Immers, aan de vruchten kent men de boom. Het is wel duidelijk dat die leer niet uit God is. De leer over het plaatsvervangend sterven deugt niet.” De auteurs zijn slim genoeg omdat niet ronduit te zeggen, maar dat is wel de logische implicatie van wat ze beweren over de door hen veronderstelde negatieve gevolgen.

Wake Up Reactie: De door u veronderstelde en door ons zogenaamd geleerde negatieve gevolgen zijn er gewoon nooit geweest. Hopelijk wil u dat van ons aannemen. U schetst dus 4 niet bestaande kwade vruchten.

De aannames die u doet hebben wij echt nooit eerder tegengeworpen gekregen en

wij hebben toch vele reacties ontvangen van zeer vele Bijbelgetrouwe gelovigen voor wie – net als de auteurs – de Bijbel de enige, onfeilbare en genoegzame bron is én blijft voor geloof en discipelschap.

3. Het is slechts een heel beperkte en onvolledige opvatting over de verzoening

Geelhood: De aanval op het plaatsvervangend sterven gaat door. Deze keer wordt de leer over het verzoenend sterven gemarginaliseerd. Het is, volgens Wake Up, maar een klein onbeduidend onderdeel van de Bijbelse boodschap over de verzoening. Ik citeer: “In het Westen zit deze doctrine (de leer over het plaatsvervangend sterven) traditioneel heel diep, **maar tegelijkertijd is het een heel beperkte en onvolledige weergave van de verzoening die Jezus bracht.**” (p. 344)

Wake Up Reactie: Allereerst hoort de zin “In het westen zit deze doctrine traditioneel heel diep” helemaal niet bij “de leer over het plaatsvervangend sterven”, maar bij de leer waarbij het *alleen* over straf en schuld gaat. Het plaatsvervangend sterven van Christus gaat immers over veel meer aspecten dan alleen straf en schuld. Het gaat ook over vergeving, over verzoening, over een liefhebbende Vader die het initiatief daartoe nam. Het gaat ook over de mens die in de greep van de macht van de zonde en de dood was en die zichzelf niet kon bevrijden. Het gaat over een losprijs die betaald is, het gaat over een erfenis, het gaat over de eerste stap naar een verbond, het gaat over herstel. En al die aspecten staan in verbinding met elkaar en dus ook met het plaatsvervangend lijden van Christus. Als je niet al die aspecten het evangelie laat kleuren (en dat gebeurt dus in bepaalde denominaties niet of weinig) dan kom je uit op een heel beperkte en onvolledige weergave van de verzoening en behandel je slechts één aspect, namelijk dat van schuld en boetedoening. Maar Zijn plaatsvervangend sterven bracht juist meerdere zegening en hoop, reden dat Paulus bijv. in Ef. 1 ook wijst op allerlei geestelijke zegen in Christus in de hemelse gewesten, op de identiteit van het zoonschap (zie ook bvb. Rom. 8:23), op het rijke erfdeel dat gelovigen hebben ontvangen (zie bvb. Rom. 8:30), op de verzegeling met de Heilige Geest der belofte, die een onderpand is van onze erfenis, op Zijn overweldigend grote kracht aan hen, die geloven naar de werking van de sterkte Zijner macht, die Hij gewrocht heeft in Christus enz. Zeker zijn sommige van deze punten het gevolg van verzoening, maar ze zijn ook het doel van de verzoening en soms de reden van de verzoening, dus allemaal facetten die met die verzoening te maken hebben.

Geelhood: De verzoening is volgens het boek veel ruimer dan het herstel van de vrede tussen God en de mens door het offer van Christus.

Wake Up Reactie: Nee, het centrale thema van de Bijbel is de verzoening door het offer van Christus. Al in het Oude Testament zien we hoe God in Christus aan Zijn

heilsplan uitvoering geeft en hoe zoveel typologieën, beelden en feesten hun schaduw vooruitwerpen naar die werkelijkheid!

Overigens voegen wij ook daaraan toe dat we God niet **eenzijdig** mogen afschilderen als een God die genoegdoening wilde van de zondige mens (en waarvoor Christus in de plaats stierf), maar we belichten ook dat God van alle tijden wordt gekenmerkt als de God die uit liefde steeds opnieuw het initiatief tot verzoening nam. In het Oude Testament zien we dat Hij steeds opnieuw begon met een rest en verbonden sloot. In dat kader is de Wet van Mozes ook niet enkel een Wet maar omvat ze daarnaast verbondsbepalingen die (het houden van een goede) relatie omkaderen en invulling geven. Ook dat is een aspect van een liefhebbende God die zelf het initiatief nam. We weten dat door het offer van Christus uiteindelijk heel de mensheid – bij bekering en geloof in het bloed van Christus – mag toetreden tot dat verbond (of anders gezegd: vrijgesproken wordt in de rechtszaal). Maar dat neemt niet weg dat we ook al in het Oude Testament zien dat verzoening een zeer centraal thema was en daarbij denken we aan de offers die God zelf instelde ter verzoening en vergeving en ook aan de Grote Verzoendag.

Geelhood: Voor we daar op ingaan, is het nuttig om eerst stil te staan bij de opvatting over de verzoening van de evangelische en protestantse christenen. En nog belangrijker, we zullen nagaan wat de apostelen in het Nieuwe Testament over de verzoening hebben geschreven

Geelhood: Verzoening volgens evangelische en protestantse christenen en volgens de Bijbel

Geelhood: Bij de verzoening denken evangelische en protestantse christenen aan het herstel van de relatie tussen God en de mens. En dat is ook precies wat de Bijbel leert.

De Bijbel zegt dat de onbekeerde mensen vijanden van God zijn, dat blijkt uit hun gedrag. “Ook u, **die eertijds vervreemd en vijandig gezind waart blijkens uw boze werken**, heeft Hij thans weder verzoend, in het lichaam zijns vlezes, door de dood, om u heilig en onbesmet en onberispelijk vóór Zich te stellen.” (Kolossenzen 1:21,22) Jezus is voor ons gestorven toen wij vijanden waren. “Want als wij, toen wij *vijanden* waren, met God verzoend zijn door de dood zijns Zoons, zullen wij veel meer, nu wij verzoend zijn, behouden worden, doordat Hij leeft” (Romeinen 5:10). “Wij dan gerechtvaardigd uit het geloof, hebben vrede met God” (Romeinen 5:1). We zijn met God verzoend, de vrede met God is hersteld.

Wake Up Reactie: Akkoord met uw stelling. Maar dit is één van de vele aspecten die de Bijbel belicht. Want waarom zou God zijn Zoon hebben gestuurd als wij *alleen* maar vijanden zouden zijn van Hem? Waren wij het niet die ons afwenden, die ongehoorzaam waren en ons dus als vijanden gedroegen en was het niet God die – ondanks dat wij ons als vijanden gedroegen – ons toch liefhad en Zijn Reddingsplan uitwerkte?

Geelhood: Hier is nog een Bijbelgedeelte dat laat zien dat verzoening te maken heeft met ‘het niet toerekenen van de overtredingen’ en met ‘het plaatsvervangende offer van Christus’.

“En dit alles is uit God, die door Christus ons met Zich verzoend heeft en ons de bediening der verzoening gegeven heeft, **welke immers hierin bestaat, dat God in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende was, door hun, hun overtredingen niet toe te rekenen**, en dat Hij ons het woord der verzoening heeft toevertrouwd. Wij zijn dus gezanten van Christus, alsof God door onze mond u vermaande; in naam van Christus vragen wij u: laat u met God verzoenen. **Hem, die geen zonde gekend heeft, heeft Hij voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij zouden worden gerechtigheid Gods in Hem.**” (2 Korinthiers 5:18-21)

De verzoening bestaat volgens dit Bijbelgedeelte hierin “dat God in Christus de wereld, met Zichzelf verzoenende was”. En hoe heeft Hij dat gedaan? “door hun, hun overtredingen niet toe te rekenen” En waaruit bestaat de bediening der verzoening? Het bestaat uit het oproepen van de mensen om zich met God te laten verzoenen: “In naam van Christus vragen wij u: laat u met God verzoenen.”

Deze opvatting vinden de schrijvers van Wake Up heel beperkt en onvolledig.

Wake Up Reactie: Wij zijn het met bovenstaande teksten eens. De auteurs van Wake Up vinden deze hierboven omschreven opvatting niet heel beperkt en onvolledig, zoals u stelt. Zij leggen dat verband op geen enkele manier. Ook voor ons is de enige grond waarop God ons de gerechtigheid kan toerekenen het verzoenend en plaatsvervangend sterven aan het kruis. De schrijvers stellen slechts dat dikwijls sprake is van een te beperkte en onvolledige weergave die niet volledig Bijbels recht doet aan het juist uiterst belangrijk plaatsvervangend offer. Maar als je de andere – hierboven besproken – zegeningen en erfdeel wel belicht dan betekent dat natuurlijk niet dat schuld en boete geen rol meer spelen. Dat stellen de schrijvers ook volstrekt nergens en dat vinden zij ook niet.

Geelhood: Verzoening volgens Wake Up

Geelhood: In het boek stellen de auteurs deze vraag: “Had God werkelijk een conflict met de mens en moest er daadwerkelijk genoegdoening komen?” (p. 345)

Iemand die van de Bijbel uitgaat, zegt: Ja, er was een conflict en ja, er was genoegdoening nodig. Zie de teksten die hierboven zijn geciteerd, Bijbelteksten die spreken over vijandschap en verzoening door de dood van Jezus. Jezus heeft ons weer met de Vader verzoend “in het lichaam zijns vlezes, door de dood” (Kolossensen 1:21,22). En die dood was plaatsvervangend. “Hem, die geen zonde gekend heeft, heeft Hij voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij zouden worden gerechtigheid Gods in Hem.” (2 Korinthe 5:21).

Wake Up Reactie: U treedt hier in herhaling, dus wij herhalen: ja, er was een conflict en ja, er was genoegdoening nodig, volgens het principe “zonder bloedstorting is er geen vergeving mogelijk (Hebr. 9:22). Wij stellen echter dat er ook zeker sprake is van een reddingscontext en wij kunnen ons niet indenken dat u dat niet zal willen bevestigen. Als we alleen de gedachte van het conflict hanteren als het enig mogelijke uitgangspunt dan vergeten we dat God ook de Sterke was en dat de zwakke er voor koos om zijn eigen weg te gaan (en zich vijandig op te stellen tegenover God) en dat God toch (in het Oude Testament en het Nieuwe Testament en ook nu nog) niet alleen lankmoedig was binnen het verbond, maar dat hij ook bij de vijandigheid van de mens (ook zij die in het verbond waren en er van wegliepen) telkens weer in Zijn grote barmhartigheid en genadigheid en lankmoedigheid en goedertierenheid en trouw het initiatief tot herstel nam.

Wel denken wij dat het benadrukken van een plaatsvervangend offer door Jezus Christus om de toorn af te wenden en het oordeel voorbij te laten gaan altijd gepaard moet gaan met nog een andere invalshoek, omdat het niet Jezus' enige opdracht was om die toorn af te wenden of Gods rechtvaardigheid genoegdoening te geven. Immers, de Vader en de Zoon zijn één en ook dat geeft een extra dimensie: het was niet ‘een nobel initiatief van de mens Jezus’, maar God betaalde Zelf voor onze zonden door middel van Zijn Zoon, die van de grondlegging der wereld heeft gezegd ‘Zend Mij’, en die Christus werd in Jezus mens en gestuurd door de Vader. Precies zoals Abraham profetisch tegen Izaak getuigde dat God zelf zou voorzien in een Lam. Een God die eerder het offersysteem instelde waardoor verzoening mogelijk was door bloedvergieting (Lev. 17:11/Hebr 9:22) en die Zelf ook het offerlam ter beschikking

stelde. God was enerzijds toornig over de zonden en Hij bood anderzijds Zelf de zondaar vanuit Zijn liefde de uitweg. Dat waren dus ook een enerzijds en anderzijds die samenkomen en die wij vanuit menselijk perspectief nauwelijks begrijpen. De mens was de oorzaak en kon zelf het initiatief tot de oplossing niet aandragen of nemen. Juist daarom is het uit Genade alleen. Het was niet een God die afwachtte tot er een plaatsvervangend sterven kwam als genoegdoening, maar het was God die zelf dit Plan in werking stelde en dit in Zijn Zoon uitvoerde.

Geelhoed: Maar **dat** antwoord geven de schrijvers van Wake Up niet. Bovendien, hoe ze over de opvatting van de verzoening ‘als het herstel van de vrede met God door het offer van zijn Zoon’, denken, blijkt wel uit de denigrerende wijze waarop ze over de christenen spreken die geloven dat dit met de Bijbelse verzoening wordt bedoeld. Ze noemen die overtuiging een gedachte “die velen ... in de greep houdt” (p. 345). En dat wordt door hen niet positief bedoeld. Want doordat de christenen zo vasthouden aan deze opvatting, staan ze niet open voor de opvatting over de verzoening die Wake Up verkondigd.

Wake Up Reactie: Nee, zeker leggen wij geen negatief verband maar wij zijn in dat gedeelte enkel bezorgd als mensen in de greep zijn van een **eenzijdig** godsbeeld van een wraakzuchtige God die genoegdoening eist. Wij verwijzen naar de uitleg hierboven waar wij o.a. wezen op een juist begrijpen van de toorn en vergelding Gods en de vele passages waaruit juist wél blijkt dat ook wij aangeven dat er maar op één wijze kan worden ingegaan tot het heiligdom, namelijk door het bloed van Jezus en dat door de nieuwe en levende weg, die Hij heeft ingewijd. (Heb. 10:19-20).

Ook op bijv. p. 387 wijzen wij letterlijk op die door u hiervoor genoemde vrede met God, die uiteraard alleen mogelijk is geworden door het offer van Zijn Zoon! Wij zeggen daar (2e al.) “Bij de voorjaarsfeesten staan (nvdr als thema’s) bevrijding van de wereldgeesten, *vrede met God*, het besluit om zonde weg te doen en overgang van eigendom centraal, samen met een opstaan in nieuwheid van leven. “ De dood is overwonnen en wij zijn in Hem levend gemaakt zegt een bijhorende voetnoot.

Wij hebben moeite om de grondhouding van uw reactie te begrijpen. Misschien is uw standpunt en lezing te verklaren vanuit uw gedachte dat Wake Up het protestantisme met deze eenzijdige leer van oordeel, schuld en boetedoening als enigst aspect van het Evangelie afschildert, maar dat is niet het geval. De literatuur beschrijft anderzijds dat dit eenzijdige karakter vooral een bedrukkende rol speelt aan de zeer

orthodoxe kant van het protestantisme. U bent er ook zeker van op de hoogte dat de postmoderne kant van de evangelische beweging dan juist weer (ook eenzijdig) andere aspecten met het evangelie verbindt.

Geelhood: Waar gaat het volgens Wake Up over bij de verzoening? Ik citeer: “Belangrijke aspecten als: de overwinning over de dood, de overwinning over de Boze, de bevrijding uit de slavernij en het rijk van de duisternis, de losprijs die betaald is om zich een bruid te verwerven, het toetreden tot het verbond met God, de ... grote erfenis voor ... de door Jezus bevrijde gelovigen, ... een nieuwe aarde ...”, kleuren de aspecten van Gods Verzoening ineens heel anders, veel intensiever” (p. 345). Als je naar dit lijstje kijkt gaat het allemaal over dingen die volgens de Bijbel niet in de verzoening begrepen zijn. Het zijn geen aspecten van de verzoening, het zijn gevolgen van de verzoening. De verzoening is het herstel van de relatie met God en als gevolg daarvan komt er ook bevrijding en herstel op andere terreinen.

Wake UP stelt dat het bij de verzoening veel meer om bevrijding, dan om vergeving en het herstel van de verstoorde relatie met God gaat.

Wake Up Reactie: Zie weer onze eerdere antwoorden waaruit blijkt dat wij de vergeving en het herstel van de verstoorde relatie zelfs cruciaal vinden! Wij stellen enkel vast dat Gods verzoening in Christus ook mogelijk heeft gemaakt dat wij bekleed worden met kracht uit de hoge (Luc. 24:49 kondigt dit Pinksteren al aan), dat God ons de nieuwe mens aandoet (Kol. 3:10), dat wij, met Christus bekleed, straks als Bruid mogen aanwezig zijn op de Grote Bruiloft (Gal. 3:27, Openbaring 19), dat wij deel mogen gaan hebben aan de goddelijke natuur (2 Pet. 1:4), dat God ons door de opstanding van Jezus Christus (Eerstelingenfeest) heeft doen wedergeboren worden tot een levende hoop, tot een onvergankelijke, onbevleete en onverwelkelijke erfenis, die in de hemelen is weggelegd (1 Pet. 1:3-5, zie ook Rom. 8:17). Wij spreken niet over oorzaken, gevolgen, maar over de veelkleurige relaties die de Bijbel legt met die in Christus gewrochte verzoening van Godswege.

Als we Gods handelen met het volk van de Hebreeuwse slaven nader bekijken dan belichten we in Wake Up dat het voorbijgaan van het oordeel van de engel des doods direct in verband staat met die bevrijding (en ook met het haastig wegvlugten uit Egypte). Pesach dus als eerste, Ongezuurde Broden als direct volgende stap en de exodus door de Schelfzee als bevrijdende volgende stap. Uitredding door het bloed op de deurpost, bevrijding van wereldgeesten en exodus naar het beloofde land kun-

nen niet los van elkaar gezien worden. Ze staan allemaal in verband met de vergeving en de daarbij behorende uitredding.

Overigens benadrukken we in Wake Up dat Jezus niet alleen de werkelijkheid van het Pesach offer was, maar dat Zijn sterven en Zijn bloed ook werkelijkheid gaf aan andere offers en aan Grote Verzoendag. Ook hier zien we weer dat er vele facetten zijn.

- Wij zeggen op p. 219 (2^e al.) i.v.m. Pesach “Jezus werd het plaatsvervangende en geldige Offerlam voor de wereld zoals Johannes al had aangekondigd (Joh. 1:29) en tegelijkertijd was Hij de Hogepriester volgens een hele nieuwe orde, de orde van Melchisedek ..”
- Wij leggen in dit gedeelte en in het gedeelte i.v.m. Grote Verzoendag aan de lezers uit dat God én Rechter én Vader is. Als de berouwvolle zondaar verzoend is met God dan zal hij nadien nog kunnen struikelen.
- Daarover zegt p. 389 bovenaan bij het gedeelte over Grote Verzoendag: “En als we struikelen, dan heeft God **een weg tot verzoening bepaald, op elk moment. Wij hebben immers toegang tot die hemelse Tempel, waar Jezus Christus aanwezig is als Hogepriester en als Middelaar.**” Zie bijv. Heb. 8:1-2, Heb. 10:19-20 en 1 Joh. 2:1-2.

Ook wij geven dus op deze plaats en elders duidelijk aan dat die verzoening gaat om vergeving en het herstel van de verstoorde relatie met God !

Bij ‘aspecten’ bedoelen wij zowel datgene wat een nog dieper begrijpen mogelijk maakt als datgene wat ons tot een nog grotere dankbaarheid en ontzag stemmen. Elders noemen wij het Bijbelse thema’s (zie bijv. dat woord in de vijfde laatste zin op p. 345) die de centrale wezensinhoud van Gods Verzoening door het plaatsvervangend offer alleen maar diepere kleur geven.

Geelhoed: Hoe komt Wake Up op die gedachte?

Geelhoed: Wake up kijkt niet in het Nieuwe Testament naar alle Bijbelgedeelten die spreken over verzoening om daaruit de Bijbelse leer over de verzoening af te leiden.

Nee, de auteurs van Wake Up gaan in plaats daarvan terug naar het Oude Testament, naar de feesten die in de wet van Mozes voorgeschreven waren aan de Israëlieten. Ze kijken naar de typologische betekenis van het Pascha en de Grote Verzoendag **en van daaruit vullen ze de verzoening in**. Ze gaan terug naar Mozes, naar de ceremoniële wet en ze negeren en verwerpen het onderwijs van Paulus en de andere apostelen. Van daaruit herinterpreteren ze het evangelie.

En wat hebben de auteurs van Wake Up ontdekt? Het Pascha spreekt in de eerste plaats over bevrijding uit de slavernij in Egypte en niet zozeer over vergeving. “De feestenreeks plaatst het verhaal in een reddingscontext, van een rechtvaardige maar tevens goede God, die zijn genade aanbiedt en hen bevrijd.” (p. 345) En als aspecten van deze bevrijding (als aspecten van de verzoening) wordt het hierboven al genoemde lijstje gegeven. Ik herhaal: De overwinning op de dood. De overwinning op de Boze. De bevrijding uit de slavernij en het rijk van de duisternis. De losprijs die door God betaald is om zich een bruid te verwerven. Het toetreden tot het verbond. Het ontvangen van een grote erfenis. De komst van een nieuwe hemel en aarde. (p. 345)

Wake Up Reactie: U hebt blijkbaar bij de feestenreeks de honderden verwijzingen in voetnoot naar het Nieuwe Testament niet gelezen? Telkens opnieuw proberen wij de ‘schaduwteksten’ uit het Oude Verbond te verbinden met de ‘werkelijkheid in Christus’ in het Nieuwe Verbond, vanuit de steeds terugkerende vaststelling dat deze feesten blijkbaar voor Christus zo belangrijk zijn (en zullen zijn !) dat Hij telkens de schaduw tot in de kleinere details vervulde en (voor de drie laatste feesten) nog vervullen zal. Als het gaat over de slavernij in Egypte dan loopt daar een parallel met onze bevrijding uit ons “Egypte” omdat Paulus zegt dat Christus ons Pesach Lam is. Paulus verbindt hier Pesach met ons Pasen, door het offer van Christus. De Bijbel spreekt op de ene plaats over dat plaatsvervangend sterven als verwijzing naar het offersysteem en de werkelijkheid in Christus, maar op een andere plaats wordt in de Bijbel bijvoorbeeld gesproken over een losprijs die betaald is. Dat wijst op dezelfde daad van Christus, maar kleurt het komen van Christus op dat moment op een nog andere manier, maar dat doet op zijn beurt weer niets af van de plaatsvervangend sterven.

Geelhoed: Opvallend, maar niet toevallig, is de afwezigheid in dit lijstje van de vergeving der zonden. Want dat thema ontdekken de schrijvers van Wake Up blijkbaar niet in de typologische betekenis van het paasfeest en de Grote Verzoendag. “Het Pesach feest en de Grote Verzoendag staan veel dichter bij deze thema’s **dan bij de**

plaatsvervangende wraak van God die Jezus in onze plaats op zich nam.” (p. 345, de onderstreping is van mij)

Ze vinden dus, naar eigen zeggen het plaatsvervangend sterven van Jezus niet in de typologie van deze feesten. En daar houden ze zich dan aan. Dat het Nieuw Testament verzoening keer op keer in verband brengt met de vergeving der zonden door de dood van Christus en met het herstel van de vrede met God, wordt door hen genegeerd en opzij geschoven. En dat de boodschap over de verzoening die Wake Up uit de feesten haalt, in strijd is met het onderwijs van Paulus en de andere apostelen, doet de auteurs van Wake Up niets. Deze ‘predikers van de wet van Mozes’ hechten meer waarde aan hun soms speculatieve typologische interpretaties van de feesten dan aan “het onderwijs der apostelen” dat wij speciaal in de brieven van het Nieuwe Testament in ons bezit hebben. De eerste christenen hielden zich aan het onderwijs der apostelen (Handelingen 2:42), maar niet de schrijvers van het boek Wake Up. En dan moet je bedenken dat elders in het boek de auteurs van Wake Up oproepen tot een terugkeer tot het denken van de eerste gemeente.

Wake Up Reactie: Zie allereerst wat wij eerder hebben gezegd i.v.m. het plaatsvervangend sterven en i.v.m. de ‘plaatsvervangende wraak’. Uw aannames zijn echt onjuist, ze zijn fout en gelden niet. U haalt beide aspecten door elkaar en ook wie ze heeft gezegd.

Zie ook de antwoorden hiervoor waaruit blijkt dat wij wel degelijk spreken over dit plaatsvervangend sterven van Jezus in de typologie van de feesten en dat wij verzoening rechtstreeks verbinden met de vergeving van zonden door het Offerlam Jezus Christus en met het herstel van de vrede met God. Ook hier leggen we het verband tussen het bloed aan de deurpost en het bloed van Christus op Golgotha in het licht van de woorden van Paulus dat Jezus ons Pesach lam is.

Omdat wij wel degelijk de **relatie leggen tussen Zijn offer op Golgotha en de vergeving der zonden** zeggen wij bijv. op p. 220 (1^e al.) “Gelovigen in Christus Jezus mogen hun zonden, sinds Golgotha, echter in de hemelse Tempel brengen.” **Ook op deze pagina 220 hebben wij het trouwens in de derde alinea opnieuw over het Lam Gods dat plaatsvervangend naar het kruis ging.** Het is dus heel erg triest dat u hiervoor beweert dat wij - naar eigen zeggen - het plaatsvervangend sterven niet in de typologie van de feesten terugvinden.

Inmiddels staan er in onze diverse antwoorden al een hele serie teksten uit het boek die dat tegenspreken. U doet ons dus onrecht door uw bevindingen nu al aan zovelen openbaar te maken, zonder enige contactname vooraf.

Zie ook p. 226, 4e al. waar wij dan weer aanhaken bij een andere Bijbelse waarheid dat wij door de Geest Gods de werkingen van het lichaam kunnen doden, want wat de wet niet vermocht dat dat is door Golgotha mogelijk geworden. Daarom schrijven wij: “Het Lam dat bevrijdt uit de slavernij van de zonde, vraagt van de bevrijde een blijvend en oprecht antwoord. **“We verwijzen hier naar 1 Kor. 5:7-8 en naar de relatie die de apostolische leer legt met Pesach en Ongezuurde Broden.** Wij hechten dus wel degelijk groot belang aan de apostolische leer!

4. Niet toevallig verwerpt Wake Up ook het onderwijs van Paulus over de wet

Geelhood: Met afkeuring spreken de auteurs van Wake Up over de wet als middel tot zondekennis, over de wet als tuchtmeester tot Christus. Laten we, voor we daar op ingaan, eerst kort in de Bijbel nagaan, waar Wake Up zich op dit punt tegen afzet.

Wake Up Reactie: Ook hier zal uit ons antwoord blijken dat uw aanname totaal ongegrond is en dus volstrekt geen basis vindt in het boek. Die afkeuring is er niet, integendeel.

Geelhood: Paulus over de wet als middel tot zondekennis en als tuchtmeester tot Christus

Geelhood: “Waartoe dient dan de wet?”

Om de overtredingen te doen blijken is zij erbij gevoegd, totdat het zaad zou komen, waarop de belofte sloeg, ...” (Galaten 3:19)

“wet doet zonde kennen” (Romeinen 3:20)

Hier is het getuigenis van Paulus, waarin hij vertelt over hoe het principe dat de wet zonde doet kennen in zijn leven heeft gewerkt: “Wat zullen wij dan zeggen? Is de wet zonde? Volstrekt niet! Ja, **ik zou de zonde niet hebben leren kennen, tenzij door de wet**; immers, ook van de begeerlijkheid zou ik niet geweten hebben, indien de wet niet zeide: gij zult niet begeren” (Romeinen 7:7). Speciaal het gebod om niet te begeren (Exodus 20:17), maakte Paulus duidelijk dat hij een zondaar was, dat hij een wetsovertreder was.

Door de morele wet wordt ons voorgehouden wat God van ons vraagt. En in het licht daarvan dringt tot ons door dat we daar niet aan voldoen. De wet laat tot ons doordringen dat we zondaars zijn, zondaars die vergeving en verlossing nodig hebben.

“De wet is dus een tuchtmeester voor ons geweest tot Christus, opdat wij uit geloof gerechtvaardigd zouden worden” (Galaten 3:24)

Wake Up Reactie: heeft u in Wake Up dan niet onze meermalige verwijzingen naar de paedagogos gelezen?

Wij geven hier slechts één voorbeeld op p. 264 (3e en 4e al.): “Maar als de Heilige Geest woning in ons maakt, dan maakt dat de wet als tuchtmeester overbodig, altijd in de mate waarin de Geest diep in de gelovige mag bereiken dat hij zich (van harte) gaat houden aan Gods gegeven instructies, zich ermee gaat vereenzelvigen omdat ze allemaal te maken hebben met deze twee geboden. Door onze gehoorzaamheid aan Zijn Geest in het houden en toepassen van Zijn Woord worden wij geheiligd.” (Joh. 8:31-32) “ De wet is nooit gekeerd tegen degene die de vrucht van de Geest in zijn leven laat zien, zegt de Bijbel.” (Gal. 5:18 & 22)

De betekenis van paedagogos verdient in dit kader studie. Als “de Wet” als paedagogos wordt geplaatst ten opzichte van de Meester, zou de functie van de paedagogos dan primair zijn geweest om het jonge kind te laten zien dat hij het niet zelf kon of wordt door Paulus in dit kader de Wet weer vanuit een heel andere invalshoek belicht en ook een veel hoogwaardigere plaats gegeven?

Geelhoed: De wet heeft ons duidelijk gemaakt dat we zondaars zijn en we hebben gemerkt dat wij uit onszelf de wet niet kunnen volbrengen (Romeinen 7:14-24). Dat heeft ons open gemaakt voor de boodschap van het evangelie. Dat we toch rechtvaardig voor God kunnen worden, maar dan niet door werken, maar door het geloof in Jezus. En als we dan zo, door het geloof gerechtvaardigd zijn, kunnen we door de kracht van de inwonende Heilige Geest ons leven veranderen. Dan wordt de wet niet door ons, maar in ons vervuld (Romeinen 8:4)

Wake Up Reactie: Zie wat wij eerder als antwoord gaven. Wij zeggen niet anders.

Geelhoed: Wat Wake Up hier over zegt

Geelhoed: Ik citeer: “Het (de leer over het plaatsvervangend sterven) past ook bij de diepgewortelde theorie dat God een wet had bedacht om de zonde aan het licht te brengen en te straffen. Hierover leerden we eerder al dat het juist om levensinstructie ging voor een volk dat Hem daardoor in vrijheid kon dienen ...” (p. 346)

Wake Up Reactie: opnieuw: u brengt de door ons beschreven theologie van Marcion in verband met de leer van het plaatsvervangend sterven. U mag dat niet doen, maar Wake Up leert dat ook niet. U heeft op een gegeven moment een positie ingenomen en bent op die weg voortgegaan door overal een vertekening of verzwijging van het plaatsvervangend sterven in te lezen en zo te stellen dat Wake Up hier negatief over

is. Maar Wake Up vindt dat juist een centraal onderwerp in de Bijbel.

Geelhood: De auteurs verwerpen de gedachte dat God de wet van Mozes heeft gegeven om de Israëlieten duidelijk te maken dat ze zondig zijn en een verlosser nodig hebben. Ook hier verwerpen ze weer het duidelijke onderwijs van de apostel Paulus.

Wake Up Reactie: Wij onderschrijven het duidelijke onderwijs van Paulus. Zie bijvoorbeeld de uitleg die wij geven inzake de duidelijke uitspraak van Paulus in 1 Kor. 9:19:21, die wij van harte onderschrijven. U stelt of suggereert dat God de wet aan Mozes alleen gaf om de Israëlieten duidelijk te maken dat ze zondig waren en een verlosser nodig hadden? Maar die verlosser kwam niet in hun tijd van exodus en van intrekken in het Beloofde Land. Hadden de Instructies van God dan helemaal geen intrinsieke waarde en waren ze niet juist goed om een maatschappij (van bevrijde slaven uit een land als Egypte) te richten? Is er geen sprake van een enerzijds.....anderzijds? Zou God ook verheugd zijn geweest als sommige Israëlieten wel hun leven inrichten naar Gods Instructie, los van het gegeven dat het nooit altijd en in alle gevallen lukte? Als dat laatste zeker ook een aspect is, dan moet dit ook worden meegenomen en niet worden uitgesloten. Paulus bevestigt immers dat de wet heel goed is (enerzijds) en dat ze inderdaad ook de beperktheid en de zondigheid van de mens laat zien (anderzijds), maar er is niet alleen sprake van dat “anderzijds”. Dat zou elke tekst van Paulus uit zijn verband trekken.

Als u inderdaad suggereert dat God **alleen** de wet aan Mozes gaf om de Israëlieten duidelijk te maken dat ze zondig waren en een verlosser nodig hadden, wat is dan de situatie met hen die nooit onder die Wet hebben geleefd, ook in onze tijd niet? Dan zou u dat standpunt moeten doortrekken.

Er is nog een ander aspect aan de Wet die overigens inderdaad Instructie of Lering betekent: Als Gods hoofddoel van de introductie van de “Wet” enkel was om zonde te doen kennen, waarom verbond God dan uitdrukkelijk wel Zijn Zegen aan het houden van de Wet (zie Deuteronomium)? Waarom kreeg de mens überhaupt zelf nog de keuze tussen zegen en vloek in het kader van de Wet als de functie van de Wet **alleen** maar was om zonde te doen kennen? Als er onmogelijk zegen van de Wet kon uitgaan, had God deze zegen dan wel mogen beloven? Dit staat uiteraard los van het uiteindelijk gegeven dat geen mens zelf de hele Wet kan houden en dat je door regels leert dat je er zelf niet geheel en altijd aan kunt voldoen.

Geelhoed: Ze maken, zoals gebruikelijk in het boek, ook op dit punt weer een kariatuur van de leer dat God de wet heeft gegeven opdat de mensen zouden beseffen dat ze zondaars zijn die vergeving en bevrijding nodig hebben. De auteurs voegen er iets aan toe. Hier komt opnieuw een gedeelte van het citaat “De theorie dat God een wet had bedacht om de zonde aan het licht te brengen **en te straffen ...**” (p. 346, de onderstreping is van mij). De auteurs verbinden de wet als middel om zonde te kennen waardoor mensen open komen te staan voor de vergeving van zonden door het offer van Jezus, met straffen. **Ze beweren dat God de wet heeft gegeven om te kunnen straffen.** Maar dat zegt Paulus niet. Dit is niet anders dan verdorven laster, waarmee de auteurs de leer dat God de wet gegeven heeft als tuchtmeester tot Christus proberen zwart te maken.

Wake Up Reactie: Ook hier citeert u echt onjuist en legt u onterechte verbanden. Wij beweren juist **niet** dat God de Instructie heeft bedacht om te kunnen straffen. Wij verwijzen naar **een theorie, ook in het citaat dat u hiervoor aanhaalt** die (vooral in de orthodox protestantse hoek) heerst en die stelt dat dit eigenlijk de enige functie van de Wet is geworden. Hoe vaak herhalen wij niet in Wake Up dat Paulus zegt dat de Wet goed is, maar dat het hier gaat om het woord dat in feite Instructie betekent. Wij zeggen dus dat God niet de Instructie bedacht en voorschreef met het doel om te kunnen straffen.

Geelhoed: De auteurs hebben, als ijverars voor de wet van Mozes, een heel andere kijk op de wet.

Wake Up Reactie: Heeft u gelezen welke nadruk er in Wake Up wordt gelegd op de Wet van Christus en niet op de Wet van Mozes en ook welk verband wij stellen tussen beide? Dat wij bvb. op de blz. 259 en volgende juist aangeven dat wij niet ‘onder de wet van Mozes staan’ maar wel onder de hogere wet van Christus. Wij geven aan dat er voorzeker bepalingen in die wet van Mozes staan die slaan op de offers, op het vroegere hogepriesterschap, op de uitvoerende macht in Israël enz. die voor vandaag in een Nieuwe Verbondscontext zijn veranderd, vervuld en/of niet langer van toepassing of mogelijk. Maar daarnaast zijn er in dat zogenaamde Oude Testament vele verzen die wel betekenis hebben in een Nieuwe Verbondscontext. Wij leggen uit hoe wij daarmee en met de vele geboden in het Nieuwe Testament op een zodanige wijze omgaan dat wij daardoor laten zien dat wij het gehele Woord liefhebben (en Christus is dat levende Woord) en hoe wij dat Woord overal mogen onderzoeken (en daarover ook met medegelovigen samen mogen zoeken!) **om het op nieuwtes-**

tamentische wijze te doen en uit te werken in ons leven (zie bijv. p. 268 1e en 3e al.), om daarmee in onze wandel van discipelschap uitdrukking te geven aan onze liefde voor God en de naaste.

Geelhood: In hun ogen is de wet gegeven als levensinstructie voor het volk, dat Hem daardoor in vrijheid kon dienen. “Hierover leerden we eerder al dat het juist om levensinstructie ging voor een volk dat Hem daardoor in vrijheid kon dienen ...” (p. 346). Paulus zegt dat de wet goed is, maar dat niemand hem kan houden. **“Wij weten immers, dat de wet geestelijk is; ik echter ben vlees, verkocht onder de zonde.** Want wat ik uitwerk, weet ik niet; want ik doe niet wat ik wens, maar waar ik een afkeer van heb, dat doe ik. Indien ik nu wat ik niet wens, toch doe, stem ik toe, dat de wet goed is. Doch dan bewerk ik het niet meer, maar de zonde, die in mij woont. Want ik weet, dat in mij, dat wil zeggen in mijn vlees, geen goed woont. Immers, het wensen is wel bij mij aanwezig, maar het goede uitwerken, kan ik niet.” (Romeinen 7:14-18)

God had de wet gegeven, de wet is goed, maar door de zondige natuur waarmee de mens wordt geboren lukt het niemand om de wet te houden. Juist door ons streven om in eigen kracht de wet te houden, ontdekken we dat we zondig zijn en dat we een verlosser nodig hebben.

Wake Up Reactie: Daarmee zijn wij het wederom eens, maar u moet wel een onderscheid maken tussen

1) de grondbedoeling van de Instructie, namelijk een goed en God behagend leven als je aan die Instructie houdt. Hoewel je je niet vlekkeloos en altijd aan de hele Instructie kunt houden kun je nog steeds heel veel Instructies als richtlijn opnemen, want een maatschappij die zich op die wijze inricht is veel beter af dan een maatschappij die dat niet doet en dat geldt ook voor het individu, zie bijv. Rom. 2:14-16 ...

en

2) het neveneffect dat de mens er achter komt dat die Wet goed is, maar dat zijn pogingen ook aan het licht brengen dat hij er zeker niet op alle punten en altijd aan kan voldoen en daarom faalt en die wet niet houden kan. (Rom.7) Het een zegt iets over de bedoeling van God om een volk van bevrijde slaven te richten naar Zijn maatstaf en hen weg te houden van gebondenheid (zie bijv. p. 281, 3e al.) en het ander zegt iets over die slaven van de zonde die tot de conclusie komen dat het in eigen kracht niet lukt.

Maar nog steeds zijn er veel gelovigen die zich houden aan verboden en geboden in Gods wet. Wij vragen ons in Wake Up dus af of wij een God dienen die echt het 'vooringenomen' Plan had om de mens te laten struikelen op grond van een Wet? Ons antwoord is daarbij is "nee", net zoals in onze wereld het doel van wetgeving is om een maatschappij goed in te richten, maar daarnaast zeker als beoogd resultaat dat mensen op grond van zo'n Wet beseffen dat ze verkeerd zitten op het moment dat ze zich niet aan die wet houden. Dat is wat Paulus ook benadrukt: De Wet is goed, maar zonder die Wet was er geen toetssteen geweest en had ik niet beseft dat ik zondig was, al beseffen we heel goed dat een mens ook zonder wet op bepaalde vlakken weet of iets goed of niet goed is. Maar het is pas formeel vast te stellen als er een regel gesteld is. Maar ook dan is de regel niet primair bedoeld om de mens een overtreding te laten maken.

5. De grote lijn

Geelhoed: Het is mogelijk dat we door alle details die hierboven besproken zijn de grote lijn niet meer zien. Om dat te voorkomen volgt hieronder een korte samenvatting van wat hierboven is besproken.

De auteurs van Wake Up wijzen het plaatsvervangend sterven niet ronduit af. Maar ze ondermijnen de leer over het plaatsvervangend sterven van Jezus wel op allerlei andere manieren.

Wake Up Reactie: Bovenstaande reacties onderbouwen dat de auteurs van Wake Up het plaatsvervangend sterven in al zijn facetten benadrukken omdat dit het centrale thema van de Bijbel is.

Geelhoed: Relativeren

Geelhoed: Ze relativeren het plaatsvervangend sterven door er op te wijzen dat die leer slechts een fase in de kerkgeschiedenis is. Bedacht en geformuleerd tijdens de Reformatie. Een overreactie die nodig gecorrigeerd moet worden.

Wake Up Reactie: Geheel niet juist; de auteurs stellen niet dat het een leer is die slechts een fase in de kerkgeschiedenis is. Zij wijzen er juist op dat een *eenzijdige* belichting van dat plaatsvervangend sterven (Wraakzuchtige God enz.) voor veel dwaalleer heeft gezorgd. Zij stellen daarnaast vragen aan de extreme theologische standpunten aan beide zijden van het protestantse spectrum, waarbij de ene theologie stelt dat het alleen om schuld en straf gaat (met voorbijgaan aan alle andere facetten) en waarbij de gelovige zijn leven lang blijft vrezen en beven en de andere theologie die weliswaar in dat plaatsvervangend sterven gelooft, maar daarna van mening is dat “vrijheid” vooral een persoonlijk vrij zijn van elke Instructie is. De auteurs van Wake Up relativeren niet en zij ondermijnen niet. Zij roepen op om het hele Evangelie met al haar aspecten daadwerkelijk toe te passen op geloof en geloofswandel.

Geelhoed: Verdacht maken

Geelhoed: Ze suggereren dat het hele juridische kader waarin de leer over het plaatsvervangend sterven staat meer onder invloed van het Romeinse juridische denken is ontstaan, dan dat die leer uit de bijbel is afgeleid. Met juridisch kader wordt bedoeld:

het spreken over recht, rechter, veroordeling, straf, rechtvaardigen, enzovoorts.

Wake Up Reactie: We moeten helaas blijven herhalen: Als de auteurs stellen dat het plaatsvervangend sterven van Christus steeds meer onder invloed van het Romeins Juridisch denken is komen te staan dan stellen wij daarbij **niet** en nergens dat de leer van het plaatsvervangend sterven niet op de Bijbel is gebaseerd. U trekt hier een conclusie die onjuist en dialectisch is. Deze leer van het plaatsvervangend sterven is waarheid en is op de Bijbel gebaseerd. Maar als een leer op de Bijbel is gebaseerd dan kan zo'n leer onder invloed komen te staan van een bepaald denken in een bepaalde tijd en het gevolg daarvan is dat sommige aspecten van het plaatsvervangend lijden terzijde worden geschoven en dat andere aspecten (die op zichzelf niet onwaar hoeven te zijn) verabsoluteerd worden en los komen te staan van de andere aspecten. Dan wordt het eenzijdig belicht en eenzijdig uitvergroot. En dat is wat wij stellen dat het werelds Romeins juridisch denken heeft gedaan en ook kon doen, precies omdat de Kerk en de Staat in Rome met elkaar verweven raakten. Wij nemen aan dat u de aspecten van het Romeinse juridisch denken kent? Dat is ook wat wij in Wake Up stellen ten aanzien van de leer die de Genade volstrekt eenzijdig benadert, met terzijdestelling van allerlei aspecten van het Bijbelse geloof die zeker betekenis hebben voor de gelovige, zoals zondebesef en oprecht berouw.

De auteurs maken dus op geen enkele wijze verdacht, zoals de kop van deze paragraaf doet suggereren.

Geelhoed: Decentraliseren

Geelhoed: De auteurs van het boek zeggen dat in de bijbelse boodschap over de verzoening niet de vergeving (op grond van het plaatsvervangend sterven van Jezus) maar de bevrijding centraal moet staan.

Wake Up Reactie: Op grond van bekering en geloof in het bloed van Christus wordt ons vergeving geschonken. Dat heeft alles te maken met Pasen, waar Christus stierf als **ons** Pesach Lam. Zoals het bloed aan de deurpost in Egypte de belangrijke stap was (de Engels des Doods ging met het oordeel voorbij, "Pass Over"), zo gaat ook bij ons het zondeoordeel voorbij door het sterven en de opstanding van Christus. Maar de opstanding van Christus bracht naast vergeving van zonden ook bevrijding uit het koninkrijk der duisternis en van de wereldgeesten enz. De wet van de zonde en de dood werd daar overwonnen en ook daar wordt het verband van "Pass Over"

tussen Egypte en Golgotha gelegd. In Wake Up brengen wij hier ook verbanden aan met de andere feesten.

De Bijbel voegt overigens ook nog een aspect toe aan die vergeving en bevrijding; wij worden opgeroepen om ons te vereenzelvigen met Zijn dood en Zijn opstanding. Het plaatsvervangend sterven had betekenis in Zijn Opstanding en het heeft voor ons persoonlijk betekenis als wij niet alleen ons vereenzelvigen met zijn plaatsvervangend sterven maar ook met Zijn opstanding. Ook dat is weer een aspect dat bij een te eenzijdige of beperkte lering niet of onvoldoende wordt belicht. In Wake Up proberen wij (hoe beperkt ook) meerdere aspecten te belichten. Wat was de betekenis geweest van een plaatsvervangend sterven als er geen Opstanding was geweest die in het teken van bevrijding staat, zoals datzelfde gold voor de tocht door de Schelfzee in de overeenstemmende schaduw?

Wij kunnen niet plaatsen wat de kop: "decentraliseren" hierboven op duidt

Geelhoed: Marginaliseren

Geelhoed: De auteurs van Wake Up duwen het plaatsvervangend sterven naar de rand, naar de marge van de christelijke theologie en het evangelie. Het is volgens hen slechts een "heel beperkte en onvolledige" boodschap.

Wake Up Reactie: Het lijkt ons niet meer nodig opnieuw uit te leggen waarom wij dit plaatsvervangend sterven en zijn betekenis én veelvuldig noemen én juist niet marginaliseren.

Geelhoed: Zwart-maken

Geelhoed: De auteurs beweren dat de leer over het plaatsvervangend sterven allerlei negatieve gevolgen heeft. Het maakt bijvoorbeeld een karikatuur van God. Het stelt God voor als een wraakzuchtige, toornige, bloeddorstige God. Een God die wetten maakt om de mens vervolgens te kunnen straffen. Die leer leidt, volgens de auteurs, ook tot het maken van een tegenstelling tussen God en Jezus. De leer over het plaatsvervangend sterven lijkt daardoor, zo stelt het boek, meer aan te sluiten bij het Marcionisme dan bij het ware christendom. Bovendien maakt de leer over het plaatsvervangend sterven dat mensen met schuld gevoel blijven rondlopen. Deze slechte vruchten van de leer over het plaatsvervangend sterven bevestigen dat die leer niet uit God kan zijn.

Wake Up Reactie: Inmiddels is hierboven duidelijk geworden dat geen van de negatieve gevolgen optreedt omdat er aannames zijn gedaan die Wake Up helemaal niet stelt.

Geelhood: Tijdens hun gehele betoog negeren de auteurs het Nieuwe Testament, ze negeren in het bijzonder het onderwijs Paulus. Ze vragen zich af of de leer over de verzoening door het plaatsvervangend sterven van Jezus, wel bijbels is of in bijbels evenwicht. Je zou denken dat ze voor het antwoord op die vraag zouden kijken naar wat de apostelen daar over hebben geschreven in het Nieuwe Testament, met name in de brieven van het Nieuwe Testament. Want de apostelen hadden tenslotte van Jezus de opdracht gekregen om het evangelie te verkondigen. Maar in plaats daarvan zoeken de auteurs het antwoord in het Oude Testament. In het ceremoniële gedeelte van de wet van Mozes, in het bijzonder in het ritueel van het Pascha en de Grote Verzoeningdag. Vanuit hun eigen, soms speculatieve, uitleg van de typologische betekenis van die feesten herinterpreteren ze de verzoening en het evangelie. Zo komen ze tot opvattingen die haaks staan op het Bijbelse evangelie

Wake Up Reactie: Hopelijk heeft u bij lezing van het hele Wake Up boek vastgesteld dat de auteurs heel vaak het Nieuwe Testament aanhalen en centraal stellen. U bent vrij om de 11e druk van Wake Up op te vragen. In die uitgave zult u lezen dat de auteurs 5 patronen bespreken (de feesten, de exodus, de Lijdensweg tot aan de Wederkomst, de persoonlijke geloofswandel en de Bruiloft) die niet alleen het zelfde patroon laten zien maar die Bijbels ook onderling met elkaar verbonden worden en elkaar dus bewijskracht verlenen. Op die manier wordt speculatieve uitleg zo veel mogelijk uitgesloten. Degenen die de auteurs wel van speculatie verdenken zijn vrij (en worden aangemoedigd) deze vijf patronen en hun onderlinge verbanden te toetsen en dan ook de intrinsieke bewijskracht van deze patronen te wegen. Het kan echter niemand vrij staan om hun bewijskracht bij voorbaat en volledig te negeren, als de Here Jezus Christus op zoveel verschillende wijzen heeft laten zien hoe belangrijk Gods feesten voor Hem zijn door ze in zovele bijzonderheden en details in hun werkelijkheid te vervullen. Als Hij kwam om de eis van de Wet te vervullen, dan horen daar de feesten (zie Lev 23) ook bij en zeker ook de betekenis daarvan omdat Hij de werkelijkheid van de schaduwen was.

Geelhood: Conclusie

Geelhood: Het boek doet een venijnige en lasterlijke aanval op de kern van het evan-

gelie. Een aanval op het evangelie **zoals Paulus dat predikte**, want in het evangelie dat Paulus bracht, staat het plaatsvervangend sterven van Jezus centraal. Zie hierboven punt 1.

Wake Up Reactie: Wij zijn het met het laatste volmondig eens en juist daarom vinden wij het verdrietig dat u Wake Up op zoveel punten zeer onjuist interpreteert (en venijnig en lasterlijk noemt en de auteurs van gezwets beticht), zelfs op een wijze die wij nog nooit eerder hebben gehoord en die overigens ook onjuist is en niet in Wake Up kan worden teruggevonden.

Geelhood: Jezus droeg in onze plaats de straf. Hij bracht mijn zonden op het hout. Daar werden in Jezus mijn zonden uitgeoet. Daar op het kruis is alles volbracht.

Wake Up Reactie: amen!

Geelhood: Daar is de eis van Gods wet vervuld.

Wake Up Reactie: We zijn het met die laatste zin helemaal eens! En vertrekkende van dat volbrachte werk mogen wij nu de Wet van Christus vervullen.(zie bijv. Gal. 6:2) Wat zegt Jezus in Johannes 14 bij herhaling tegen Zijn discipelen:

- Wanneer Gij Mij liefheeft, zult gij Mijn geboden bewaren.....wie Mijn geboden heeft en ze bewaart.....en ik zal hem liefhebben.....indien iemand Mij liefheeft zal hij Mijn Woord bewaren.....wie Mij niet liefheeft, bewaart Mijn woorden niet. En het woord dat gij hoort is niet van mij, maar van de Vader die Mij gezonden heeft....
- Stelt Jezus hier in het Nieuwe Testament het houden van Zijn geboden (die van de Vader komen) niet zelfs als voorwaarde voor de vervulling met de Heilige Geest? (Joh 14:21,23) en verbindt Hij dus ook gevolgen aan het niet houden, maar ook aan het houden?
- Als Jezus vooral was gekomen om zich helemaal aan de Wet te houden, was dat echt onze redding geweest? Was het Gods bedoeling dat als Jezus de eis van de Wet vervulde dat wij dan vergeving zouden ontvangen waarna de wet verdween? Of was het de bedoeling dat een vlekkeloos Lam (volgens de eis van de Wet en die het levende Woord was) zou sterven en weer zou opstaan als Eersteling van velen in wie de Zoon uit en door Gods genade zichtbaar zou worden?

Geelgoed: Die boodschap is het hart van het ware evangelie. Dat is de kern van de Bijbelse verzoening. “Op het Godslam rust mijn ziele, alle, alle mijne zonden heeft zijn zoenbloed weggedaan” Klik op deze link: <https://www.youtube.com/watch?v=B-dizqoUQg8>

Ook ben ik, toen ik tot u kwam, broeders, niet met schittering van woorden of wijsheid u het getuigenis van God komen brengen. **Want ik had niet besloten iets te weten onder u, dan Jezus Christus en die gekruisigd.** Ook kwam ik in zwakheid, met veel vresen en beven tot u; mijn spreken en mijn prediking kwam ook niet met meeslepende woorden van wijsheid, maar met betoon van geest en kracht, opdat uw geloof niet zou rusten op wijsheid van mensen, maar op kracht van God.” (1 Korinthe 2:1-5)

“Het verbaast mij, dat gij u zo schielijk van degene, die u door de genade van Christus geroepen heeft, laat afbrengen tot een ander evangelie, en dat is geen evangelie. Er zijn echter sommigen, die u in verwarring brengen en het evangelie van Christus willen verdraaien. Maar ook al zouden wij, of een engel uit de hemel, [u] **een evangelie verkondigen, afwijkend van hetgeen wij u verkondigd hebben**, die zij vervloekt! Gelijk wij vroeger reeds gezegd hebben, zeg ik thans nog eens: indien iemand u een evangelie predikt, afwijkend van hetgeen gij ontvangen hebt, die zij vervloekt!” (Galaten 1:6-9)

Wake Up Reactie: het verdient aanbeveling om in de bibliotheek van Wake Up de studie te downloaden over **“Rechterlijke en Vaderlijke vergeving”**. Wellicht dat u dit helpt om het beeld dat Wake Up schetst scherper te krijgen. Eventueel kan dit document u ook toegestuurd worden.

We zijn verdrietig over de door u gehanteerde en onjuiste uitgangspunten maar willen dat niet kwalijk nemen. Wel hopen we dat u dit corrigeert door ten minste de tekst van de website te halen en de lezers, die hier opmerkzaam op zijn gemaakt, te informeren dat bij nader inzien uw uitgangspunten niet juist waren. Juist gezien het feit dat in deze onstuimige tijden broeders in Christus elkaar moeten zien te vinden en eenheid moeten zoeken, juist in dat kader vinden wij het (vooral voor de lezers) jammer dat het op deze wijze is gegaan. Het lijkt ons Bijbels meer verantwoord om bij een vermeend geschil eerst de broeder(s) op te zoeken en een en ander te verifiëren en niet zo maar een reactie op het internet te plaatsen. **U bent er immers als geen ander van op de hoogte dat lezers en ook andere websites een mening zonder toetsing kunnen overnemen, waardoor de verantwoordelijkheid ook voor u en de website toetsalles.nl groot is.** Juist in dit verband hadden wij deze reactie niet verwacht van u

omdat wij in vele zaken op dezelfde golflengte lijken te zitten. Het voelt vandaag als een openlijke aanval, die volstrekt niet nodig was en is en die mogelijk schade brengt aan gelovigen, aan de auteurs en aan de Stichting Wake Up. In ieder geval hebben de auteurs u een dialoog aangeboden en u gevraagd tenminste deze antwoorden op uw website te communiceren en uw lezers daarvan op de hoogte te brengen. Op die manier kunnen lezers zelf beoordelen of klopt wat u uit Wake Up concludeert.

Naschrift van de auteurs van Wake Up op de eerste recensie: Voorafgaand aan het toesturen van onze reactie heeft Wake Up getracht een dialoog met Ary Geelhoed op te starten. Na enige bedenktijd gaf Ary Geelhoed aan niets met de auteurs gemeenschappelijk te hebben, terwijl de auteurs van mening zijn dat er heel veel overeenkomsten zijn. De mening van Ary Geelhoed was gebaseerd op consultatie van twee medewerkers maar dit was voorafgaand aan onze bijgaande reactie. Wij hopen dat de voorgaande reactie echt een wijziging brengt in het standpunt van Ary Geelhoed.

Ary Geelhoed geeft in zijn afwijzing van het gesprek aan dat Wake Up daarnaast ook het Sola Scriptura principe verwerpt en dat er ook daarom geen basis kan zijn voor een gesprek. Terwijl wel een ongefundeerde reactie op de website is geplaatst moet blijikbaar aan heel wat criteria worden voldaan om een gesprek aan te kunnen gaan. Gelukkig zijn er veel lezers die zelfstandig kunnen toetsen of de bevindingen van Geelhoed en de website toetsalles.nl feitelijk waar zijn. **Wake Up verwerpt immers op geen enkele manier het zuivere Sola Scriptura principe.** Voor wie de eerste druk heeft gelezen hebben wij wel in latere drukken nog aanvullende verduidelijking van ons standpunt aangebracht. Wake Up onderschrijft het Sola Scriptura principe helemaal maar maakt drie opmerkingen:

- 1) Zij roept de kerken op dit Sola Scriptura ook echt **zuiver** toe te passen. Hoe vaak is het in het verleden niet gebeurd dat dit principe werd toegepast op tekstvertalingen die beïnvloed waren door theologische convicties. Het volgen van het Sola Scriptura principe betekent dat we niet de vertaling maar zoveel mogelijk de oorspronkelijke tekst als uitgangspunt nemen en dat we ook niet standpunten innemen op basis van losse teksten. Met Sola principe in de hand gebeurt dat nog regelmatig. Wij verwijzen bijvoorbeeld in onze seminars naar de publicatie van Thomas Vaclair (Het schrijfmis van Jojakim), een publicatie die handelt over de bewuste aanvallen op het zuivere Woord van God en die samenvattend

laat zien hoe een aantal Bijbelvertalingen van de textus receptus afwijken.

- 2) Het Sola Scriptura principe zelf geeft overigens ruimte voor de consultatie van buiten Bijbelse bronnen, zolang die niet-canonieke bronnen de Bijbel maar niet tegenspreken. De Bijbel laat zien dat Jezus veel kennis had van die buiten-Bijbelse bronnen, zoals de mondelinge overleveringen. Door hier kennis van te nemen kunnen we veel situaties waarin Jezus bepaalde zaken aanhaalde, ook beter begrijpen. Jezus schuwde het gebruik van deze bronnen niet, omdat hij op die manier ook de gesprekken aan kon gaan. Dat zegt niets over de positie die de Schrift (toen alleen nog maar het Oude Testament) had. Ook in het Oude Testament en Nieuwe Testament zien we de verwijzing naar boeken die op dit moment niet meer tot onze beschikking staan, maar die destijds wel gebruikt werden¹. De schrijvers van Wake Up maken dus een onderscheid tussen het zuivere Sola Scriptura principe en de wijze waarop dit principe door de eeuwen heen vaak in (ook protestantse) kerken is ingevuld en zij geven aan dat het SC-principe dat Jezus hanteerde natuurlijk niet noodzakelijk overeen kwam met de latere invulling ervan. Dit past natuurlijk in de context van hoofdstuk 4 van Wake Up waarin zo uitgebreid wordt beschreven hoe ver de denkbeelden van de kerk in de vele eeuwen bedekt zijn geraakt en de oproep om terug te keren – zoveel als mogelijk is – naar dat oorspronkelijke denken. Getuige hiervan zijn de vele denominaties die alleen al binnen de protestantse kerk bestaan, allemaal met de Sola Scriptura in het vaandel. Enige zelfkritische blik van protestanten – zo ook van de schrijvers – kan verhelderend zijn.
- 3) We roepen christenen op om het Sola Scriptura principe hoog te houden, en dan ook niet via de achterdeur allerlei tradities te volgen, waarvan bekend is dat ze zijn ontstaan uit buitenchristelijke (vaak heidense) bronnen. Zo geven wij het voorbeeld dat het Kerstfeest in onze tijd toch heel anders gevierd zou worden als Sola Scriptura zuiver zou worden toegepast.

Kortom: De auteurs van Wake Up betwisten nergens het Sola Scriptura principe. Zij onderschrijven het van harte en roepen juist op tot een zuivere toepassing er van.

In dezelfde email waarin Geelhoed een ontmoeting afwijst meldt hij dat Wake Up

¹ Zie voetnoot in Wakeup: Een beperkt aantal voorbeelden zijn: Het Boek des Oprechten in Joz. 10:13 en 2 Sam. 1:18; Het boek van de Oorlogen van de Heer in Num. 21:14; de Kronieken van Koning David in 1 Kron. 27:24; De Kronieken van de profeet Nathan en van de ziener Gad in 1 Kron. 29:29; de Profetie van Achia en de Gezichten van de ziener Jedo in 2 Kron. 9:29; Het Visioen van Jesaja in 2 Kron. 32:32; De Klaagzangen van Josia in 2 Kron. 35:25; de Woorden der Zieners in 2 Kron. 33:19; De Geschiedenis van de ziener Samuel in 1 Kron. 29:29. Dit is een selectie uit de boeken die vooral in 1 Kronieken en 2 Kronieken worden genoemd en die niet zijn opgenomen in de Bijbel zelf, terwijl zij in die tijd kennelijk grote autoriteit hadden.

een “light versie” is van de “terug naar de Joodse wortel” beweging en dat zij daarmee “de doos van Pandora” (echt waar) hebben geopend. **Opnieuw is dit een zeer onjuiste bewering.** Wie enige kennis heeft van deze Joodse wortel beweging (Hebraic Roots movement) beseft dat binnen deze beweging bijvoorbeeld discussie is of Jezus Christus de Zoon van God is en dus God is. Bovendien is er een tendens naar het Judaïsme. Wake Up schrijft juist veelvuldig dat Jezus Christus God is en bovendien wordt met regelmaat gesteld dat niemand wordt opgeroepen om zich Joods te gaan gedragen of dit te zien als een oproep om terug te keren naar het Judaïsme. Hoe kan dit ook? In Wake Up staat overal Jezus Christus als de Weg, de Waarheid en het Leven centraal. Dit staat helemaal los van de constatering dat de Kerk inderdaad heel veel kennis en informatie is kwijtgeraakt toen zij van mening was dat zij niets te maken moest hebben met ‘de verwerpelijke Joodse basis’ van het Oude en Nieuwe Testament. Dit is bijvoorbeeld de reden geweest dat de feesten des Heren nog slechts als ‘Joodse Feesten’ werden gezien waar de Kerk zich daarom verre van moest houden. In Wake Up hebben we deze feesten niet op een theologische manier benaderd, maar hebben wij vooral naar de feitelijke betekenissen gekeken en hebben we op grond daarvan niet alleen vastgesteld dat Christus de voorjaarsfeesten precies op de dag en het uur van hun werkelijke betekenis voorzag, maar ook dat er nog najaarsfeesten op de toekomstige kalender staan. Bovendien laten wij zien dat

1. De reis van Egypte (de exodus) naar het Beloofde Land,
2. de volgorde van de Bijbelse feestenreeks,
3. het oude Huwelijksritueel,
4. De Lijdensweg van Jezus Christus tot aan Zijn wederkomst en
5. De persoonlijke weg van bevrijding tot heerlijkheid van elke gelovige

precies dezelfde patronen laten zien met de zelfde betekenislijnen. Vanaf de 11^e druk (p 495 e.v.) voegen wij nog een hoofdstuk toe waarin we deze patronen met elkaar verbinden. Daarbij stellen we dat het iedere theoloog of gelovige vrij staat deze patronen en hun onderlinge opvallende verbindingen te toetsen en te wegen, maar dat het niemand vrij staat om ze - zonder onderzoek - te negeren en dus ook hun bewijskracht zo maar theologisch terzijde te leggen. De auteurs nemen geen standpunt in op basis van theologische convicties, maar zij trekken hun conclusies op basis van deze overeenkomende Bijbelse patronen. Als zoveel indicia op hetzelfde wijzen en zowel de Here Jezus Christus de patronen exact vervult alsook de apostelen naar alle kernaspecten ervan verwijzen, dan leidt dit uiteindelijk tot wat men “bewijs buiten gerede twijfel” zou kunnen noemen.

Ary Geelhoed maakt geen onderscheid tussen **enerzijds** de schade die is aangericht tijdens de kerkgeschiedenis en de oproep om dat te belijden en trachten bij te dragen aan herstel door die Hebreeuwse basis (niet Judaïstische) op te zoeken en **anderzijds** de “terug naar de Joodse wortels beweging” die veelal oproept tot terugkeer naar veel Judaïstische elementen en die hier en daar de Godheid van Christus in het geding stelt. Maar Geelhoed wordt opgeroepen om waar te nemen en te onderscheiden en daarbij de onderlinge liefde tussen broeders niet buiten spel te zetten.

Juist om deze verwarring, die Geelhoed volstrekt zelf creëert door zijn onjuiste interpretaties van wat er daadwerkelijk in Wake Up staat, komt hij tot het standpunt dat er geen basis is voor een gesprek en dat hij niets gemeenschappelijks meer heeft met iemand die de kern van het evangelie verwerpt ... terwijl we deze kern juist van harte en volmondig onderschrijven. Maar het bovenstaande leert dat Geelhoed er goed aan had gedaan om de auteurs al voor zijn eerste recensie uit te nodigen, want dan had hij zeker geen recensie geschreven zoals hij deze nu geschreven heeft.

De auteurs respecteren veel studies van Ary Geelhoed op zijn website toetsalles.nl omdat daar vaak ook grondige studie van de feiten aan vooraf ging. Maar in het geval van Wake Up lijkt het er in alles op dat Geelhoed het boek zelf niet of niet voldoende heeft bestudeerd. Dat kan ook bijna niet anders, nu de 3 hoofdbevindingen feitelijk onjuist zijn. In zijn email meldt hij dat een goede vriend het boek heeft doorgenomen en aantekeningen heeft gemaakt. In ieder geval houdt Geelhoed zichzelf door de plaatsing geestelijk verantwoordelijk voor de recensie. Het overnemen van aantekeningen kan in deze moeilijk een verzachtende omstandigheid zijn. Toch denken wij dat een en ander herstelbaar is.

Wij blijven daarom openstaan voor een dialoog omdat wij van mening zijn dat er juist veel basis voor een gesprek is en dat dit soort verwijderingen op grond van niet-bestaande meningsverschillen niet mogen blijven bestaan. Wij zouden echt willen oproepen om “alles te toetsen”, ook de eigen interpretatie. Wij roepen Ary Geelhoed op om zorgvuldig te lezen, niet vooringenomen argwanend te zijn, geen recensie te schrijven op basis van “horen zeggen” en de liefde tussen broeders te bewaren. Jacobus waarschuwt ons allemaal voor laster zodat wij niet tot een rechter der wet worden, maar in dit geval dreigt dit ook nog op feitelijk onjuiste gronden te gebeuren en de Bijbel waarschuwt ons ook daarvoor. Laten we daarom niet alleen alles toetsen maar ook onszelf.

Eindnoten van de recensie door Geelhood:

- I **Geelhood:** Bij het schrijven van dit artikel heb ik gebruik gemaakt van de eerste druk van het boek. In latere drukken is de pagina nummering verschoven. **Wake Up Reactie:** Geelhood heeft het aanbod ontvangen om zijn bevindingen te baseren op de laatste druk met nog meer aanvullingen. Geelhood heeft ook hier niet op gereageerd.
- II **Geelhood:** (2) Zie dit document. www.toetsalles.nl/html/doc/wakeup.plaatsv.htm. **Wake Up Reactie:** zie (klik 03 Februari 2016) voor de uitgebreide reactie van de auteurs van Wake Up en de vele onjuiste aannames die Geelhood in dit document doet.
- III **Geelhood:** Zie deze Bijbelstudie over de drie-eenheid: <http://www.honderdbijbelstudies.nl/de-leer-over-god/de-drie-eenheid/>
- IV **Geelhood: Gruwel der verwoesting** of “verwoestende gruwel”. Uit verscheidene plaatsen in de Bijbel blijkt, dat met “gruwel” moet worden gedacht aan een afgodsbeeld (zie bijv. Deut. 27:15, Jes. 44:19 enz.). In Dan. 11:31 wordt gesproken over het oprichten van “een gruwel, die verwoesting brengt”. Dit geschiedde door Antiochus Epifanes, koning van Syrië (175 - 164 vC). Het Joodse volk was onder zijn heerschappij gekomen en werd door hem op de meest kwalijke wijze bejegend. De uitoefening van hun godsdienst werd verboden en op het brand-offeraltaar in de voorhof van de tempel werd een afgod, een “gruwel” opgericht. Om de joden te krenken en vooral ook om hun God te ontteren moesten op het altaar zelfs zwijnen worden geofferd, het meest onreine dier in Israël. Zie verder voor deze ontheiliging Dan. 8:11-12. Ook Dan. 12:1 1 spreekt van een “gruwel der verwoesting”, maar daar ziet de profeet in de verre toekomst van de eindtijd. In Matth. 24:15 vinden we deze profetie door Jezus aangehaald, waaruit kan worden vastgesteld, dat het hier gaat over de tijd van de grote verdrukking en van de antichrist, Israël zal dan weer een tempel hebben (Matth. 24:15; Mark. 13:14; 2 Thess. 2:3,4; Openb. 13:14-15), die evenals in de dagen van Antiochus Epifanes op godslasterlijke wijze ontheiligd zal worden. Ook in dit verband wordt door Jezus de term “gruwel der verwoesting” gebruikt. Er is dan ook alle aanleiding om hierbij te denken aan het beeld van het beest, dat ten tijde van de antichrist in Jeruzalems tempel, de “heilige plaats”, zal worden opgericht (Openb. 13:14-15) door de valse profeet.

- V **Geelhoed:** Zie bijvoorbeeld het boek “Jesus in the Talmud” van Peter Schaefer. Zie deze link. Er zijn duidelijk passages in de Talmoed die over Jezus gaan. Al komen niet alle details overeen met de Bijbelse verhalen. Maar dat was te verwachten bij de Joodse versie van de persoon van Jezus en de gebeurtenissen rondom Hem. Sommigen beweren op grond van dit soort argumenten dat die passages niet over de Bijbelse Jezus gaan. Uit een soort politieke correctheid. In de Talmoed wordt zelfs de oude laster van de Farizeeën tegen de Heilige Geest herhaald. De wonderen van Jezus worden opnieuw (net als in Marcus 3:20-30) toegeschreven aan tovenarij, aan de werking van boze geesten.
- VI **Geelhoed:** Studie 9 uit deze serie:
<http://www.honderdbijbelstudies.nl/category/de-leer-over-jezus/>
- VII **Geelhoed:** Met uitzondering natuurlijk van een kleine groep Joden die door de eeuwen heen in Jezus hebben geloofd. De Bijbel noemt dat het overblijfsel naar de verkiezing der genade (Romeinen 11:1-5). Dus niet geheel Israel is op dit moment verhard, maar wel de hoofdstroom van het volk. De verharding is gedeeltelijk (Romeinen 11:25)
- VIII **Geelhoed:** Dat geldt voor het morele gedeelte van al Gods wetstelsels. De wet van Mozes, de van Christus, de wet in het geweten bij de heidenen. Zie de Bijbelstudie over de wet: www.internetbijbelschool.nl/transfer/baslz12.htm